

Raadsavond	6-11-2017
Registratienummer	17.097
Portefeuillehouder	H.P.M. Hoek
Opsteller	M. Tolsma, (071)3327237 mtolsma@kaagenbraassem.nl
Onderwerp	Programmabegroting 2018-2021

Beslispunten

1. Vaststellen van de programmabegroting 2018-2021, waarin de uitgangspunten van de vastgestelde Perspectiefnota 2018-2021, inclusief de door de raad aangenomen amendementen en de in dit raadsvoorstel genoemde ontwikkelingen na de Perspectiefnota 2018 zijn verwerkt.
2. Vaststellen van de geactualiseerde Nota Reserves en Voorzieningen 2018.

Wat willen we bereiken

De gemeente wil voor het einde van het jaar beschikken over een door de provincie goedgekeurde begroting voor het jaar 2018. Met deze begroting komen de middelen beschikbaar die nodig zijn voor de door de gemeente uit te voeren taken in 2018. Deze taken bestaan voor een heel groot deel uit reguliere taken die de gemeente jaarlijks uitvoert en voor een deel taken volgend uit het raadsakkoord "Anders denken anders doen".

Om de raad te kunnen ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende taak is bij deze programmabegroting voor 2018-2021 eenzelfde opzet gehanteerd als de afgelopen jaren. Hierbij is aansluiting gezocht bij het raadsakkoord en de wijze waarop dit in programmabegrotingen 2016 en 2017 is verwerkt. Uitgangspunt hierbij is geweest:

- om de raad transparante informatie te geven door de gekozen indeling van de programmabegroting, met drie programma's, waarbij ieder programma weer onderverdeeld is in subprogrammaonderdelen: thema's;
- om per thema een zo concreet mogelijke uitwerking te geven van de door de raad gewenste beleidsdoelen. Deze zijn gekoppeld aan de door het college te leveren inspanningen in deze raadsperiode. Dit alles is uitgewerkt in het doelen- en inspanningennetwerk (DIN);
- om in dit DIN het beleid op te nemen zoals verwoord is in het raadsakkoord en vastgesteld is bij de Perspectiefnota 2018-2021.

Tevens is beoogd met de begroting 2018-2021 het volgende te bereiken:

- het voortzetten van het fasegewijs vrijmaken van meer budget, benodigd voor een goed onderhoud van de openbare ruimte in de komende jaren;
- het conform de vastgestelde Perspectiefnota 2018-2021 vrijmaken van middelen voor een 21-tal geactualiseerde en/of nieuwe inspanningen waarvoor extra budget nodig is;
- voldoende marge houden in het (meerjaren) begrotingsresultaat om de gekwantificeerde risico's te kunnen afdekken bij een door de raad vastgestelde weerstandsratio van 1-1.4;
- de daarna resterende marge beschikbaar houden voor het versterken van de reservepositie in 2018-2021 en het behouden van deze ruimte voor het (gedeeltelijk) dekken van het te verwachten begrotingstekort vanaf 2022.

Wat gaan we daarvoor doen

Voor 15 november wordt de door de gemeenteraad vastgestelde begroting 2018-2021 aan de provincie aangeboden. De provincie bericht voor het einde van het jaar of zij akkoord gaat met de begroting, waarna de gemeente met de in deze begroting opgenomen middelen in 2018 aan de slag kan gaan met de voor dat jaar geplande taken. De extra taken die vanaf 2018 naast de reguliere jaarlijkse taken worden uitgevoerd zijn uitgewerkt in de Perspectiefnota 2018-2021 bij de programmathema's in het DIN 2018-2021.

Inleiding

Met de voorliggende programmabegroting 2018-2021 presenteert ons college primair een vertaling van de Perspectiefnota 2018-2021. In nauw overleg tussen college en raad is tot een bijstelling en doorontwikkeling van het doelen- en inspanningennetwerk (DIN) gekomen. Een blik terug op de achterliggende jaren leert ons dat onze gemeente, naast de wettelijk verplichte opgaven, extra heeft geïnvesteerd in de dorpen en zijn inwoners en aansluiting heeft gevonden bij de ambities zoals opgenomen in het raadsakkoord en uitgewerkt in het DIN. Hieronder wat voorbeelden op een rij:

- duurzaamheid via de Duurzaamheidsagenda en breed samengesteld platform vanuit inwoners;
- recreatie met toevoeging doelen en realisatie verblijfsrecreatie;
- effectieve kwaliteitsimpulsen via de Maatschappelijke agenda op zowel Jeugd, Zorg als Werk; Kaag en Braassem innoveert in aanpak en resultaatbenadering;
- kwaliteitsverbetering openbare ruimte door impulsen via het IBOR inclusief systeem van overprogrammeren waardoor er direct een ander project gestart kan worden als door omstandigheden een gepland project (tijdelijk) stil ligt;
- Vernieuwen van onderwijshuisvesting in de dorpen door voorbereiding en realisatie van Integrale Kindcentra (IKC);
- een Woonagenda gezamenlijk gerealiseerd met de corporaties en de huurderorganisaties; samen werken aan wonen in Kaag en Braassem;
- een Economische Agenda met ruimte voor ondernemen, en gezamenlijk werken aan opgaven als vestigingsklimaat, bereikbaarheid en verduurzaming van bedrijventerreinen.
- geen lastenverhoging voor inwoners;
- er is in algemene zin meer ruimte voor inwoners om met initiatieven te komen en als gevolg van de initiatievenmarkt hebben verschillende initiatieven al verder vorm en inhoud gekregen.

Zoals al eerder vermeld zijn wij met deze begroting erin geslaagd alle ambities uit het DIN financieel te vertalen. Hiermee ligt een fors programma voor het sociaal en fysiek domein voor het laatste jaar van deze raadsperiode.

Tevens moet er bij de trends en ontwikkelingen voor de komende tijd ook worden aangegeven dat wij nog een aantal grote opgaven zien die in de komende raadsperiode nog een plek moeten krijgen. Uiteraard zal het afschaffen van de precarioheffing in 2022 aanzienlijke invloed hebben op de begroting. In de komende periode moet een koers worden bepaald om deze wijziging op te vangen. Dit vraagt ombuigingen in uitgaven. Daarnaast zijn er ook eigen opgaven die nog een verdere uitwerking vragen. Wij noemen hierbij de grote opgaven in de openbare ruimte, zoals het beheer en onderhoud van kunstwerken (bruggen), en zeker ook het wegenonderhoud. Met de afronding van de inventarisatie van land- en tuinbouwwegen liggen er vraagstukken voor die wellicht ook extra budget vragen. In de nieuwe raadsperiode moeten hierin keuzes worden gemaakt. Ook liggen er vraagstukken op het terrein van onderwijshuisvesting en duurzaamheid die een vertaling hebben in de begroting. In de realisatie zijn er nog vervolgfases die om een verankering in de meerjarenraming vragen. Tot slot noemen wij de vragen vanuit de dorpen om het groen in onze gemeente te versterken.

Door de trends en ontwikkelingen is er reden voor behoedzaamheid in het meerjarenperspectief. Met deze begroting presenteren wij een financieel gezonde gemeente. Tegelijkertijd ligt er voor de (middel) lange termijn een aantal grotere opgaven die wij in de aanbiedingsbrief ook aan uw raad schetsen.

Onderbouwing

Perspectiefnota 2018-2021

Het kader voor het uitwerken van de begroting is vastgesteld in de door uw raad vastgestelde Perspectiefnota 2018. Het toen vastgestelde DIN 2018-2021, de toen gepresenteerde algemene en lokale ontwikkelingen met financiële consequenties, aangevuld met de door uw raad aangenomen amendementen zijn in deze begroting 2018 en de meerjarenbegroting 2018-2021 verwerkt.

Ontwikkelingen na de Perspectiefnota 2018-2021

In de periode na het vaststellen van de Perspectiefnota 2018-2021 hebben zich ontwikkelingen voorgedaan, die ons college ook in de voor u liggende begroting 2018 e.v. heeft verwerkt. Het gaat hier om de geactualiseerde risico's. De wijzigingen in de risico-inventarisatie ten opzichte van de Perspectiefnota zijn toegelicht in paragraaf 2 van de begroting. Daarnaast gaat het om een aantal ontwikkelingen met financiële consequenties, toegelicht in de presentatie tijdens de raads werkgroep financiën op 4 oktober 2017, te weten de contributie van de VNG, het budget voor kwijschelding belastingen, het budget voor de bijdrage aan Cyclus en het beheer en onderhoud van vaarwegen. Daarnaast is het risico voor frictiekosten ODWH als risico vervallen en als incidenteel budget verwerkt in de begroting van 2018.

Nota Reserves en Voorzieningen

De Nota Reserves en Voorzieningen wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld bij de behandeling van de begroting. Ook dit jaar is de nota geactualiseerd. Bij de 8-maandsrapportage 2017 is voorgesteld de bestemmingsreserve Duurzaamheid vrij te laten vallen ten gunste van de Algemene reserve. Deze reserve was door uw raad bij de begroting 2016 gevormd, ter dekking van het verstrekken van duurzaamheidsleningen aan particuliere woningeigenaren. Deze dekking vanuit de reserve is echter niet noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het beschikbaar stellen van duurzaamheidsleningen. Deze leningen worden namelijk verstrekt via de SvN, middels een revolverend fonds. Daarom is bij de 8-maandsrapportage voorgesteld de reserve Duurzaamheid vrij te laten vallen ten gunste van de Algemene reserve. Dit voorstel uit de 8-maandsrapportage is door ons college verwerkt in de door uw raad vast te stellen Nota Reserves en Voorzieningen.

Septembercirculaire

Op Prinsjesdag is de septembercirculaire verschenen. De financiële effecten van deze circulaire zijn niet meer verwerkt in de voor u liggende begroting. In onderstaand meerjarenperspectief zijn de effecten van de septembercirculaire voor 2018-2021 wel verwerkt. De memo effecten septembercirculaire is als bijlage bij het raadsvoorstel opgenomen. In deze memo zijn de wijzigingen ten opzichte van de meicirculaire toegelicht. De wijzigingen zullen als eerste begrotingswijziging bij de begroting 2018 worden verwerkt.

Uitvoering

De begroting en meerjarenbegroting hebben als uitkomst een voor alle jaren structureel positief begrotingsresultaat. Dit betekent dat de structurele lasten alle jaren minimaal zijn gedekt door de structurele baten. Om te komen tot de uitvoering van het raadsakkoord zijn er extra middelen beschikbaar gesteld, ook in dit laatste jaar van de uitvoering van het raadsakkoord. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van de extra budget vragende inspanningen. Onderstaand is het meest recente cijferbeeld weergegeven:

Verzamelstaat financiële positie meerjarenbeeld en inspanningen DIN		bedragen in €			
		Begroting 2018	2019	Meerjarenbegroting 2020	2021
I Saldo basisbegroting 2018 met mutaties voor niet structurele posten	-1.790.462 V	-2.071.226 V	-2.139.165 V	-2.668.451 V	
II Vervangingsinvesteringen/vrijval (kapitaallasten)	reeds verwerkt in basisbegr. 2018	-14.730 V	41.013 N	144.492 N	
Begrotingsbeeld (incl. vervangingsinvesteringen)	-1.790.462 V	-2.085.956 V	-2.098.152 V	-2.523.959 V	
III Inspanningen vanuit het DIN	835.394 N	898.894 N	821.794 N	651.794 N	
Reeds verwerkt in basisbegroting 2018	-835.394 V	-835.394 V	-835.394 V	-835.394 V	
Begrotingsbeeld (incl. inspanningen DIN)	-1.790.462 V	-2.022.456 V	-2.111.752 V	-2.707.559 V	
Effecten septembercirculaire					
Algemene uitkering gemeentefonds, inclusief WMO oud	-174.194 V	-110.682 V	-67.696 V	-32.730 V	
Uitkering deelfonds sociaal domein	59.420 N	55.095 N	68.350 N	70.861 N	
Begrotingsbeeld (incl. inspanningen DIN en effecten septembercirculaire)	-1.905.236 V	-2.078.043 V	-2.111.098 V	-2.669.428 V	
RISICO'S		810.300 N	810.300 N	810.300 N	1.260.300 N
Weerstandratio risico's met structurele effecten		2,35	2,56	2,61	2,12

Participatie en tijdlijn

De begroting 2018-2021 is tot stand gekomen in samenwerking met alle raadsfracties tijdens de DIN-avond in het voorjaar en bij de bespreking en vaststelling van de Perspectiefnota 2018-2021.

Risico's

De risico's die de gemeente vanaf het nieuwe begrotingsjaar loopt, zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de programmabegroting 2018-2021. Rekening houdend met de kans dat deze risico's structureel financiële consequenties hebben voor de gemeente zijn hiervoor de middelen structureel in de begroting gelabeld. Daarnaast zijn in deze paragraaf financiële kengetallen opgenomen, die inzicht geven in de houdbaarheid van de gemeentefinanciën en vergelijking mogelijk maken met andere gemeenten, die deze kengetallen op identieke wijze moeten presenteren.

Duurzaamheid

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is een uitgebreide toelichting gegeven op de financiële duurzaamheid van onze gemeente bij de onderwerpen weerstandscapaciteit en financiële kengetallen.

Evaluatie

Twee keer per jaar (na 4 maanden en na 8 maanden) wordt er aan de raad een rapportage uitgebracht, waarin wordt gerapporteerd over de voortgang van de realisatie van de doelstellingen uit het raadsakkoord, zoals deze zijn vertaald in de Perspectiefnota 2018-2021 en vervolgens in de programmabegroting 2018-2021. Buiten deze rapportagemomenten om zal de raad direct worden geïnformeerd indien er ontwikkelingen zijn die dermate van belang zijn dat deze niet kunnen wachten op het volgende rapportagemoment. De raad heeft hiermee het instrument om gedurende het jaar tijdig te kunnen inspelen op ontwikkelingen en het beleid hierop desgewenst bij te stellen.

Roelofarendsveen, 26 september 2017

Burgemeester en wethouders van Kaag en Braassem,

de gemeentesecretaris,

M.E. Spreij

de burgemeester,

mr. K.M. van der Velde-Menting

Bijlagen behorend bij het voorstel

Programmabegroting 2018-2021

Geactualiseerde Nota Reserves en Voorzieningen 2018

Memo effecten septembercirculaire

AMENDEMENT 1

REGISTRATIENUMMER 17.31276

Datum raad 6 november 2017

Agendapunt nummer 8

Onderwerp Programmabegroting 2018/Inkomsten uit Lokale heffingen
Verlaging OZB

Aanhef De raad van de gemeente Kaag en Braassem, in vergadering
bijeen op 6 november 2017

Inhoud. Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:
Voorgesteld wordt:

1. De gemiddelde totale woonlasten in 2018 niet te laten stijgen.
2. De inflatiecorrectie in paragraaf 1 van de programmabegroting (lokale heffingen) wel toe te passen om te voorkomen dat er in de meerjarenbegroting een tekort ontstaat.
3. Na de inflatiecorrectie de OZB-eigenaren woningen te verlagen met 1,3%
4. Het bedrag € 46.000 dat met punt 3 gemoeid is in mindering te brengen van het begrotingsresultaat 2018.

Toelichting De fracties zijn van mening dat in een tijd van zorgen voor naar zorgen dat een steeds groter beroep wordt gedaan op de inwoners. Loslaten in vertrouwen en meer regie bij de inwoners is een transitie die veel inspanning van hen vraagt. De vrijwillige inzet op allerlei fronten in de samenleving werkt en leidt tot meer zorg voor elkaar en een bloeiende inclusieve gemeente waarin we het samen doen. Dit moet lonend zijn. Het niet verhogen van de inkomsten uit lokale heffingen in 2018 draagt daaraan bij aan lastenverlichting voor onze inwoners.

Naam en ondertekening CDA – Karin van der Kaaden
PRO - Ruud van der Star
D66 – Gino Wesselman
VVD – Alwin Koek
SvKB- Petra van der Wereld

Uitkomst raad (in te vullen door griffie)	
Wel / niet in stemming	Wel
Voor	20
Tegen	1 (LKB)
Resultaat	Aangenomen

**Amendement 8a
Nieuw**

REGISTRATIENUMMER 17.31280

Datum raad Begrotingsraad 6 november 2017

Agendapunt nummer 8

Onderwerp Programmabegroting 2018/ reserve duurzaamheid

Aanhef De raad van de gemeente Kaag en Braassem, in vergadering
bijeen op 6 november 2017

Inhoud Voorgesteld wordt:

Toe te voegen beslippunt 3:
€ 150.000 uit de reserve duurzaamheid te gebruiken voor
innovatie en pilots op het gebied van duurzaamheid en met een
voorstel te komen voor nadere uitwerking en onderwerpen met
een prioritering. Daarbij dient meegenomen te worden een
onderzoek naar gebruik riothermie voor eigen gebouwen en
ontwikkelen van de stimuleringsmaatregel om bestaande bouw
om te vormen naar energie nul.

Toelichting Bij de behandeling van de 8 maandsrapportage is besloten de
reservering voor duurzaamheid van €150.000 wel in de begroting
2018 op te nemen. Het is wenselijk om dit bedrag te reserveren
voor Innovatie en pilots op het gebied van Duurzaamheid.

Ondertekend door:

D66
CDA
SvKB

Uitkomst raad (in te vullen door griffie)	
Wel / niet in stemming	Wel
Voor	21
Tegen	0
Resultaat	Aangenomen

AMENDEMENT 9

REGISTRATIENUMMER 17.31281

Datum raad 6 November 2017.

Agendapunt nummer Programmabegroting 2018.

Naam en ondertekening D66 Kaag en Braassem.

Onderwerp Grootschalige recreatieve trekker

Aanhef De raad van de gemeente Kaag en Braassem, in vergadering
Datum invullen bijeen op 6 November 2017

Inhoud Ondergetekende(n) stelt / stellen de volgende wijziging in het raadsbesluit voor:

Toe te voegen beslispunt x:
x- In het DIN, op pagina 49, bij thema recreatie de inspanning:
"werven van investeerders grootschalige recreatie" te schrappen.

Toelichting

Omdat het college in een eerder stadium heeft aangegeven dat zij als grootschalige recreatieve trekker een vakantiepark zien maar de raad geen uitspraken heeft gedaan over de inhoud van een dergelijke recreatieve trekker. Een grootschalige recreatieve trekker voor D66 ook een natuurgebied kan zijn maar de keuzes hierover nog niet zijn gemaakt vinden wij dat deze beslissing door de nieuwe raad zal moeten worden genomen.

D66 Kaag en Braassem

Uitkomst raad (in te vullen door griffie)	
Wel / niet in stemming	Wel
Voor	8 (D66/SvKB)
Tegen	13 (PRO/LKB/VVD/CDA)
Resultaat	Verworpen

De raad van de gemeente Kaag en Braassem;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 26 september 2017;

b e s l u i t :

1. Vast te stellen: de programmabegroting 2018-2021, waarin de uitgangspunten van de vastgestelde Perspectiefnota 2018-2021, inclusief de door de raad aangenomen amendementen nr. 1 en nr. 8a en de in dit raadsvoorstel genoemde ontwikkelingen na de Perspectiefnota 2018 zijn verwerkt.
2. Vast te stellen de geactualiseerde Nota Reserves en Voorzieningen 2018.
3. € 150.000 uit de reserve duurzaamheid te gebruiken voor innovatie en pilots op het gebied van duurzaamheid en met een voorstel te komen voor nadere uitwerking en onderwerpen met een prioritering. Daarbij dient meegenomen te worden een onderzoek naar gebruik riothermie voor eigen gebouwen en ontwikkelen van de stimuleringsmaatregel om bestaande bouw om te vormen naar energie nul. (beslispunt 3 toegevoegd volgens amendement 8a nr. 17.31280)
4.
 - De gemiddelde totale woonlasten in 2018 niet te laten stijgen.
 - De inflatiecorrectie in paragraaf 1 van de programmabegroting (lokale heffingen) wel toe te passen om te voorkomen dat er in de meerjarenbegroting een tekort ontstaat.
 - Na de inflatiecorrectie de OZB-eigenaren woningen te verlagen met 1,3%
 - Het bedrag € 46.000 dat met punt 3 gemoeid is in mindering te brengen van het begrotingsresultaat 2018.
(volgens aangenomen amendement 1 nr. 17.31276)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Kaag en Braassem
gehouden op 6 november 2017

de griffier,
drs. K.A. van der Pas

de voorzitter,
mr. K.M. van der Velde-Menting

MOTIE 3

REGISTRATIENUMMER 17.31277

Onderwerp	Meerjarenbegroting 2018 – 2022
------------------	--------------------------------

Aanhef Datum invullen	De raad van Kaag en Braassem in vergadering bijeen op 6 november 2017
---------------------------------	--

Inhoud	Overwegende dat:
---------------	------------------

- Er door meerder fracties tijdens de behandeling van de perspectief nota zorg is uitgesproken over aankomende extra financiële lasten door onder meer afschaffing precario (structureel € 2.800.000), onderhoud en vernieuwing van de bruggen (structureel € 2.000.000) alsmede de nog niet verwerkte IKC's en in de begroting aangegeven risico's en PM posten..
 - Door het college aangegeven is dat zij zouden starten met het onderzoeken van de financiële mogelijkheden en oplossingsrichtingen om ook naar de toekomst toe een solide financieel beleid te kunnen blijven voeren. De nu nog niet in de begroting opgenomen, maar wel al bekende zaken in de begroting zouden verwerkt moeten worden om de nieuwe raad niet met verrassingen te confronteren.
 - Ondanks de toezegging, er in de voorliggende begroting geen voorstellen zijn gemaakt, besproken of verwerkt waardoor er een zeer rooskleurig begrotingsresultaat is voorgelegd met voor de komende jaren een positief resultaat van gemiddeld € 2.000.000 terwijl het in werkelijkheid zal eindigen met een zeer forse min.
 - Een tekort van ca 4.800.000 een verhoging betekend van de lokale heffingen met 62,5% per jaar. Een belastingverhoging die wij niet voor onze rekening kunnen nemen en alleen binnen geharkt kan worden door zware bezuinigingen.
 - Het aan de nieuwe raad over laten van een financieel gat van structureel meer dan € 4.800.000 per jaar niet getuigd van goed rentmeesterschap of een solide beleid maar
-

	meer wegheeft van politiek opportunisme ingegeven door de komende verkiezingen. - Door het doorschuiven van deze beslissingen naar de nieuwe raad er nog maar 3 jaar beschikbaar is om de noodzakelijke bezuiniging gefaseerd te realiseren. - Het getuigt van goed rentmeesterschap en een solide beleid om deze voorziene tekorten niet te benoemen als een risico maar zo vroeg mogelijk te verwerken, dus al in de begroting van 2018.
Conclusie	Draagt het college op, de financiële consequenties van de nu bekende tekorten d.m.v. bezuinigingsvoorstellen aan deze raad voor te leggen en te verwerken in de meerjarenbegroting 2018 - 2022.
Naam en ondertekening	Liberaal Kaag en Braassem A.J.M. (Ton) van Velzen SvKB Petra van der Wereld

Uitskomst raad (in te vullen door griffie)	
Wel / niet in stemming	Wel
Voor	6 (LKB 1/SvKB 5)
Tegen	15
Resultaat	Verworpen

MOTIE 4

REGISTRATIENUMMER 17.31278

Onderwerp Programmabegroting 2018/Egalisatiereserve Kunstwerken

Aanhef De raad van Kaag en Braassem in vergadering bijeen op
6 november 2017

Inhoud Overwegende dat,

- Het onwenselijk is om voor financiële verrassingen te komen staan.
- Het past bij de voorzichtige manier van begroten die wij hanteren.
- We voor wegen al dezelfde vorm van reserve hebben.

Conclusie Verzoekt het college,

1. Om bij de begroting een egalisatiereserve toe te voegen voor het onderdeel kunstwerken.

Naam en ondertekening D66 Kaag en Braassem
SvKB

Uitskomst raad (in te vullen door griffie)	
Wel / niet in stemming	Wel
Voor	9 (SvKB LKB D66)
Tegen	12
Resultaat	Verworpen

MOTIE 7

REGISTRATIENUMMER 17.31279

Onderwerp	Bijdrage IJshal Leiden
------------------	-------------------------------

Aanhef	De raad van Kaag en Braassem in vergadering bijeen op 6 november 2017
---------------	---

Inhoud	Naar aanleiding van de behandeling van agendapunt 8, de Programmabegroting 2018:
---------------	--

Overwegende dat:

- De gemeente Leiden haar verantwoordelijkheid neemt en er toch een nieuwe ijshal in Leiden komt en deze volledig voor rekening van de gemeente Leiden komt;
- De ijshal ook door mensen uit de omgeving van Leiden gebruikt zal worden;
- De diverse schaatsverenigingen uit de gemeente Kaag en Braassem de afgelopen decennia nationale en internationale schaatstalenten hebben voortgebracht ;
- Mede door de schaatshal in Leiden (Menkenhal) de basis voor dit talent is ontwikkeld;
- Het daarom legitiem is om dit te ondersteunen en hieraan als Kaag en Braassem op een bepaalde manier aan bij te dragen, maar dit niet alleen kan;
- De regio een bijdrage aan Leiden zou moeten leveren voor een volwaardige 333 m baan.

Conclusie

Draagt het college op:

1. Om met de collega-wethouders Sport in de regio binnen zes maanden een verdeelsleutel te vinden op basis waarvan Leiden, ondersteund door de regio, een volwaardige schaatsbaan van 333 m kan realiseren, zodat Kaag en Braassem door kan gaan met het voortbrengen van internationale schaatskampioenen en daarnaast vele recreanten van schaatsgenot te kan voorzien.
2. Bij de eventuele bijdrage die in ieder geval voldoet aan de MAG doelstelling “ bevorderen gezonde levensstijl en stimuleren meer bewegen” ook het totale beleid van de MAG regionaal uit te dragen en daarmee breder gebruik te bevorderen.
3. De toezegging van wethouder Hoek om met een voorstel bij de raad terug te komen uit te voeren.

en gaat over tot de orde van de dag.

Naam en ondertekening	PRO Kaag en Braassem CDA Kaag en Braassem
----------------------------------	--

Uitkomst raad (in te vullen door griffie)	
Wel / niet in stemming	Wel
Voor	19 (SvKB/D66/PRO/LKB/CDA)
Tegen	2 (LKB/D66 Dhr.Wesselman)
Resultaat	Aangenomen

MOTIE 10

REGISTRATIENUMMER 17.31282

Onderwerp	Programmabegroting 2018 Democratic Challenge Kaag en Braassem
------------------	--

Aanhef	De raad van Kaag en Braassem in vergadering bijeen op 6 november 2017
---------------	--

Inhoud	Overwegende dat, 1. Inwoners van de dorpen over het algemeen een goed beeld hebben van specifieke zorg- of aandachtspunten in het eigen dorp. 2. Het effect van initiatieven voor verbetering van de leefbaarheid en sociale cohesie veelal groter is en meer impact heeft wanneer ze door en voor inwoners uit dat dorp gerealiseerd worden. 3. Er in het land veel is geëxperimenteerd met inwoners begrotingen, inwoners budgetten en inwoners initiatieven.
---------------	--

Constateert dat,

1. De initiatievenmarkt geslaagd te noemen is, maar er nu de kans is om met elkaar te bespreken of er een vervolgstap te maken is.
2. In dat gesprek de ervaringen en leerpunten van de initiatievenmarkt aan de orde moeten komen.
3. De ervaringen die in veel pilots in het land zijn opgedaan gedeeld kunnen worden onder meer via de organisatie Democratic Challenge.
4. Er bij de raad de intentie lijkt te bestaan om hierover na te denken, dit nader uit te (laten) werken en een stap verder te zetten in inwonersparticipatie gekoppeld aan eigen budgetbeheer.

Conclusie	Verzoekt het college, 1. Een voorstel uit te werken met mogelijkheden en kansen voor andere vormen van inwonerparticipatie waarbij de besteding van budgetten verantwoordelijkheid is van de inwoners zelf (zoals inwonersbegroting of dorpsbudgetten). 2. Voorafgaand daaraan een vertegenwoordiging van iedere
------------------	---

fractie te vragen om mee te denken in een tweetal sessies waarin draagvlak, koers en kaders besproken worden.

3. Daarna het voorstel voor 1 maart 2018 aan de raad voor te leggen.
4. Voor de financiering van het voorstel de bestaande budgetten voor inwonersinitiatieven in te zetten zoals parels, kernen in hun kracht e.d. en een systematiek te bedenken voor de financiële onderbouwing bijvoorbeeld een bedrag per inwoner.

En gaat over tot de orde van de dag.

Naam en ondertekening	PRO SvKB
----------------------------------	-------------

Uitslag raad (in te vullen door griffie)	
Wel / niet in stemming	Wel
Voor	19 (PRO/CDA/D66/SvKB)
Tegen	2 (VVD/LKB)
Resultaat	Aangenomen

MOTIE 12

REGISTRATIENUMMER 17.31283

Onderwerp Programmabegroting 2018/ Hemelwaterverordening

Aanhef De raad van Kaag en Braassem in vergadering bijeen op 6
Datum invullen november 2017

Inhoud Het klimaat verandert waardoor er meer weerextremen voorkomen zoals overvloedige regenval in een korte tijd. Veel van dit schone regenwater komt terecht in het vuilwaterriool. Door de grote hoeveelheid is er een grote kans dat het riool dit niet kan verwerken en overstort in sloten met milieuschade als gevolg.
De schade is te beperken als het verharde oppervlak afneemt en de regen opgenomen wordt in de grond of indien mogelijk afgevoerd wordt via het regenwaterriool.
Op grond van de Wet Milieubeheer (art.10.32a) kan de gemeente regels stellen voor lozingen van hemelwater op of in de bodem en lozingen op het riool.

Conclusie Draagt het College op voor 1 augustus 2018 een Hemelwaterverordening op te stellen.

Naam en ondertekening CDA
D66

Uitkomst raad (in te vullen door griffie)	
Wel / niet in stemming	Wel
Voor	19 (pro/cda/d66/sVkb)
Tegen	2 (LKB/ VVD)
Resultaat	Aangenomen

Programmabegroting

2018 - 2021

Inhoudsopgave

• Leeswijzer	3
• Algemene inleiding en aanbieding door het college	5
• Programma's	
▪ Programma 1 – Bestuur, regio en middelen	10
▪ Programma 2 – Sociaal domein	22
▪ Programma 3 – Ruimte en leefomgeving	37
▪ Algemene dekkingsmiddelen	54
▪ Overzicht kosten van overhead	55
• Paragrafen	
▪ Paragraaf 1 - Lokale heffingen	57
▪ Paragraaf 2 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing	63
▪ Paragraaf 3 - Kapitaalgoederen	81
▪ Paragraaf 4 - Financiering	86
▪ Paragraaf 5 - Bedrijfsvoering	91
▪ Paragraaf 6 - Verbonden partijen	93
▪ Paragraaf 7 - Grondbeleid	103
• Financiële begroting	
▪ Overzicht van baten en lasten	108
▪ Gehanteerde kaders voor de begroting 2018	108
▪ Verschillenanalyse	110
▪ Overzicht van incidentele baten en lasten	113
▪ Meerjarig overzicht van de vermogenspositie	116
▪ Geprognosticeerde balans	118
▪ EMU-saldo	119
▪ Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld	121
▪ Begroting en het meerjarenperspectief overzichten I t/m III	123

Leeswijzer

Voor u ligt de gemeentebegroting 2018 – 2021. Voor de raadsperiode 2014-2018 is dit de laatste begroting. In grote lijnen hebben wij daarom de opzet van de begrotingen 2016 en 2017 behouden. Ook deze waren gebaseerd op de programma's en doelstellingen behorende bij het raadsakkoord Anders denken anders doen.

Opbouw begroting

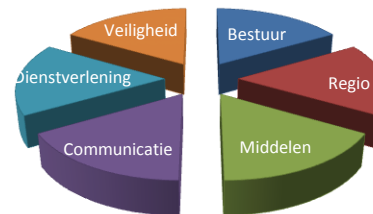
De begroting is als volgt opgebouwd: in de algemene inleiding en aanbieding door het college worden de belangrijkste ontwikkelingen voor het komende jaar toegelicht. Hierna worden per programma de doelen, resultaten en inspanningen in het DIN beschreven. Per programma is onderstaande indeling aangehouden:

Strategisch programmadoel

- Een beschrijving van het programmadoel.

Programmathema's

- De programma's zijn opgedeeld in thema's (subprogrammaonderdelen) zoals grafisch weergegeven in het onderstaande cirkeldiagram uit programma 1.

Hoofddoelen ("er-doelen")

- Per thema worden de hoofddoelen benoemd uit het raadsakkoord en de thema-avonden. Deze hoofddoelen worden ook vaak betiteld als "er-doelen" omdat ze in veel gevallen inhoud bevatten zoals beter, mooier, veiliger, duurzamer etc. en daarmee te weinig concreet zijn om inspanningen op te benoemen en om later door ons college verantwoording over af te kunnen leggen. In aansluiting op een reeks van thema-avonden zijn twee avonden gehouden met uw raad met als doel deze "er-doelen" te vertalen naar resultaten (SMART-doelen). Deze resultaten en de daarvoor door ons college te leveren inspanningen zijn vervolgens per thema in elk programma opgenomen in een Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN).

Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN)

- In de groene blokjes onder het kopje hoofddoelen is beknopt het doel beschreven dat antwoord geeft op de vraag wat willen we bereiken.
- In de blauwe blokjes daarnaast zijn de resultaten (SMART-doelen) beschreven die in overleg met uw raad tot stand zijn gekomen.
- In de oranje blokjes in de rechterkolommen zijn de voor het doel benodigde inspanningen beknopt beschreven en in de tijd uitgezet over de jaren van de huidige raadsperiode en meerjarenbegroting.
- Indien de inspanning over meerdere jaren loopt, strekt het blokje zich grafisch ook over deze jaren uit
- Tot slot zijn, indien er aan een inspanning extra budgettaire consequenties zijn verbonden, die consequenties vermeld.

Verder geven we in deze begroting per programma inzicht in de opbouw van de baten en lasten.

Na de programma's volgen de paragrafen waarin op zeven belangrijke beleidsterreinen, die niet programmagebonden zijn, inzicht wordt gegeven in belangrijke ontwikkelingen voor het begrotingsjaar 2018. Tot slot wordt in de financiële begroting onder andere stilgestaan bij de kaders voor de begroting 2018, de reservepositie van onze gemeente en het meerjarenperspectief tot en met 2021.

Nieuw in de begroting

Voor de raadsperiode 2014-2018 is dit de laatste begroting. Deze begroting bevat geen grote nieuwe beleidsthema's. Alle thema's zijn gebaseerd op het raadsakkoord. Uiteraard zijn er wel landelijke en lokale ontwikkelingen die hebben gezorgd voor mutaties in deze begroting ten opzichte van de begroting 2017. Deze ontwikkelingen zijn toegelicht in de perspectiefnota 2018-2021 en verwerkt in deze begroting. De meest in het oog springende onderwerpen zijn de implementatie van de omgevingswet, budgetten voor tijdelijk verblijf (jong) volwassenen met (licht) verstandelijke beperking en budgetten voor armoedebestrijding en het rijksvaccinatieprogramma. Daarnaast zijn de kapitaallasten voor de bouw van IKC Leimuiden en IKC Hoogmade in deze begroting verwerkt.

De belangrijkste nieuwe inspanningen in het DIN, die met uw instemming in deze begroting zijn opgenomen, zijn budgetten voor cliënttevredenheidsonderzoeken in 2018 en 2020 en voor bijdragen aan het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 en ambtelijke inzet voor HR, open landschap, bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit.

Verder zijn de door uw raad aangenomen amendementen bij de Perspectiefnota 2018-2021 in deze begroting verwerkt. Het gaat hier om budgetten voor hanging baskets en voor het onderzoek impact ontwikkelingen Schiphol.

Tot slot heeft ons college nog een tweetal nieuwe onderwerpen in deze begroting verwerkt, te weten budget voor het beheer en onderhoud van vaarwegen, ter grootte van € 90.000 per jaar en de contributie van de VNG, € 29.000 per jaar. Ook zijn op basis van nieuwe inzichten na het vaststellen van de Perspectiefnota 2018 nog een tweetal budgetten verhoogd. Het budget voor kwijtschelding belastingen is verhoogd met € 38.500 en de bijdrage aan Cyclus is conform de begroting 2018 van Cyclus verhoogd met € 138.400 per jaar. In de raadswerkgroep financiën op 4 oktober worden deze wijzigingen ten opzichte van de vastgestelde kaders bij de Perspectiefnota 2018-2021 gepresenteerd en toegelicht.

Algemene inleiding en aanbieding door het college

Voor u ligt de programmabegroting 2018 – 2021. Deze programmabegroting verschijnt net als voorgaand jaar als document en als webapplicatie. Deze begroting ziet er in grote lijnen uit zoals de vorige begroting die we aan u hebben aangeboden waarin het zogenaamde Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN) het belangrijkste onderdeel vormt. Deze begroting is gebaseerd op het vorig jaar vernieuwde BBV met als doel de vergelijkbaarheid van de begrotingen van de Nederlandse gemeenten te verbeteren.

De in juli vastgestelde Perspectiefnota 2018 vormt de basis voor deze begroting. De uitgangspunten uit de Perspectiefnota zijn verwerkt in de begroting voor 2018 en de meerjarenbegroting 2019 – 2021.

In nauw overleg tussen college en raad is tot een bijstelling en doorontwikkeling van het DIN gekomen. Met deze begroting zijn wij erin geslaagd alle ambities uit het DIN ook financieel te vertalen. Hiermee ligt er wederom een fors programma voor het sociaal en fysiek domein voor de laatste periode van deze raadsperiode en de overgang naar een nieuwe. Tegelijk ziet ons college een noodzakelijke opgave in een duurzame financiële huishouding van onze gemeente. Het verbeteren van de solvabiliteit blijft daarin een belangrijk aandachtspunt. De eventuele positieve saldi in deze begrotingsjaren willen wij aanwenden voor dat doel, evenals eventuele meevallers als gevolg van de septembercirculaire. Het op orde brengen van de verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen past bij een goed beheer van de beschikbare middelen en verkleinen van de schuldenpositie van onze gemeente.

In het DIN zijn de drie raadsprogramma's onderverdeeld in thema's (subprogrammaonderdelen). In programma 2 zijn de thema's aangepast ten opzichte van 2017 en in overeenstemming gebracht met de thema's zoals vastgesteld in de MAG 2.0. In dit DIN zijn naast de te behalen doelen en resultaten ook de inspanningen opgenomen die in een aangegeven tijdsbestek moeten zijn gerealiseerd. Uw raad heeft aangegeven welke beleidsdoelen hierbij zijn geformuleerd. De onderwerpen uit het DIN functioneren tevens als langetermijnagenda van de te behandelen onderwerpen. Via de P&C-cyclus (bestuursrapportages na 4 en 8 maanden en tot slot in de jaarrekening), zal verantwoording aan uw raad worden afgelegd over de voortgang van de realisatie van de doelen en beleidsaccenten, zodat deze door uw raad kunnen worden gemonitord.

Uw raad heeft nadrukkelijk de vraag gesteld om - ook voor de intensiveringen met extra budget - een beeld te geven welke activiteiten en inspanningen worden gedaan op weg naar de resultaten. Alleen dan kan een gedeeld beeld ontstaan bij de doelen uit het DIN en de route er naar toe. Samen op weg - ieder vanuit een eigen verantwoordelijkheid - en via een transparant proces van uitvoering en verantwoording. De inspanningen die u kunt terugvinden in het DIN hebben als uitgangspunt dat deze veelal binnen de bestaande financiële kaders kunnen worden uitgevoerd. Voor de inspanningen die wel om extra middelen vragen is dit in het DIN aangegeven en is in de inleiding van elk programma een toelichting gegeven.

Een blik terug op de achterliggende jaren leert ons dat onze gemeente, naast de wettelijk verplichte opgaven, extra heeft geïnvesteerd in de dorpen en zijn inwoners en aansluiting heeft gevonden bij de ambities zoals opgenomen in het raadsakkoord en uitgewerkt in het DIN. Hieronder wat voorbeelden op een rij:

- duurzaamheid via de duurzaamheidsagenda en breed samengesteld platform vanuit inwoners;
- recreatie met toevoeging doelen en realisatie verblijfsrecreatie;

- effectieve kwaliteitsimpulsen via de Maatschappelijke agenda op zowel Jeugd, Zorg als Werk; Kaag en Braassem innoveert in aanpak en resultaatbenadering;
- kwaliteitsverbetering openbare ruimte door impulsen via het IBOR inclusief systeem van overprogrammeren waardoor er direct een ander project gestart kan worden als door omstandigheden een gepland project (tijdelijk) stil ligt;
- vernieuwen van onderwijshuisvesting in de dorpen door voorbereiding en realisatie van Integrale Kindcentra (IKC);
- een Woonagenda gezamenlijk gerealiseerd met de corporaties en de huurderorganisaties; samen werken aan wonen in Kaag en Braassem;
- een Economische Agenda met ruimte voor ondernemen, en gezamenlijk werken aan opgaven als vestigingsklimaat, bereikbaarheid en verduurzaming van bedrijventerreinen;
- geen lastenverhoging voor inwoners;
- er is in algemene zin meer ruimte voor alle inwoners om met initiatieven te komen en als gevolg van de initiatievenmarkt hebben verschillende initiatieven al verder vorm en inhoud gekregen.

Zoals al eerder vermeld zijn wij met deze begroting erin geslaagd alle ambities uit het DIN financieel te vertalen. Hiermee ligt een fors programma voor het sociaal en fysiek domein voor het laatste jaar van deze raadsperiode.

Tevens moet er bij de trends en ontwikkelingen voor de komende tijd ook worden aangegeven dat wij nog een aantal grote opgaven zien die in de komende raadsperiode nog een plek moeten krijgen. Uiteraard is het afschaffen van de precarioheffing in 2022 daarin een grote inbreuk op de begroting. In de komende periode moet een koers worden bepaald om deze wijziging op te vangen. Dit vraagt ombuigingen in uitgaven. Daarnaast zijn er ook eigen opgaven die nog een verdere uitwerking vragen. Wij noemen hierbij de grote opgaven in de openbare ruimte, zoals het beheer en onderhoud van kunstwerken (bruggen), en zeker ook het wegenonderhoud. Met de afronding van de inventarisatie van land- en tuinbouwwegen liggen er vraagstukken voor die wellicht ook extra budget vragen. In de nieuwe raadsperiode moeten hierin keuzes worden gemaakt. Ook liggen er vraagstukken op het terrein van onderwijshuisvesting en duurzaamheid die een vertaling hebben in de begroting. In de realisatie zijn er nog vervolgfases die om een verankering in de meerjarenraming vragen. Tot slot noemen wij de vragen vanuit de dorpen om het groen in onze gemeente te versterken.

Door de trends en ontwikkelingen is er reden voor behoedzaamheid in het meerjarenperspectief. Met deze begroting presenteren wij een financieel gezonde gemeente. Tegelijkertijd ligt er voor de (middel) lange termijn een aantal grotere opgaven die wij in de aanbiedingsbrief ook aan uw raad schetsen.

Inspanningen vanuit het DIN waarvoor extra budget benodigd is	bedragen in €			
	2018	2019	2020	2021
Programma 1 Bestuur, regio en middelen				
1) Vervanging website investering € 100.000	35.000	35.000	-	-
2) Kapitaallasten nieuw raadsinformatiesysteem (aanschaf 2016)	24.600	24.600	-	-
3) Zaakgericht werken (o.a. digitaliseren archieffunctie € 50.000)	17.500	17.500	-	-
4) Meting klanttevredenheid	15.000	-	15.000	-
5) Handhaving permanente bewoning en woonfraude	40.000	40.000	-	-
6) Extra inzet voor juridische afhandeling reguliere handhavingsszaken	60.000	60.000	-	-
7) Web app voor begroting en jaarrekening € 25.000	9.000	-	-	-
Programma 2 Sociaal Domein				
8) Inzet voor controleren en handhaven alcohol- en drugsgebruik	35.000	35.000	35.000	-
9) Inhuur voor inkoop en implementatie jeugdhulp en preventief jeugdbeleid	62.500	-	-	-
10) Vanuit de werkgroep dementievriendelijk 3 initiatieven uitvoeren	35.000	35.000	35.000	-
De overige inspanningen uit het DIN in programma 2 zijn overgeheveld naar reguliere begroting of naar programma 3 in het DIN.				
Programma 3 Ruimte en leefomgeving				
11) Uitwerken duurzaamheidsagenda 2016-2020	25.000	25.000	25.000	-
12) Bijdrage aan Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025	26.794	26.794	26.794	26.794
13) Ambtelijke inzet voor Energieakkoord HR, open landschap en bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit.	40.000	40.000	40.000	40.000
14) Uitvoering geven aan vervolgfases IBOR	200.000	350.000	550.000	550.000
15) Inzet extra middelen IBOR voor realisatie extra wensen (parels)	25.000	25.000	25.000	25.000
16) Ophogen cofinancieringsbudget Groen en Natuur	50.000	50.000	50.000	-
17) Activeren en innoveren recreatieprojecten	50.000	50.000	-	-
18) Uitvoeringskosten recreatieve projecten	35.000	35.000	-	-
19) Doorontwikkelen werkgeversservicepunt	30.000	30.000	-	-
20) Uitvoering initiatieven nav Kernen in hun Kracht	10.000	10.000	10.000	-
21) Uitvoering onderzoek naar impact ontwikkelingen rondom Schiphol	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	835.394	898.894	821.794	651.794
Reeds beschikbaar gesteld DIN 2017-2020 in begroting 2017	713.400	1.064.700	1.176.000	1.176.000
Totaal extra benodigd voor DIN 2018-2021	121.994	-165.806	-354.206	-524.206

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat er in 2018 een extra budget voor inspanningen in het DIN wordt gevraagd van € 122.000 en dat in de jaren 2019-2021 voornamelijk sprake is van vrijval van de DIN-middelen.

Vrijval van DIN-middelen

De wijzigingen met de grootste financiële impact in het DIN betreffen het overhevelen van de kapitaallasten vanuit het DIN naar de reguliere begroting. Dit is het gevolg van de toegekende kredieten voor IKC Leimuiden en Brede School Hoogmade in december 2016. Hierdoor zijn de kapitaallasten, gerelateerd aan de toegekende kredieten opgenomen in de reguliere begroting en vallen deze bedragen vrij in het DIN. Daarnaast is een tweetal budgetten in het sociaal domein overgeheveld naar de reguliere begroting, namelijk het budget voor monitor en contractmanagement en indexering subsidies sportaccommodaties. Ook dit zorgt voor vrijval binnen de DIN middelen.

Extra DIN-middelen

Tot slot is er een aantal budgetten voor nieuwe inspanningen toegevoegd aan het DIN, waaronder budget voor cliënttevredenheids-onderzoeken in 2018 en 2020 en voor bijdragen aan het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 en ambtelijke inzet voor Energieakkoord HR, open landschap, bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit. Daarnaast is bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2018 een amendement aangenomen voor uitvoering onderzoek naar impact ontwikkelingen rondom Schiphol. Hiervoor zijn ook extra DIN-middelen nodig. De extra DIN-middelen voor het amendement over kunst en cultuur worden gedekt door (verwachte) vrijval in de reguliere begroting.

Naast financiële wijzigingen kent het DIN ook inhoudelijke wijzigingen. Een gedetailleerde inhoudelijke toelichting op de wijzigingen is opgenomen in bijlage 1 van de door u vastgestelde Perspectiefnota 2018-2021. De DIN-budgetten zelf zijn hieronder toegelicht bij de verschillende programma's. In deze programma's kunt u per thema ook kennis nemen van de inspanningen die zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2018, die binnen de reguliere begroting zijn gedekt.

Programma's

In dit onderdeel wordt per programma voor het begrotingsjaar inzicht gegeven in de doelstellingen, belangrijke ontwikkelingen en de besteding van het geld.

De gemeenteraad heeft het beleid zoals vastgelegd in het raadsakkoord voor de raadsperiode 2014-2018 vastgelegd in drie raadsprogramma's:

- Programma 1 - Bestuur, regio en middelen
- Programma 2 - Sociaal domein
- Programma 3 - Ruimte en leefomgeving

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Inleiding

Wij willen besturen met ruimte voor invloed aan de voorkant vanuit inwoners, ondernemers, dorpsraden en overige instellingen en hebben daarbij een sterke stem in de regio. Wij vergroten de grip op onze verbonden partijen en hebben een proactieve en solidaire houding door het uitdragen van onze kernkwaliteiten groen, recreatie en toerisme, (glas)tuinbouw, handel, logistiek en bereikbaarheid in onze samenwerking met het bedrijfsleven, onderwijs en andere overheden. We gaan uit van de uitvoering van de gemeentelijk taken binnen de beschikbare middelen zonder lastenverzwaring voor onze inwoners.

Inspanningen met budgettaire consequenties

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het raadsakkoord is er een aantal inspanningen bij dit programma waarvoor de inzet van extra middelen nodig is. Deze inspanningen (22 in totaal voor de drie programma's) zijn hieronder voor dit programma verder uitgewerkt.

1. Vervanging website investering € 100.000

2018	2019	2020	2021
35.000	35.000	-	-

In de begroting 2017 is een investeringsbedrag van € 100.000 opgenomen voor het verbeteren/vernieuwen van de website. De nieuwe website moet meer visueel zijn ingesteld en over mogelijkheden beschikken zoals een e-mailnotificatiesysteem. Hier kunnen inwoners of belangstellenden zich aanmelden om via de mail op de hoogte te worden gehouden van bepaalde ontwikkelingen in de straat, buurt of wijk. In 2017 zijn we gestart met het onderzoek naar de wensen en behoeftes van inwoners, verenigingen, bedrijven en instellingen. Dit alles moet leiden tot een verdubbeling van het aantal bezoekers van de website binnen drie jaar.

2. Kapitaallasten implementatie nieuw raadsinformatiesysteem (aanschaf 2017)

2018	2019	2020	2021
24.600	24.600	-	-

In de begroting 2017 is een investeringsbedrag opgenomen voor een nieuw raadsinformatiesysteem. De raad werkt digitaal, maar de digitale informatievoorziening was niet optimaal georganiseerd. Omdat voor de raad uitsluitend digitaal informatie beschikbaar komt, is een systeem dat toegankelijk is en waarin alle informatie is terug te vinden, een noodzaak. Daarnaast moeten ook de inwoners gemakkelijk kunnen volgen wat de raad doet en op welk moment en ook informatie moet eenvoudig te vinden en te volgen zijn.

Daarom is besloten een nieuw raadsinformatiesysteem (RIS) in 2017 te implementeren. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het RIS zoals dat ook bij de gemeente Alphen aan den Rijn wordt gebruikt, aangezien wij streven naar een zo veel mogelijk eenduidig digitaal applicatielandschap.

3. Zaakgericht werken (o.a. digitaliseren archieffunctie € 50.000).

2018	2019	2020	2021
17.500	17.500	-	-

In de begroting 2017 is een investeringsbedrag opgenomen voor zaakgericht werken. Om meer informatie beter en sneller te kunnen ontsluiten naar onze klanten en ervoor te zorgen dat onze klanten de status van hun aanvraag/dossier kunnen volgen was een verdere digitalisering van de archieffunctie noodzakelijk. Op dit moment werkt de ambtelijke organisatie nog in een zogenaamde hybride omgeving (fysiek en digitaal). Dit kost veel extra tijd en kent daarnaast de beperkingen dat niet alle informatie goed kan worden ontsloten. Door middel van zaakgericht werken en de bijbehorende digitalisering is dit wel mogelijk. Samen met de vernieuwing van de website (zie hiervoor) moeten onze klanten snel en duidelijk kunnen beschikken over de gewenste informatie.

4. Meting klanttevredenheid.

2018	2019	2020	2021
15.000	-	15.000	-

In 2018 zal er een eerste klanttevredenheidsmeting plaatsvinden. Onze klanten zullen worden bevraagd hoe zij de fysieke en digitale dienstverlening van de gemeente ervaren. Op basis van deze nulmeting zullen wij inspanningen plegen om de dienstverlening verder te verbeteren en beter aan te kunnen sluiten op de wensen en eisen van onze klanten. In 2020 zal opnieuw een meting plaatsvinden om te bekijken of onze inspanningen hebben geleid tot het gewenste resultaat.

5. Handhaving permanente bewoning en woonfraude

2018	2019	2020	2021
40.000	40.000	-	-

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en ongewijzigd overgenomen in de begroting 2018-2021.

Woonfraude

De kwaliteit van de Basisregistratie Personen staat volop in de belangstelling. Onderzoek naar woonfraude draagt bij aan de kwaliteit van de Basisregistratie Personen. We zullen beter zicht hebben op wie waar in onze gemeente woont. Onterechte uitkeringen, subsidies en toelagen kunnen worden opgespoord. Ook de veiligheid en leefbaarheid in onze gemeente wordt hierdoor vergroot.

Permanente bewoning van recreatieverblijven

In recreatiewoningen mag niet permanent worden gewoond. Daarvan is sprake als iemand niet elders een hoofdverblijf heeft. Als recreatiegemeente treden we op tegen het illegale gebruik van recreatieverblijven.

Uitvoering

Om woonfraude en permanente bewoning van recreatieverblijven tegen te gaan is onderzoek nodig naar ongeveer 1000 adressen (gebaseerd op de Basisregistratie Personen, het aantal recreatieverblijven en kennis en ervaring) in de aankomende vier jaar. We treden daar nu ook al tegen op maar steekproefsgewijs. Met het extra geld kunnen we de controles daarop intensiveren. Dit zal ook in samenwerking met de woningbouwcorporaties en buurgemeenten plaatsvinden. Onderzoek naar woonfraude en permanente bewoning van recreatieverblijven is een arbeidsintensief proces. De raad zal periodiek op de hoogte worden gehouden van de onderzoeksresultaten.

6. Extra inzet voor juridische afhandeling reguliere handhavingszaken

2018	2019	2020	2021
60.000	60.000	-	-

In de begroting 2017-2020 zijn extra middelen toegekend voor extra inzet voor juridische afhandeling van de reguliere (handhavings-) werkvoorraad en dit voorstel is in de begroting 2018-2021 ongewijzigd overgenomen, conform het bij de Perspectiefnota 2018 vastgestelde DIN 2018-2021.

7. Webapplicatie begroting en jaarrekening (€ 25.000)

2018	2019	2020	2021
9.000	-	-	-

De webapplicatie is in 2016 (begroting) en in 2017 (jaarrekening) ontwikkeld en voor het eerst toegepast bij de begroting 2017 en in 2017 voor de jaarrekening 2016. Hiermee is een belangrijke vervolgstap gezet in de wens om de P&C-producten verder te vereenvoudigen en vooral meer visueel toegankelijk te maken.

Rol verbonden partijen bij realisatie van het DIN

Bij het leveren van de inspanningen die nodig zijn voor de realisatie van de resultaten en hoofddoelen in programma 1 hebben de verbonden partijen bij de meeste thema's geen directe rol. Wel werken wij binnen het thema Dienstverlening direct samen met verbonden partijen als Cyclus, ODWH en SWA om klachten en meldingen op te lossen. Binnen het thema Regio zijn wij direct afhankelijk van de uitvoering van de verbonden partijen als het gaat om het tijdig opleveren van hun planning & controlproducten en het naleven van de gemaakte afspraken hieromtrent.

Beleidsindicatoren programma 1

In het DIN zijn de resultaten en inspanningen opgenomen waarop uw raad wil sturen. Daarnaast geven onderstaande indicatoren een beeld van andere maatschappelijke effecten in de programma's. Deze indicatoren zijn uniform voor alle gemeenten. De indicatoren zijn beschikbaar via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Uw raad heeft via deze site de mogelijkheid om de indicatoren van de verschillende taakvelden te raadplegen én om deze te vergelijken met andere gemeenten.

Taakveld	Naam indicator	eenheid
1. veiligheid	harde kern jongeren	aantal per 10.000 inwoners
1. veiligheid	winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners
1. veiligheid	geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners
1. veiligheid	diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners
1. veiligheid	vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	aantal per 1.000 inwoners

Naast bovenstaande indicatoren, waarvan de gegevens via externe bronnen te raadplegen zijn, besteden we in deze begroting aandacht aan de volgende indicatoren. De waarden hiervan zijn opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

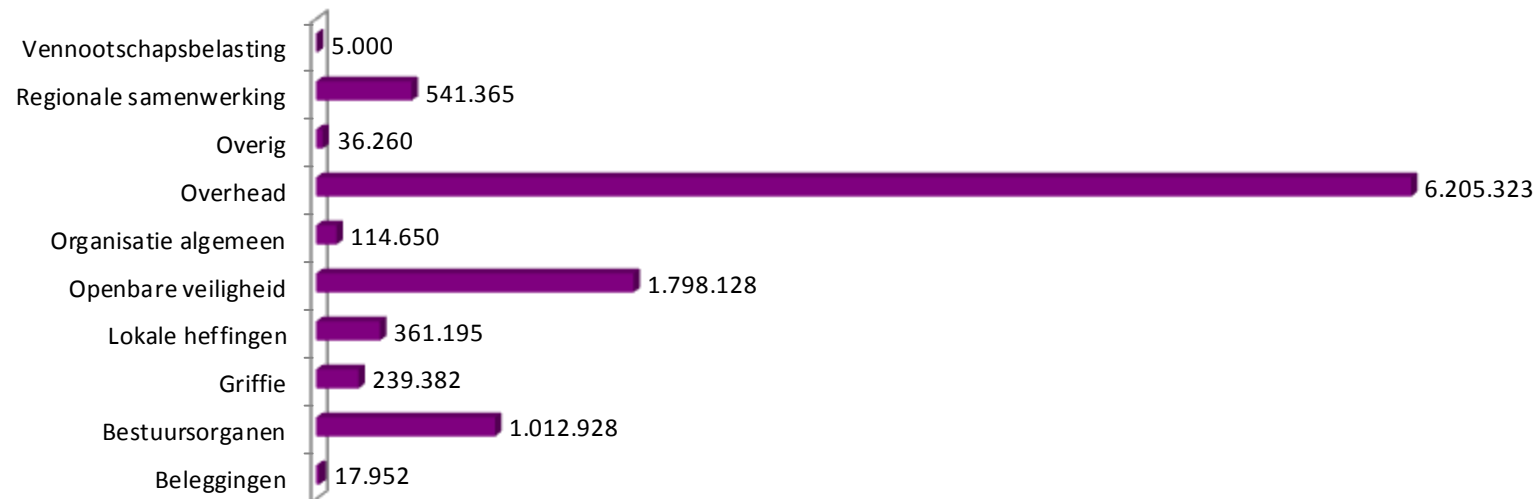
Taakveld	Naam indicator	eenheid
0. bestuur en ondersteuning	formatie	fte per 1.000 inwoners
0. bestuur en ondersteuning	bezetting	fte per 1.000 inwoners
0. bestuur en ondersteuning	apparaatskosten	kosten per inwoner

0. bestuur en ondersteuning	externe inhuur	kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen
0. bestuur en ondersteuning	overhead	% van totale lasten

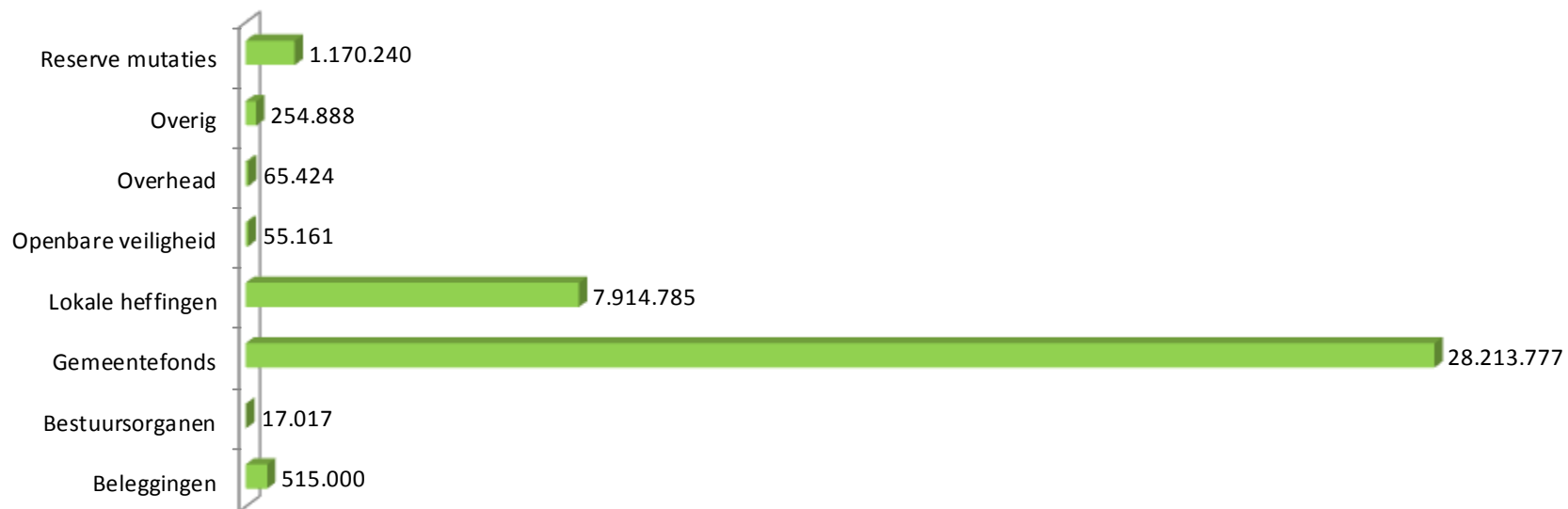
Inzicht in het programmabudget

Programma 1 heeft een totaal budget van afgerond € 38,2 miljoen aan geraamde baten en € 10,3 miljoen geraamde bestedingen (lasten). Onderstaande grafiek geeft inzicht in de herkomst van de middelen en de onderdelen waaraan de budgetten binnen dit programma worden besteed. Omdat de algemene uitkering uit het gemeentefonds en het grootste deel van de inkomsten uit lokale heffingen binnen dit programma zijn verantwoord, sluit het programma met een positief saldo van € 27,9 miljoen.

Lasten Programma 1 (inclusief algemene dekkingsmiddelen)

Baten Programma 1 (inclusief algemene dekkingsmiddelen)

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

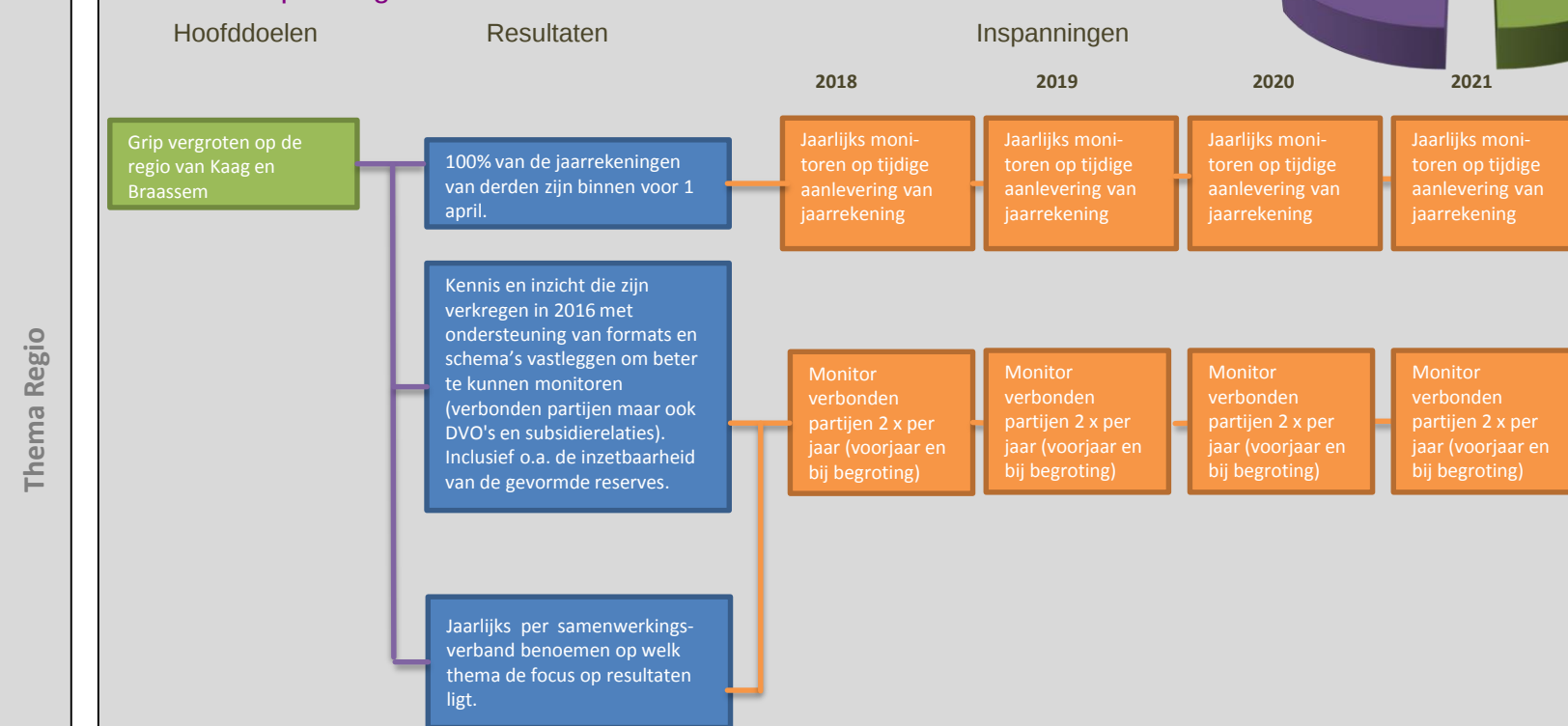
Strategisch programmadoel

Besturen met ruimte voor invloed aan de voorkant vanuit inwoners, ondernemers, dorpsraden en overige instellingen. Een sterke stem van Kaag en Braassem in de regio door het vergroten van grip op onze verbonden partijen en een proactieve en solidaire houding door het uitdragen van onze kernkwaliteiten groen, recreatie en toerisme, (glas)tuinbouw, handel, logistiek en bereikbaarheid in onze samenwerking met het bedrijfsleven, onderwijs en andere overheden. Uitvoering van de gemeentelijke taken binnen de beschikbare middelen zonder lastenverzwaring inwoners.

Programmathema's

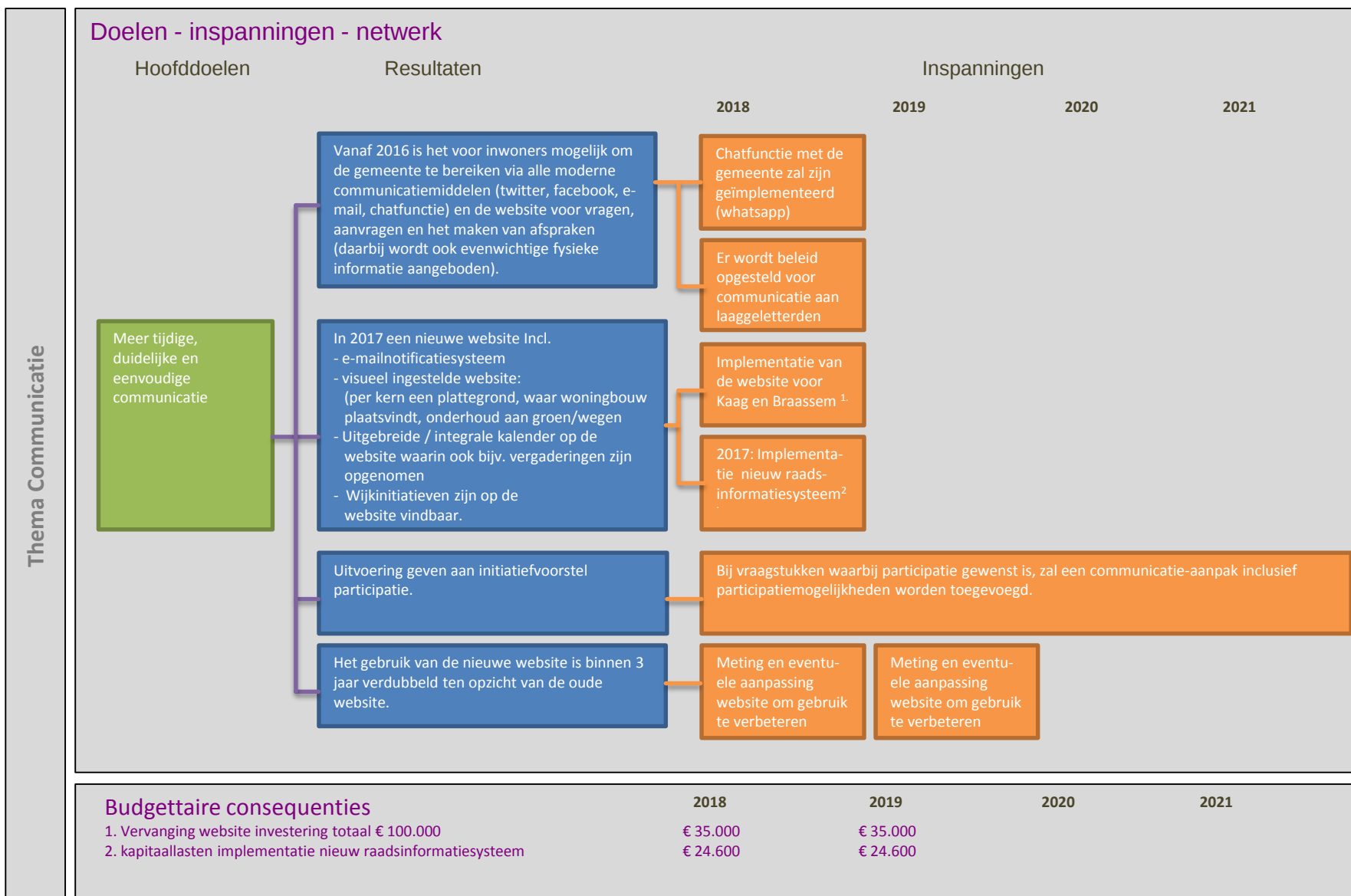
Doelen - inspanningen - netwerk

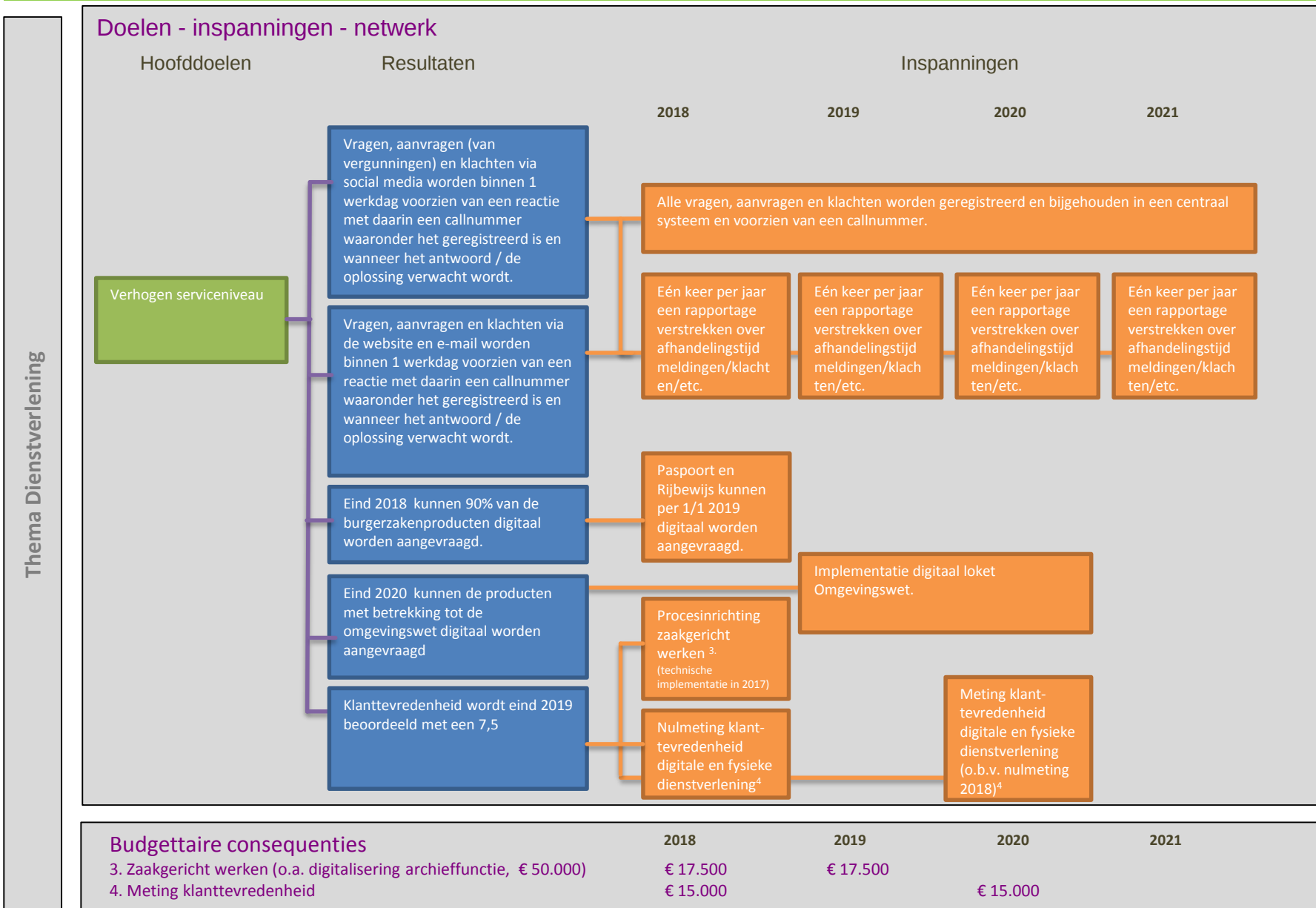
Budgettaire consequenties:

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen.

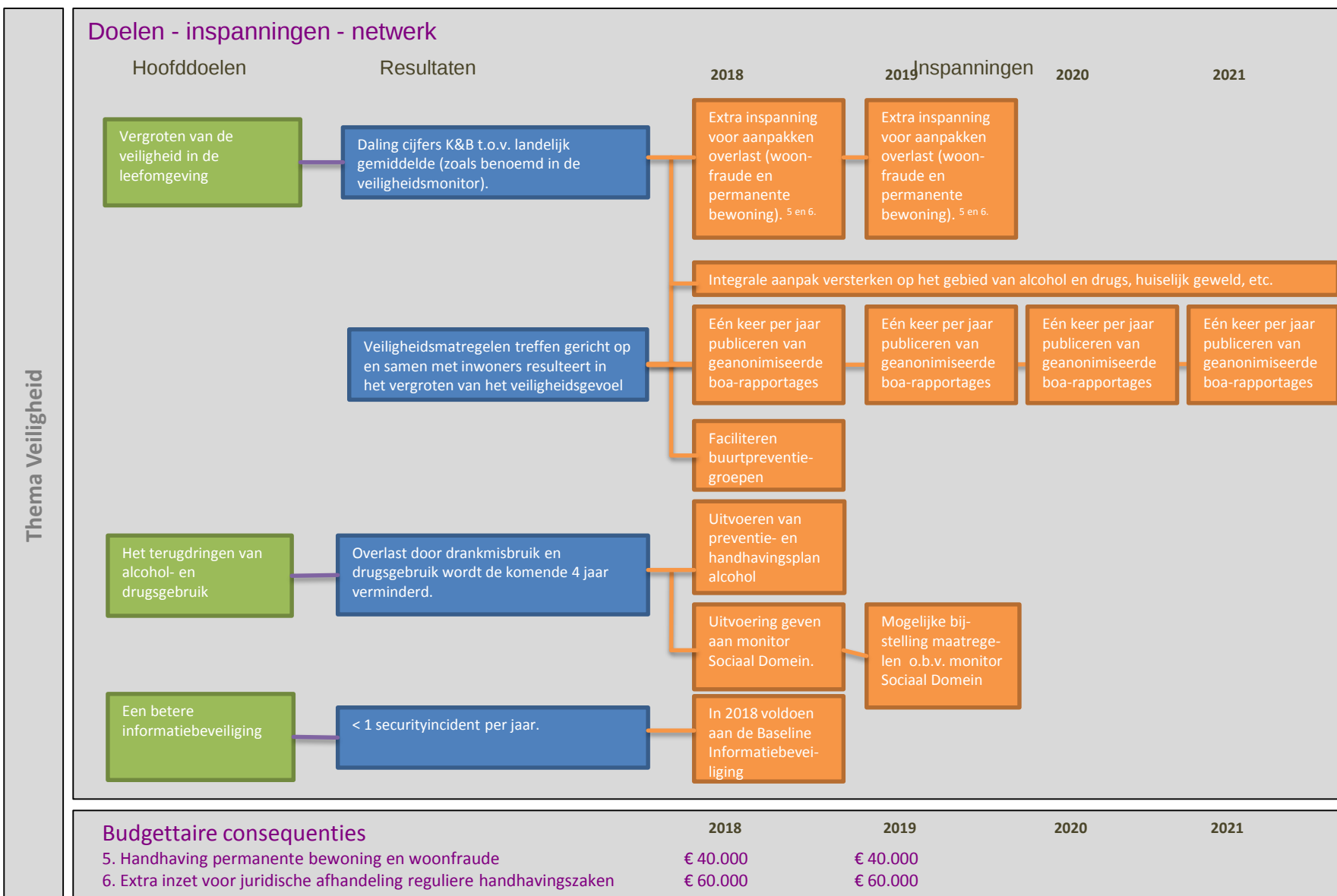
Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

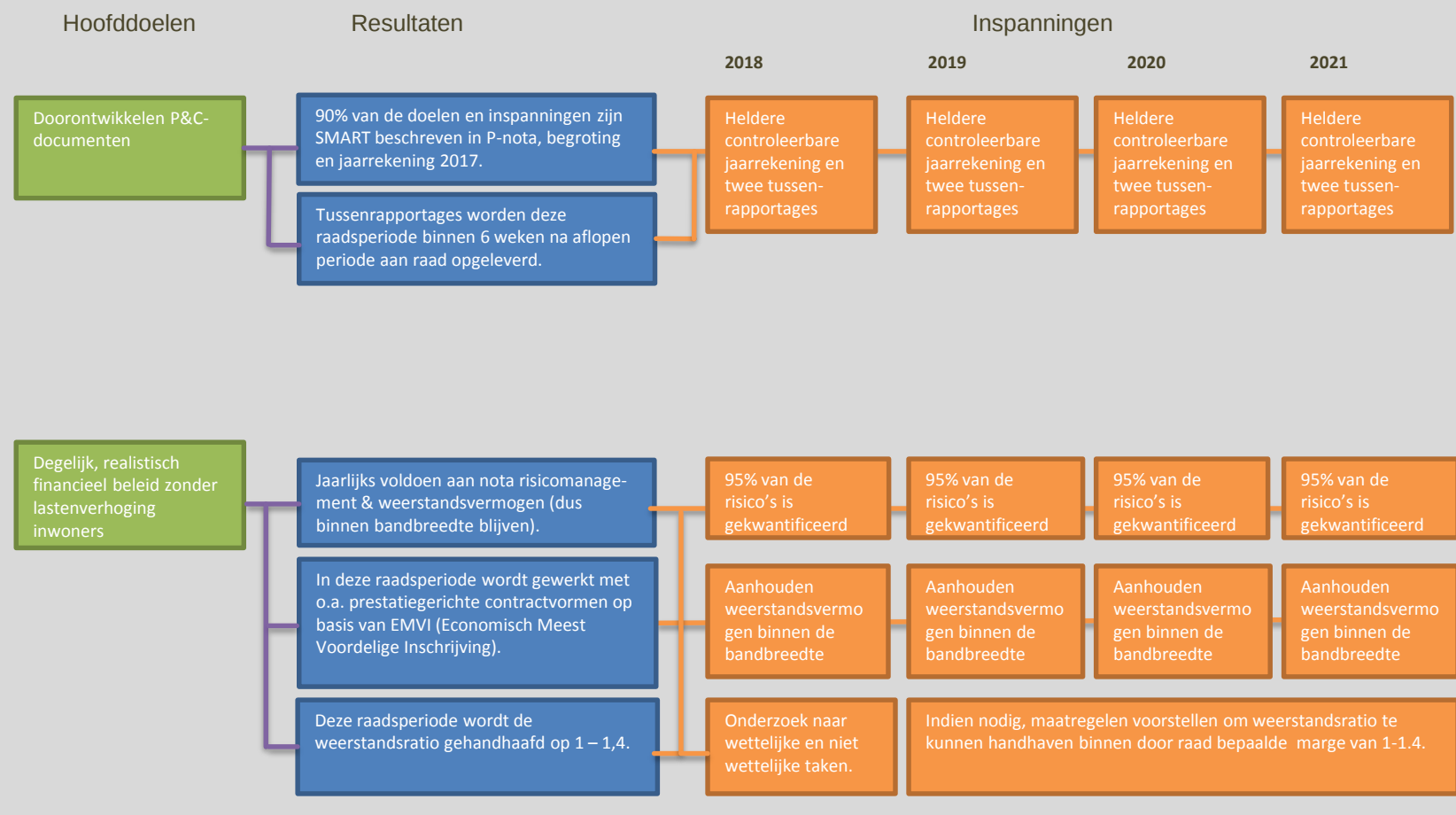
Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Thema Middelen

Doelen - inspanningen - netwerk

Budgettaire consequenties

7. Webapplicatie voor begroting en rekening. Totale investering van (€ 25.000) € 9.000

2018

2019

2020

2021

Meerjarenbegroting

Het financiële meerjarenperspectief van dit programma wordt in onderstaande tabel aangegeven en is op deze wijze in de meerjarenbegroting 2018 – 2021 verwerkt.

Programma 1 Bestuur, regio en middelen	Programma budget 2018	Meerjarenperspectief		
		2019	2020	2021
		(bedragen x € 1.000)		
Budget exploitatielasten	4.301 N	4.550 N	4.539 N	4.539 N
Budget kapitaallasten vervangingsinvesteringen	N	-137 V	-197 V	-180 V
Extra budget nieuw beleid tov 2018 (inspanningen DIN)	N	-24 V	-186 V	-201 V
Lasten (totaal)	4.301 N	4.389 N	4.156 N	4.158 N
Baten	-357 V	-357 V	-357 V	-357 V
Saldo van baten en lasten	3.944 N	4.032 N	3.799 N	3.801 N
Reservemutaties:	0 N	0 N	0 N	0 N
Toevoegingen				
Beschikkingen	-369 V	-369 V	-369 V	-369 V
Geraamd programmaresultaat	3.575 N	3.663 N	3.431 N	3.432 N

De reservemutaties bij dit programma kunnen als onderstaand worden toegelicht:

	2018	2019	2020	2021
TOEVOEGINGEN				
	0	0	0	0
BESCHIKKINGEN				
Bijdrage aan Holland Rijnland	-369	-369	-369	-369
	-369	-369	-369	-369

Programma 2 Sociaal domein

Inleiding

Wij sturen op het behalen van effecten en doelstellingen binnen het sociaal domein, zoals beschreven in de Maatschappelijke agenda (MAG), door samenwerking tussen gemeente, organisaties en partijen onderling. Wij zetten in op participatie/betrekken van mensen bij de samenleving en bij de zorg voor elkaar zonder iemand uit te sluiten. De gemeente verbindt en versterkt de krachten die al aanwezig zijn bij inwoners, organisaties en partijen. Ingezet wordt op de uitvoering van de opgaven uit de drie decentralisaties, zoals beschreven in de MAG/3D.

Inspanningen met budgettaire consequenties

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het raadsakkoord is er een aantal inspanningen bij dit programma waarvoor de inzet van extra middelen nodig is. Deze inspanningen zijn hier voor dit programma verder uitgewerkt.

8. Inzet voor controleren en handhaven alcohol- en drugsgebruik

2018	2019	2020	2021
35.000	35.000	35.000	-

Via de begroting 2017 is extra geld beschikbaar gesteld voor preventief beleid, dat wil zeggen voor extra ambtelijke inzet en extra inzet van Brijder voor controle op het alcohol- en drugsgebruik en het handhaven van het alcohol- en drugsbeleid (zijnde verlaging van het gebruik). In de begroting 2018-2021 is dit beschikbaar gestelde budget ongewijzigd opgenomen.

9. Inhuur voor inkoop en implementatie jeugdhulp en preventief jeugdbeleid

2018	2019	2020	2021
62.500	-	-	-

Via de begroting 2016 en 2017 is geld beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van initiatieven binnen het sociaal domein. Deze gelden worden ingezet voor het versterken van het AKJ (onafhankelijk vertrouwenspersoon Jeugd) en het versterken van het toezicht op de WMO. Voor dit laatste geldt dat we vanuit de WMO 2015 een ambtenaar moeten aanstellen die de kwaliteit van de uitvoering van de WMO bewaakt en onderzoek kan (laten) uitvoeren bij incidenten en crisissituaties. Nu is dit lokaal en met name reactief ingesteld. De wens bestaat om dit meer proactief en mogelijk subregionaal in te richten. Daarnaast vindt in 2017 opnieuw de aanbesteding op inkoop jeugdhulp in 2018 e.v. plaats. Hiervoor is in 2017 en 2018 extra inzet nodig van adviseurs bij de inkoop en implementatie.

10. Vanuit de werkgroep dementievriendelijk drie initiatieven uitvoeren

2018	2019	2020	2021
35.000	35.000	35.000	-

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020, en is ongewijzigd overgenomen in de begroting 2018-2021. In Nederland krijgt één op de vijf inwoners een vorm van dementie en is het vrijwel zeker dat je in je leven te maken krijgt met dementie van een dierbare. Ook in onze gemeente neemt het aantal inwoners met dementie de komende jaren enorm toe. Mensen met dementie moeten zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Dit heeft gevolgen voor henzelf maar zeker ook voor hun mantelzorgers. Wij willen mensen met dementie en hun mantelzorgers beter ondersteunen en komen tot een dementievriendelijke gemeente. Daarom hebben wij een opdracht aan de Driemaster gegeven om activiteiten te ontwikkelen om dit samen met ons, inwoners, vrijwilligers, professionals en ondernemers te bereiken, maar ook om initiatieven op dit terrein te stimuleren en ondersteunen. Voor de uitvoering van deze activiteiten en initiatieven in 2018 e.v. is budget nodig.

Rol verbonden partijen bij realisatie van het DIN

Bij het leveren van de inspanningen die nodig zijn voor de realisatie van de resultaten en hoofddoelen in programma 2 hebben de verbonden partijen bij de meeste thema's een indirecte rol. Bijvoorbeeld de RDOG levert met haar gezondheidsbeleid indirect een bijdrage aan de afname van het alcoholgebruik bij 18- en 18+jarigen in de regio en RDOG heeft programma's die bijdragen aan de afname van overgewicht bij volwassenen. Bij het realiseren van een betere bereikbaarheid en een toename van het aantal bedrijven heeft Holland Rijnland een verbindende rol. Het beleid van het regionaal bureau Leerplicht (onderdeel van Holland Rijnland) draagt bij aan het doel dat meer jongeren een startkwalificatie hebben en er een afname komt van het aantal voortijdige schoolverlaters. Bij het thema gezondheid en veiligheid spelen de RDOG en VRHM een rol in het bereiken van verschillende resultaten.

Beleidsindicatoren programma 2

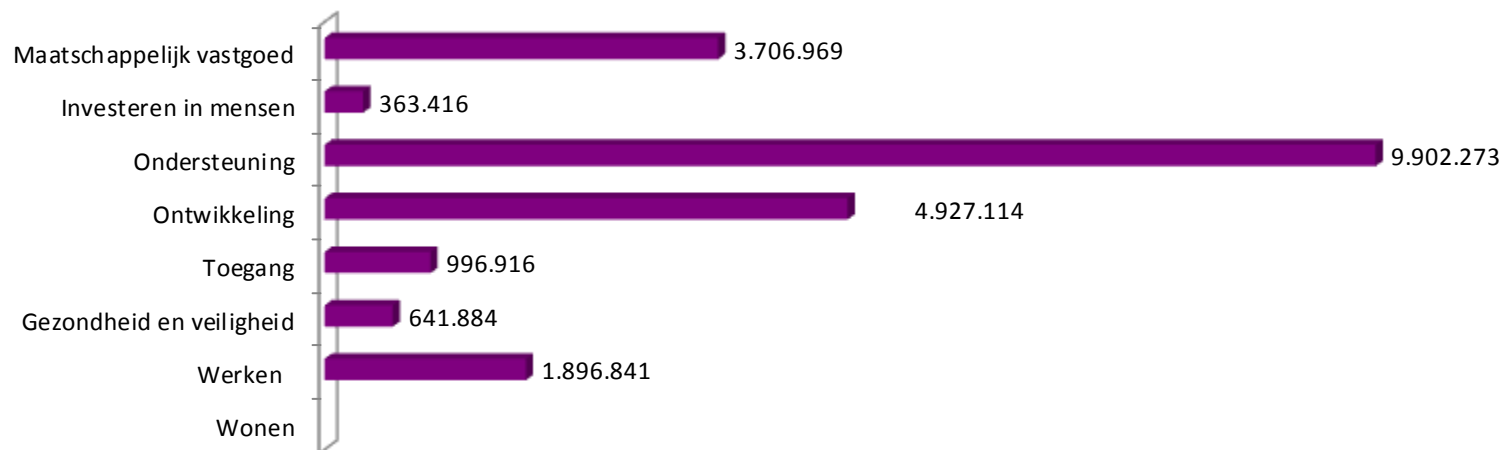
In het DIN zijn de resultaten en inspanningen opgenomen waarop uw raad wil sturen. Daarnaast geven onderstaande indicatoren een beeld van andere maatschappelijke effecten in de programma's. Deze indicatoren zijn uniform voor alle gemeenten. De indicatoren zijn beschikbaar via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Uw raad heeft via deze site de mogelijkheid om de indicatoren van de verschillende taakvelden te raadplegen én om deze te vergelijken met andere gemeenten.

Taakveld	Naam indicator	eenheid
1. veiligheid	verwijzingen Halt	aantal per 10.000 jongeren
4. onderwijs	absoluut verzuim	aantal per 1000 leerlingen
4. onderwijs	relatief verzuim	aantal per 1000 leerlingen
4. onderwijs	vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs
5. sport, cultuur en recreatie	niet sporters	%
6. sociaal domein	banen	aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar
6. sociaal domein	jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen
6. sociaal domein	kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar
6. sociaal domein	netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking
6. sociaal domein	achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen
6. sociaal domein	werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen
6. sociaal domein	personen met een bijstandsuitkering	aantal per 10.000 inwoners
6. sociaal domein	lopende reïntegratievoorzieningen	aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar
6. sociaal domein	jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar
6. sociaal domein	jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar
6. sociaal domein	jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar
6. sociaal domein	cliënten met een maatwerkarrangement WMO	aantal per 10.000 inwoners

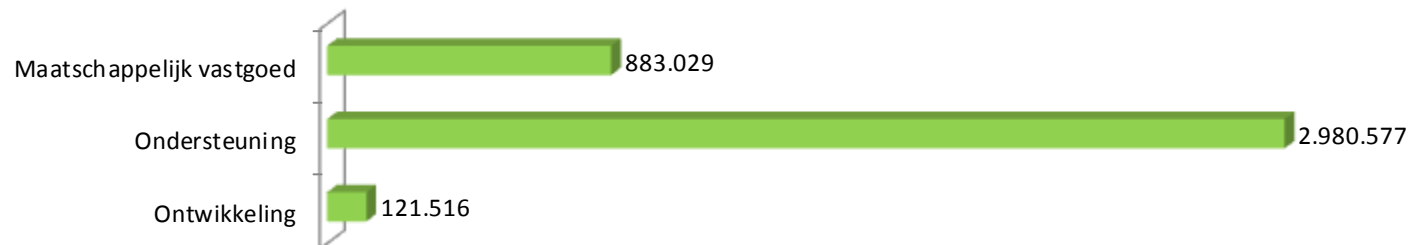
Inzicht in het programmabudget

Programma 2 heeft een totaal budget van afgerond € 4,0 miljoen aan geraamde baten en € 22,4 miljoen geraamde bestedingen (lasten). Onderstaande grafiek geeft inzicht in de herkomst van de middelen en de onderdelen waaraan de budgetten binnen dit programma worden besteed. Voor de uitvoering van de 3D-taken is via het deelfonds sociaal domein een bedrag beschikbaar van € 7,2 miljoen en nog een bedrag van € 2,8 miljoen voornamelijk bestaande uit doeluitkeringen.

Lasten Programma 2

Baten Programma 2

Programma 2 Sociaal Domein

Strategisch programmadoel

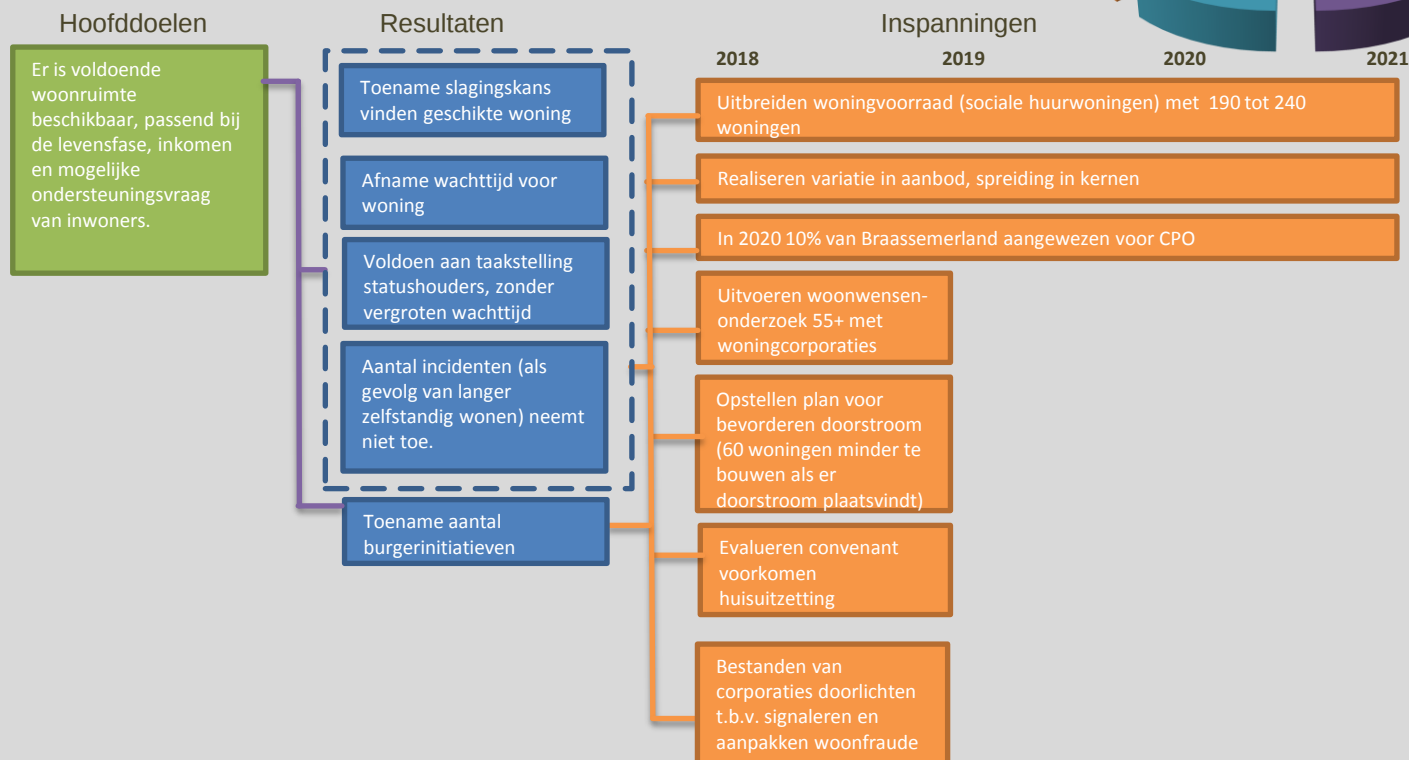
Sturen op het behalen van effecten en doelstellingen binnen het sociaal domein, zoals beschreven in de MAG, door samenwerking tussen gemeente, organisaties en partijen onderling en participatie/betrekken van mensen bij de samenleving en bij de zorg voor elkaar zonder iemand uit te sluiten.. De gemeente verbindt en versterkt de krachten die al aanwezig zijn, bij inwoners, organisaties en partijen. Ingezet wordt op de uitvoering van de opgaven uit de 3 Decentralisaties, zoals beschreven in de MAG3D.

Programmathema's

Doelen - inspanningen - netwerk

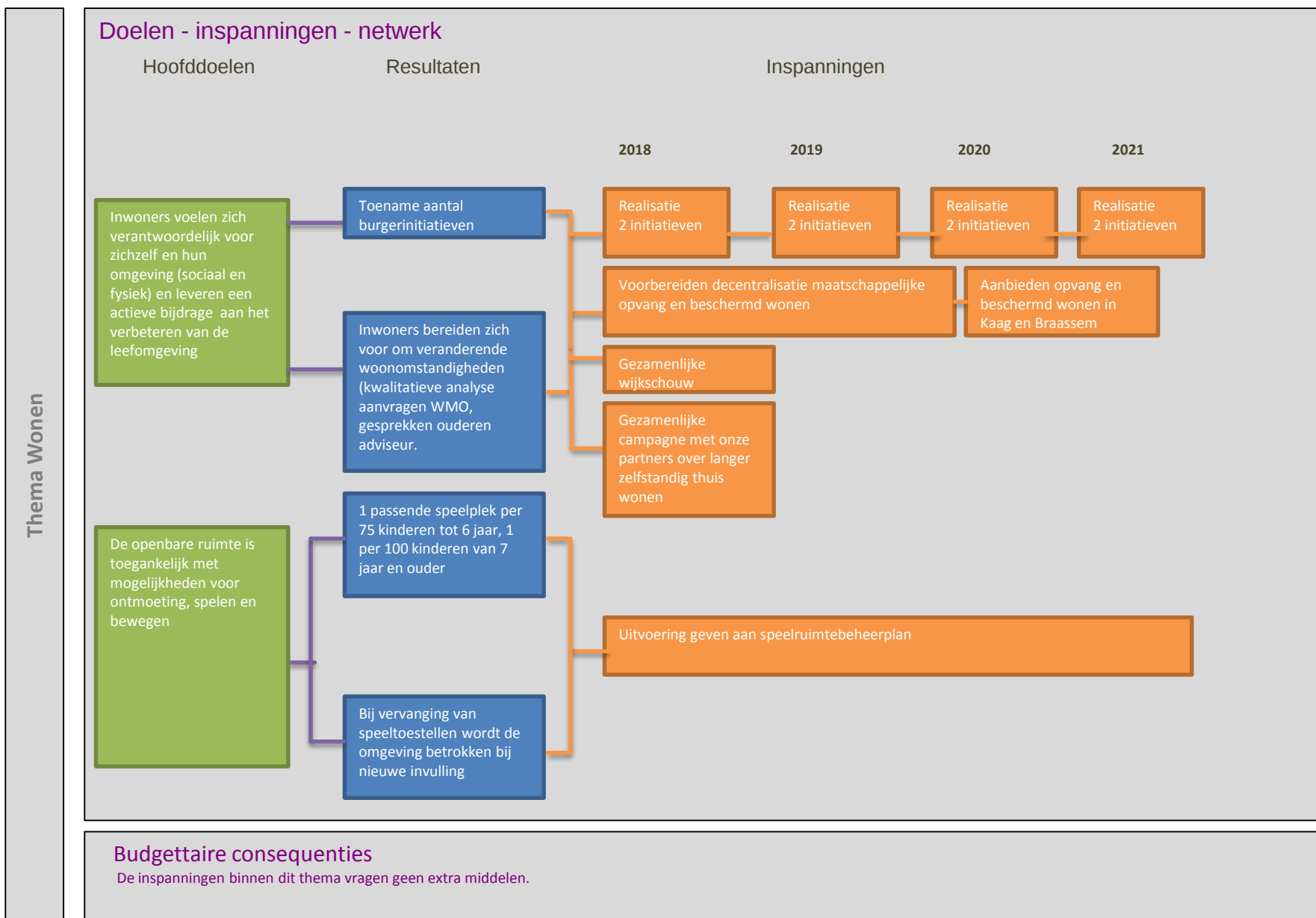
Thema Wonen

Budgettaire consequenties

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen.

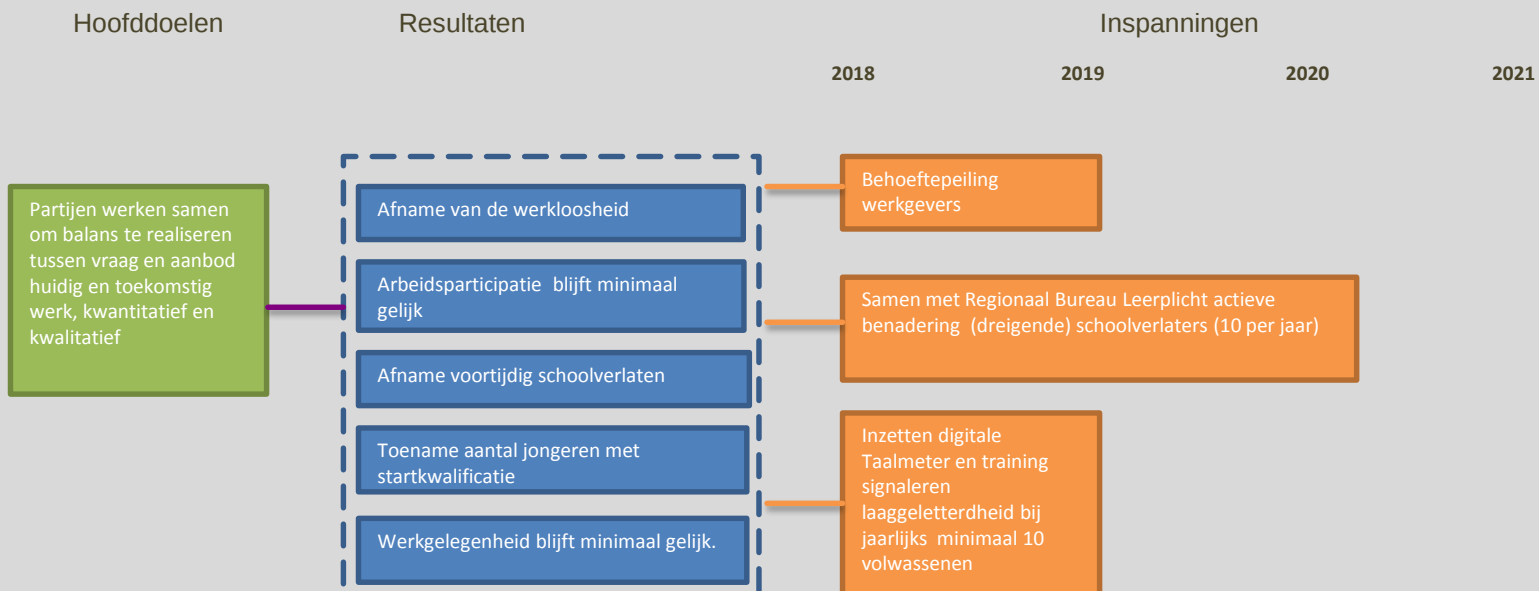
Programma 2 Sociaal Domein

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Werken

Doelen - inspanningen - netwerk

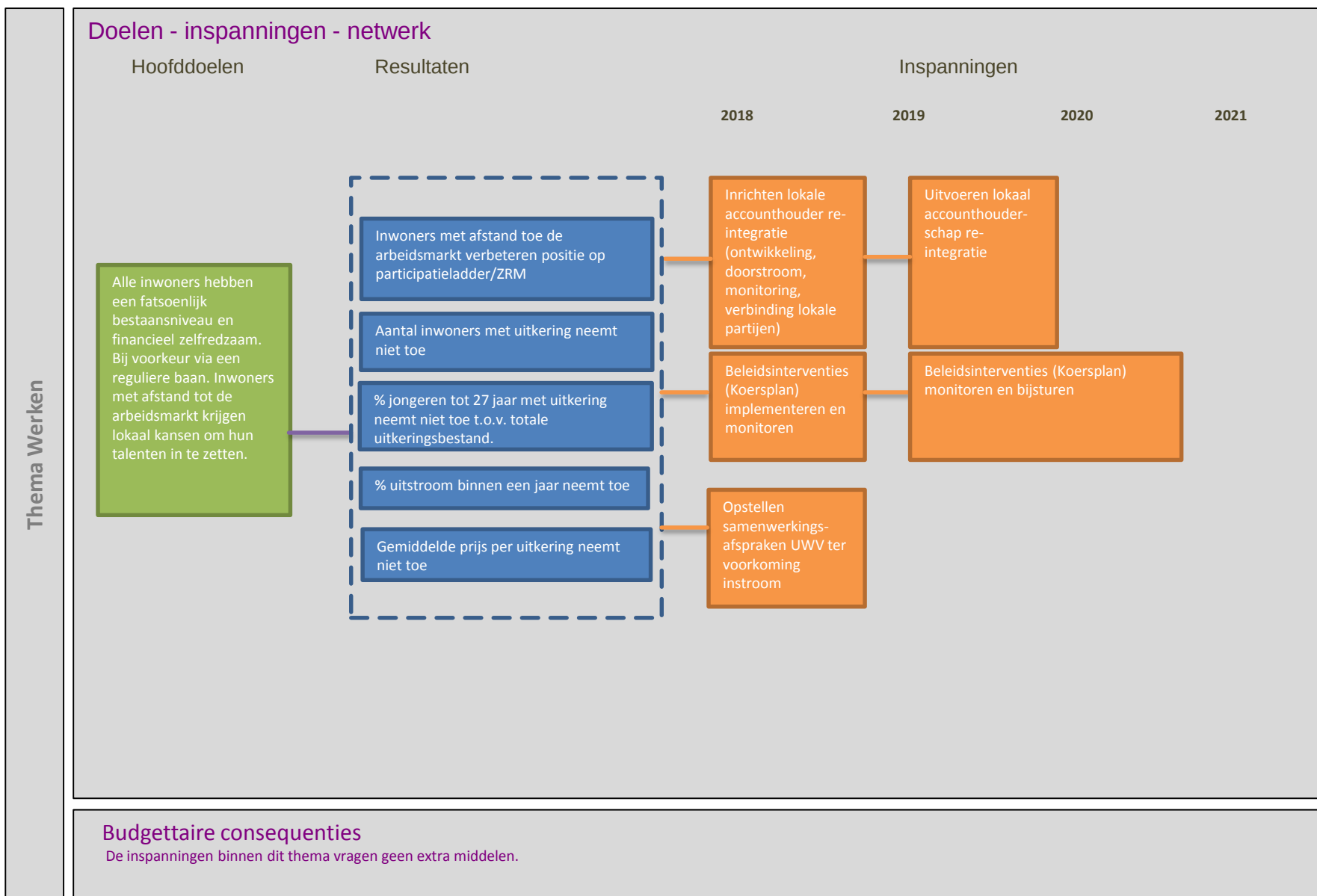
Budgettaire consequenties

~~Doorontwikkelen Werkgeversservicepunt~~ (naar Economie)

2018	2019	2020	2021
€ 30.000	€ 30.000		

•Dit programma sluit aan op programma 3, onderdeel economie. Een deel van het programma, inclusief de geraamde budgetten, is daarom per 2018 verplaatst naar programma 3.

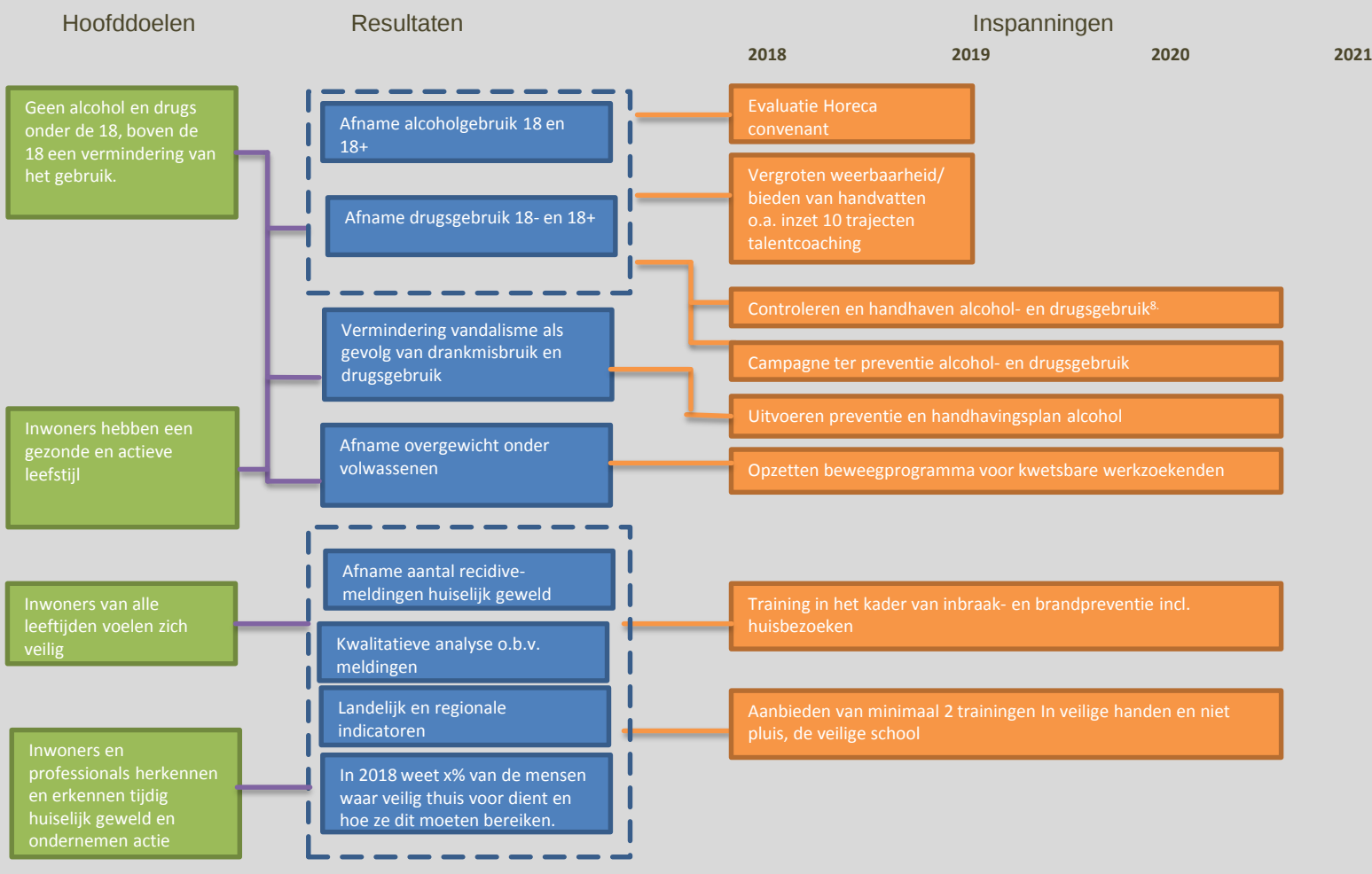
Programma 2 Sociaal Domein

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Gezondheid en Veiligheid

Doelen - inspanningen - netwerk

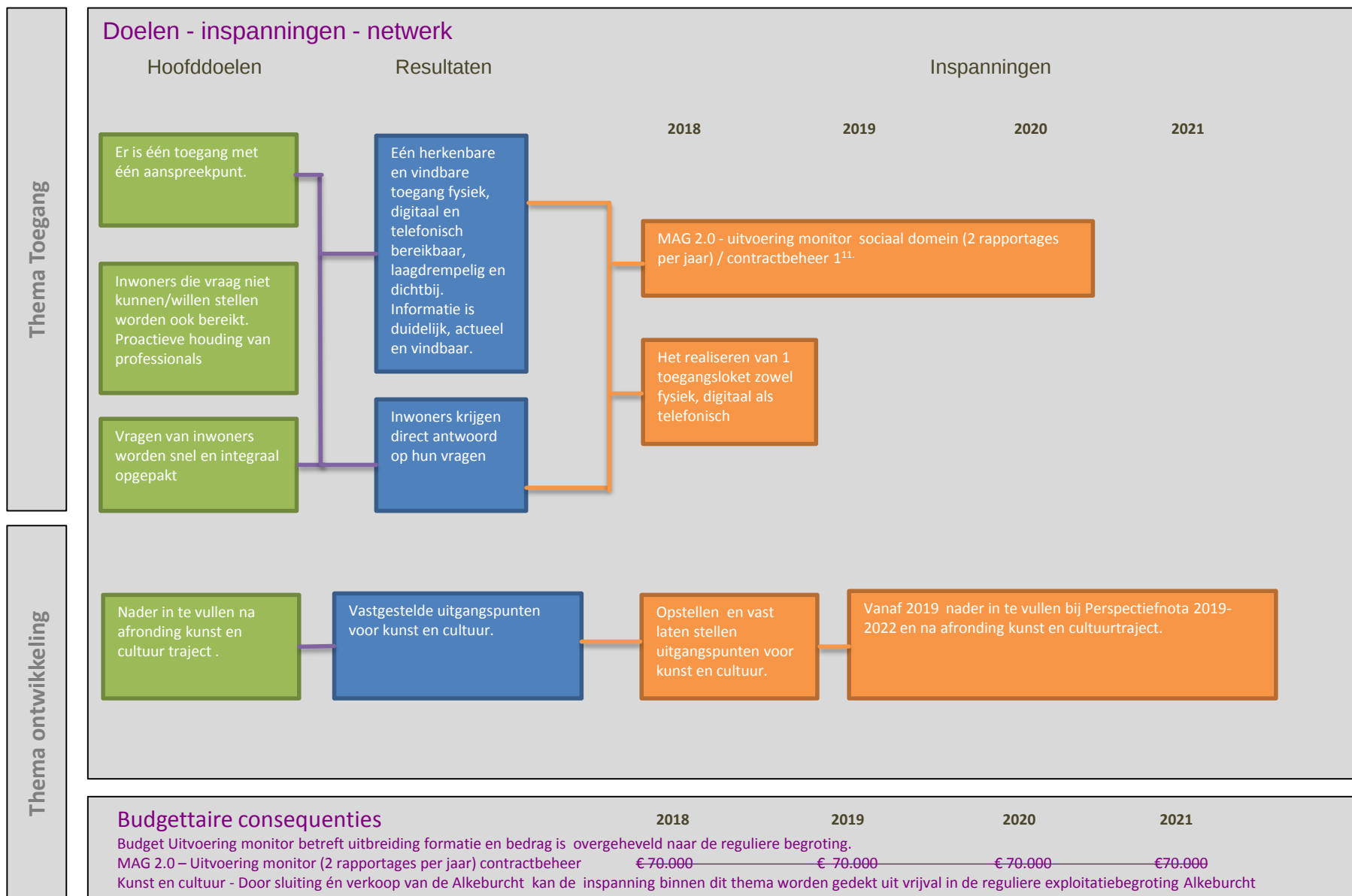

Budgettaire consequenties

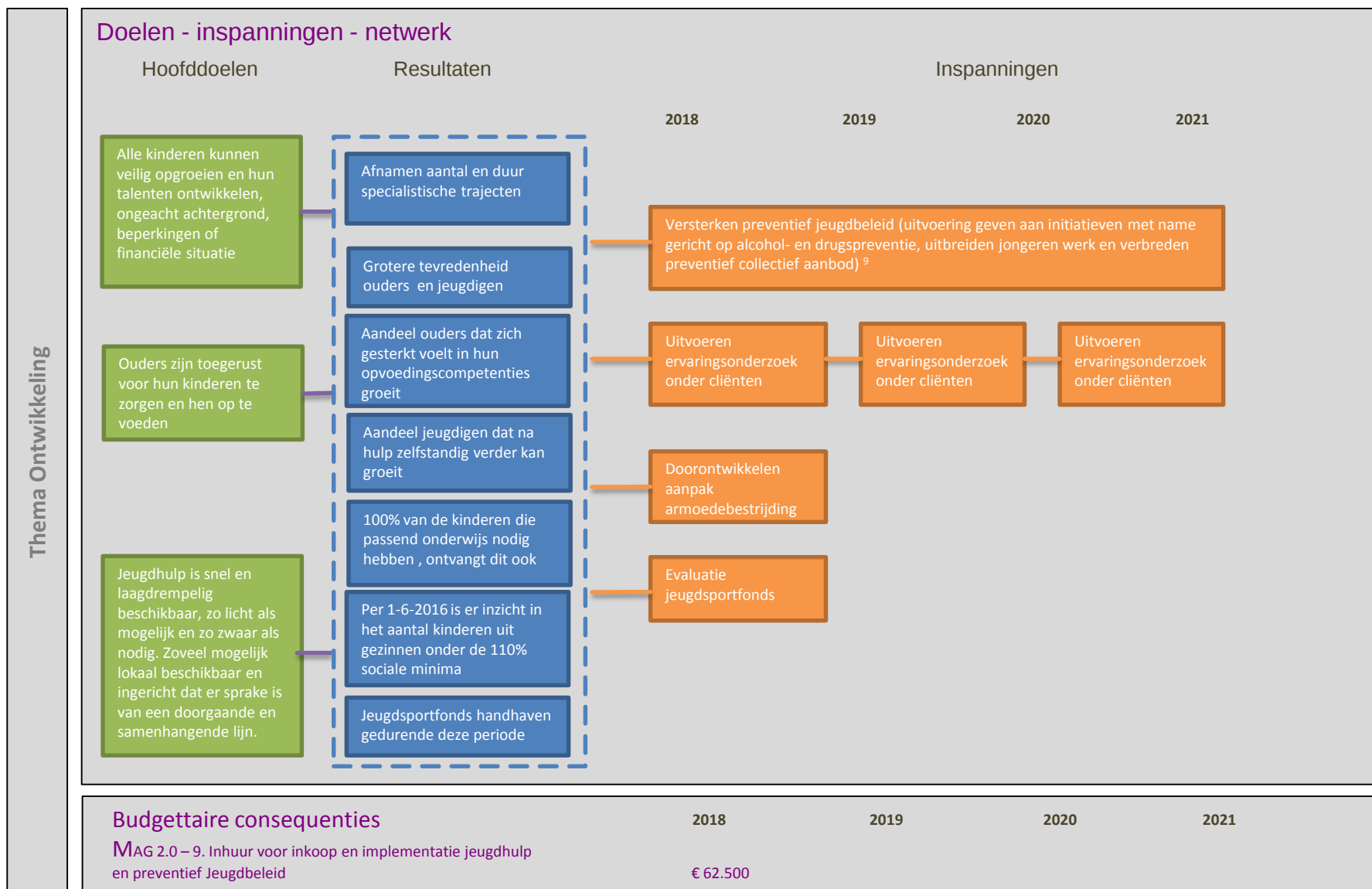
8. Inzet voor controleren en handhaven alcohol- en drugsgebruik
 *. Laagdrempelig houden sportaccommodaties door indexeren bijdrage onderhoud
 Extra budget sportaccommodaties wordt overgeheveld naar de reguliere begroting.

	2018	2019	2020	2021
8. Inzet voor controleren en handhaven alcohol- en drugsgebruik	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	
*. Laagdrempelig houden sportaccommodaties door indexeren bijdrage onderhoud	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	

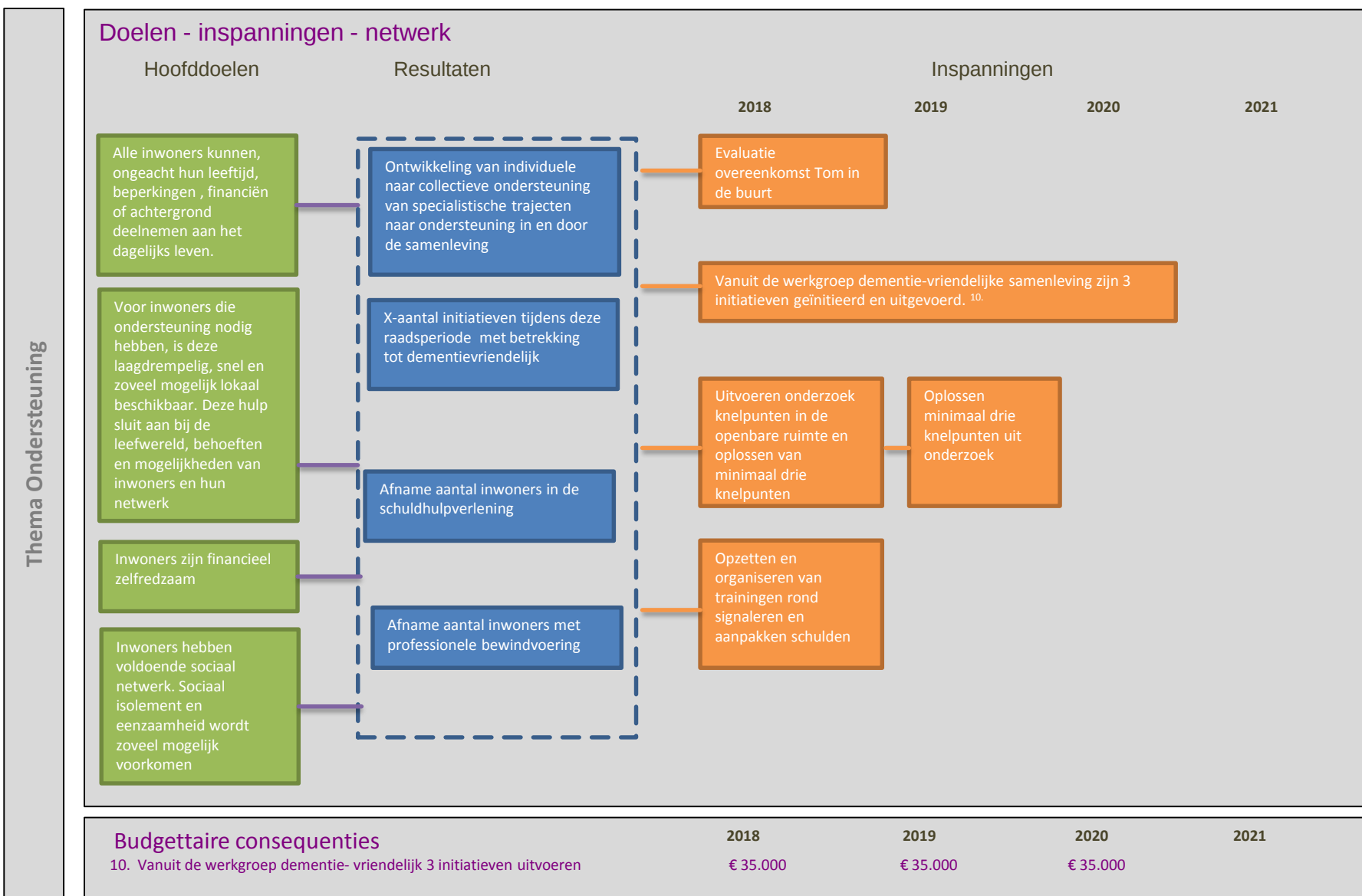
Programma 2 Sociaal Domein

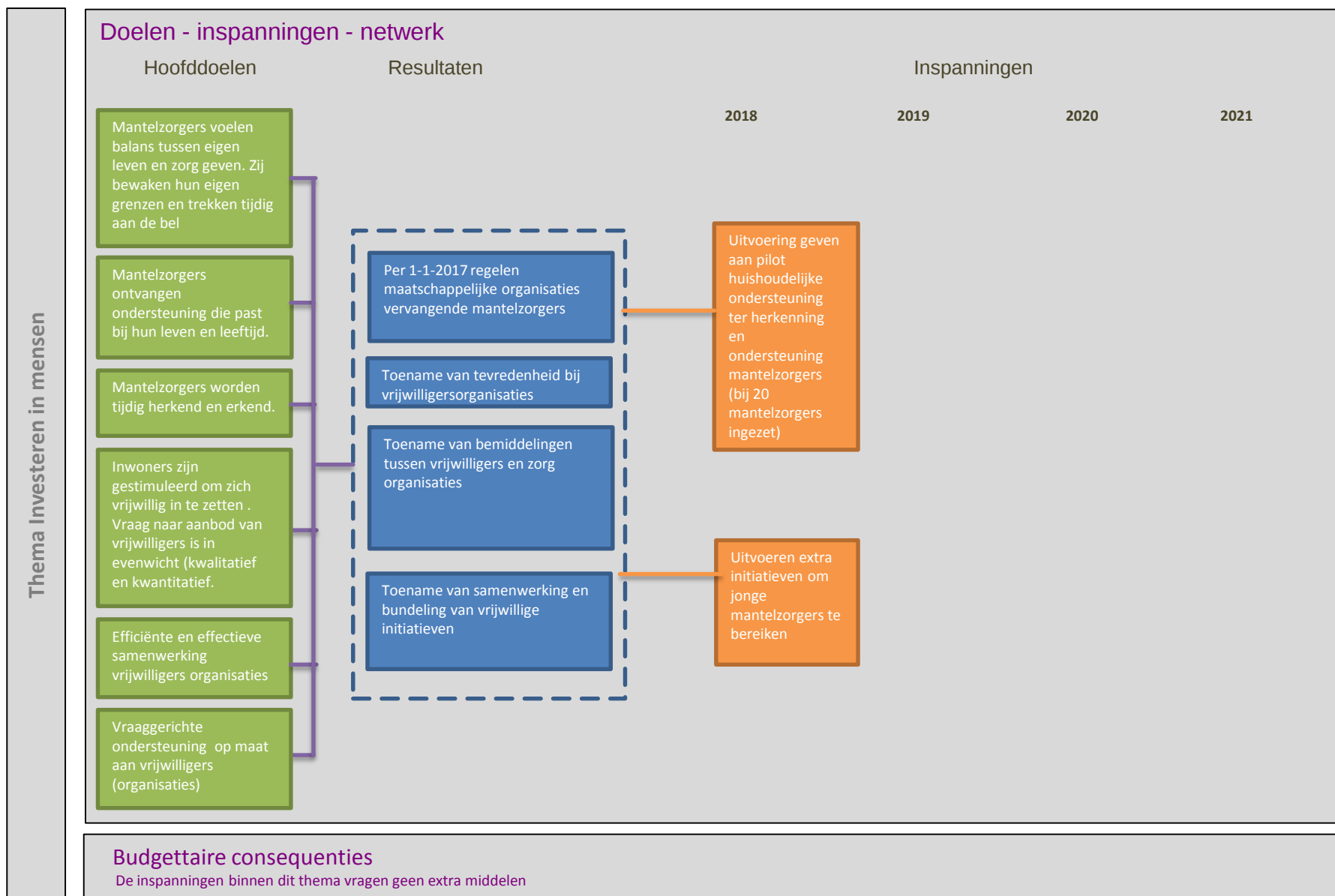
Programma 2 Sociaal Domein

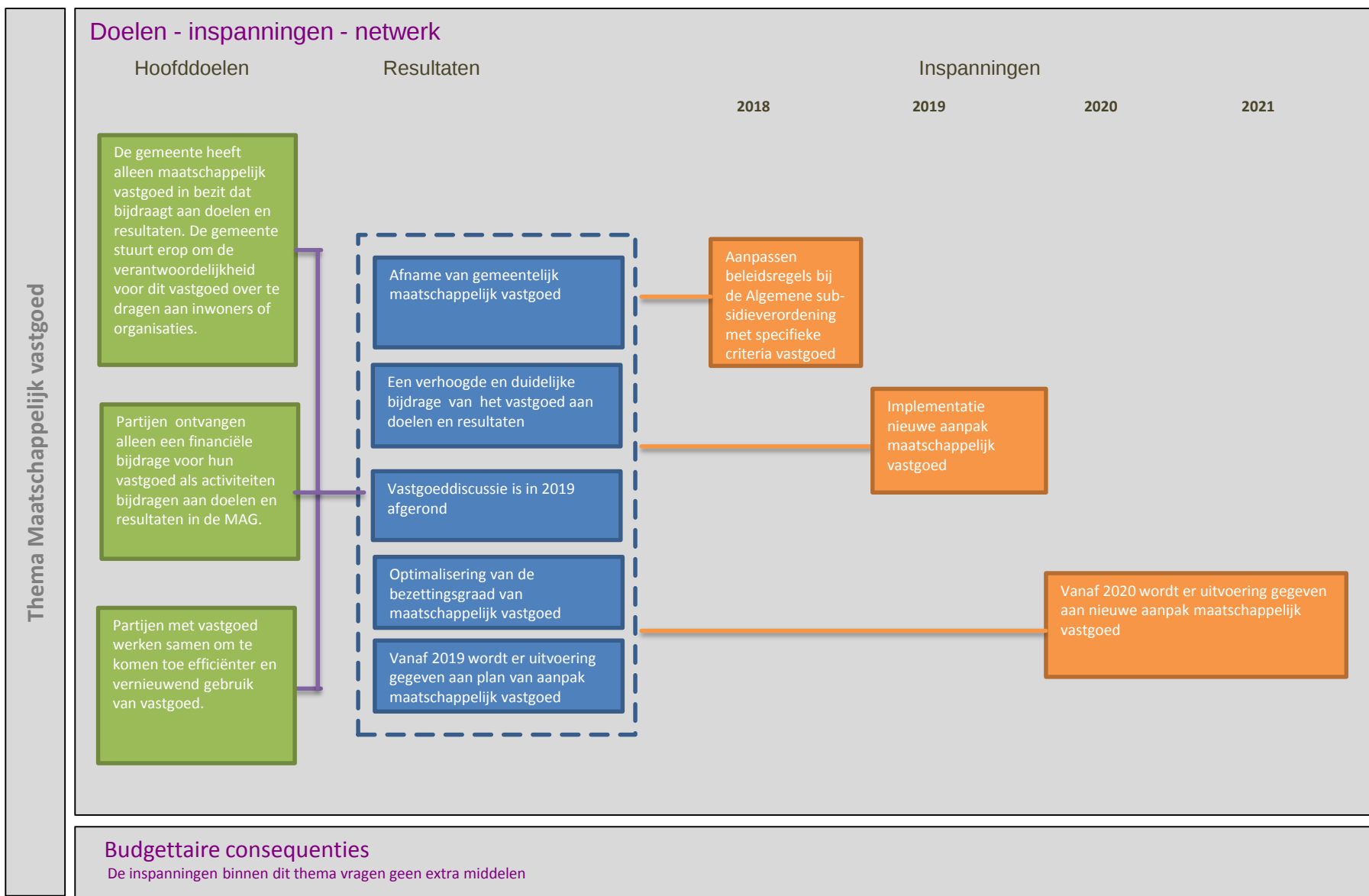
Programma 2 Sociaal Domein

Programma 2 Sociaal Domein

Programma 2 Sociaal Domein

Meerjarenbegroting

Het financiële meerjarenperspectief van dit programma wordt in onderstaande tabel aangegeven en is op deze wijze in de meerjarenbegroting 2018 – 2021 verwerkt.

Programma 2 Sociaal Domein		Programma budget 2018	Meerjarenperspectief		
			2019	2020	2021
			(bedragen x € 1.000)		
Budget exploitatielasten		22.435 N	22.435 N	22.435 N	22.435 N
Budget kapitaallasten vervangingsinvesteringen		N	7 N	28 N	45 N
Extra budget nieuw beleid tov 2018 (inspanningen DIN)		N	-63 V	-63 V	-133 V
Lasten (totaal)		22.435 N	22.380 N	22.401 N	22.348 N
Baten		-3.985 V	-3.985 V	-3.985 V	-3.985 V
Saldo van baten en lasten		18.450 N	18.395 N	18.415 N	18.363 N
Reservemutaties:	Toevoegingen	0 N	0 N	0 N	0 N
	Beschikkingen	0 V	0 V	0 V	0 V
Geraamd programmaresultaat		18.450 N	18.395 N	18.415 N	18.363 N

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Inleiding

Kaag en Braassem staat voor schoon, heel en veilig. Een leefbare, duurzame en ruimtelijk in balans zijnde gemeente met behoud van haar kernkwaliteit als landelijke woongemeente en de doorontwikkeling als woon-, werk- en recreatiegemeente. Kaag en Braassem versterkt hierdoor en wordt nog aantrekkelijker in de regio. Bij de te leveren inspanningen binnen dit programma zal er aandacht zijn voor invloed aan de voorkant vanuit inwoners, ondernemers, dorpsraden en overige instellingen evenals voor het onderwerp duurzaamheid.

Inspanningen met budgettaire consequenties

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het raadsakkoord is er een aantal inspanningen waarvoor de inzet van extra middelen nodig is. Deze inspanningen voor dit programma zijn hier verder uitgewerkt.

11. Uitwerken duurzaamheidsagenda 2016-2020

2018	2019	2020	2021
25.000	25.000	25.000	-

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en ongewijzigd overgenomen in de begroting 2018-2021. De gemeente heeft in 2016 een duurzaamheidsplatform opgericht. Het platform bestaat uit inwoners en ondernemers die kennis in en interesse voor een duurzaam Kaag en Braassem hebben. Samen met het duurzaamheidsplatform is een duurzaamheidsagenda 2016-2020 opgesteld. De agenda is vastgesteld door de gemeenteraad. In deze agenda hebben de thema's energie, mobiliteit, circulaire economie, gemeentelijke organisatie, groen en water een plek gekregen. In de duurzaamheidsagenda zijn 50 acties benoemd die in de periode 2016-2020 tot uitvoer komen. Hiervoor zullen de ter beschikking gestelde middelen voor worden aangewend.

12. Bijdrage aan Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025

2018	2019	2020	2021
26.794	26.794	26.794	26.794

Op 3 juli heeft onze raad ingestemd met het voorstel tot het leveren van een bijdrage aan het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 en het opnemen van het budget hiervoor in de begroting 2018-2021. Deze regionale inzet op energiebesparing, duurzame energieopwekking, het faciliteren van de warmtetransitie en innovatie, levert een belangrijke bijdrage aan onze ambitie om in 2040

energieneutraal te zijn. Voor 2025 zijn de regionale ambities zo veel mogelijk geconcretiseerd ten aanzien van besparing en opwekking van energie. Deze gezamenlijke ambitie is een aanvulling op de inzet die vanuit de duurzaamheidsagenda al wordt gedaan.

13. Ambtelijke inzet voor Energieakkoord HR, open landschap en bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit

2018	2019	2020	2021
40.000	40.000	40.000	40.000

Naast de financiële bijdrage vraagt het Energieakkoord ook een ambtelijke bijdrage. Dit budget is bedoeld voor deze ambtelijke inzet en daarnaast ook voor ambtelijke inzet voor energietransitie, bodemdaling en klimaatadaptatie. En voor de leefomgeving en duurzaamheidsambities die zijn benoemd in het raadsakkoord, de duurzaamheidsagenda en het energieakkoord.

14. Uitvoering geven aan vervolgfasen IBOR

2018	2019	2020	2021
200.000	350.000	550.000	550.000

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en ongewijzigd overgenomen in de begroting 2018-2021, waarbij het budget voor 2020 ook geraamd is voor 2021.

Doel van het IBOR is om de kwaliteit van de openbare ruimte op het afgesproken niveau te houden en gericht uit te voeren om in wijken en dorpen aan de slag te gaan. Soms een inhaalslag, soms een impuls. Er zijn zoals aangegeven in de uitvoeringsplanning globaal drie soorten situaties weer te geven:

1. klein en incidenteel onderhoud zoals opgenomen in de OMOP elementenverharding en asfaltverharding
2. groot onderhoud
3. combinatiewerken; reconstructie in combinatie met rioolaanleg

Ad. 1. Bij dit onderdeel is de keuzeruimte voor inwoners beperkt, aangezien de hoofddoelen daar vaststaan. Uitvoeren van het onderhoud volgens afgesproken kaders. In dit onderdeel van het IBOR gaat het vooral om goede informatievoorziening, sturen op goede planning en terugkoppelen. Een adequaat proces rond de informatievoorziening en minder op participatie van inwoners. In het kader van verwachtingenmanagement is dat ook weinig zinvol, aangezien de ruimte hiervoor zeer beperkt is. In dit deel van het IBOR is het zeggen wat je doet en doen wat je zegt. In deze zal het anders denken, anders doen vooral bestaan uit een verbeterde informatiestroom met inzet van nieuwe instrumenten, bijvoorbeeld een periodieke update op de website over de status van de uitvoering.

Ad. 2 en 3. Hoewel er bij onderdeel 2 meer randvoorwaarden zijn in termen van welke onderdelen van de straat worden aangepakt (straat en/of stoep en/of verlichting en budget), levert in beide onderdelen interactie met inwoners meer kansen op. Zij zijn de gebiedskenners en kunnen meedenken over de inrichting van hun dorp of wijk. Deze opgaven zullen een participatietraject kennen, in lijn met de algemene uitgangspunten meer digitaal en gericht op verkrijgen van gerichte informatie om meer betrokkenheid te krijgen. Meedenken bij de

ontwerpen, toevoegen van gebruiksinformatie en ruimte voor samenspel. Kritische factor hierin blijft het peilen van draagvlak. Op enig moment zal de gemeente als beslisser een weging moeten maken en dan is het niet altijd zo dat de optelsom van de grootste gemene deler ook het resultaat is. In het gesprek tussen inwoner en gemeente is het cruciaal hoe om te gaan met het draagvlak. Vroegtijdige afstemming tussen raad en college is bepalend voor het begrip bij inwoners. De inwoner ziet de gemeente als een geheel en denkt niet in termen van raad en college. Bij de inrichting van nieuwe gebieden (het kleinste onderdeel) is veelal de ontwikkelaar of initiatiefnemer aan zet. De gemeente is dan gesprekspartner en beleidsbepaler en vraagt ruimte voor cocreatie van inwoners. Of het nu gaat om de inrichting van de openbare ruimte, wegen of andere elementen van de woonomgeving, de gemeente zet in op een proces van samenspel bij de ontwikkeling van de nieuwe wijk. Uiteraard zijn daarbij zowel de nieuwe als de bestaande bewoners doelgroep. In dit onderdeel komt ook het traject van adoptie of zelfbeheer over delen van de woonomgeving aan de orde, bijvoorbeeld in het groen. Via gerichte pilots willen wij in 2018 kaders ontwikkelen om ervaring op te doen op beperkte schaal. Wij zullen uw raad betrekken bij de kaderstelling en ervaringen met vormen van zelfbeheer in dorp en wijk.

Met deze doorkijk in het IBOR hebben wij de instrumenten die wij zullen inzetten willen belichten. Het IBOR zal sterk gericht zijn op het onderdeel planmatige uitvoering en dan is “zeggen wat je doet en doen wat je zegt” het credo. En verder ontwikkelen van in gang gezette verbeteringen en gebruik van nieuwe instrumenten.

15. Inzet extra middelen IBOR voor realisatie extra wensen (parels)

2018	2019	2020	2021
25.000	25.000	25.000	25.000

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en tevens opgenomen in de begroting 2018-2021, waarbij het bedrag ook geraamd is in 2021. Het budget zal vooral ingezet kunnen worden bij de hierboven genoemde onderdelen 2 en 3. Op deze wijze kan iets meer ruimte gevonden worden om naast het creatief inzetten van de benodigde middelen voor onderhoud ook een extra kwalitatieve impuls te geven aan de leefomgeving.

16. Ophogen cofinancieringsbudget Groen en Natuur

2018	2019	2020	2021
50.000	50.000	50.000	-

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en is ongewijzigd overgenomen in de begroting 2018-2021. Samenwerking in Rijnstreekverband of met gemeenten in de Leidse regio om projecten voor natuur, groen en recreatie te ontplooiën en ontwikkelen is een belangrijke basis voor het kunnen aanvragen van subsidies bij andere overheden. Immers, juist de samenwerking en de relaties tussen gebieden en kwaliteiten in de omgeving maakt het mogelijk om in aanmerking te komen voor cofinanciering vanuit de regio, de provincie of Europa.

Om financieringsmogelijkheden vanuit regio en provincie te kunnen benutten is een eigen aandeel in de vorm van budget nodig. Het ophogen van het budget is om meer bijdragen in de vorm van cofinanciering te kunnen aanvragen en daarmee meer projecten te kunnen

realiseren. Vaak is sprake van verdubbeling of verviervoudiging van de gemeentelijke bijdrage in een project. Een eigen bijdrage is altijd nodig voor de gewenste impuls.

17. Activeren en innoveren recreatieprojecten

2018	2019	2020	2021
50.000	50.000	-	-

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en is ongewijzigd opgenomen in de begroting 2018-2021. Kaag en Braassem is uniek gelegen waardoor promotie van onze kwaliteiten potentie heeft in samenwerking met verschillende aangrenzende gemeenten en gebieden. De afgelopen jaren heeft Stichting Kaag en Braassem Promotie een plek verworven binnen de gebiedsmarketing van onze gemeente.

De komende jaren wordt ingezet op een doorontwikkeling. Zo is de verbinding tussen stad en land van belang in de Leidse Ommelanden en de kracht van water en groen een kenmerk van Het Groene Hart / Rijn- en Veenstreek. Vanwege de nabijheid en goede bereikbaarheid van Amsterdam is ook het verkennen van verbinding met de hoofdstad interessant. Wij zetten ook in op het promoten van de gemeente Kaag en Braassem zelf. Voor de organisatie en uitvoering van projecten en de gebiedsmarketing zullen doelen en inspanningen worden geformuleerd die zich richten op promotie van bezoek en verblijf in en om Kaag en Braassem.

18. Uitvoeringskosten recreatieve projecten

2018	2019	2020	2021
35.000	35.000	-	-

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en is ongewijzigd opgenomen in de begroting 2018-2021. Recreatie en toerisme bieden extra kansen op het gebied van werkgelegenheid en economie in Kaag en Braassem. Ook op andere terreinen is extra winst en resultaat te verwachten zoals glastuinbouw, detailhandel, bedrijventerreinen en organisatie en ondersteuning van ZZP'ers.

Anderzijds vragen recreatieve projecten en activiteiten en de organisatie daarvan om extra middelen in de uitvoeringskosten. Een aantrekkelijke gemeente voor bezoek en verblijf biedt een goede voedingsbodem voor werk en investeringen.

19. Doorontwikkelen werkgeversservicepunt

2018	2019	2020	2021
30.000	30.000	-	-

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en is tevens opgenomen in de begroting 2018-2021. In de voorgaande begrotingen was deze inspanning opgenomen onder het thema Werken in programma 2. Bij het bespreken van de inspanningen in het DIN kwam naar voren dat deze inspanning beter past bij het thema Economie en is daarom in de begroting 2018-2021 overgeheveld naar programma 3.

Het WerkgeversServicePunt Rijnstreek is in 2012 van start gegaan en heeft gedeeltelijk zijn huisvesting in de SWA en in iFlow in Alphen aan den Rijn. Tijdens het proces van de Economische Agenda is gebleken dat er behoefte is aan een werkgeversadviseur die lokaal opereert, de bedrijven van Kaag en Braassem kent en de behoefte van de lokale ondernemers snapt. De werkgeversadviseur adviseert ondernemers over de mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Om bij ondernemers de drempel weg te nemen informeert de werkgeversadviseur over bijvoorbeeld de no-riskpolis, loonsubsidies, werkplekaanpassingen en jobcoaching en hij/zij ontlast werkgevers van de administratieve papierwinkel. De werkgeversadviseur kan verbindingen leggen tussen bedrijven onderling, zodat vraag en antwoord elkaar vinden. De werkgeversadviseur vertaalt de behoefte van de bedrijven richting de gemeente. Ook levert de werkgeversadviseur de input aan het regionale werkbedrijf over de stand van zaken van de garantiebannen

20. Uitvoering initiatieven naar aanleiding van Kernen in hun Kracht

2018	2019	2020	2021
10.000	10.000	10.000	-

Deze inspanning is toegekend bij de begroting 2016-2019, de begroting 2017-2020 en ongewijzigd overgenomen in de begroting 2018-2021. In het traject Kernen in hun Kracht komen inwoners, dorpsraad, organisaties, verenigingen en gemeente bij elkaar om gezamenlijk te denken over en te werken aan het in stand houden of versterken van de leefbaarheid van de dorpskern. Gezamenlijk worden initiatieven geformuleerd die hieraan bijdragen. In 2017 is het budget op initiatief van de raad eenmalig verhoogd met € 65.000 voor diverse burgerinitiatieven.

De initiatieven uit Kernen in hun Kracht leveren een bijdrage aan de leefbaarheid van de kern. Met het kunnen bieden van een financiële ondersteuning vanuit de gemeente wordt een groter aanbod van initiatieven verwacht en daarbij tevens een grotere kans van slagen. Goede ideeën kunnen vaak al bij een kleine financiële bijdrage vanuit de gemeente tot uitvoering worden gebracht. De bijdrage zal slechts toegekend worden als een initiatief aan selectieve kaders voldoet.

21. Uitvoering onderzoek naar impact ontwikkelingen rondom Schiphol

2018	2019	2020	2021
10.000	10.000	10.000	10.000

Deze inspanning is nieuw in de begroting 2018 en is door de raad aangenomen als amendement op de Perspectiefnota 2018. Het bedrag is beschikbaar gesteld om in samenwerking met andere gemeenten in het noordelijke deel van Zuid-Holland onderzoek te doen. Onderzoek moet inzicht geven in de cumulatieve impact van ontwikkelingen rondom de luchthaven Schiphol op het leefklimaat en op de volksgezondheid in de Kaagbaan-regio. Alvorens het onderzoek wordt uitgevoerd gaat de gemeente eerst proactief op zoek naar commitment voor dit onderzoek bij de andere gemeenten. Ook zal de werkgroep Geluidhinder Kaag en Braassem Noord betrokken worden bij de uitvoering van het onderzoek.

Rol verbonden partijen bij realisatie van het DIN

Bij het leveren van de inspanningen die nodig zijn voor de realisatie van de resultaten en hoofddoelen in programma 3 hebben de verbonden partijen bij de meeste thema's geen directe of een kleine indirecte rol. Bijna alle resultaten worden bereikt vanuit inspanningen van de gemeente zelf of met organisaties die met de gemeenten samenwerken, maar die geen verbonden partij zijn. Voor de realisatie van het energieakkoord en bij de realisatie van meer economische ontwikkeling heeft Holland Rijnland een verbindende rol.

Beleidsindicatoren programma 3

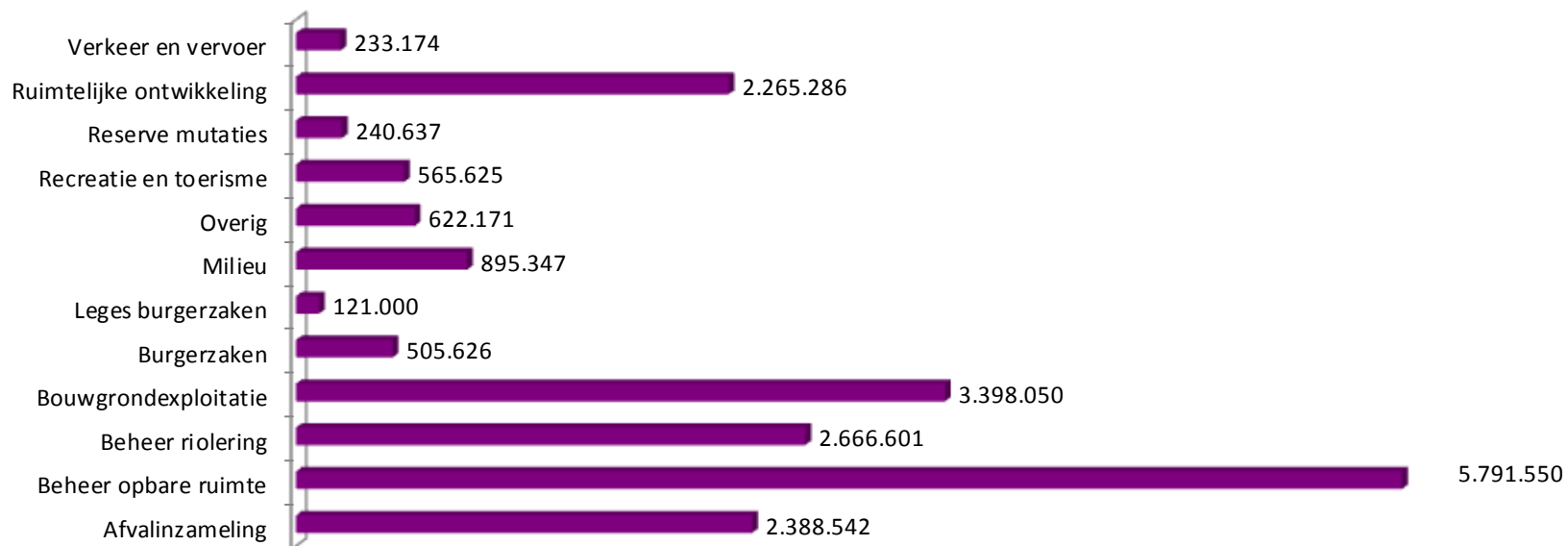
In het DIN zijn de resultaten en inspanningen opgenomen waarop uw raad wil sturen. Daarnaast geven onderstaande indicatoren een beeld van andere maatschappelijke effecten in de programma's. Deze indicatoren zijn uniform voor alle gemeenten. De indicatoren zijn beschikbaar via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Uw raad heeft via deze site de mogelijkheid om de indicatoren van de verschillende taakvelden te raadplegen én om deze te vergelijken met andere gemeenten.

Taakveld	Naam indicator	eenheid
2. verkeer en vervoer	ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%
2. verkeer en vervoer	overige verkeersongevallen met een gewonde fietser	%
3. economie	functiemenging	%
3. economie	bruto gemeentelijk product	verhouding tussen verwacht en gemeten product
3. economie	vestigingen (van bedrijven)	aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar
7. volksgezondheid en milieu	omvang huishoudelijk restafval	kg/inwoner
7. volksgezondheid en milieu	hernieuwbare elektriciteit	%
8. vhrosv*	gemiddelde WOZ waarde	duizend euro
8. vhrosv	nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen
8. vhrosv	demografische druk	%
8. vhrosv	gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	in euro's
8. vhrosv	gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	in euro's

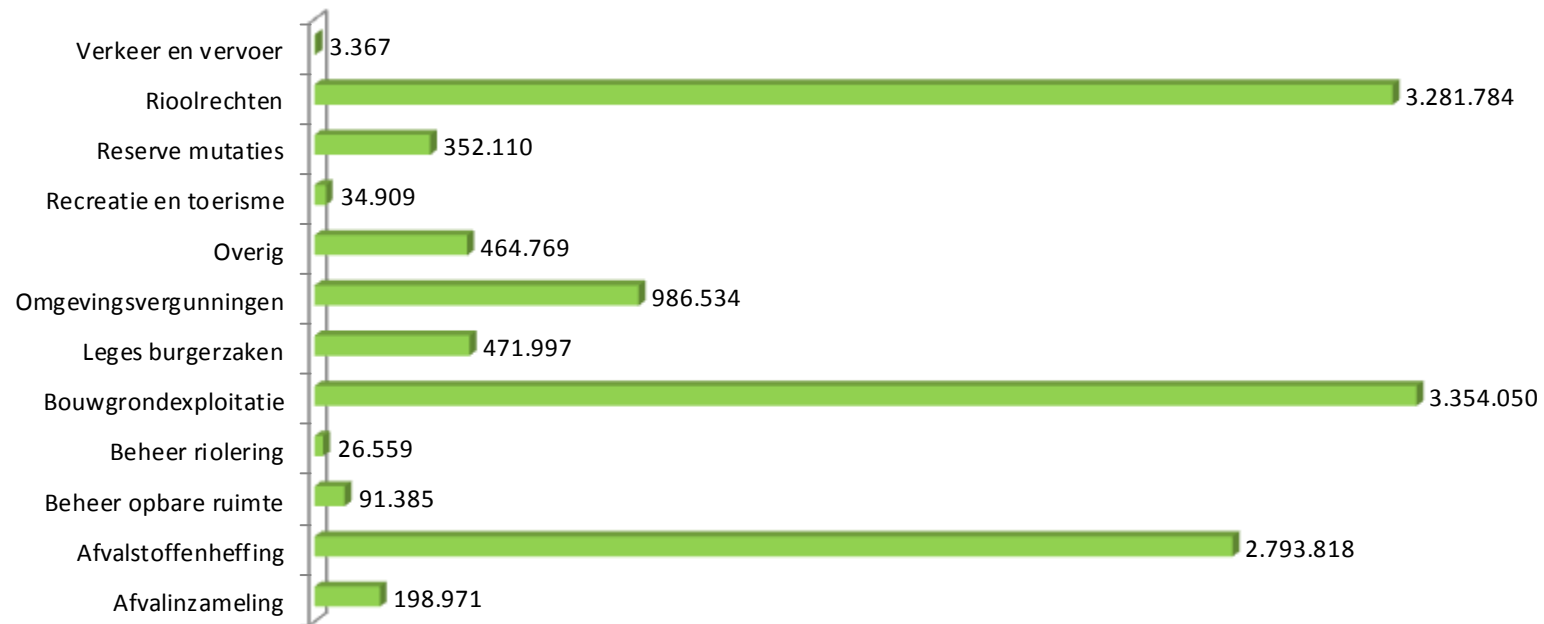
* Vhrosv = Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 3 heeft een totaal budget van afgerond € 12,1 miljoen aan geraamde baten en € 19,5 miljoen geraamde bestedingen (lasten). Binnen dit programma wordt een belangrijk deel van de lasten afgedekt door inkomsten uit afvalstoffenheffing, rioolrechten, leges omgevingsvergunningen en leges burgerzaken. Uitgaven in de sfeer van de bouwgrondexploitatie zijn in principe afgedekt door de opbrengsten uit grondverkopen en voor zover deze niet toereikend zijn door getroffen verliesvoorzieningen. Onderstaande grafiek geeft inzicht in de herkomst van de middelen en de onderdelen waaraan de budgetten binnen dit programma worden besteed.

Lasten Programma 3

Baten Programma 3

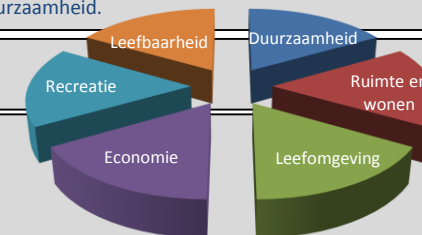

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

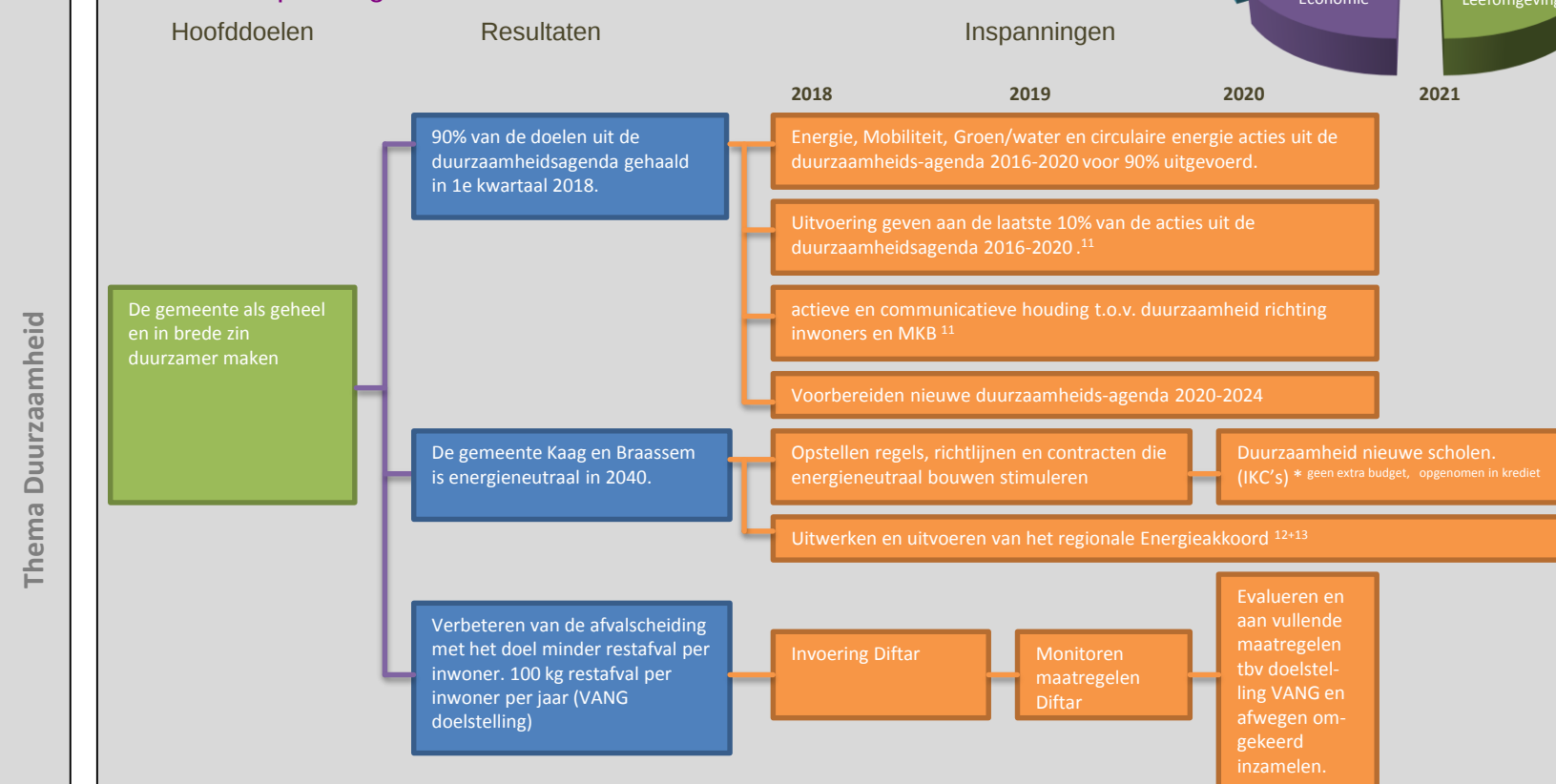
Strategisch programmadoel

Kaag en Braassem staat voor een schoon, heel en veilige, leefbare, duurzame en ruimtelijk in balans zijnde gemeente met behoud van haar kernkwaliteit als landelijke woongemeente en de doorontwikkeling als woon-, werk- en recreatiegemeente waardoor Kaag en Braassem versterkt en nog aantrekkelijker wordt in de regio. Bij de te leveren inspanningen binnen dit programma zal er aandacht zijn voor invloed aan de voorkant vanuit inwoners, ondernemers, dorpsraden en overige instellingen evenals voor het onderwerp duurzaamheid.

Programmathema's

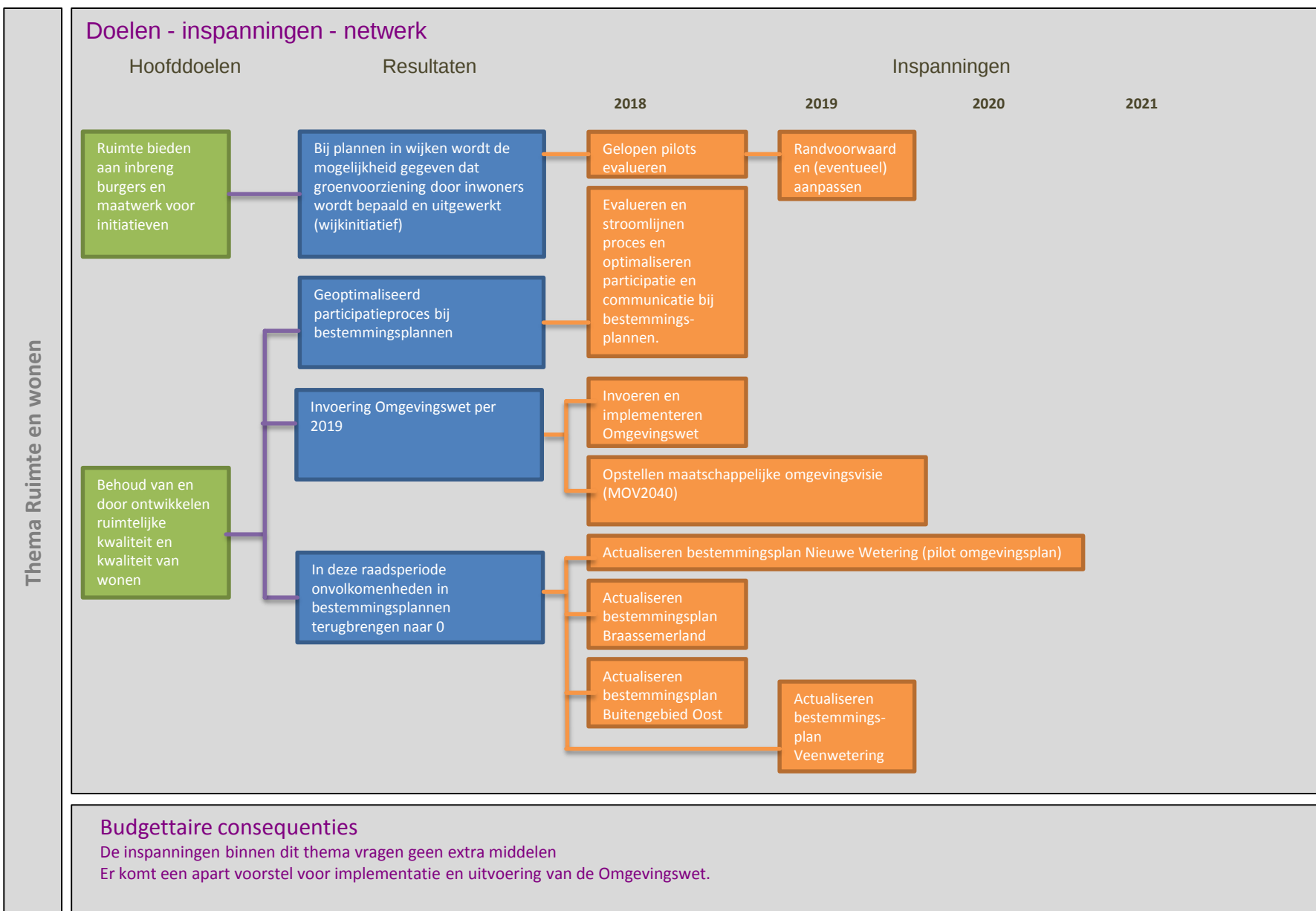
Doelen - inspanningen - netwerk

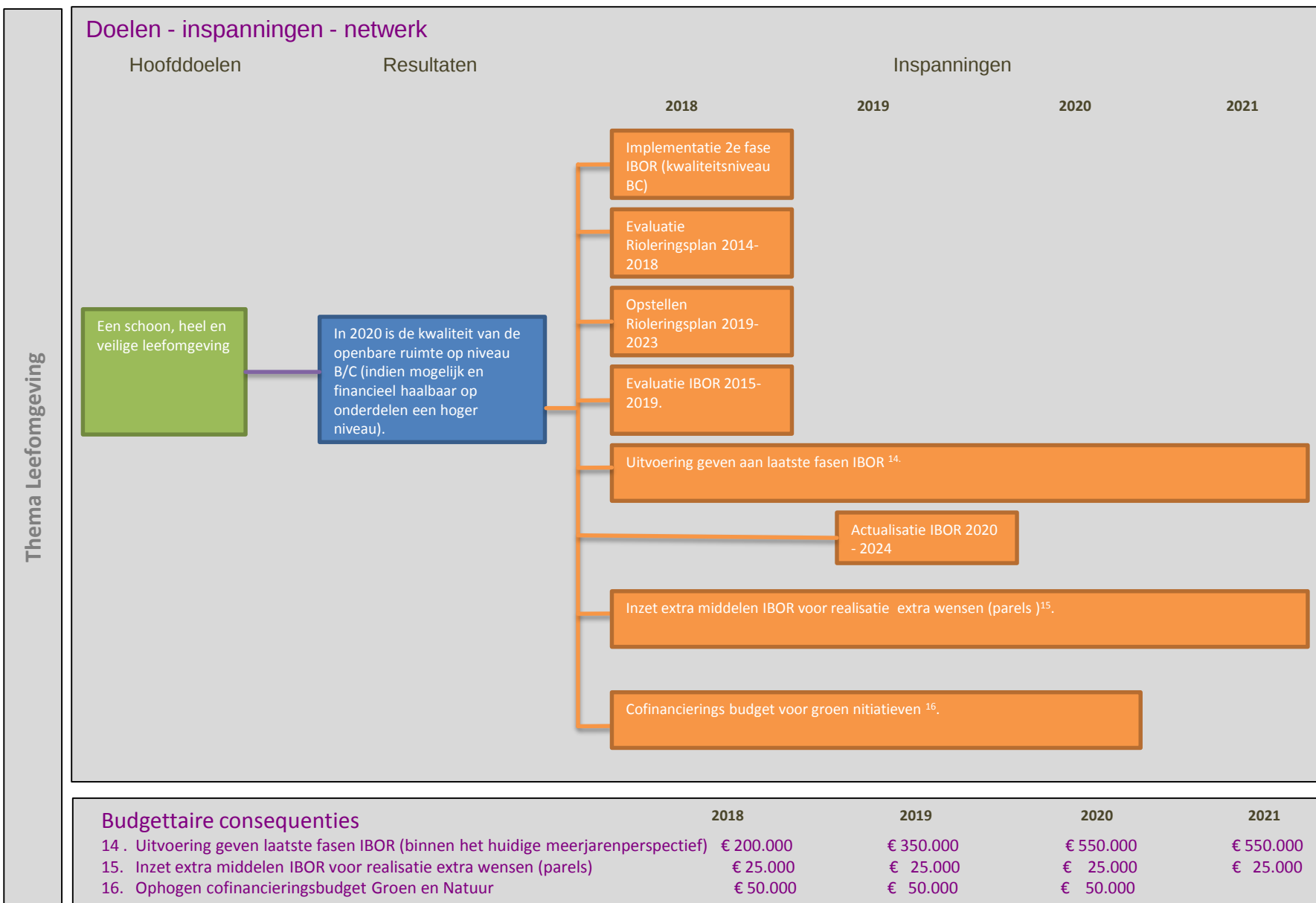
Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
11. Uitwerken duurzaamheidsagenda 2016-2020	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	
12. Bijdrage Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025	€ 26.794	€ 26.794	€ 26.794	€ 26.794
13. Ambtelijke inzet voor Energieakkoord HR, open landschap en bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000

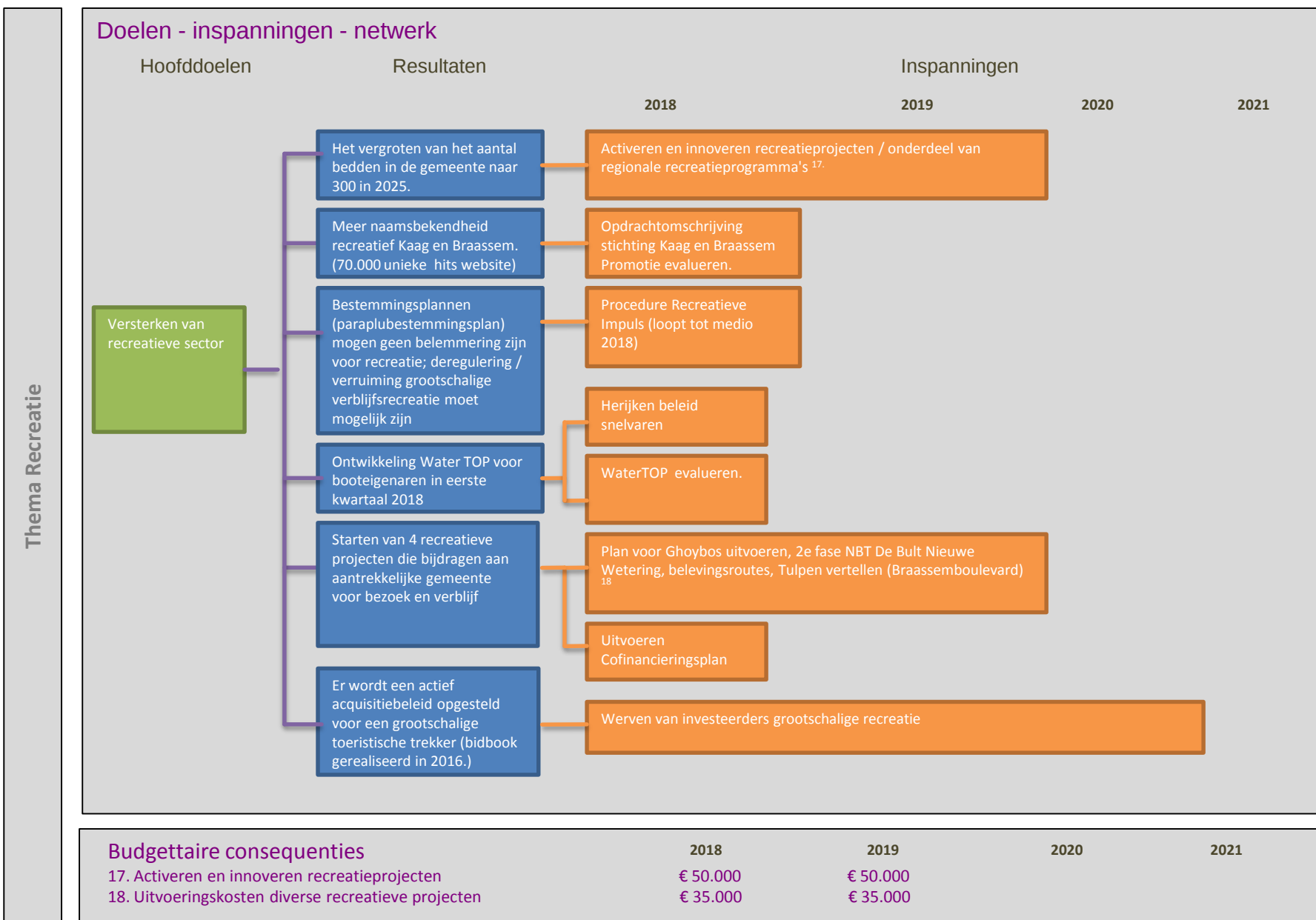
Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

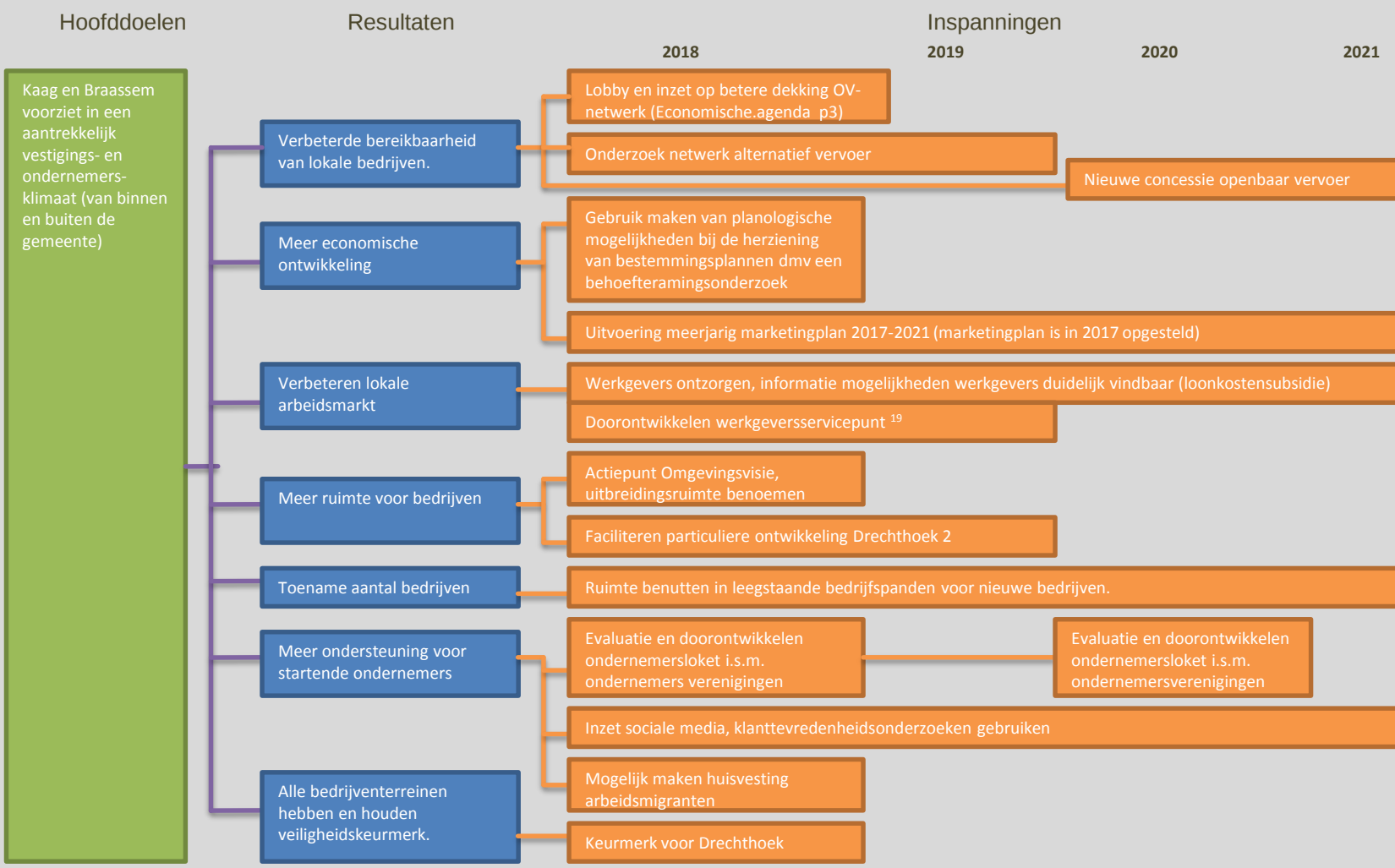
Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Programma 3 Ruimte en Leefomgeving

Thema Economie

Doelen - inspanningen - netwerk

Budgettaire consequenties

* Dit programma sluit aan op programma 2, onderdeel werken.
Een deel van dit programma 2 is opgenomen in dit programma, programma 3.
19. Doorontwikkelen werkgeversservicepunt

	2018	2019	2020	2021
	€ 30.000	€ 30.000		

Programma 3 Ruimte en Leefomgeving

		Doelen - inspanningen - netwerk				
Thema Economie	Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen			
			2018	2019	2020	2021
	Uitbouwen en verstevigen van gemeente als kenniscentrum op gebied van tuinbouw.	In 2018 moeten de mogelijkheden binnen glastuinbouwgebieden zijn verruimd.	Evaluatie bestemmingsplan Geestweg/Floraweg en Baan/Sotaweg Bijdrage uitvoeringsagenda Greenport t.b.v. duurzaamheid.			
Thema Leefbaarheid	Het schoon, heel en veilig houden van de leefomgeving	Uitvoering van in 2017 gerealiseerde kernplannen.	Uitvoering van burgerinitiatieven vanuit het traject Kernen in hun kracht: initiatieven zijn opgenomen in de Kernplannen of afgesproken met de initiatiefnemer gedurende het traject. Toekenning van dit budget gebeurt slechts na aantonen van relevante inspanning van de initiatiefnemer zelf ²⁰ .			
	De leefbaarheid in de kernen behouden en waar mogelijk verbeteren					
	Toekomstbestendig perspectief bieden verschillende dorpskernen met diversiteit	Inzicht in de cumulatieve impact van de ontwikkelingen rondom luchthaven Schiphol op de leefomgeving in de Kaagbaan regio.	In samenwerking met andere gemeenten in het Noordelijke deel van Zuid -Holland onderzoek doen naar de impact van de cumulatieve ontwikkelingen rondom luchthaven Schiphol op het leefklimaat ende volksgezondheid in de Kaagbaan regio. ²¹ .			
	Budgettaire consequenties					
			2018	2019	2020	2021
	20. Uitvoering initiatieven Kernen in hun kracht		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	
	* zie thema Leefomgeving					
	21. Uitvoering onderzoek naar impact ontwikkelingen rondom Schiphol		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000

Meerjarenbegroting

Het meerjarenperspectief van dit programma is in onderstaande tabel aangegeven en in de meerjarenbegroting 2018 – 2021 verwerkt.

Programma 3 Ruimte en leefomgeving		Programma budget 2018	Meerjarenperspectief		
			2019	2020	2021
			(bedragen x € 1.000)		
Budget exploitatielasten		19.453 N	19.098 N	18.979 N	18.826 N
Budget kapitaallasten vervangingsinvesteringen		N	59 N	141 N	143 N
Extra budget nieuw beleid tov 2018 (inspanningen DIN)		N	150 N	235 N	150 N
Lasten (totaal)		19.453 N	19.307 N	19.355 N	19.118 N
Baten		-11.708 V	-11.708 V	-11.708 V	-11.885 V
Saldo van baten en lasten		7.745 N	7.598 N	7.647 N	7.234 N
Reservemutaties:	Toevoegingen	241 N	275 N	231 N	238 N
	Beschikkingen	-352 V	-659 V	-150 V	-178 V
Geraamd programmaresultaat		7.633 N	7.214 N	7.728 N	7.294 N

De reservemutaties bij dit programma kunnen als onderstaand worden toegelicht:

TOEVOEGINGEN:

Jaarlijkse dotatie IMNOR
Saldo riolering naar reserve

2018	2019	2020	2021
200	200	200	200
40	74	30	38
241	275	231	238

BESCHIKKINGEN

Bijdrage aan begr. Exploitatie (IMNOR)
Afsluiten centrumplan Leimuiden 2019
Afsluiten Connexxion Leimuiden 2019

-52	-112	-150	-178
	-246		
	-301		
-352	-659	-150	-178

Meerjarenbegroting

Het meerjarenperspectief van de algemene dekkingsmiddelen is in onderstaande tabel aangegeven en in de meerjarenbegroting 2018–2021 verwerkt.

Algemene dekkingsmiddelen	Programma budget 2018	Meerjarenperspectief		
		2019	2020	2021
		(bedragen x € 1.000)		
Saldo van toe te rekenen overhead	6.214 N	6.270 N	6.282 N	6.350 N
Geraamde vennootschapsbelasting	5 N	5 N	5 N	5 N
Lokale heffingen	-7.885 V	-7.885 V	-7.885 V	-7.885 V
Algemene uitkering	-28.214 V	-28.313 V	-28.504 V	-28.629 V
Ontvangen dividend	-515 V	-515 V	-515 V	-515 V
Saldo financieringsfunctie	-253 V	-857 V	-1.069 V	-1.124 V
Saldo van baten en lasten	-30.648 V	-31.295 V	-31.685 V	-31.798 V
Reservemutaties: Toevoegingen	0 N	0 N	0 N	0 N
Beschikkingen	-801 V	0 N	0 N	0 N
Geraamd resultaat algemene dekkingsmiddelen	-31.449 V	-31.295 V	-31.685 V	-31.798 V

De reservemutaties bij dit programma kunnen als onderstaand worden toegelicht:

TOEVOEGINGEN

2018	2019	2020	2021
------	------	------	------

0	0	0	0
---	---	---	---

BESCHIKKINGEN

Afwaarderen opstellen ivm IKC Leimuiden
Bijdrage aan provincie N207 (vanuit Alg.res.)

-358			
-443			
-801	0	0	0

Overzicht kosten van overhead

Als gevolg van de vernieuwing van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is in de meerjarenbegroting 2018-2021 een overzicht overhead opgenomen. Het doel is om de overhead bij gemeenten beter inzichtelijk te maken. Het nieuwe BBV schrijft voor dat gemeenten met ingang van de begroting 2017 de overhead niet langer meer mogen toerekenen aan de afzonderlijke programma's. Onder overhead verstaan we het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Met onderstaand overzicht wordt de omvang en de samenstelling van de overhead inzichtelijk gemaakt.

Overhead	Begroting 2018		Saldo
	Lasten	Baten	
Bestuursondersteuning college	74.000		74.000
Gemeentehuis	467.008	-5.088	461.920
Staf afdeling dienstverlening	545.468		545.468
Staf afdeling bedrijfsvoering	350.613		350.613
Staf afdeling ontwikkeling	280.340	-15.000	265.340
Cluster ICT	1.132.227		1.132.227
Cluster documentaire infovoorziening	643.256		643.256
Cluster gegevensbeheer	100.000		100.000
Cluster financiën	528.278		528.278
Cluster P&O	1.322.335	-45.336	1.276.999
Cluster juridische zaken	244.600		244.600
Cluster communicatie	306.321		306.321
Cluster facilitair bodedienst	152.578		152.578
Cluster VTH	35.000		35.000
Team uitvoering openbare ruimte	15.380		15.380
Cluster beleid en strategie	81.919		81.919
	6.279.323	-65.424	6.213.899

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 is vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven ingrijpend gewijzigd. Naar aanleiding hiervan is in de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar de vennootschapsbelastingplicht voor onze gemeente. Uit het onderzoeksrapport van Deloitte Belastingadviseurs blijkt dat de gemeente Kaag en Braassem op basis van de huidige inzichten geen belastbare activiteiten heeft voor de Vennootschapsbelasting. Omdat er op dit moment nog veel onduidelijkheid bestaat over het toepassen van de Wet op de vennootschapsbelasting, laten wij vooralsnog de begrote last staan op €5.000 per jaar.

Onvoorzien

Bij het vaststellen van de begroting 2015 is het bedrag voor onvoorzien bepaald op € 0. Dit beleid is voortgezet bij de begroting 2016 en 2017 en wordt nu ook voorgesteld in de begroting 2018.

Paragrafen

In deze programmabegroting zijn de onderstaande zeven paragrafen opgenomen:

- 1) Lokale heffingen
- 2) Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 3) Kapitaalgoederen
- 4) Financiering
- 5) Bedrijfsvoering
- 6) Verbonden partijen
- 7) Grondbeleid

1. Lokale heffingen

De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. Lokale heffingen vormen voor de gemeente een belangrijke inkomstenbron. Kaag en Braassem kent de onroerendezaakbelastingen (OZB), de roerendezaakbelasting (RZB) de precariobelasting en de forensenbelasting. De hondenbelasting wordt per 1 januari 2017 niet meer geheven in Kaag en Braassem. Tevens wordt een aantal rechten geheven, de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, leges, marktgelden en grafrechten. In deze paragraaf wordt nader aandacht besteed aan de lokale heffingen, het kwijtscheldingsbeleid en er wordt een overzicht gegeven van de diverse heffingen met de daarbij geraamde inkomsten en de lokale lastendruk in Kaag en Braassem.

Beleid rondom belastingen

De gemeente Kaag en Braassem hanteert het uitgangspunt dat de lokale heffingen zoals de OZB met niet meer dan met de verwachte indexatie (inflatie) volgens het CBS mogen stijgen. Hierbij wordt in regionaal verband een financiële kaderstelling gehanteerd voor zowel de eigen begroting als voor de begrotingen van verbonden partijen en/of gemeenschappelijke regelingen. De belastingheffing dient verder maximaal 100% van de kosten te dekken, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele btw-component in de kosten.

Tariefontwikkeling in 2018

Bij het bepalen van de ramingen van belastingopbrengsten voor het nieuwe begrotingsjaar wordt rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,3% voor 2018.

Onroerendezaakbelastingen 2018 (OZB)

Jaarlijks wordt de WOZ-waarde opnieuw bepaald. Zodra de nieuwe WOZ-waarden voor 2018 (peildatum 1-1-2017) bekend zijn zal bij het tarievenvoorstel na vaststelling van de begroting het definitieve belastingtarief hierop worden aangepast. Voorlopige marktontwikkeling laat een waardestijging van 4,04% zien voor woningen en -1,01% voor niet-woningen. Bij het bepalen van het tarief voor 2018 wordt tevens rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 1,3% ten opzichte van de raming 2017.

Afvalstoffenheffing 2018

De afvalstoffenheffing wordt opgelegd aan gebruikers van woningen en recreatieverblijven en voor het inzamelen en verwerken van grof huishoudelijk afval. Momenteel wordt gewerkt aan een plan om met ingang van 2018 Diftar in te voeren.

Op dit moment zijn de financiële consequenties nog niet bekend. Het uitgangspunt is dat het basistarief van de afvalstoffenheffing lager wordt dan de huidige afvalstoffenheffing. Vervolgens hangt het af van het scheidingsgedrag van inwoners hoe hoog de aanvullende (variabele) kosten zijn. Daarnaast zullen er naar verwachting nog implementatiekosten zijn.

Rioolheffing 2018

De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het GRP 2014-2018, vastgesteld op 13 januari 2014 en in 2016 geactualiseerd. Op basis van deze actualisatie wordt het tarief met 1% (excl. Inflatiecorrectie) opgehoogd t.o.v. 2017.

Forensenbelasting 2018

De afgelopen jaren is het aantal forensen flink afgenomen. Dit kwam doordat mensen zich inschreven op het recreatieadres en doordat steeds meer recreatieobjecten door een organisatie werden verhuurd. Eind 2016 begin 2017 heeft een goede controle plaatsgevonden. Er zijn extra inspanningen gedaan op het gebied van handhaving permanente bewoning en woonfraude en na bestandscontroles zijn (potentiële) belastingplichtigen aangeschreven. .

Precariobelasting 2018

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De gemeente Kaag en Braassem heft precariobelasting van Oasen en Liander op ondergrondse kabels en leidingen. In 2017 is naar aanleiding van een bezwaar het aantal m¹ kabels en leidingen lager vastgesteld omdat is gebleken dat de eerste berekening onjuist was. Daarom is het bedrag naar beneden bijgesteld

Vooruitlopend op de hervorming van het lokale belastinggebied wil het kabinet precario op nutsleidingen afschaffen. Dat betekent dat gemeenten geen precariobelasting meer kunnen heffen van nutsbedrijven over netwerken die ze in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Op 21 maart heeft de Eerste Kamer een wetsvoorstel aangenomen tot afschaffing precariobelasting van nutswerken. Gemeenten mogen uiterlijk tot 1 januari 2022 nog precariobelasting op nutsnetwerken blijven heffen. In plaats van 10 jaar krijgen gemeenten dus slechts 5 jaar de tijd om de effecten van hun inkomensderving op te vangen. Het overgangsrecht geldt alleen voor gemeenten die in 2015 precariobelasting hebben geheven. Gemeenten mogen maximaal het tarief in rekening brengen dat gold op 10 februari 2016, de datum waarop minister Plasterk het wetsvoorstel aankondigde. De minister wil daarmee voorkomen dat de tarieven en het aantal gemeenten dat precario heft verder stijgen.

Bouwleges 2018

Bij het ramen van de bouwleges wordt, gelet op ervaringen uit het verleden, het voorzichtigheidsbeginsel gehanteerd. Dit wil zeggen dat alleen de reguliere leges worden geraamd en er elk jaar afzonderlijk wordt bekeken of er aanvullend ook leges kunnen worden geraamd voor projecten die in de periode van het meerjarenperspectief van de begroting worden verwacht.

Landelijke ontwikkelingen

In het kabinet speelt een discussie over een nieuw belastingplan. Hierbij verschuift het accent van belasting op arbeid naar gemeentelijke heffingen. Hierbij wordt tevens gekeken naar een vereenvoudiging van het belastingstelsel. Het kabinet is van mening dat er een veelheid aan gemeentelijke belastingen en heffingen is, waardoor het niet inzichtelijk is wat de effectieve druk in de afzonderlijke gemeenten is. Dat maakt de democratische controle lastig. Aan de verscheidenheid aan gemeentelijke belastingen en heffingen zijn voor inwoners en bedrijven (extra) administratieve lasten verbonden. Bovendien behoren sommige van deze belastingen tot de slechtst presterende waar het gaat om de verhouding tussen de fiscale opbrengst en de uitvoeringskosten. Ook roepen belastingen zonder overtuigend actueel bestaansrecht zoals de hondenbelasting, forensenbelasting, de baatbelasting en de reclamebelasting veel ergernis op bij inwoners, terwijl de netto financiële opbrengst uit deze belastingen beperkt is.

Voor zover er nog geen concrete besluiten zijn genomen wordt het gemeentelijke beleid ten aanzien van de belastingen gebaseerd op de uitgangspunten zoals uw raad deze heeft geaccordeerd.

Overzicht belastingdomein gemeente Kaag en Braassem

De hierna volgende tabel geeft een overzicht van het lokale belastingdomein. Ook is vermeld hoe de ramingen voor 2018 tot stand zijn gekomen en waar nodig nog toegelicht per belastingsoort. De totale raming van eigen inkomsten is bepaald op basis van het bestaande beleid bij de lokale heffingen en als baat opgenomen in de begroting 2018. Aan de hand van de nog vast te stellen WOZ-waarden 2018 (peildatum 1 januari 2017), zullen de definitieve OZB-tarieven 2018 worden bepaald.

		begroting 2018
OZB eigenaren woningen		3.591.297
OZB eigenaren niet-woningen		747.748
OZB gebruikers niet-woningen		535.814
RZB eigenaren woningen		5.480
Inzameling grof huishoudelijk afval		31.088
Afvalstoffenheffing		2.762.730
Leges KCA		4.410
Rioolheffing		3.281.784
Forensenbelasting		305.999
Precariobelasting		2.698.447
Diverse rechten	grafrechten	78.938
	marktgeld	11.000
Diverse leges	omgevingsvergunningen	986.534
	snelle motorboten	35.966
	burgerzaken	315.031
		15.392.266

Kostendekkendheid

Met ingang van 2017 is extra informatie verplicht waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de baten de lasten niet overschrijden.

Deze informatie wordt afzonderlijk in beeld gebracht voor de belangrijkste onderdelen binnen de gemeentelijke belastingen.

De tarieven afvalinzameling, riolering, begraaftplaatsen en omgevingsvergunningen worden ieder afzonderlijk berekend. De resterende opbrengsten betreffen de overige leges te weten het verstrekken van persoons- en reisdocumenten alsook de overige vergunningverlening op basis van de APV.

Nr	Afvalinzameling en –verwerking (taakveld 7.3)	Begroting 2018
1	Kosten taakveld afval	2.362.044
2	BTW	434.289
3	Overhead	305.892
4	Toerekening rente	24.498
5	Totaal kosten	3.126.723
6	Inkomsten (inclusief inflatie)	-2.992.789
7	Netto-lasten	133.934
8	Kostendekking	96%

- 1 Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in het taakveld afval.
- 2 Extracomptabele toegerekende BTW op kosten en investeringen op grond van de invoering van de BTW-plicht gemeente.
- 3 Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend op grond van de vernieuwing van de regelgeving BBV. Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.

Nr	Beheer rioleringsstelsel en waterzuivering (taakveld 7.2)	Begroting 2018
1	Kosten taakveld riolering en waterzuivering	1.763.536
2	BTW	270.000
3	Overhead	416.340
4	Toerekening rente	903.065
5	Totaal kosten	3.352.941
6	Inkomsten	-3.308.343
7	Netto-lasten	44.598
8	Kostendekking	99%

- 1 Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in de geactualiseerde GRP aangevuld met de taakgerichte uren.
- 2 Extracomptabele toegerekende BTW op kosten en investeringen op grond van de invoering van de BTW-plicht gemeente.
- 3 Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend op grond van de vernieuwing van de regelgeving BBV. Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
- 4 Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de nieuwe regels van het BBV.

Nr	Begraafplaatsen (taakveld 7.5)	Begroting 2018
1	Kosten taakveld begravingen	58.788
2	Overhead	8.060
3	Toerekening rente	29.859
4	Totaal kosten	96.707
5	Inkomsten (inclusief inflatie)	-78.938
6	Netto-lasten	17.769
7	Kostendekking	82%

- 1 Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in het taakveld begraafplaatsen
- 2 Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend op grond van de vernieuwing van de regelgeving BBV. Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
- 3 Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de nieuwe regels van het BBV.

Nr	Leges: fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning (WABO) (taakveld 8.3)	Begroting 2018
1	Kosten op de taakvelden	702.992
2	Overhead	361.980
3	Toerekening rente	0
4	Totaal kosten	1.064.972
5	Inkomsten (inclusief inflatie)	-986.534
6	Netto-lasten	78.438
7	Kostendekking	93%

- 1 Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in de taakvelden behorend tot de fysieke leefomgeving (m.n. WABO)
- 2 Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend op grond van de vernieuwing van de regelgeving BBV. Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
- 3 Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de nieuwe regels van het BBV.

Nr	Leges: Overige leges (Burgerzaken) (taakveld 0.2)	Begroting 2018
1	Kosten op de taakvelden	651.626
2	Overhead	198.114
3	Toerekening rente	0
4	Totaal kosten	849.740
5	Inkomsten (inclusief inflatie)	-471.997
6	Netto-lasten	377.743
7	Kostendekking	56%

- 1 Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in de taakvelden die behoren tot dienstverlening. De nadruk ligt hier persoons- en reisdocumenten, alsmede vergunningverlening op basis van de APV.
- 2 Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extra comptabel toegerekend op grond van de vernieuwing van de regelgeving BBV. Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
- 3 Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de nieuwe regels van het BBV.

Totale woonlasten meerpersoonshuishoudens

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. In onderstaande tabel worden de woonlasten van Kaag en Braassem weergegeven.

Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishouden (WOZ-waarde € 261.000) 2018 op basis gemiddelde van meest recente WOZ-waarden	2017	2018
OZB (2018 op basis tarief 2017 neerwaarts gecorrigeerd met 4% waardestijging en verhoogd met 1,3% inflatie)	€ 302,00	€ 306,00
Afvalstoffenheffing (verhoogd met 1,3% inflatie)	€ 285,00	€ 288,00
Rioolheffing (verhoogd met 1,3% inflatie en 1% extra jaarlijkse verhoging conform geactualiseerde GRP)	€ 262,00	€ 268,00
Totale woonlasten	€ 849,00	€ 862,00

Kwijtscheldingsbeleid

Een belastingplichtige die een inkomen heeft van 100% of minder van het minimuminkomen komt in aanmerking voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. Er kan uitsluitend kwijtschelding worden verleend voor de afvalstoffenheffing en rioolbelasting. Alle andere heffingen zijn van kwijtschelding uitgesloten.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in het verwachte weerstandsvermogen in het begrotingsjaar 2018 en de jaren 2019 t/m 2021 van het meerjarenperspectief.

Hiertoe is informatie opgenomen over onderstaande onderwerpen:

1. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om aanwezige risico's te kunnen opvangen);
2. Een inventarisatie van de risico's van materiële betekenis voor de financiële positie, zoveel als mogelijk gekwantificeerd (financiële consequenties x ingeschatte kans);
3. Inzicht in het weerstandsvermogen in de periode 2018 – 2021;
4. Inzicht in de financiële kengetallen.

Het uitwerken van deze paragraaf gebeurt conform het door de raad in 2015 vastgestelde beleid in de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen (Nota R&W) voor de periode 2016-2019.

Actualisatie van de risico- inventarisatie ten opzichte van de risico- inventarisatie bij de perspectiefnota 2018

In de Perspectiefnota 2018 is in bijlage 3 een overzicht opgenomen van de geïnventariseerde risico's. Op pagina 69 van deze paragraaf is een overzicht opgenomen van alle geïnventariseerde risico's en op pagina 69 e.v. zijn deze risico's toegelicht.

Ten opzichte van de situatie bij het opstellen van de Perspectiefnota zijn de onderstaande risico's toegevoegd, bijgesteld of vervallen:

OZB – Kernzones van waterstaatswerken (nieuw)

Recent heeft de Hoge Raad een uitspraak gedaan dat gemeenten geen belasting (OZB) mogen innen in kernzones van waterstaatswerken. Dit kan grote gevolgen hebben. Er is inmiddels een instructie van de Waarderingskamer ontvangen en een eerste analyse gemaakt van de mogelijke effecten voor Kaag en Braassem. Zoals de uitspraak er nu ligt, zou er een verplichting zijn om vanaf 1-1-2018 geen OZB belasting meer te mogen innen in de kernzones van waterstaatswerken. Uiteraard treft dit veel gemeenten en vindt er op dit moment ook het nodige overleg tussen gemeenten plaats om te bepalen hoe hiermee om te gaan.

Beheer en onderhoud vaarwegen (nieuw)

Vanaf 2018 is het beheer en onderhoud van de vaarwegen van de provincie overgedragen aan de gemeente. Hiervoor is structureel een bedrag van €90.000 opgenomen in de begroting. Dit bedrag is gebaseerd op een minimale beheer variant. Als je recreatief beleid zou willen toepassen zijn de kosten hoger.

Organisatie I&A (vervallen)

Dit betrof een incidenteel risico in 2017, waarvoor een bedrag vanuit de algemene reserve beschikbaar is gesteld. Daarmee is dit risico komen te vervallen.

Migratie ICT (nieuw)

Uit inventarisaties blijkt dat de migratie van applicaties gefaseerd plaats moeten vinden. Ook zullen enkele applicaties, zoals die voor de financiële administratie, en de daaraan gekoppelde applicaties, gedurende een aantal maanden naast elkaar moeten draaien, bijvoorbeeld om de jaarrekening 2017 op te kunnen stellen en de financiële administratie 2017 op een goede wijze af te kunnen sluiten. Dit betekent dat wij in 2018 nog met dubbele ICT lasten te maken zullen hebben. Op dit moment vindt een inventarisatie plaats van de nog te maken extra incidentele lasten voor 2018. Bij het opstellen van deze begroting was de omvang van deze last nog niet bekend en is dit risico aangemerkt als pm post. Begin 2018, bij het opstellen van de jaarstukken, zullen we dit bedrag kunnen kwantificeren.

Taakdecentralisaties- Jeugdzorg

De definitieve gunning voor de jeugdzorg is in oktober 2017, net na het indienen van deze begroting. De actualisatie van dit risico vindt plaats na de definitieve gunning, dus bij de jaarrekening van 2017.

Groot onderhoud Tweesprong

In afwachting van een toekomstvisie voor de Tweesprong en de ontwikkelingen rondom het IKC Oude Wetering, is het onderhoud aan de accommodatie de afgelopen jaren beperkt gebleven tot het allerhoogst noodzakelijke. Inmiddels worden hierin de grenzen bereikt. Recentelijk heeft de Tweesprong een risico inventarisatie laten uitvoeren, en haar MOP geactualiseerd. Om deze reden is ook de risico-inschatting voor de begroting 2018-2021 hierop aangepast. Tevens is een inschatting gemaakt van de toekomstige exploitatielasten, rekening houdend met te verwachten noodzakelijk onderhoud in een reëel scenario.

Implementatie omgevingswet

De omgevingswet zou medio 2019 in werking treden. Inmiddels is dit één tot twee jaar uitgesteld. Onze toelichting op de risico-inventarisatie is hierop aangepast.

Gemeentefonds en Gemeentefonds sociaal domein (vervallen)

De ramingen in de begroting 2018-2021 zijn gebaseerd op de uitkeringen, genoemd in de meicirculaire 2017. Daarmee zijn deze risico's komen te vervallen.

SWA exploitatie (vervallen)

De meerjarenbegroting van de SWA/ werkbedrijf is inmiddels bekend. De bijdrage aan de SWA/ werkbedrijf valt binnen de ramingen in programma 2. Daarmee is dit risico komen te vervallen.

Frictiekosten Holland Rijnland (vervallen)

De begroting van Holland Rijnland kan eventuele frictiekosten voldoende opvangen. Daarmee is dit risico komen te vervallen.

Friciekosten ODWH (vervallen)

Voor 2017 wordt een last van €48.000 verwacht. Bij het opstellen van de jaarrekening zal het definitieve bedrag in de jaarstukken 2017 worden verwerkt. In de begroting 2018 is incidenteel een bedrag van €100.000 opgenomen voor frictiekosten ODWH. Beide bedragen zijn gebaseerd op de tussenrapportage 2017 van de ODWH. Door het toegekende bedrag te verwerken in de begroting is het risico komen te vervallen.

Weerstandsvermogen bij gesignaleerde risico's

Afweging van de beschikbare weerstandscapaciteit versus de gekwantificeerde risico's in deze paragraaf leidt tot onderstaande conclusie: Door de raad is als kader voor het weerstandsvermogen een ratio vastgesteld van 1 – 1,4. Om de benodigde middelen vrij te houden om te komen tot de uitvoering van het raadsakkoord in de komende jaren is bij de Perspectiefnota 2016 besloten om voor het meerjarenperspectief uit te gaan van de onderkant van de ratioklasse, ratio 1. Dit uitgangspunt is gehandhaafd bij de Perspectiefnota 2018. De risico's versus de beschikbare weerstand zijn samengevat in onderstaande tabel.

Bedrag * €1.000					
	Incidenteel	Structureel			
		2017	2018	2019	2020
Beschikbare weerstand	10.848	1.790	2.022	2.112	2.708
Benodigde weerstand	4.902	810	810	810	1.260
Ratio	2,21	2,21	2,50	2,61	2,15

Conclusie

- Incidenteel voldoet de ratio voor 2018 aan het door de raad in de Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen vastgestelde kader van 1 – 1,4.
- Structureel voldoet de ratio voor alle jaren van het meerjarenperspectief ruim aan de ratio 1 – 1,4.

Wel maken we hierbij twee kanttekeningen.

1. Bij deze beoordeling zijn alleen de gekwantificeerde risico's zijn meegenomen. Zoals u in het overzicht van de incidentele en structurele risico's kunt zien, is er ook een aantal risico's geïncidentiseerd, waarvan we de omvang nog niet in kunnen schatten. De belangrijkste om hier te noemen zijn het incidentele risico op extra kosten voor migratie ICT. Bij de structurele risico's hebben we het dan over de uitvoering van de omgevingswet en de vaarwegen. Bij beide structurele risico's zal het niet om hele hoge bedragen gaan.
2. Vanaf 2022 komt de precarioheffing te vervallen. Dit betekent dat onze inkomsten structureel € 2,7 miljoen lager zullen zijn dan nu in de begroting 2018-2021 is opgenomen en dat de begroting dan niet meer sluitend zal zijn en de weerstandsratio negatief.

De grondslagen voor berekening van de ratio's worden hierna per onderwerp toegelicht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt onderscheiden in incidentele en structurele capaciteit, zoals vermeld in de Nota R&W:

Bedrag * €1.000

A. Incidentele weerstandscapaciteit	
1. De algemene reserve	10.848
2. Bestemmingsreserve (reserve grondexploitatie niet gelabeld deel)	0
Beschikbare weerstandscapaciteit:	10.848
3. Stille en geheime reserves:	1.464
Theoretische weerstandscapaciteit:	12.312

Toelichting incidentele weerstandscapaciteit:

1. De algemene reserve

Het saldo van de algemene reserve is per 1 januari 2018 afgerond € 10,8 miljoen. Op het saldo van de algemene reserve rust nog een aantal verplichtingen in verband met besluitvorming waarbij wordt beschikt over deze reserve in de komende jaren. Hiervoor wordt verwezen naar het meerjarenoverzicht in de Nota Reserves en Voorzieningen. Het saldo van de reserve komt iets hoger uit dan is aangenomen bij de Perspectiefnota. De verwachting was toen namelijk € 10,7 miljoen. Dit komt doordat in de Perspectiefnota nog geen rekening was gehouden met het kunnen laten vrijvallen van de reserve duurzaamheid ten gunste van de algemene reserve. Deze vrijval is nu bij de begroting wel verwerkt. (conform voorstel bij 8-maandsrapportage 2017)

2. Bestemmingsreserves

De gemeente beschikt over een bestemmingsreserve bouwgrondexploitatie van € 2,0 miljoen (saldo per 1 januari 2017). Deze reserve moet voldoende van omvang zijn om de berekende risico's bij verliesgevende plannen af te dekken. Het risico op verliesgevende plannen bedraagt € 2,0 miljoen, waarvoor wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. In de reserve bouwgrondexploitatie is rekening gehouden met de berekende omvang van deze risico's wat impliceert dat het volledige saldo van deze reserve gelabeld is voor risico's bij de bouwgrondexploitatie.

3. Stille en geheime reserves

We spreken van stille reserves indien activa lagere balanswaarden hebben dan de werkelijke waarde. Geheime reserves zijn activa die helemaal niet meer op de balans staan (boekwaarde nihil) maar die mogelijk nog wel een restwaarde hebben in het economisch verkeer. Hieronder zijn deze activa in twee onderdelen vermeld:

3.1 Gronden

Onze gemeente beschikt over een aantal stille reserves bij de bouwgrondexploitatie. Dit betreft grexen die naar verwachting met € 1,702 miljoen winst kunnen worden afgesloten (zie paragraaf grondbeleid). Rekening houdend met het risicoprofiel bedraagt dit bedrag € 1,464 miljoen. Voorzichtigheidshalve is dit laatste bedrag opgenomen in het overzicht van de weerstandscapaciteit.

3.2 Opstallen

Gebouwen die niet meer van belang zijn voor de gemeentelijke bedrijfsvoering kunnen worden afgestoten. Voor deze panden zal na verkoop de economische waarde kunnen worden toegevoegd aan de vermogenspositie voor het deel waarmee deze de boekwaarde overstijgt.

Voor overige activa is het niet goed mogelijk de in de waarden aanwezige stille of geheime reserves te bepalen, omdat de waarde sterk afhankelijk is van de gebruiksmogelijkheden en de marktvraag.

Toelichting structurele weerstandscapaciteit:

	Bedrag * €1.000			
	2018	2019	2020	2021
B. Structurele weerstandscapaciteit				
Begrotingsruimte/ buffer	1.790	2.022	2.112	2.708
Beschikbare weerstandscapaciteit:	1.790	2.022	2.112	2.708
Onbenutte belastingcapaciteit	2.641	2.641	2.641	2.641
Theoretische weerstandscapaciteit:	4.431	4.663	4.753	5.349

De begrotingsruimte/buffer

In de begroting voor 2018 en verder heeft ons college ook rekening gehouden met de middelen voor nieuw beleid volgend uit het Raadsakkoord vertaald in het DIN. De amendementen, ingediend bij de vaststelling van de Perspectiefnota zijn hierin ook verwerkt. Daarnaast zijn ook nog de volgende items verwerkt in deze begroting: Bijgestelde beginstand Perspectiefnota, bijgestelde overzichten van investeringen, inclusief de effecten daarvan op de leningenportefeuille, rente-en afschrijvingslasten en een aantal ontwikkelingen, die zich hebben geopenbaard na het vaststellen van de Perspectiefnota. Deze zijn toegelicht in de raadswerkgroep financiën op 4 oktober 2017. Daarna resteert de begrotingsruimte (buffer) zoals opgenomen in het recapitulatieoverzicht van de meerjarenbegroting 2018 t/m 2021. De effecten van de septembercirculaire zijn hierin nog niet verwerkt. Deze worden in een afzonderlijk raadsvoorstel opgenomen.

De onbenutte belastingcapaciteit

Jaarlijks wordt in de meicirculaire het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 vastgesteld. Dit zogenaamde redelijk peil is voor 2018 vastgesteld op 0,1952. Uitgaande van de laatst vastgestelde WOZ waarden en de geraamde opbrengsten OZB is het gewogen gemiddelde tarief voor Kaag en Braasem berekend op 0,1240. De onbenutte capaciteit kan dan als onderstaand worden berekend:

Berekening werkelijk gewogen gemiddelde tarief voor toelating tot artikel 12	laatste taxatiewaarde
WOZ waarde woningen	€ 2.927.000.000
WOZ waarde niet woningen eigenaren en gebruikers samen	784.000.000
Geraamde OZB opbrengst obv totaal WOZ waarde	4.874.829
Geraamde onderdekking reiniging/ afvalstoffen	227.162
Geraamde onderdekking riolering	44.598
Geraamde OZB opbrengst gecorrigeerd voor onderdekking	4.603.069
Gewogen gemiddelde OZB tarief	0,1240
Onbenutte belastingcapaciteit t.o.v. het redelijk peil/ "toelatingstarief artikel 12"	
Redelijk peil conform meicirculaire 2017 voor toelating artikel 12	0,1952
Werkelijk gewogen gemiddelde OZB tarief voor de gemeente Kaag en Braassem	0,1240
Verschil (=weerstandtarief)	0,0712
Onbenutte belastingcapaciteit (=weerstandtarief * totale WOZ waarde)	€ 2.640.803

Risico-inventarisatie en kwantificering

Het inventariseren en kwantificeren van risico's heeft conform het bepaalde in de Nota R&W plaatsgevonden gedurende het proces naar de begroting bij de Perspectiefnota 2018. Wijzigingen in de risico-inventarisatie ten opzichte van het moment van opstellen van de Perspectiefnota 2018 zijn aan het begin van deze paragraaf toegelicht onder de ontwikkelingen. Onderstaand is een overzicht opgenomen ingedeeld in de in eerdergenoemde Nota vermelde categorieën. Onder het overzicht zijn alle risico's voorzien van een toelichting.

Categorieën risico's met financiële consequenties:

bedragen in €

Omschrijving risico per categorie	Kans Risico klasse	Gevolg Raming schade	Risico (kans x gevolg)				
			Incidenteel	Structureel			
				2018	2019	2020	2021
Financieel							
1 Schoolgebouw Ter Does	90%	129.700	116.730				
2 Wmo	50%	150.000		75.000	75.000	75.000	75.000
3 Taakdecentralisaties	90%	417.000		375.300	375.300	375.300	375.300
4 Groot onderhoud De Tweesprong		1.516.000	1.516.000	pm	pm	pm	450.000
5 Sociale woningbouw ESW	90%	1.700.000	1.530.000				
6 OZB Kernzones van waterstaatswerken	90%	400.000		360.000	360.000	360.000	360.000
7 Migratie ICT		pm	pm				
Milieu							
8 Asbestverwijdering			pm				
Product/ diensten							
9 Gevolgen essentaksterfte	50%	85.000	42.500				
10 Implementatie omgevingswet		2.400.000	1.696.990		pm	pm	pm
11 Beheer en onderhoud vaarwegen	50%			pm	pm	pm	pm
			4.902.220	810.300	810.300	810.300	1.260.300

1. Schoolgebouw Ter Does

In december 2016 heeft de raad een aantal plannen voor IKC's vastgesteld en kredieten toegekend. Bij het plan IKC Leimuiden is besloten de boekwaarde ten laste van de algemene reserve te boeken. Naar verwachting zal dit ultimo 2017 plaatsvinden. Op basis van het besluit van de raad zal in 2017 een onttrekking aan de algemene reserve worden geraamd, ter dekking van de afboeking van de boekwaarde. Dit risico voor IKC Leimuiden komt hiermee te vervallen. In het besluit voor ontwikkeling van Brede School Hoogmade is geen rekening gehouden met afwaardering van de boekwaarde van het schoolgebouw Ter Does. De boekwaarde bedroeg ultimo 2016 €129.700. Afhankelijk van het moment van buiten gebruik stelling, zal de dan geldende boekwaarde ten laste van de algemene reserve moeten worden gebracht.

Daarnaast zijn er nog plannen voor IKC Oude Wetering/ Roelofarendsveen en IKC Rijsaterwoude. In de plannen voor Rijsaterwoude zijn de boekwaarden onderdeel van de herontwikkeling. Huidige doorrekening herontwikkeling geeft een positief resultaat. Om die reden is er nu

geen aanleiding voor een risicoreservering. Voor IKC Oude Wetering/ Roelofarendsveen is nog geen besluit genomen. Daarom is hier nog geen sprake van boekwaarde risico.

2. Wmo

Het risico in verband met de opneemregeling Wmo is niet gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2016. Wmo betreft een opneemregeling, bijvoorbeeld een aantal dure woningaanpassingen kan extra lasten met zich meebrengen. Omdat het onzeker is wanneer inwoners meer dan verwacht gebruik gaan maken van de woonvoorziening, is ervoor gekozen hiervoor budget op te nemen in de risicoparagraaf. In de 8-maandsrapportage 2016 is het budget woningaanpassing naar beneden bijgesteld en is de risicoparagraaf opgehoogd met hetzelfde bedrag. Op basis van ervaringscijfers van voorgaande jaren en de 8-maandscijfers 2017 achten wij het verantwoord om dit risico structureel te houden op € 150.000 met een kans van 50%.

3. Taakdecentralisaties

In de begroting 2017 werd verwacht dat in 2017 incidenteel € 375.000 zou volstaan, om als gevolg van nieuw af te sluiten contracten met vaste bedragen vanaf 2018 het risicobedrag structureel te verlagen naar € 250.000. Het voordeel dat zou ontstaan na het afsluiten van nieuwe contracten in 2017 blijkt onzeker. De aanbesteding voor jeugdhulp voor 2017 is mislukt en voor 2018 heeft onlangs plaatsgevonden. De definitieve gunning vindt plaats in oktober 2017, net na het verschijnen van deze concept begroting. Op basis van realisatiecijfers 2015 en 2016 moeten we rekening houden met een extra last van € 375.000 die niet in de begroting 2017-2020 en daarmee ook nog niet in de Pnota/ begroting 2018-2021 is opgenomen. Pas na de definitieve gunning, kunnen we de begroting, zo nodig, met een begrotingswijziging op de begroting 2018-2021 bijstellen en bij het opstellen van de jaarstukken 2017 kan dit risico worden geactualiseerd. Vooralsnog is het risico op €375.000 structureel blijven staan.

4. Groot onderhoud De Tweesprong

De Tweesprong is een relatief oude accommodatie, bestaande uit verschillende sportfaciliteiten (zwembad, sporthal, tennishal etc.). In afwachting van een toekomstvisie voor de Tweesprong en de ontwikkelingen rondom het IKC Oude Wetering, is het onderhoud aan de accommodatie de afgelopen jaren beperkt gebleven tot het allerhoogst noodzakelijke. Inmiddels worden hierin de grenzen bereikt. Recentelijk heeft de Tweesprong een risico inventarisatie laten uitvoeren en haar meerjarenonderhoudsplan (MOP) geactualiseerd. Om de accommodatie de komende 3 jaren veilig en toegankelijk te houden is er naar verwachting € 1,5 miljoen extra nodig in de periode 2018-2020. Vanaf 2021 is een aannemelijk scenario dat de jaarlijkse lasten met circa € 450.000 per jaar toenemen om een dergelijke accommodatie in stand te houden.

5. Sociale woningbouw ESW

Op 10 oktober 2016 heeft de raad besloten om vier locaties nader te onderzoeken op geschiktheid voor Extra Sociale Woningbouw. Kern van het besluit is dat het college de opdracht heeft gekregen de fysieke haalbaarheid van de woningbouw te onderzoeken en vervolgens door middel van een uitgebreid participatietraject te komen tot planvorming. Bij de besluitvorming over de daadwerkelijke bouw, dit zal zijn bij de aanbesteding van de ontwerpbestemmingsplannen, worden de financiële consequenties van de bouw van de extra woningen per complex inzichtelijk gemaakt op basis van eventueel bij te stellen of te openen grondexploitaties. Wij verwachten dat al deze projecten tot een verliesgevend grondexploitatie zullen leiden. Dit verlies zal dan, afhankelijk van het moment van besluitvorming, ten laste van de gemeentelijke exploitatie in 2017 of 2018 komen. Hoe groot dit verlies is, wordt bekend bij de besluitvorming over de te openen grondexploitaties voor de realisatie van deze sociale woningbouw. De inschatting van het verlies op dit moment, levert een bandbreedte op van circa € 1.400.000 tot € 1.700.000. Met een kans van 90% wordt er nu een risicoreservering opgenomen van € 1.530.000. Dit risico is als

volgt te specificeren: Gerardusschool: € 215.000, Van Egmond: € 245.000 negatief, Connexxion: € 1.050.000 negatief en Alcmaerlaan: € 20.000 negatief. Totaal ESW: € 1.530.000 negatief.

6. OZB Kernzones van waterstaatswerken

Recent heeft de Hoge Raad een uitspraak gedaan dat gemeenten geen belasting (OZB) mogen innen in kernzones van waterstaatswerken. Dit kan grote gevolgen hebben. Er is inmiddels een instructie van de Waarderingskamer ontvangen en een eerste analyse gemaakt van de mogelijke effecten voor Kaag en Braassem. De impact bedraagt volgens deze analyses ongeveer €400.000 structureel minder OZB opbrengsten. Zoals de uitspraak er nu ligt, zou er een verplichting zijn om vanaf 1-1-2018 geen OZB belasting meer te mogen innen in deze kernzones van waterstaatswerken. Uiteraard treft dit veel gemeenten en vindt er op dit moment ook het nodige overleg tussen gemeenten plaats om te bepalen hoe hiermee om te gaan. Om deze reden is deze recente ontwikkeling nog niet als begrotingsmutatie verwerkt, maar hebben we hem wel aangemerkt als risico, met een kans van 90%.

7. Migratie ICT

Uit inventarisaties blijkt dat de migratie van applicaties gefaseerd plaats moeten vinden. Ook zullen enkele applicaties, zoals die voor de financiële administratie, en de daaraan gekoppelde applicaties, gedurende een aantal maanden naast elkaar moeten draaien, bijvoorbeeld om de jaarrekening 2017 op te kunnen stellen en de financiële administratie 2017 op een goede wijze af te kunnen sluiten. Dit betekent dat wij in 2018 nog met dubbele ICT lasten te maken zullen hebben. Op dit moment vindt een inventarisatie plaats van de nog te maken extra incidentele lasten voor 2018. Bij het opstellen van deze begroting was de omvang van deze last nog niet bekend en is dit risico aangemerkt als pm post. Begin 2018, bij het opstellen van de jaarstukken, zullen we dit bedrag kunnen kwantificeren.

8. Asbestverwijdering

In het verleden zijn in het kader van het project Braassemerland vastgoedobjecten aangekocht die niet bij dit project betrokken zullen worden. In een aantal gevallen is sprake van de aanwezigheid van asbesthoudende materialen. De kosten van de sanering hiervan komen voor rekening van de gemeente. Afhankelijk van de keuze in concrete gevallen zullen wij overgaan tot het uitvoeren van de sanering of tot verkoop van het betrokken object in de huidige staat. Kwantificering van dit onderdeel is niet mogelijk zodat hier moet worden volstaan met een p.m.-vermelding.

9. Gevolgen essentaksterfte

De essen in de gemeente zijn aangetast door essentaksterfte. Ieder jaar komt de boom in een nieuwe ziektefase. Het verloop van de ziekte wordt nauwkeurig gemonitord. Zieke bomen worden verwijderd, als deze een gevaar (gaan) vormen voor de veiligheid. Naarmate de ziekte verder verloopt, wordt de kans op verwijderen groter. Voor 2018 en verder betekent dit dat er enkele bomen verwijderd moeten worden en nieuwe bomen geplant moeten worden.

10. Implementatie omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet betekent een volledige herziening van de wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving. De regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water worden gebundeld. De wet zou medio 2019 in werking treden, maar momenteel wordt gesproken over één tot twee jaar uitstel. Naast de brede herziening van de regelgeving, vraagt de Omgevingswet ook om een andere werk- en denkwijze van overheden, inwoners en bedrijven. Integraal werken en meer ruimte voor initiatieven zijn belangrijke uitgangspunten. De Rijksoverheid betaalt de investeringskosten die samenhangen met de wet zoals de centrale digitale voorzieningen.

Gemeenten moeten zelf de kosten dragen voor de transitie naar het werken met de nieuwe wetgeving. De omslag in wetgeving vraagt om een zorgvuldige voorbereiding in de gemeente. Dat geldt voor de aanpassing van (digitale) systemen, het voorbereiden van de nieuwe visie, plannen en vergunningstrajecten en om verandering in houding en dienstverlening. De VNG heeft een rekenmodel ontworpen waarmee gemeenten een eerste indicatie kunnen krijgen van kosten voor de invoering van de Omgevingswet. Het model werkt op basis van gemeentegrootte en omvat de visie- en planvorming, de instrumenten, dienstverlening, werkprocessen, opleidingen en de informatiearchitectuur. De uitkomsten zijn in deze fase slechts indicatief op te vatten. Een eerste doorrekening voor de gemeente Kaag en Braassem resulteert in een bedrag van € 2,4 miljoen voor de invoeringskosten tot en met 2024. Afhankelijk van de concrete veranderopgave in Kaag en Braassem zijn de invoeringskosten en exploitatielasten op een later moment meer exact in beeld te brengen. Vooralsnog nemen we dit bedrag op als een risicoreservering onder aftrek van geraamd budget voor 2017 en 2018. Er is inmiddels een uitvoeringsplan gemaakt voor 2017 en 2018. De benodigde middelen worden geraamd op respectievelijk € 272.360 en € 430.650. Daarmee resteert er nu een risicoreservering van € 1.696.990. Voor de werkzaamheden in de jaren 2019 en verder is er nog geen goed onderbouwd plan met raming te maken. Daarom zijn de middelen opgenomen als risicoreservering.

11. Beheer en onderhoud vaarwegen

Vanaf 2018 is het beheer en onderhoud van de vaarwegen van de provincie overgedragen aan de gemeente. Hiervoor is structureel een bedrag van €90.000 opgenomen in de begroting. Dit bedrag is gebaseerd op een minimale beheer variant. Als je recreatief beleid zou willen toepassen zijn de kosten hoger. In afwachting van besluitvorming hierover is hiervoor een risico pm opgenomen.

Financiële kengetallen

Met ingang van 2015 maken financiële kengetallen vast onderdeel uit van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van gemeentelijke jaarrekeningen. Er is vanuit het BBV geen normering aangegeven waaraan deze kengetallen kunnen worden getoetst. De provincies hebben in 2016 gezamenlijk met het ministerie van Binnenlandse Zaken signaleringswaarden benoemd. Deze signaleringswaarden passen wij hieronder toe bij de beoordeling van de kengetallen op zich en geven een indicatie over de financiële situatie van onze gemeente.

Algemeen beeld.

Op basis van onderstaande beoordelingen kan worden geconcludeerd dat onze gemeente in de meerjarenbegroting 2018-2021 een redelijk tot goede financiële positie heeft.

De helft van de zes kengetallen vallen in de minst risicovolle categorie en scoren daarmee “groen”. Pas als er meerdere kengetallen in de meest risicovolle categorie vallen, kan dit wijzen op een zwakke financiële positie. Voor Kaag en Braassem geldt dit alleen voor de belastingcapaciteit, die wordt beoordeeld ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als wordt gelet op de capaciteit volgens de artikel 12 norm, dan heeft Kaag en Braassem nog de nodige ruimte. De aandacht richt zich op basis van onderstaande beoordeling vooral op de kengetallen solvabiliteit (oranje) en belastingcapaciteit (rood). Corrigeren we de nettoschuldquote (oranje) voor alle verstrekte leningen, dan valt deze in het groen. In de “Notitie solvabiliteit en schuldenlast”, besproken in de raadswerkgroep financiën van 8 maart 2017, hebben wij aandacht geschonken aan de drie kengetallen die betrekking hebben op de schuldenpositie van onze gemeente: de netto schuldquote, de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en de solvabiliteit. Ook hebben we hierin een viertal maatregelen toegelicht, ter verbetering van deze posities.

De belastingcapaciteit scoort in onze gemeente “rood”. Het in onze gemeente gehanteerde OZB-tarief voor woningen ligt onder het landelijk gemiddelde. Dat de lasten in absolute zin toch hoger uitvallen ten opzichte van het landelijk gemiddelde zit in het feit dat de landelijke gemiddelde woningwaarde lager is dan de gemiddelde woning waarde in Kaag en Braassem.

Het totaaloverzicht aan financiële kengetallen geeft het volgende meerjarenbeeld:

Begroting jaar 2018		Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:		2016	2017	2018	2019	2020	2021
netto schuldquote		81%	93%	96%	103%	103%	96%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		71%	84%	87%	95%	95%	89%
solvabiliteitsratio		26%	26%	27%	27%	29%	31%
structurele exploitatieruimte		8%	2%	5%	3%	4%	5%
grondexploitatie		13%	14%	12%	12%	11%	6%
belastingcapaciteit		123%	117%	120%	120%	120%	120%

1. Netto schuldquote

In dit kengetal wordt het bedrag van de financieringsmiddelen (schulden) minus de financiële activa (vorderingen) uitgedrukt in % van de totale baten in het jaar.

Kengetal:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
netto schuldquote	81%	93%	96%	103%	103%	96%

Inzicht

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de netto schuldenlast uitgedrukt in een percentage van de totale baten exclusief reservemutaties.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
< 90%	minst risicovol
90% > 130%	neutraal
> 130%	meest risicovol

Oordeel: oranje

In meerjarenperspectief loopt de netto schuldquote op en blijft binnen de neutrale signaalwaarde. Vanaf 2019 komt deze tijdelijk boven de 100%, waarmee de schuld tijdelijk hoger is dan de jaaromzet, maar wel onder de waarde van 130% en daarmee “neutraal”. Op basis van de huidige inzichten en besluiten daalt de netto schuldquote daarna weer onder de 100%. Uiteraard zal instemming met de bouw van IKC's (waarover nog moet worden besloten) en andere gewenste investeringen voor duurzaamheid, recreatie, buitengebied etc. de hoogte van de netto schuldquote direct doen stijgen.

De schuldquote wordt tevens beïnvloed door leningen die zijn doorgeleend aan derden (bijv. aan sportverenigingen, personeelshypotheken). Om inzicht te krijgen in de effecten hiervan wordt als kengetal eveneens voorgeschreven de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Deze is in het onderstaande overzicht weergegeven.

2. Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

In dit kengetal wordt het vorige kengetal gecorrigeerd met de aan derden doorgeleende gelden.

Kengetal:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71%	84%	87%	95%	95%	89%

Inzicht

De effectieve schuldquote is in feite een nadere analyse van de netto schuldquote waarbij de invloed van afgesloten leningen die door zijn betaald aan derden en het geld dat is geïnvesteerd in nog te leveren bouwgrond is geëlimineerd.

De voor alle verstrekte leningen gecorrigeerde netto schuldquote geeft hierdoor een gunstiger beeld dan de netto schuldquote.

Oordeel: groen

De gecorrigeerde netto schuldquote heeft dezelfde beweging als de netto schuldquote, met een hogere waarde in 2019 en 2020 en daarna weer een daling onder de 90%, waarmee het terugkomt in het minst risicovolle gebied. Ook hier geldt dat besluitvorming over de bouw van IKC's en andere ambities deze positieve tendens in 2021 negatief zal beïnvloeden.

Oorzaak

De schuldquote in onze gemeente wordt in belangrijke mate beïnvloed door het grote bouwplan Braassemerland, waarvoor in de voorliggende jaren aanzienlijke geldleningen zijn aangetrokken. De leningen die voor dit complex zijn gesloten komen voor bijna € 50 miljoen niet meer terug uit de verkoopopbrengsten uit dit complex waardoor deze schulden blijven bestaan en na het aflopen van de leningsperiode zullen moeten worden geherfinancierd met nieuw aan te trekken leningen. Dit heeft als gevolg dat de netto schuldquote op een hoog niveau zal blijven. De stijging in 2019 wordt veroorzaakt door investeringen die kunnen/ moeten worden gefinancierd met kortlopende leningen. In 2021 wordt een aanzienlijke opbrengst verwacht van verkoop woningen Braassemerland, waardoor er dan een daling zichtbaar is en niet langer met vreemd geld hoeft te worden gefinancierd. Wordt de financieringsbehoefte groter door nog te nemen besluiten voor investeringen in IKC's of andere wensen, dan zal deze opbrengst niet genoeg zijn en moet er wel weer vreemd geld worden aangetrokken voor de financiering en zal de netto schuldquote minder dalen of zelfs stijgen in 2021.

Perspectief

Maatregelen die de netto schuldenlast en de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen kunnen verbeteren zijn opgenomen in de notitie solvabiliteit en schuldenlast van februari 2017. Het gaat hier om verkoop van bestaand bezit, verbeteren van de exploitatie en het versoberen of spreiden van de toekomstige investeringen. Mede hierom zal bij toekomstige raadsvoorstellen voor grote investeringen en in de begrotingen in deze paragraaf aandacht worden besteed aan de gevolgen van deze besluiten voor de financiële positie van de gemeente, zodat uw raad deze informatie mee kan nemen in de besluitvorming.

3. Solvabiliteitsratio

In dit kengetal wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Hoe hoger het percentage hoe beter de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Kengetal:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
solvabiliteitsratio	26%	26%	27%	27%	29%	31%

Inzicht

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
> 50%	minst risicovol
20% > 50%	neutraal
< 20%	meest risicovol

Oordeel: oranje:

De solvabiliteitsratio ligt alle begrotingsjaren tussen de 26% en de 31% en valt daarmee in het oordeel “neutraal”. Positief is dat er een stijgende lijn zichtbaar is in de komende begrotingsjaren.

Oorzaak:

Dat het percentage al jaren niet in de groene zone ligt, komt doordat wij een hoog saldo langlopende leningen hebben voor in het verleden gedane investeringen. Daarmee is het lastig om de solvabiliteitsratio in de groene zone, namelijk > 50% te krijgen. Dat we toch een stijging van de solvabiliteitsratio in de toekomst zien, wordt veroorzaakt door de verwachte positieve begrotingsresultaten 2018-2021 toe te voegen aan de algemene reserve. Daarnaast zien we dat de leningenportefeuille redelijk stabiel blijft door enerzijds aflossingen en anderzijds nieuwe leningen voor toekomstige investeringen.

Perspectief:

Exploitatie-overschotten kunnen zorgen voor een verdere verbetering van de solvabiliteitsratio. Of deze verbetering doorzet, is voor een groot deel afhankelijk van de mate waarin we in staat zijn om het wegvallen van de precarioheffing op te vangen en een positief begrotingsresultaat kunnen blijven realiseren. Hoe hoger het resultaat, hoe meer het eigen vermogen kan groeien. Daarnaast is de verbetering afhankelijk van de omvang en het tempo van de geplande investeringen. Hogere en snellere investeringen, die vragen om financiering met vreemd vermogen, hebben een negatieve invloed op de solvabiliteitspositie.

4. Kengetal structurele exploitatieruimte

In dit kengetal worden de structurele baten verminderd met de structurele lasten en dit saldo wordt weergegeven in een percentage van de totale baten.

Kengetal:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
structurele exploitatieruimte	8%	2%	5%	3%	4%	5%

Inzicht

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Hiermee kan worden beoordeeld of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
Begrotingsruimte > € 0	minst risicovol
Begrotingsruimte = € 0	neutraal
Begrotingsruimte < € 0	meest risicovol

Oordeel

Het meerjarenbegrotingsresultaat geeft over alle jaren een structureel exploitatieoverschot en krijgt daarmee een “groene” score.

Binnen onze gemeente wordt de vrije ruimte afgezet tegen de jaarlijks geactualiseerde risico-inventarisatie, waarbij de ratio klasse 1 – 1,4 wordt aangehouden. Zie hiervoor pagina 65 van deze paragraaf. Afgemeten tegen de structurele risico's blijven we in het meerjarenperspectief ook steeds binnen de norm van de weerstandsratioklasse. Jaarlijks worden bij de begroting en de jaarrekening opnieuw de risico's geïnterpreteerd, en zo mogelijk gekwantificeerd. De risico's met structurele gevolgen worden dan afgezet tegen de beschikbare weerstand (exploitatieresultaat).

Oorzaak

Door de uitvoering van het Raadsakkoord (DIN) en de daarmee gemoeide extra budgetten voor te leveren inspanningen neemt de vrije begrotingsruimte in de komende periode van het meerjarenperspectief af. Daarnaast zijn er ook bij de lokale ontwikkelingen forse bijstellingen geweest in de begroting 2017-2020 en 2018-2021. Met name de hogere bijdrage aan de veiligheidsregio, de hogere lasten voor onkruidbestrijding, de verschuiving van uren van complexen naar gemeentelijke begeleiding bij initiatieven van derden en bijdragen voor het energie-akkoord zijn hier debet aan. Ook nemen de kapitaallasten toe door de investeringen in de IKC's en in de buitenruimte voor het IBOR. Door al deze hogere structurele lasten daalt het kengetal wel, maar blijft positief.

Perspectief

In het meerjarenperspectief blijft een structureel exploitatieoverschot zichtbaar. Vanuit een duurzaam financieel beheer is dit ook het beleid dat we nastreven. Er moet voldoende weerstand blijven om toekomstige risico's op te kunnen blijven vangen. Daarnaast streven we een verbetering van de solvabiliteitsratio en een verbetering van de netto en effectieve schuldquote na. Een positieve waarde van de structurele exploitatieruimte helpt hier aan mee. Overigens moet hier wel een kanttekening bij worden geplaatst. Op basis van de huidige inzichten moeten we er vanuit gaan dat onze inkomsten vanaf 2022 structureel € 2,7 miljoen lager zullen zijn als gevolg van het afschaffen van de precarioheffing per 1-1-2022. In de komende jaren zullen maatregelen moeten worden getroffen om ook vanaf 2022 een structureel begrotingsoverschot te kunnen blijven behouden.

5. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grondposities) is ten opzichte van de jaarlijkse baten.

Kengetal:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
grondexploitatie	13%	14%	12%	12%	11%	6%

Inzicht

Dit kengetal geeft aan of een gemeente verhoudingsgewijs veel middelen heeft geïnvesteerd in haar grondexploitatie. Dit is geld dat nog terugverdiend moet worden uit de grondverkoppen. Het risico of dit wel of niet lukt, is afhankelijk van de vraag en het aanbod.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
< 20%	minst risicovol
20% > 35%	neutraal
> 35%	meest risicovol

Oordeel

Uit de berekende kengetallen kan worden geconcludeerd dat de gemeente in het meerjarenperspectief een gezonde grondpositie heeft. Voorgaande jaren had de gemeente bij de kengetallen een groene score omdat er een verliesvoorziening was getroffen om toekomstige verliezen mee te kunnen dekken. De grondexploitaties worden jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening geactualiseerd. Bij deze actualisatie worden ook steeds de risico's bij deze grondexploitaties geactualiseerd. Zie hiervoor paragraaf 7. In 2016 zijn de grondexploitaties als gevolg van gewijzigde richtlijnen hiervoor ook tussentijds geactualiseerd, zoals hieronder is toegelicht.

Oorzaak

In 2016 zijn de grondexploitaties tussentijds geactualiseerd op basis van de gewijzigde richtlijnen voor grondexploitaties. Over deze wijzigingen en de gevolgen hiervan voor de grondexploitaties is uw raad geïnformeerd door middel van de memo “Actualisatie Meerjarenperspectief Grondexploitaties” (MPG). Bij deze actualisatie zijn historische kosten afgeboekt en deelgrondexploitaties afgesloten. Dit heeft een grote impact gehad op de boekwaarde van de grondexploitaties. Hierdoor is ook dit kengetal sterk verbeterd ten opzichte van de voorgaande jaren.

Perspectief

In de afgelopen jaren hebben omvangrijke afboekingen op balanswaarden plaatsgevonden. Jaarlijks wordt hier door de organisatie met een toets van de accountant opnieuw naar gekeken. Verondersteld mag dan ook worden dat de huidige boekwaarden, verminderd met de daarvoor beschikbare verliesvoorzieningen, in de komende jaren kunnen worden “terugverdiend” met de opbrengsten uit de grondverkoop. In de loop van de jaren daalt het percentage verder. Dit heeft onder meer te maken met geplande grondverkoop in de complexen Beukenlaan fase 3 (2016/2017) Braassemerland GEM gronden en Braassemerland centrum (2017 ev.).

6. Kengetal belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit drukt de gemiddelde belastingdruk uit in een percentage ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Kengetal:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
belastingcapaciteit	123%	117%	120%	120%	120%	120%

Inzicht

Dit kengetal is voorgeschreven om inzicht te krijgen in de belastingcapaciteit. Hierbij wordt gekeken hoe de lokale belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Bij de afvalstoffenheffing en het rioolrecht wordt in onze gemeente uitgegaan van 100% kostendekkendheid. In deze tarieven is derhalve geen belastingcapaciteit aanwezig. Afwijking van het landelijk gemiddelde vergt een nadere analyse van de hoogte van de lasten die bij deze onderdelen worden gemaakt en de mate/wijze waarin deze worden doorbelast in de tarieven. De capaciteit bij de OZB kan worden afgelezen door het tarief te vergelijken met het landelijk gemiddelde en in absolute zin door de ruimte van het eigen tarief in vergelijking tot de artikel 12-norm.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
< 95%	minst risicovol
95% > 105%	neutraal
> 105%	meest risicovol

Oordeel

In onze gemeente ligt de gemiddelde belastingdruk in de begrotingsjaren gemiddeld 20% boven het landelijk gemiddelde tarief en is daarmee hoog. Dit betekent dat er weinig ruimte is om de belastingtarieven verder te verhogen. Echter vergeleken met de artikel 12-norm is die ruimte er wel, zie hiervoor pagina 67 over de onbenutte belastingcapaciteit.

Oorzaak

OZB

Het in onze gemeente gehanteerde OZB-tarief voor woningen ligt lager dan het landelijk gemiddelde. Dat de lasten in absolute zin toch hoger uitvallen ten opzichte van het landelijk gemiddelde zit in het feit dat bij de berekeningen in de Coeloatlas wordt uitgegaan van een gemiddelde woningwaarde van € 209.000 (waarde 1-1-2016 voor aanslag 2017) terwijl in onze gemeente voor de berekening een gemiddelde waarde van € 253.000 geldt. De hogere woonlasten op dit onderdeel bestaan dus uit een hogere gemiddelde woningwaarde in onze gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Voor niet- woningen ligt het tarief ruim 30% lager dan het landelijk gemiddelde. De OZB-heffing drukt in onze gemeente dus zwaarder op de woningen en minder zwaar op de niet-woningen ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Afvalstoffenheffing

Bij de afvalstoffenheffing ligt het tarief voor de meerpersoonshuishoudens boven het landelijk gemiddelde (in 2017: €260) en bij de eenpersoonshuishoudens onder het landelijk gemiddelde in 2017: (€ 200). Uw raad heeft besloten om per 1 januari 2018 Diftar in te voeren. Welke gevolgen dit precies gaat hebben op de afvalstoffenheffing zal in de komende tijd duidelijker worden.

Rioolheffing

De rioolheffing is in onze gemeente de koploper als het gaat om de afwijking ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Deze is fors hoger dan het landelijk gemiddelde (in 2017: €189). In 2016 is het GRP geactualiseerd en bij de Perspectiefnota 2017 is het tarief naar beneden bijgesteld tot €262 voor 2017. In 2018 is het tarief met de prijsindex van 1,3% en daarbovenop 1% conform het GRP 2016 verhoogd tot €268.

Oorzaak

De oorzaak van de hoge rioollasten vereist een nader onderzoek. Een van de redenen kan zijn de bodemgesteldheid waardoor de lasten in onze gemeente hoger uitvallen dan gemiddeld. Een belangrijke factor hierbij is ook de afschrijvingstermijn die wordt gehanteerd bij de vaak omvangrijke investeringen in het rioleringssysteem. In onze gemeente is dit 40 jaar. Sommige gemeenten hanteren 60 jaar, dit in verband met het beter worden van materialen waardoor de verwachte levensduur toeneemt. Bij de afvalstoffenheffing is er niet direct een oorzaak aan te wijzen voor hogere dan gemiddelde kosten.

Perspectief

In 2017 is het tarief voor riool op basis van nader onderzoek naar onder meer de snelheid en omvang van de investeringen, naar beneden bijgesteld. In 2018 wordt het nieuw GRP opgesteld. Bij de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolrecht geldt een kostendeckendheid van 100%. Hierover bent u in paragraaf 1 geïnformeerd. Uw raad heeft ingestemd met de implementatie van Diftar per 1 januari 2018. Afhankelijk van het scheidingsgedrag en de verwerkingskosten zal in de komende tijd blijken of dit tot verlaging van het afvalstoffentarief kan leiden.

3. Kapitaalgoederen

De gemeente beheert de openbare ruimte en gebouwen waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. In beleidsvisies en beheerplannen wordt richting gegeven aan het meerjarig beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Voor een effectieve en efficiënte uitvoering wordt het beheer en onderhoud zoveel mogelijk integraal opgepakt. Onderstaande tabel geeft inzicht in het te onderhouden areaal van de gemeente.

Het beheerareaal in cijfers:

IBOR:* en **		Civiele kunstwerken:		Riolering:		Gebouwen:	
Groen	1.21 km ²	Aantal betonnen bruggen	165	Aantal kolken	8.500	Aantal gebouwen waarvan:	31
Verharding	1.35 km ²	Aantal houten bruggen	77	Aantal km vrijerval riool	130 km	- vaste voorraad	15
Water	27.10 km ²	Aantal beweegbare bruggen	10	Aantal km drukriool	134 km	- losse voorraad	16
Meubilair	19.790 stuks	Aantal sluizen	1	Aantal gemalen***	80		
Reiniging	0.24 km ²			Aantal pompen***	766		

* Eenheden zijn afgeleid van het IBOR en aangepast i.v.m. uniformiteit beheerpakket Geovisia.

**Areaaluitbreidingen nog niet meegenomen (de Oevers, Oostelijk Eiland etc.)

***Vanwege een wijziging van de definitie van gemalen heeft een aantal pompen de status van gemaal gekregen.

Het IBOR (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte) is in 2015 vastgesteld door de gemeenteraad. Door een integraal eindbeeld vast te leggen in een plan, kan d.m.v. beeldgericht werken een verband worden gelegd tussen de beschikbare middelen en de te leveren kwaliteit. Beheeronderdelen die niet in het IBOR zijn meegenomen, zoals civiele kunstwerken, riolering en gebouwen, worden vastgelegd in aparte beheerplannen. Onderstaande tabel geeft aan wanneer deze beheerplannen in aanmerking komen voor actualisatie.

Beheerplan	Datum raadsbesluit	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Achterstallig onderhoud
IBOR	6-7-2015	n.v.t.	Ja, gefaseerd	Nee
Riolering	13-1-2014	2018	Ja, sinds 1-1-2017 nieuwe heffing	Nee
Riolering, actualisatie GRP	27-6-2016	2018	Ja	Nee
Gebouwen	14-12-2015	2020, actualisatie in 2018	Ja	Nee
Civiele kunstwerken	2012	Actualisatie in 2018	Nee	Nee

Kwaliteit

De kwaliteit van de openbare ruimte is vastgelegd in het IBOR en bestaat uit een vijftal beheerelementen (groen, verharding, water, meubilair en reiniging) die elk beheerniveau B of C toegekend hebben gekregen. De algemene ambitie is om de openbare ruimte te handhaven op kwaliteitsniveau B. De daarvoor noodzakelijke budgetverhoging is echter dusdanig groot dat in het belang van het grotere geheel vooralsnog op onderdelen voor een lager onderhoudsniveau is gekozen, gemiddeld scenario met kwaliteitsniveau B/C (=acceptabele beeldkwaliteit). Ten opzichte van kwaliteitsniveau B betekent dit een kleine afname van de kwaliteitsbeleving.

Elk beheerelement is opgedeeld in een zestal gebiedstypen (doorgaande wegen, bedrijventerrein, woongebieden, fietspaden, buitengebied en centra). Voor beheerelement water geldt kwaliteitsniveau C op alle gebiedstypen en beheerelement reiniging heeft kwaliteitsniveau B op alle gebiedstypen meegekregen. Groen en verharding zijn hetzelfde gekwalificeerd: doorgaande wegen, bedrijventerrein en buitengebied op niveau C en centra, fietspaden en woongebieden op niveau B. Voor beheerelement meubilair geldt dat gebiedstypen centra en fietspaden op niveau B worden onderhouden en de rest op beheerniveau C.

Riolering

De kaders waarbinnen het beheer en onderhoud van de riolering vallen, komen uit het Gemeentelijk Rioleringsplan 2014 - 2018 (GRP). Momenteel worden voorbereidingen getroffen om in 2018 een nieuw GRP 2019-2024 op te stellen, dat uiterlijk eind 2018 wordt vastgesteld. Voor een goed plan- en doelmatig beheer van het rioolsysteem is het essentieel om rekening te houden met:

- een goede inzameling en goed transport van het afvalwater;
- het verminderen van vuiluitwerp naar het oppervlaktewater, bodem en grondwater (verbeteringen waterkwaliteit);
- een goede inzameling en verwerking van het hemelwater en grondwater.

Aansluitend op de bovengenoemde speerpunten van het huidige GRP wordt in het volgende GRP ingezet op een duurzame, klimaatbestendige, samenwerkende waterketen.

Civiele kunstwerken (bruggen en duikers)

Vanwege de grote hoeveelheid water bezit Kaag en Braassem veel civiele kunstwerken. 165 betonnen bruggen, 77 houten bruggen, 10 beweegbare bruggen, waarvan 3 handbediend, en 1 sluis moeten worden beheerd en onderhouden. Bij het opstellen van het meerjarenplan kunstwerken is gekozen om geen reserveringen te ramen voor de vervangingskosten. Wanneer budget nodig is voor vervanging wordt apart budget aangevraagd via een raadsvoorstel. Bij de Perspectiefnota 2019 willen wij dit structureel regelen.

Gebouwen

De gemeente bezit 31 gebouwen die deels bedrijfsmatig en deels functioneel worden beheerd. In 2015 heeft de raad het MOP (meerjarenonderhoudsplan) 2016-2020 vastgesteld. In het MOP gaat men uit van een “vaste” en een “losse” voorraad. Het afgelopen jaar zijn sommige gebouwen uit de losse voorraad afgestoten. De exploitatie van de sporthallen de Meerkant en 't Spant zijn belegd bij de Tweesprong. De exploitatiebijdrage aan de Tweesprong voor deze sporthallen wordt uit de voorziening gebouwen gehaald zoals opgenomen in het MOP. De gemeente heeft de Tweesprong gevraagd een toekomstvisie te schrijven over onder meer het beheer en onderhoud van de ondergebrachte gebouwen.

Het bedrag dat per jaar gemiddeld nodig is voor de uitvoering van het MOP (groot onderhoud) wordt jaarlijks in de “onderhoudsvoorziening gebouwen” gestort. Net als in 2017 ligt de focus op het uitvoeren van de benodigde planmatige werkzaamheden, maar ook op de verdere uitwerking van het maatschappelijke vastgoedproject en de IKC's. Het onderhoudsniveau van de vaste voorraad is sober en doelmatig. Het

onderhoud van de losse voorraad is, gelet op het uitgangspunt van binnen vier jaar verkopen, verder versoberd. We gaan ervan uit dat de losse voorraad binnen nu en vier jaar niet meer in eigendom is van de gemeente. Deze zijn over vier jaar ook niet meer opgenomen in het MOP en de voorziening.

De algemene staat van onderhoud van de gebouwen is redelijk. Het afgelopen jaar is duidelijk geworden dat een aantal gebouwen van de losse voorraad de komende 10 jaar nog in ons bezit blijft gezien de ontwikkeling van onder andere de IKC-locaties, bijvoorbeeld het IKC Woubrugge. Hierdoor blijven het gebouw van Snoopy en FloreoKids de komende jaren nog in ons bezit. Bij de actualisatie van het MOP zullen deze gebouwen deels daarin opgenomen moeten worden om achterstallig onderhoud te voorkomen. Bij de overige gebouwen uit de losse voorraad houden wij vast aan het principe van afstoten.

Voor de vaste voorraad is gebleken dat sober en doelmatig niet het gewenste niveau is. Er is geen ruimte voor duurzame ontwikkelingen en visuele aspecten zowel binnen als buiten. Dit maakt onze gebouwen niet aantrekkelijk en de kosten van dagelijks onderhoud stijgen. In het 3^e kwartaal van 2017 starten de voorbereidingen voor het actualiseren van het MOP in 2018. Dit is eerder dan gepland omdat sober en doelmatig niet het gewenste niveau is. Hierbij is het streven om duurzaamheid structureel op te nemen in het MOP en het onderhoudsniveau van de gemeentelijke gebouwen naar een hoger niveau te tillen. Hiermee draagt het bij aan de doelstellingen om het energieverbruik te verlagen. Gevolg van de actualisatie kan zijn dat onderhoudsbudgetten moeten worden bijgesteld.

Kadeverbetering hoogheemraadschap van Rijnland

Het hoogheemraadschap van Rijnland is bezig met de voorbereiding en uitvoering van het programma 'kadeverbetering' binnen zijn beheergebied. Kades worden aangepast op hoogte en stabiliteit om zo te voldoen aan de nieuwe veiligheidseisen. De financiële consequenties, totaal € 2,5 miljoen, komen ten laste van de bestemmingsreserve wegen. In de begroting is hier rekening mee gehouden. Het streven is dat de werkzaamheden in 2017 worden afgerond, maar vanwege zettingen wordt budget mogelijk doorgeschoven naar 2018. Het is de bedoeling dat alle werkzaamheden in 2018 zijn afgerond.

Financieel

Op basis van deze analyses van het GRP is in de Perspectiefnota 2017 besloten het tarief voor de rioolheffing 2017 vast te stellen op € 262,00. In overeenstemming met het in 2016 geactualiseerde GRP stijgt de heffing vanaf 2018 met 1% (excl. inflatiecorrectie) per jaar om tot en met 2050 kostendekkend te blijven. In 2050 komt de rioolheffing dan uit op € 365,00 (excl. inflatiecorrectie).

Met de implementatie van het IBOR in 2016 is besloten jaarlijks het beheerbudget tot 2021 te verhogen. In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de budgetten voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Budgetten groot onderhoud openbare ruimte	2018	2019	2020	2021	2022
IBOR					
Groen (incl. motie herplant bomen, onkruidbestrijding DOB en areaaluitbreiding)	332.860	332.860	332.860	332.860	332.860
Verharding (incl. parels/duurzaam veilig/inwonerinitiatieven)	1.564.867	1.564.867	1.564.867	1.564.867	1.564.867
Water	249.019	249.019	249.019	249.019	249.019

Budgetten groot onderhoud openbare ruimte	2018	2019	2020	2021	2022
Meubilair (openbare verlichting)	370.881	370.881	370.881	370.881	370.881
extra (cumulatief) budget voor IBOR o.b.v. P-nota 2016	200.000	350.000	550.000	550.000	550.000
Totaal budgetten groot onderhoud IBOR	2.717.627	2.867.627	3.067.627	3.067.627	3.067.627
Kunstwerken	234.637	234.637	234.637	234.637	234.637
Riolering (cf. GRP 2014-2018 incl. actualisatie in 2018). In verband met wijziging BBV blijft m.i.v. 2017 een deel van de kosten op overhead. Deze kosten mogen wel worden meegenomen in de tariefsberekening	2.302.013	2.172.367	2.538.996	2.320.134	2.311.143
Gebouwen (uitgaven volgens MOP)	102.503	205.688	276.568	111.685	194.894
- waarvan vaste voorraad	40.805	118.338	75.470	111.685	194.894
- waarvan losse voorraad *)	61.698	87.350	201.098		

*) Voor de gebouwen in de "losse voorraad" is een onderhoudsplanning van vier jaar opgenomen omdat ervan uit wordt gegaan dat deze gebouwen binnen vier jaar afgesloten zullen worden.

Planning

Om tot een zo efficiënt mogelijke inzet van de beschikbare middelen te komen heeft een afstemming tussen alle beheeronderdelen plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot onderstaande uitvoeringsplanning 2018. De uitvoeringsplanning is niet uitputtend; kleinere werkzaamheden zijn buiten beschouwing gelaten. Verder is voor het onderdeel riolering, op basis van het GRP 2014-2018, voor 2018 een krediet van circa € 1,17 miljoen beschikbaar voor vervanging vrijverval en circa € 485.000 voor het renoveren van pompen en gemalen. Bovendien wordt in 2018 een nieuw GRP 2019 – 2023 opgesteld.

Beschikbaar budget	Riolering		Kunstwerken		Verharding		Groen/water		Meubilair		Totaal
	Invest.	Expl.	Invest.	Expl.	Invest.	Expl.	Invest.	Expl.	Invest.	Expl.	
<u>Beschikbaar voor onderhoud (IBOR)</u>					715.000	1.164.866	188.500	344.500		370.881	2.783.747
Overige budgetten (niet in IBOR)		646.417		234.637		251.470		74.500			1.207.024
Investerings 2018 vrijverval	1.170.000										1.170.000
Investerings 2018 pompen en gemalen	485.595										485.595
Totaal beschikbaar budget 2018 *)	1.655.595	646.417	0	234.637	715.000	1.416.336	188.500	419.000		370.881	5.646.366
*) excl. doorbelaste uren en kapitaallasten											
<u>Geplande uitgaven 2018:</u>											
Meubilair: onderhoud OV, speelwerktuigen, banken										125.000	125.000
Verharding: Klein onderhoud wegen						251.470					251.470

Beschikbaar budget	Riolering		Kunstwerken		Verharding		Groen/water		Meubilair		Totaal
	Invest.	Expl.	Invest.	Expl.	Invest.	Expl.	Invest.	Expl.	Invest.	Expl.	
Projecten 2018:											0
Elementen/asfaltverharding	45.000					475.000					520.000
Parels: inwonerspart./Duurzaam Veilig/Recreatie						25.000					25.000
Combinatiewerken II) (Herenweg, Rijnsaterwoude)	580.000				364.530		50.000				994.530
Willem v/d Veldenweg Leimuiden					765.300						765.300
Bospad Ghoybos						32.500					32.500
Riolering:											0
Onderhoud/reiniging		371.098									371.098
Relinen riool	400.000										400.000
Plannen en onderzoeken		41.105									41.105
Overige exploitatie-uitgaven		207.303									207.303
Renovatie pompen	485.595										485.595
Groen- en waterwerkzaamheden:											0
Klein onderhoud								74.500			74.500
Maaibestek 2018								140.000			140.000
Vernieuwen beschoeiingen							138.500				138.500
Baggeren cluster 4								100.000			100.000
Plantvakrenovatie, herplant bomen etc.								90.000			90.000
Kunstwerken:											0
Klein onderhoud				56.500							56.500
Groot onderhoud				128.137						175.000	303.137
Dekking kapitaallasten als gevolg van investering € 1 miljoen				148.745							148.745
Onvoorzien en afronding	145.000	26.911		-98.745 ^{III}	-414.830 ^{III}	-215.434 ^{III}	0	14.500		70.881	-471.717
Totaal uitgaven	1.655.595	646.417	0	234.637	715.000	1.416.336	188.500	419.000	0	370.881	5.646.366

- I. Groot onderhoud wegen betreft het restant de Fransche brug in de kern Roelofarendsveen, de Herenweg in de kern Leimuiden.
Groot onderhoud wegen betreft Bospad Ghoybos, Willem v/d Veldenweg, Herenweg Rijnsaterwoude (buiten bebouwde kom)
- II. De uit te voeren combinatiewerken betreft de Herenweg in de kern Rijnsaterwoude.
- III. Geeft de hoogte van overplanning in 2018 aan.

4. Financiering

In de financiële verordening van de gemeente Kaag en Braassem is in artikel 18 opgenomen dat de gemeente jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf financiering verslag doet van de wijze waarop de gemeente de treasuryactiviteiten uitvoert.

Hierbij komen in ieder geval de volgende punten aan de orde:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm;
- de rentevisie;
- het kredietrisicobeheer;
- de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende vier jaar;
- de schulden met een looptijd korter dan een jaar en het gemiddelde verschuldigde rentepercentage;
- de schulden met een looptijd langer dan een jaar en het gemiddelde verschuldigde rentepercentage;
- de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan grondexploitaties, investeringen en taakvelden wordt toegerekend.

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken van de treasuryfunctie. De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de financiële verordening (artikel 16). De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het treasurystatuut.

RENTERISICOBEBEER

Wet Fido en financiering

De wet Fido beoogt decentrale overheden een kader te geven om renterisico's op leningen zo beperkt mogelijk te houden. Renterisico ontstaat door wijzigingen in rentepercentages van opgenomen langlopende leningen en kasgeldleningen. Er zijn twee verplichte richtlijnen in de wet Fido om de renterisico's te bewaken en beheersen; de kasgeldlimiet voor korte financiering en de renterisiconorm voor lange financiering.

Kasgeldlimiet

De door het rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de korte schuld (looptijd < 1 jaar) tot 8,5% van de totale lasten van de primaire programmabegroting. Voor 2018 bedraagt de limiet voor de gemeente Kaag en Braassem € 4,7 miljoen. Bij het aantrekken van kortlopende financiering wordt bewaakt dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet niet overschrijdt.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijden van de kapitaalmarktleningen (looptijd > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast. Het rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van de totale lasten van de primaire programmabegroting. Het maximale bedrag aan aflossingen en renteherziening op vaste schuld bedraagt daardoor in 2018 € 11,0 miljoen. In 2018 zal voor € 1,7 miljoen worden afgelost en er zijn geen leningen met een renteherziening, waardoor de renterisiconorm niet zal worden overschreden.

Rentevisie

De Euriborrentes liggen nog altijd onder de 0%, waarbij de 3-maands Euribor licht is gedaald tot een percentage van -0,33% medio 2017. Dat de rente zo laag is, komt vooral doordat de Europese Centrale Bank (ECB) een ongekend ruim monetair beleid voert om de economische groei in het eurogebied te ondersteunen. In lijn met het voorlopig onveranderde rentebeleid van de ECB is de verwachting dat de kortetermijnrente stabiel zal blijven tot rond de -0,30% ultimo 2017. Ook het EONIA rentetarief (daggeldrente rekening-courant schatkist) is licht gedaald tot een percentage van rond de -0.35 % medio 2017. Zowel bij de BNG als bij het rijk is de rente, indien de rente negatief is, bij het uitzetten van gelden (vooralsnog) gelijkgesteld aan nul.

De rente op staatsleningen was vanwege matige vooruitzichten voor de inflatie en economie in Europa historisch laag. Sinds het afgelopen jaar is het rentepercentage voor langlopende leningen wel wat opgelopen en komt uit op 1,22% medio 2017 (10 jaar BNG). De rentetarieven van langlopende leningen zullen mede onder invloed van een aantrekkende inflatie en een minder actief aankoopbeleid van obligaties van de ECB naar verwachting verder gaan oplopen tot 1,8% ultimo 2018.

Doordat de afgesloten leningen verschillende looptijden hebben met een vaste rente, zal de gemiddelde rente over de leningenportefeuille nog rond de 4,34% blijven de komende jaren. Bij laagblijvende rente op de kapitaalmarkt is de verwachting dat de gemiddelde rente over de leningenportefeuille zal gaan dalen naar rond de 3,06% (2020), 3,03% (2021) door het aflopen en herfinancieren van langlopende leningen in 2019 ad € 25 miljoen en het aantrekken van nieuwe langlopende leningen ad € 2,65 miljoen tegen een gunstiger rentetarief.

KREDIETRISICOBEEHEER

Regeling Schatkistbankieren voor decentrale overheden en uitgezette gelden

De regeling Schatkistbankieren heeft tot gevolg dat de decentrale overheden verplicht zijn om financiële overschotten, als ze die hebben, bij het rijk onder te brengen. De maatregel is bedoeld om de EMU-positie van Nederland te verbeteren. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden (niet zijnde verticaal toezicht). Wel is er sprake van een bepaald drempelbedrag dat de gemeente maximaal buiten de schatkist van het rijk mag houden. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het begrotingstotaal; wat voor de gemeente Kaag en Braassem neerkomt op € 411.866 in 2018. Over de middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, vergoedt de schatkist rente (EONIA/ daggeldrente (r/c) of inleenrente (deposito)). Bij de berekening van de financieringsbaten is met deze verwachtingen rekening gehouden.

Verstreckte leningen en uitgezette leningen

De gemeente Kaag en Braassem heeft uit hoofde van haar publieke taak leningen (door)verstreckt aan woningcorporaties, verenigingen/stichtingen, SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting), personeel (hypotheaire leningen, NB er worden geen nieuwe

hypothecaire leningen verstrekt) en zelfstandigen (BBZ-leningen). Eind 2018 is de verwachting dat er aan (door)verstrekte leningen een boekwaarde is van € 4,8 miljoen.

Verstrekte gemeentegaranties

De gemeente Kaag en Braassem staat begin 2017 voor een aantal geldgevers ten bedrage van € 1,8 miljoen borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die zijn aangetrokken door verenigingen of stichtingen die activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Tevens staat de gemeente garant voor hypotheekleningen op woningen van inwoners ad € 2,7 miljoen. Dit betreft afloop van in het verleden verstrekte garantstellingen, waarvoor de gemeente nog steeds garant staat. Al geruime tijd valt dit onder de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) en de gemeente gaat sindsdien geen nieuwe garanties meer aan (voor hypotheekleningen op woningen voor andere garantiestellingen stellen we ons terughoudend op). Daarnaast staat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) borg voor leningen aan woningbouwcorporaties ten bedrage van € 23,7 miljoen, waarbij de gemeente samen met het rijk in de achtervang staat. Het verlies dat achtervangers kunnen lijden, is beperkt tot de rentederving over leningen die ze bij een calamiteit aan het WSW moeten verstrekken.

In het treasurystatuut is vastgelegd dat voor het verstrekken van leningen aan derden en het garanderen van middelen uit hoofde van de publieke taak goedkeuring nodig is van het college (tot € 50.000) dan wel de gemeenteraad (hoger dan € 50.000). De treasurycommissie is bevoegd tot het aantrekken en uitzetten van gelden. Het WSW heeft met de gemeente een ongelimiteerde achtervangovereenkomst voor de twee in de gemeente werkzame corporaties 'Stichting Woondiensten Aarwoude' en 'Stichting MeerWonen', tot een maximum van het door het WSW bepaald borgingsplafond (=wat een corporatie maximaal kan lenen gelet op de prognosegegevens van de corporatie (dPi)).

GEMEENTEFINANCIERING

Wet Hof en EMU-saldo

De wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) zorgt ervoor dat de schulden van de totale Nederlandse overheid niet te hoog worden. Het EMU-saldo van de decentrale overheden telt mee voor het EMU-saldo van de totale Nederlandse overheid. Om het EMU-saldo van de decentrale overheden gezamenlijk te bepalen, moeten de decentrale overheden gegevens aanleveren zoals het opnemen van de meerjarige EMU-begrotingsgegevens in de begroting. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo gevolgd door middel van verplichte rapportages (lv3) aan het Centraal Bureau van de Statistiek. Voor decentrale overheden is een gezamenlijk plafond voor de tekortnorm vastgesteld (macronorm). Bij een (dreigende) structurele overschrijding van de vastgestelde tekortnorm voor de decentrale overheden samen, kunnen maatregelen volgen via een correctiemechanisme (bestuurlijke afspraken over verbeterplannen EMU-saldo) en in uiterste geval kan het sanctiemechanisme in werking treden (zoals het faseren van investeringen of in uiterste instantie het opleggen van kortingen). Voor de gemeente Kaag en Braassem is het geprognosticeerde EMU-saldo over boekjaar 2018 - € 2,7 miljoen (= tekort). Het EMU-saldo is gebaseerd op het kasstelsel en doordat in 2018 grote investeringen zijn gepland (met name op het gebied van Brede school Hoogmade, IBOR, ontsluiting tuinderijen Woubrugge) is de verwachting dat de gemeente een tekort zal hebben (meer zal uitgeven dan ontvangen). Op dit moment zijn er geen consequenties.

Liquideitsplanning en financieringsbehoefte

Voor het uitoefenen van de treasuryfunctie is inzicht nodig in de huidige en toekomstige kasstromen. Deze kasstromen bestaan uit:

1. de kasstroom uit operationele activiteiten (de exploitatie);
2. de kasstroom uit investeringen;

3. de kasstroom uit financieringsactiviteiten (aflossingen en stortingen van aangetrokken en uitgezette geldleningen).

Het inzicht hierin wordt verkregen door het permanent actualiseren van onze liquiditeitsplanning. Hierbij zijn de ontvangsten en uitgaven volgens de programmabegroting en investeringsplannen het uitgangspunt. Op basis van ervaringscijfers, inschatting van de (periodieke) uitgaven en ontvangsten en de mutaties in de leningenportefeuille voorzien wij per ultimo 2018 een financieringsoverschot van € 5,4 miljoen (exclusief resultaat). Dit zal ingezet worden voor een deel van de financiering van de bouwgrondcomplexen ad € 6,5 miljoen.

Het onderstaande overzicht geeft de mutaties weer in de leningenportefeuille:

bedrag x€ 1.000				
Mutaties in de leningenportefeuille	2018	2019	2020	2021
Stand per 1 januari	55.780	54.065	56.518	55.174
Nieuwe leningen	-	27.650	-	-
Reguliere aflossingen	1.715	25.198	1.344	1.353
Vervroegde aflossingen	-	-	-	-
Stand per 31 december	54.065	56.518	55.174	53.821
Gemiddeld rentepercentage	4,34%	4,34%	3,06%	3,03%

In 2019 moeten we een grote hoeveelheid geldleningen aflossen, samen € 25 miljoen (vnl. in het verleden aangegane niet tussentijds aflosbare leningen voor onroerendgoedtransacties). Deze schuld zal opnieuw gefinancierd worden tegen een dan geldende rente. De renterisiconorm zal hierdoor in 2019 worden overschreden. Conform de wet- en regelgeving moet de gemeente bij een overschrijding van de renterisiconorm dit aan de toezichthouder, de provincie Zuid-Holland, voorleggen. Hierin zal de gemeente onder andere moeten aantonen dat het meerjarenperspectief 2020-2024 weer aan de renterisiconorm voldoet en dat de gemeente een sluitende meerjarenbegroting heeft met voldoende structureel weerstandsvermogen.

Om een financieringstekort op te kunnen vangen is de verwachting dat vanaf 2019 in verband met geplande investeringen (o.a. IKC Leimuiden, IBOR) een langlopende lening zal worden aangetrokken van € 2,65 miljoen. Daarnaast is de verwachting dat in 2019 en 2020 kortlopende leningen zullen worden aangetrokken of tijdelijk gebruik zal worden gemaakt van de kredietfaciliteit bij de BNG voor een bedrag van respectievelijk € 0,5 miljoen en € 2 miljoen om een tijdelijk financieringstekort op te kunnen vangen.

In tegenstelling tot de groei van de schuld (die aan een maximum gebonden is door de Wet Hof) is de hoogte van de schuld een politieke keuze zolang de schuld beheersbaar blijft. Dat wil zeggen dat de gemeente bij een scenario met economisch slecht weer genoeg geld moet overhouden om aan de schuldverplichtingen (aflossingen en interest) te kunnen blijven voldoen zonder dat de noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen. Daarnaast is het de samenhang tussen meerdere factoren – in dit geval de schuldpositie, de structurele weerstandscapaciteit en de rek in de belastingopbrengsten – die bepaalt of de gemeente financieel gezond is (zie voor nadere toelichting paragraaf weerstandsvermogen).

Financieringswijze

Zolang de kortlopende rente lager is dan de rente op de kapitaalmarkt, wordt de ruimte die de kasgeldlimiet biedt zoveel mogelijk benut. Indien nodig worden langlopende leningen aangetrokken om een overschrijding van de limiet tegen te gaan. Bij de keuze van de looptijden van financieringsmiddelen is het uitgangspunt dat deze zoveel mogelijk aansluiten bij de financieringsbehoefte uit de liquiditeitsplanning.

RENTETOEREKENING EN RENTERESULTAAT

Het saldo van de externe rentelasten en -baten moet in eerste aanleg worden toegerekend aan de grondexploitatie en taakvelden die op projectbasis zijn gefinancierd. Het resterende saldo wordt samen met de rente die wordt berekend over voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd, omgeslagen naar de taakvelden die integraal zijn gefinancierd.

Het renteomslagpercentage wordt vervolgens berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd (= 3,25%); waarbij het bij de begroting voorgecalculeerde renteomslagpercentage binnen een marge van 0,5% mag worden afgerond (= 3,67%). Het geraamde financieringsresultaat voor 2018 komt dan uit op € 255.639 positief. Indien de werkelijke rentelasten die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast, afwijken van de rentelasten die op basis van de voorgecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan wordt correctie verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

De rekenrente in 2018 is hiermee nog steeds hoger dan de huidige rente op de kapitaalmarkt. Doordat de afgesloten leningen verschillende looptijden hebben met een vaste rente, is het niet mogelijk direct volledig mee te bewegen met de rente op de kapitaalmarkt. Bij laagblijvende rente op de kapitaalmarkt zal de rekenrente geleidelijk aan ook nog meer dalen door het aflopen en (her)financieren van leningen tegen een gunstiger rentetarief.

In onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan grondexploitaties, investeringen en taakvelden wordt toegerekend.

Renteschema 2018				
De externe rentelasten over de korte en lange financiering			€ 2.384.613	
De externe rentebaten (idem)	-/-		€ 133.451	
Saldo rentelasten en rentebaten			€ 2.251.162	
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend		€ 534.789		
De rente die aan de grondexploitatie is doorberekend	-/-	€ 514.813		
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€ 0		
			-/-	€ 514.813
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				€ 1.736.349
Rente over eigen vermogen				€ 0
Rente over voorzieningen				€ 254.888
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				€ 1.991.237
				3,25%
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€ 2.246.876		3,67%
Verwacht renteresultaat op het taakveld treasury			-€ 255.639	-0,42%

5. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de gemeente heeft een belangrijke rol in de realisatie van de doelen van de gemeente. Bedrijfsvoering is een onderdeel van zowel de primaire processen, dienstverlening aan inwoners en beleids- en bestuurlijke processen, als de ondersteunende processen, het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning.

Hieronder lichten we de belangrijkste bedrijfsvoeringsonderdelen toe die in 2018 naast de reguliere werkzaamheden extra inspanningen leveren om de doelstellingen van de bedrijfsvoering te realiseren.

Organisatie en overhead

Onze ambtelijke organisatie is de afgelopen jaren steeds meer toegegroeid en zal dat de komende jaren doen naar een organisatie die bestaat uit een vaste ambtelijke kern met daaromheen een flexibele schil die wordt geactiveerd afhankelijk van de vraag. Op dit moment beschikt de gemeentelijke organisatie van Kaag en Braassem over 146,34 fte incl. 2,11 fte griffie. Dit is 5,63 fte per 1000 inwoners. Van deze 146,34 fte is momenteel 19 fte vacant. Dit houdt dus in dat de bezetting 127,34 fte bedraagt; dit is 4,90 fte per 1000 inwoners.

Omdat de gemeentelijke organisatie een aantal vacatures kent (zie bezetting vs. formatie) wordt extern ingehuurd om deze vacatures deels in te vullen. Ook wordt er extern ingehuurd als gevolg van projecten of ontwikkelingen die niet binnen de bestaande formatie kan worden opgevangen. In 2018 verwachten we dat de externe inhuur ten opzichte van het voorgaande jaar zal afnemen naar 7% van de totale loonsom (€ 10.029.000). Dit komt overeen met ongeveer € 700.000.

Binnen de afdeling Bedrijfsvoering zijn alle bedrijfsvoeringstaken van de ambtelijke organisatie ondergebracht. Merendeel van de bedrijfsvoeringsonderdelen wordt tot de overhead gerekend. Overhead is het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning. In 2016 en 2017 heeft onderzoek plaatsgevonden naar onze eigen gemeentelijke overhead afgezet tegen de overhead van andere gemeenten.

Uit dit onderzoek blijkt dat onze totale apparaatskosten 3% lager zijn dan gemiddeld. Dit geldt ook voor kosten voor het primaire proces (4% lager) en de kosten voor de overhead (2% lager). In het primaire proces komen uit de benchmark een aantal opvallendheden naar voren die echter allemaal goed verklaarbaar zijn. Zo zijn de kosten per inwoner met betrekking tot wegen en water hoger dan gemiddeld. Dit wordt veroorzaakt door ons grote aantal strekkende kilometers weg en oppervlakte van watergangen. Bij de overhead vallen ook een aantal zaken op zoals de hogere kosten voor Informatisering en automatisering (licenties en servers). De loonkosten op dit onderdeel zijn wel lager. De kosten voor management zijn lager dan gemiddeld en dat komt voort uit onze organisatiestructuur waar we streven naar zo min mogelijk managementlagen. Ons ziekteverzuim is zeer laag in vergelijking tot gemiddeld en ten slotte zijn ook onze huisvestingslasten lager. Dit wordt vooral veroorzaakt door het lagere aantal m2 per fte.

Samenvattend, uit dit onderzoek komt Kaag en Braassem naar voren als een gemiddelde gemeente.

ICT en informatiebeheer

De kwaliteit van gemeentelijke beleidsvorming en dienstverlening raakt meer en meer afhankelijk van betrouwbare en moderne ICT. Een groot deel van deze ontwikkelingen is in door de rijksoverheid geformuleerd beleid vastgelegd. In het NUP staat beschreven hoe de basisstructuur verplicht moet worden gerealiseerd. Ook worden de eisen omtrent informatiebeveiliging steeds strenger.

Andere ontwikkelingen zijn:

in de samenleving

De gemeente zal meer en meer gaan opereren in een netwerksamenleving, directe communicatie met bijvoorbeeld scholen, handhavers, zorgverleners en bedrijven. Ook inwoners willen zaken met de gemeente direct via hun mobiele apparaten af kunnen handelen, net zo als dat in de zakelijke dienstverlening gebeurt. Men wil daarnaast inzage in wat de gemeente met persoonlijke gegevens doet en verwacht dat deze bij de gemeente in veilige handen zijn.

vanuit de wetgever

Het is de bedoeling van de wetgever dat de externe dienstverlening van de gemeenten vanaf 2017 ook digitaal beschikbaar is en dit moet zo zijn ingericht dat inwoners en ondernemers alleen informatie bij de gemeente hoeven aan te leveren waar de overheid nog niet over beschikt. Dat betekent dat de gemeente in al haar processen gebruik moet maken van gegevens uit de basisregistraties (personen, gebouwen, inkomen enz.). Dat vraagt een extra inspanning om systemen en gegevens beter te integreren. De decentralisaties en de nieuwe Omgevingswet vragen om verbetering van de informatie en informatiesystemen in het sociale en het omgevingsdomein.

in gemeenteland

Gemeenten veranderen van lokale uitvoeringsorganisaties naar regieorganisaties. Dit houdt in, niet meer alles zelf doen, maar ook publieke taken laten uitvoeren door combinaties van overheden en bedrijven. De Digitale Agenda 2020 van VNG/KING meldt: "Transparant en efficiënt werken, standaardiseren waar mogelijk en lokaal maatwerk bieden als nodig; wat samen kan ook samen doen." Dit betekent een overgang van zelf doen naar regie op samenwerking en uitbesteden. Dat vereist dat de raad goed wordt geïnformeerd over de kwaliteit en financiën van ICT en dat de gemeentelijke organisatie die samenwerkingen en uitbestedingen goed kan aansturen en monitoren.

in ICT-innovaties

Onze eigen I&A-afdeling was de afgelopen jaren kwetsbaar en had steeds meer moeite om de kwaliteit van de ICT-dienstverlening te kunnen garanderen c.q. uit te breiden.

De afgelopen jaren hebben dan ook in het teken gestaan van onderzoek naar samenwerking op het gebied van ICT-dienstverlening en uiteindelijk de samenwerking met Alphen aan den Rijn. In 2017 zijn organisatorisch, juridisch en technisch stappen gezet om deze samenwerking per 1 januari 2018 te realiseren. Dit heeft een enorme impact op onze organisatie gehad. Vanaf 2018 verwachten wij de stabiliteit en continuïteit te kunnen waarborgen en de kwaliteit van de dienstverlening aan de inwoners en ondernemers te kunnen verbeteren.

Paragraaf 6 - Verbonden partijen

Als zelfstandige gemeente zoekt Kaag en Braassem naar samenwerking als dit voordeel oplevert bij vraagstukken die erg complex of kostbaar zijn. In deze paragraaf worden de rechtspersonen beschreven waar de gemeente een bestuurlijk en financieel belang in heeft. Er is sprake van een bestuurlijk belang in het geval van zeggenschap (stemrecht of het hebben van een zetel in het bestuur). Van een financieel belang is sprake als aan een verbonden partij een bedrag ter beschikking wordt gesteld dat niet verhaalbaar is wanneer de verbonden partij in financiële problemen raakt of failliet gaat.

Verbonden partijen voeren beleid uit van de gemeente. Als een taak uitgevoerd wordt door een verbonden partij, dan blijft de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen. Het beleid van de gemeente Kaag en Braassem over de verbonden partijen is beschreven in de Nota Verbonden Partijen. Beleidsvoornemen uit de nota is dat Kaag en Braassem vooral een regiegemeente is. Om regie te voeren is het van belang de grip op verbonden partijen te hebben en een scherpe inhoudelijke focus binnen prioritaire thema's nodig. In samenwerking met bureau Berenschot is er de afgelopen periode gewerkt aan een regionale agenda voor de gemeente Kaag en Braassem. In deze agenda staat verwoord waar voor onze gemeente de prioriteiten liggen in de verschillende regionale samenwerkingsverbanden. Wat we kunnen brengen, en wat we willen halen.

VERBONDEN PARTIJEN KAAG EN BRAASSEM

Gemeenschappelijke regelingen	Overig
Holland Rijnland	BNG NV
Omgevingsdienst West Holland	Oasen NV
Veiligheidsregio Hollands Midden	Cyclus NV
RDOG Hollands Midden	Alliander NV
SWA Alphen aan de Rijn	De Tweesprong BV
	GEM Braassemerland VOF

Op www.kaagenbraassem.nl is alle informatie over de verbonden partijen te vinden

INZICHT IN DE FINANCIËN VAN DE VERBONDEN PARTIJEN

De raad beoordeelt alle begrotingen, tussentijdse rapportages en jaarrekeningen van de verbonden partijen. De raad stemt in met deze producten van de verbonden partijen of doet voorstellen voor aanpassingen hierin.

Er zijn ook risico's. Hierbij wordt gedacht aan consequenties van nieuw overheidsbeleid, wijzigingen in wet- en regelgeving en ontbreken van commitment. Risico's kunnen beperkt worden door het functioneren van de verbonden partij goed te volgen qua budget en beleid. De risico's zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risico's.

De verbonden partijen zijn helder in kaart gebracht. De bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd. De (advies)processen binnen de gemeentelijke organisatie zijn gestroomlijnd door het aanwijzen van een driehoek van accounthouder, financieel consulent en manager waarbij de accounthouder primair verantwoordelijk is voor alle zaken die met de verbonden partij samenhangen.

DOELSTELLING, TAKEN, BESTUURLIJK BELANG PER GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

 Holland Rijnland																					
Doel/algemeen belang/ activiteit	Holland Rijnland is het samenwerkingsverband van en voor veertien gemeenten met gezamenlijk een uitstekende woonregio en een aantal sterke topsectoren (Greenports, Biobased, Space en Life Science & Health). De deelnemende gemeenten streven er met elkaar naar de goede woon- en leefomgeving te versterken en in te zetten op het verbeteren van de arbeids- en recreatiemogelijkheden in het gebied Holland Rijnland. In de domeinen maatschappij, economie en leefomgeving faciliteert Holland Rijnland regionale samenwerking en de gemeenschappelijke, regionale belangen te behartigen bij het rijk, de provincie en andere invloedrijke overlegstructuren. Daarnaast voert zij taken uit die aan het samenwerkingsorgaan zijn overgedragen: de Regiotaxi, de Urgentiecommissie Woonruimte en het regionaal bureau Leerplicht. Kaag en Braassem profiteert van het schaalvoordeel en slagkracht bij deze strategische samenwerking.																				
Belangen	<table><tr><td>Financieel:</td><td>Reguliere gemeentelijke bijdrage 2018</td><td>€</td><td>267.137</td></tr><tr><td></td><td>Bijdrage regionaal bureau Leerplicht 2018</td><td>€</td><td>49.868</td></tr><tr><td></td><td>Bijdrage frictie en transitie 2018</td><td>€</td><td>12.185</td></tr><tr><td></td><td>Bijdrage tijdelijke werkorganisatie 2018</td><td>€</td><td>86.491</td></tr><tr><td></td><td>Regionaal investeringsfonds 2018</td><td>€</td><td>368.865</td></tr></table> Bestuurlijk: Het AB bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente; 28 in totaal met gezamenlijk 186 stemmen (waarvan Kaag en Braassem 9). In het AB hebben zitting de burgemeester en wethouder H.P.M. Hoek	Financieel:	Reguliere gemeentelijke bijdrage 2018	€	267.137		Bijdrage regionaal bureau Leerplicht 2018	€	49.868		Bijdrage frictie en transitie 2018	€	12.185		Bijdrage tijdelijke werkorganisatie 2018	€	86.491		Regionaal investeringsfonds 2018	€	368.865
Financieel:	Reguliere gemeentelijke bijdrage 2018	€	267.137																		
	Bijdrage regionaal bureau Leerplicht 2018	€	49.868																		
	Bijdrage frictie en transitie 2018	€	12.185																		
	Bijdrage tijdelijke werkorganisatie 2018	€	86.491																		
	Regionaal investeringsfonds 2018	€	368.865																		
Financiële gegevens	Financiële gegevens zijn gebaseerd op het jaarverslag 2016 <table><tr><td></td><td><u>1-1-2016</u></td><td><u>31-12-2016</u></td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 1.285.673</td><td>€ 348.536</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 35.341.898</td><td>€ 37.477.642</td></tr></table>		<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>	Omvang eigen vermogen	€ 1.285.673	€ 348.536	Omvang vreemd vermogen	€ 35.341.898	€ 37.477.642											
	<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>																			
Omvang eigen vermogen	€ 1.285.673	€ 348.536																			
Omvang vreemd vermogen	€ 35.341.898	€ 37.477.642																			

Doel/algemeen belang/
activiteit

Financieel resultaat 2018 (verwacht cf begroting 2018): € 0.

Veiligheidsregio Hollands Midden

Veiligheidsregio Hollands Midden heeft tot doel het vergroten van de veiligheid van iedereen die in Hollands Midden woont, werkt en verblijft door taken op het gebied van brandweerbzorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding efficiënt, effectief en professioneel te organiseren. Dit gebeurt door gezamenlijk beleid en plannen op te stellen, afspraken te maken met partners, zoals de waterschappen, drinkwaterbedrijven, defensie en reddingsbrigades. Gezamenlijke opleidingen, trainingen en oefeningen te organiseren voor functionarissen, zodat zij voorbereid zijn op hun taak. Binnen de veiligheidsregio werken politie, brandweer, geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR) in de regio en alle 19 gemeenten intensief samen om dit te realiseren. Samenwerking vindt plaats op basis van de wet Veiligheidsregio's. In deze wet zijn de taken en verantwoordelijkheden van de Veiligheidsregio omschreven. Kaag en Braassem maakt, samen met alle gemeenten, deel uit van een Veiligheidsregio. Het gezamenlijke doel is gelijk aan het doel van onze gemeente, het vergroten van de veiligheid van iedereen die in de gemeente Kaag en Braassem woont, werkt en verblijft.

Belangen

De gemeentelijke bijdrage in 2018 is € 1.313.000.

Bestuurlijk: De 19 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden (inclusief voorzitter). Onze burgemeester maakt deel uit van het DB. Hiermee is Kaag en Braassem direct betrokken bij alle besluiten binnen de regeling. Kaag en Braassem heeft 2 van de 50 stemmen.

Financiële
gegevens

	<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
Omvang eigen vermogen	€ 9.912.207	€ 7.537.979
Omvang vreemd vermogen	€ 19.037.206	€ 25.399.441
Financieel resultaat 2016:	€ 799.658 positief	

RDOG Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden

Doel/algemeen belang/
activiteit

De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden bestaat uit de drie sectoren: openbare gezondheidszorg (GGD), geneeskundige hulpverlening (GHOR) en ambulancezorg (RAV). De RDOG bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de inwoners in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden. Daarnaast probeert de RDOG de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken. De GGD voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van o.a. de Wet publieke gezondheid, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet. Het gaat hierbij om wettelijk verplichte taken die door de gemeente belegd zijn bij de GGD (zoals infectieziektebestrijding); wettelijke taken waarbij gemeenten gezamenlijk kiezen om deze onder te brengen bij de GGD (zoals, jeugdgezondheidszorg, Veilig Thuis en Toezicht WMO) en vrijwillige taken die één of meer gemeenten laten uitvoeren door de GGD (zoals: logopedie en

	voorlichting)		
Belangen	De gemeentelijke bijdrage in 2018 is € 922.000.		
	Bestuurlijk: Het AB van de RDOG bestaat uit de portefeuillehouders Volksgezondheid van de 19 gemeenten in de regio Hollands Midden. Voor onze gemeente is dat wethouder F.M. Schoonderwoerd. Het DB bestaat uit zeven leden. Kaag en Braassem heeft 2 van 50 stemmen.		
Financiële gegevens		<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2016</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 5.765.000	€ 2.077.000
	Omvang vreemd vermogen	€ 25.156.000	€ 24.699.000
	Financieel resultaat 2015: € 436.000 nadelig		

Omgevingsdienst West-Holland

Doel/algemeen belang/activiteit	De Omgevingsdienst staat voor duurzaamheid, veiligheid en een verbetering van de leefomgeving. Ze stelt milieubeschikkingen (vergunningen) op voor de gemeente en ziet toe op naleving van milieuwetgeving (toezicht en handhaving). Ook geeft de ODWH milieuvadvises aan de deelnemende gemeenten in de regio Holland Rijnland en zorgt ervoor dat in ruimtelijke plannen van gemeenten aandacht wordt besteed aan milieuaspecten, zoals bodem, lucht, geluid, energie en veiligheid. Ten slotte draagt de dienst bij aan de beperking van overlast als gevolg van geluid, luchtverontreiniging en geur. Om een goede en efficiënte uitvoering te geven aan de wettelijke milieutaken heeft Kaag en Braassem al deze taken bij de Omgevingsdienst ondergebracht.		
Belangen	De gemeentelijke bijdrage in 2018 is € 761.138.		
	Bestuurlijk: Het AB bestaat uit 24 leden (inclusief de voorzitter). Twee collegeleden hebben zitting in het AB (wethouder Y. Peters en wethouder H.R. Haarman). In het vijfköppige DB is onze gemeente vertegenwoordigd door een collegelid (wethouder Peters) waarbij zij voorzitter is. Kaag en Braassem heeft 22 van 312 stemmen.		
Financiële gegevens	Financiële gegevens:	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2016</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 2.803.891	€ 1.664.214
	Omvang vreemd vermogen	€ 4.649.386	€ 6.144.861
	Financieel resultaat 2018 (verwacht): € 466.387 nadelig		

Doel/algemeen belang/ activiteit

SWA is een leer- en werkbedrijf waar mensen worden begeleid in hun ontwikkeling naar meer zelfstandigheid. De SWA biedt passend werk, dicht bij de maximale capaciteit van ieder individu om het werken naar vermogen te kunnen realiseren, aan inwoners die behoren tot de doelgroep van de Wet Sociale Werkvoorziening.

Per 1 januari 2018 zullen de bestaande activiteiten van Serviceplein (re-integratie), werkgeversservicepunt Rijnstreek en SWA zijn geïntegreerd in één werkbedrijf, waarbij alle activiteiten gericht op de arbeidsmarkt georganiseerd zijn in één organisatie.

De focus ligt op het zoveel mogelijk leiden naar regulier werk van de brede doelgroep van de Participatiewet, dat zijn mensen met WSW-dienstverbanden, met leerwerktrajecten en mensen met tijdelijke dienstverbanden in het kader van nieuw beschut werken, in totaal ruim 3.000 inwoners in de Rijnstreek. Het werkbedrijf van de gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem gaat, met een nieuwe aanpak en met nieuwe initiatieven, inwoners met een uitkering zoveel mogelijk helpen aan betaald werk, bij voorkeur bij een reguliere werkgever. Voor werknemers van wie hun beperking dusdanig is dat zij niet kunnen werken bij een reguliere werkgever biedt het werkbedrijf "nieuw beschut werk". Met het oprichten van het werkbedrijf zal de gemeenschappelijke regeling (GR) SWA worden opgeheven.

Doel van Kaag en Braassem is passend werk en begeleiding aanbieden aan kwetsbare inwoners. SWA kent voor de drie deelnemende gemeenten in principe twee kernactiviteiten. Enerzijds werken inwoners met een SW-indicatie aan de werksoorten fysiek binnen het gebouw Swaenendrift aan metaal of elektro en anderzijds buiten het pand op locatie of in detachering. Daarnaast worden ook re-integratieactiviteiten verricht die zowel binnen als buiten het pand plaatsvinden.

Belangen

Financieel:

Begrote gemeentelijke bijdrage 2018	€	204.000
Begrote incidentele gemeentelijke bijdrage ter dekking van exploitatietekort	€	140.000
Begrote rijksvergoeding WSW 2018	€	1.044.031
Begrote rijksvergoeding re-integratie 2018	€	140.855

Bestuurlijk: Het AB bestaat sinds 2017 uit twee leden per deelnemende gemeente. Vanuit Kaag en Braassem is dat wethouder F.M. Schoonderwoerd en H.P.M. Hoek. De burgemeester is plaatsvervanger. Daarnaast maakt wethouder Schoonderwoerd deel uit van het DB.

De stemverhouding binnen het bestuur is afhankelijk van het aantal in de betreffende gemeente woonachtige medewerkers werkzaam op grond van de WSW. Kaag en Braassem heeft een aandeel van 8%, Nieuwkoop 11% en Alphen aan den Rijn 81%. Daarmee heeft Kaag en Braassem slechts voor 8% invloed op de bedrijfsvoering van SWA. Aanvullend geldt de voorwaarde dat ten minste twee gemeenten een besluit moeten ondersteunen. De operationele aansturing is in handen van de tweehoofdige directie van SWA, bestaande uit een algemeen directeur en de controller.

Financiële
gegevens

Na het opheffen van de GR SWA wordt het werkbedrijf een verzelfstandigde afdeling van de gemeente Alphen aan den Rijn, die daarmee 100% verantwoordelijk wordt. Kaag en Braassem krijgt door de centrumregeling de mogelijkheid om via een dienstverleningsovereenkomst een opdrachtgeverrol aan te nemen. Kaag en Braassem blijft wel verantwoordelijk voor de WSW-geïndiceerde inwoners.

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2016</u>
Omvang eigen vermogen	€ 1.000	€ 614.000
Omvang vreemd vermogen	€ 26.513.000	€ 14.982.000
Geraamd financieel resultaat 2018: € 1.136.000 nadelig.		

DOELSTELLING, TAKEN, BESTUURLIJK BELANG PER NAAMLOZE VENNOOTSCHAP

BNG

Doel/algemeen belang/ activiteit	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen ten behoeve van het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Belangen	Financieel: Het maatschappelijk aandelenkapitaal bestaat uit 121.719 aandelen (€ 2,50 nominaal). De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Dividend over 2016: € 199.619 Bestuurlijk: De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de aandeelhoudersvergaderingen.		
Financiële gegevens		<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 4,163 miljard	€ 4,486 miljard
	Omvang vreemd vermogen	€ 145,348 miljard	€ 149,514 miljard
	Financieel resultaat 2016: € 369 miljoen voordelig		

Oasen

Doel/algemeen belang/ activiteit	Oasen is als maatschappelijk bedrijf in publieke handen. De aandeelhouders van Oasen zijn 24 gemeenten in het oosten van Zuid-Holland waar drinkwater aan de inwoners geleverd wordt. Oasen levert jaarlijks 48 miljard liter drinkwater aan 750.000 mensen en 7.200 bedrijven. Hiervoor worden zeven zuiveringsstations, negen pompstations en een watertoren gebruikt. Het hoofdkantoor staat in Gouda. De zuiveringsstations, pompstations en winvelden liggen verspreid door het voorzieningsgebied. Het voorzieningsgebied heeft een oppervlakte van 1115 km².		
Belangen	Financieel: Er zijn 748 aandelen geplaatst (gemeente Kaag en Braassem is houder van 26 aandelen). Oasen keert geen dividend uit Bestuurlijk: De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financiële gegevens	Cijfers zijn gebaseerd op jaarverslag 2016.		
		<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 94,042 miljoen	€ 97,085 miljoen
	Omvang vreemd vermogen	€ 143,661 miljoen	€ 152,765 miljoen
	Financieel resultaat 2016: € 3,043 miljoen voordelig.		

Doel/algemeen belang/ activiteit	Cyclus stelt zich als doel het doelmatig inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval voor acht deelnemende gemeenten. Daarbij het bevorderen van hergebruik door middel van het kringloopbedrijf en recycling. Kaag en Braassem heeft een wettelijke taak om zorg te dragen voor de (gescheiden) inzameling van huishoudelijke afvalstoffen binnen het grondgebied van de gemeente.		
Belangen	Financieel: 10.651 aandelen (€ 7 nominaal)		

Doel/algemeen belang/ activiteit	Alliander N.V. is een nutsbedrijf dat voortgekomen is uit Nuon. Alliander bestaat uit de onderdelen Liander en Liandon. Het bedrijf verzorgt de distributie van energie in een derde deel van Nederland. Alliander had in 2016 zo'n 7000 werknemers en 5,7 miljoen klantenaansluitingen. Het beheert ongeveer 88.000 kilometer elektriciteitskabel en 43.000 km gasleiding.		
Belangen	Financieel: Alle aandelen van Alliander zijn direct of indirect in handen van Nederlandse provincies en gemeenten. De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland (45%), Friesland (13%), Noord-Holland (9%) en de gemeente Amsterdam (9%). Verder zijn er bijna 50 gemeenten (minder dan 3%) aandeelhouder, waaronder gemeente Kaag en Braassem. In totaal zijn er 56 publieke aandeelhouders. Het dividendbeleid van Alliander voorziet in een uitkering van maximaal 45% van de winst na belastingen, gecorrigeerd voor bijzondere posten. Begroot dividend in 2017 € 437.000		
Financiële gegevens	Bestuurlijk: De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
		<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 3,687 miljard	€ 3,864 miljard
	Omvang vreemd vermogen	€ 4,039 miljard	€ 3,871 miljard
	Financieel resultaat 2016:	€ 282 miljoen	

DOELSTELLING, TAKEN, BESTUURLIJK BELANG PER BESLOTEN VENNOOTSCHAP

De Tweesprong

Doel/algemeen belang/ activiteit	De Tweesprong B.V. beheert, exploiteert en onderhoudt verschillende sport-, recreatie- en welzijnsaccommodaties (Sport en recreatiecentrum De Tweesprong, Sportzaal Kaskade, Sportzaal De Meerkant en Gemeenschapscentrum Het Spant) in de gemeente Kaag en Braassem. Naast het faciliteren van sport en bewegen verzorgt De Tweesprong ook sport- en bewegingsstimulering en welzijnsactiviteiten zoals zwemmen voor mensen met dementie. Hiermee levert De Tweesprong een bijdrage aan de doelstellingen uit de MAG.		
Belangen	Financieel: 40 aandelen die zijn geplaatst en volgestort ad € 18.151		
	Bestuurlijk: De gemeente is 100% aandeelhouder van De Tweesprong B.V. en eigenaar van de panden op Kaskade na (eigendom woningbouw). Binnen de gemeente is de verantwoording met betrekking tot het bestuur van De Tweesprong B.V. verdeeld in opdrachtgeverschap en aandeelhouderschap. Deze twee taken zijn verdeeld over verschillende bestuursleden (het aandeelhouderschap ligt bij de burgemeester en het opdrachtgeverschap bij wethouder H.P.M. Hoek).		
Financiële gegevens		<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2016</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 18.152	€ 18.152
	Omvang vreemd vermogen	€ 724.444	€ 1.256.813
	Financieel resultaat 2016: € 0		

DOELSTELLING, TAKEN, BESTUURLIJK BELANG PER VENNOOTSCHAP ONDER FIRMA

GEM Braassemerland VOF

Doel/algemeen belang/activiteit	De VOF (GEM) heeft ten doel het voor haar rekening en risico (doen) uitvoeren van de grondexploitatie met betrekking tot het exploitatiegebied zoals aangeduid in de Samenwerkingsovereenkomst (inclusief bijlagen), gelegen binnen het Plangebied Braassemerland en overigens al wat daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.		
Belangen	Storting in het Eigen Vermogen van de VOF (via GBBV) in 2016 € 1.050.000 Totaal gestort Eigen Vermogen per 30-12-2016: € 3.825.000 Geraamde storting in 2017: € 900.000, waarmee de totale geraamde storting per 31-12-2017 uitkomt op € 4.725.000 Bestuurlijk: de vennoten van de VOF zijn de ontwikkelaar en de gemeente Kaag en Braassem		
Financiële gegevens	<u>Financieel</u>	<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 5.526.268	€ 7.627.481
	Omvang vreemd vermogen	€ 2.440.233	€ 2.782.122
	Financieel resultaat 2016: € 10.750 nadelig		

7. Grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is ondersteunend aan de door het bestuur geformuleerde beleidsdoelstellingen. Grondverwerving, -productie, uitgifte en tijdelijk beheer zijn de ingrediënten van elke gebiedsontwikkeling, of het nu gaat om het bouwen van woningen, aanleggen van infrastructuur, het aanbieden van maatschappelijke voorzieningen of het bevorderen van de economische ontwikkeling.

Onderdeel van de gemeentelijke programmabegroting is een paragraaf grondbeleid. Hierin wordt de raad jaarlijks inzicht geboden in de vorderingen van de in ontwikkeling genomen en nog te ontwikkelen grondcomplexen in het komende begrotingsjaar.

In deze paragraaf grondbeleid komen aan de orde:

- ontwikkelingen grondexploitatieprojecten in 2018
- ontwikkeling grondposities in 2018
- af te sluiten grondcomplexen per 31 december 2017
- nieuwe grondcomplexen vanaf 1 januari 2018

Deze paragraaf bevat geen kwantitatieve analyse van de projectresultaten. In deze begroting zijn de bij de programmarekening 2016 vastgestelde grondexploitaties (per 1/1/2017) verwerkt. Voor het grondbeleid is onder meer de actuele nota Grondbeleid van belang. Op basis hiervan worden in de Grondprijzenbrief jaarlijks de grondprijzen door ons college geactualiseerd. Deze brief is ter kennisneming aan de raad gezonden.

Naast deze paragraaf is het programma Ruimte en leefomgeving van deze begroting van belang, waarin de gemeente haar ruimtelijke doelstellingen voor 2018 presenteert en waaraan het grondbeleid ondersteuning zal bieden om deze te realiseren.

Projectontwikkelingen in 2018

Er is voor gekozen om de ruimtelijke projecten binnen de grondexploitaties te presenteren in een projectenboek. Dit projectenboek wordt jaarlijks geactualiseerd bij de actualisatie van de grondexploitaties (standlijn 1 januari). De actualisatie van de grondexploitaties vindt plaats bij het opstellen van de jaarrekening. Zo sluit het actueel inzicht in projecten aan op het noodzakelijke inzicht in de resultaten van de grondexploitaties en daarmee de stand van de benodigde voorziening en reserve bouwgrondexploitatie. Daarnaast geeft een voortgangsrapportage na de zomer (standlijn 1 juli) een actueel inzicht in de (financiële) voortgang van de projecten. Deze rapportage wordt niet vastgesteld maar geeft voortschrijdend inzicht ten opzichte van de vastgestelde grondexploitaties voor de projecten en is bedoeld ter informatie en voor eventuele sturing op projecten. De planning sluit aan op de gemeentelijke P&C-cyclus.

De begroting voor 2018 is gebaseerd op de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2017. Bij deze actualisatie is een planning opgenomen van de inkomsten en uitgaven voor onder andere het komende jaar.

Dorpshart (Leimuiden)

Eind 2015 is een contract gesloten tussen ontwikkelaar en gemeente voor de ontwikkeling en realisatie van het integrale plan (Noord en Zuid). In 2016 is een addendum op deze overeenkomst ondertekend waarin nadere afspraken zijn vastgelegd over het gewijzigde plan (B). Het bestemmingsplan voor de noordzijde is begin 2017 vastgesteld. Er is beroep ingediend tegen het bestemmingsplan. De zitting staat gepland op 12 oktober 2017. De start van de verkoop staat gepland in het vierde kwartaal van 2017 en het bouwrijp maken in het eerste kwartaal van 2018.

Beukenlaan fase 3 (Leimuiden)

De bouw van de woningen in fase 3 is in 2016 afgerond. De oplevering van het openbaar gebied vindt dit jaar plaats.

Connexxion (Leimuiden)

De ontwikkeling van dit terrein is mede afhankelijk van de realisatie van de passage N207. Samen met de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, de gemeente Alpen aan den Rijn en de inwoners beraden we ons over de uitvoering van de passage. Daarnaast maakt het Connexionterrein onderdeel uit van de studie naar de realisatie van extra sociale huurwoningen. Na besluitvorming door de gemeenteraad kan worden gestart met de realisatie van de sociale huurwoningen of de voorgenomen verkoop van de percelen met een bedrijfsfunctie.

Nieuwe Wetering Noord (I tot en met VII, voorheen Regenboogweg)

De locaties I, III, IV en VII zijn inmiddels verkocht. Voor 2017/18 staan de locaties II en VI gepland om in de verkoop te gaan. Locatie V is gefaseerd in 2019.

Braassemerland (Roelofarendsveen)

In 2008 is bij het Masterplan een grondexploitatie voor Braassemerland vastgesteld. In 2013 is voor een groot deel van het gebied een gezamenlijke grondexploitatiemaatschappij (GEM) opgericht. Voor dit deelgebied is een gemeentelijke deelgrondexploitatie geopend. Daarnaast is de GEM als deelneming opgenomen in de gemeentelijke administratie. Een toelichting op deze deelneming is aan het einde van deze paragraaf opgenomen.

De overige deelgebieden binnen het project Braassemerland betreffen: Centrum (De Oevers) en West End. De grondexploitaties voor de inmiddels afgeronde deelgebieden Hoofdinfrastructuur, Veilingvaart en Algemeen zijn in 2016 afgesloten.

Deelgebied West End

Dit gebied was deels in eigendom van de gemeente en deels in eigendom van Heembouw en Kennemerland Beheer BV. In 2016 is met deze partijen een overeenkomst gesloten over de grondverkoop (grondruil met Wijsmanterrein) van het gemeentelijk perceel en de ontwikkeling van dit deelgebied. Uitgangspunt is dat de volledige ontwikkeling en realisatie voor rekening en risico van de marktpartijen plaatsvindt en dat door deze partijen een exploitatiebijdrage wordt gedaan. De gemeentelijke kosten bestaan voornamelijk uit planbegeleidingskosten en een risicoreservering. In het vierde kwartaal van 2017 wordt het ontwikkelingsplan bij de gemeente ingediend en de start van de bouw staat gepland in 2018.

Deelgebied Centrum (De Oevers).

De bouw van de laatste fase van deze ontwikkeling door Heembouw is gestart. De afronding van het project staat gepland in het tweede kwartaal van 2018.

GEM

Het deelgebied GEM binnen de gemeentelijke grondexploitatie omvat de gemeentelijke plankosten, de boekwaarde van de verworven gronden door de gemeente en de overeengekomen grondopbrengst uit de GEM voor deze gronden. De gronden binnen dit gebied zullen fasegewijs vanuit de grondexploitatie Braassemerland, deelgebied GEM, overgedragen worden aan de GEM. De verkoop van de eerste fase heeft in het tweede kwartaal van 2017 plaatsgevonden en inmiddels is gestart met de bouw. Hiermee is ook de overdracht van het eerste deel van de gemeentelijke gronden aan de GEM geconcretiseerd. Een deel van het Wijsmanterrein wordt betrokken in de opgave van de GEM en zal aansluitend op fase 1 en 2 worden ontwikkeld.

Postkantoor eo (Roelofarendsveen)

Dit project betreft de herontwikkeling van het voormalig postkantoor naar woningen en kantoorruimte. Op dit moment is de vergunning voor de activiteit bouwen verleend en naar verwachting start de bouw na de zomer van 2017 (afhankelijk van verkoop).

Risicoanalyse grondexploitaties

De financiële effecten van deze situatie bij de gemeentelijke ruimtelijke projecten worden voortdurend in beeld gebracht door een inventarisatie van risico's en kansen. Een risicoanalyse per project levert een goede en betrouwbare basis voor de bepaling van het totale risicoprofiel van het grondbedrijf. Een risicoprofiel van een grondexploitatie houdt in, dat rondom het geraamde resultaat op een prijspeildatum een bandbreedte wordt bepaald. Deze bandbreedte volgt uit de geïnventariseerde kansen en risico's. Dit resultaat zal in het geval van een verliesgevend project gereserveerd worden in de reserve bouwgrondexploitatie. Indien een project qua geraamd resultaat positief is, maar door het bijbehorende risicoprofiel negatief dreigt te worden dan zal ook dat deel in de reserve bouwgrondexploitatie worden gereserveerd.

Van de uitkomsten wordt het berekende grondexploitatieresultaat genomen voor het bepalen van de minimaal benodigde stand voor de reserve bouwgrondexploitatie. Het geactualiseerde resultaat is wel een momentopname, namelijk 1 januari 2017.

De inschatting van de risico's bij de projectontwikkelingen en grondposities hoeft vooralsnog niet aangepast te worden ten opzichte van de stand per 1 januari 2017.

Reservering voor onvoorziene risico's

	Ingeschat risico per 1-1-2017 en gelabeld in reserve grondexploitatie	
Centrumplan Leimuiden	€	245.650
Connexionterrein Leimuiden	€	301.283
Braassemerland (GEM deelneming)	€	1.125.000
Totaal verliesgevende grondexploitaties	€	1.671.933

Voor de voorziene verliezen op grondexploitaties zijn voorzieningen getroffen. Hieronder zijn de mutaties inzichtelijk gemaakt.

Verliesgevende grondexploitaties	Verliesvoorziening per 1-1-2017 (jaarrekening 2016)		Toevoeging rente (2%)		Gelabeld in verliesvoorziening per 31-12-2017
Centrumplan Leimuiden	€	2.298.379	€	45.968	€ 2.344.347
Connexion Leimuiden	€	122.692	€	2.454	€ 125.146
Braassemerland (grondexploitatie)	€	6.489.796	€	129.796	€ 6.619.592
Totaal verliesgevende grondexploitaties	€	8.910.867	€	178.217	€ 9.089.084

De stille reserves (bestaande uit gronden) zijn gebaseerd op de stand per 1 januari 2017.

Winstgevende grondexploitaties	Verwacht resultaat per 1-1-2017		Ingeschat risico per 1-1-2017	
Beukenlaan Leimuiden fase 3	€	1.454.508	€	9.730
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	€	247.364	€	228.298
Totaal winstgevende grondexploitaties	€	1.701.872	€	238.028

Af te sluiten grondcomplexen

Het is de verwachting dat er in het begrotingsjaar 2018 geen grondexploitaties worden afgesloten.

Nieuwe ontwikkelingen

In 2018 zou mogelijk een nieuw complex geopend kunnen worden voor de herontwikkeling van het gemeentehuis Rijnsaterwoude en de ESW-locaties.

Verkoop gronden voorraad

De verkoop van gronden en gebouwen die tot deze voorraad behoren, gaat ook in 2018 door. Deze zijn gewaardeerd en er kan bij verkoop een resultaat ten opzichte van de waardering ontstaan.

Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit de hierna genoemde onderdelen:

- Een overzicht van baten en lasten van de programmabegroting 2018
- Toelichting op het overzicht van baten en lasten met:
 - gehanteerde kaders bij de begroting
 - hoofdlijnen analyse verschillen begroting 2018 vs begroting 2017 en begroting 2018 vs de jaarrekening 2016
 - overzicht van geraamde incidentele baten en lasten per programma
 - overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
 - overzicht van reservepositie en gespecificeerd verloop van reserves
 - overzicht van stand van voorzieningen en gespecificeerd verloop van de voorzieningen
- Uiteenzetting van de financiële positie met:
 - financieel overzicht van het bestaande beleid en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen: zie hiervoor het onderdeel begroting en het meerjarenperspectief
 - geprognosticeerde begin- en eindbalans van 2018, en 2019 t/m 2021
 - Emu-saldo 2017 en geraamde EMU saldo 2018 t/m 2021
- Voorgeschreven overzichten:
 - jaarlijks terugkerende arbeidgerelateerde verplichtingen
 - overzicht van de geraamde lasten en baten per taakveld
 - verplichte/ noodzakelijke (vervangings)investeringen/ uitgaven, onderscheiden in investeringen met maatschappelijk nut en investeringen met economisch nut: zie overzicht II bij het onderdeel begroting en het meerjarenperspectief. Alle genoemde investeringen zijn investeringen met economisch nut
 - financiering: zie paragraaf 4
- Begroting en het meerjarenperspectief.

Overzicht van baten en lasten

Onderstaand overzicht geeft de totale raming van baten en lasten, het saldo van baten en lasten en het geraamde resultaat van de programmabegroting, dat ontstaat inclusief de reservemutaties.

bedragen in €

Programma	Rekening 2016		Begroting 2017 (na wijz.)		Begroting 2018		Verschillen			
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Beg. 2018 vs beg. 2017		Beg. 2018 vs rek. 2016	
							Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 - Bestuur, regio en middelen	3.812.055	-1.326.202	3.608.563	-430.404	4.300.798	-357.066	692.235	73.338	488.743	969.136
2 - Sociaal domein	21.271.037	-5.143.712	21.985.290	-4.745.603	22.435.413	-3.985.122	450.123	760.481	1.164.376	1.158.590
3 - Ruimte en leefomgeving	15.971.071	-11.432.482	16.390.527	-11.676.922	19.452.972	-11.708.143	3.062.445	-31.221	3.481.901	-275.661
	41.054.163	-17.902.396	41.984.380	-16.852.929	46.189.183	-16.050.331	4.204.803	802.598	5.135.020	1.852.065
Algemene dekkingsmiddelen										
lokale heffingen	0	-7.738.892	0	-7.648.519	0	-7.884.785	0	-236.266	0	-145.893
algemene uitkering	0	-26.618.170	0	-26.579.287	0	-28.213.777	0	-1.634.490	0	-1.595.607
dividend	18.780	-513.017	0	-497.048	0	-515.000	0	-17.952	-18.780	-1.983
saldo financieringsfunctie	361.069	0	-127.459	0	-252.938	0	-125.479	0	-614.007	0
overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	379.849	-34.870.079	-127.459	-34.724.854	-252.938	-36.613.562	-125.479	-1.888.708	-632.787	-1.743.483
kosten van overhead	26.119.421	-14.733.439	12.898.658	-169.130	6.279.323	-65.424	-6.619.335	103.706	-19.840.098	14.668.015
vennootschapsbelasting	0	0	5.000	0	5.000	0	0	0	5.000	0
Saldo van baten en lasten	67.553.433	-67.505.914	54.760.579	-51.746.913	52.220.568	-52.729.317	-2.540.011	-982.404	-15.332.865	14.776.597
mutaties reserves:										
1. Bestuur, regio en middelen	73.504	-368.865	306.107	-368.865	0	-368.865	-306.107	0	-73.504	0
2. Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Ruimte en leefomgeving	1.699.531	-2.796.107	1.692.035	-1.753.326	240.637	-352.110	-1.451.398	1.401.216	-1.458.894	2.443.997
4. Algemene dekkingsmiddelen	181.843	-3.977.672		-3.813.963	0	-801.375	0	3.012.588	-181.843	3.176.297
totaal mutaties reserves	1.954.878	-7.142.644	1.998.142	-5.936.154	240.637	-1.522.350	-1.757.505	4.413.804	-1.714.241	5.620.294
Resultaat / budgettaire ruimte	5.140.247 V	0	924.346 V		1.790.462 V	0	866.116		-3.349.785	0

Gehanteerde kaders voor de begroting 2018

- Om de “koopkracht” van de eigen inkomsten op peil te houden, worden de gemeentelijke belastingen, leges en waar contractueel mogelijk de huren en pachten jaarlijks geïndexeerd met een inflatiecorrectie voor 2017 bepaald op 1,3% (du Chatiniernorm);
- Indien uit de jaarrekening, tussenrapportages of uit te verwachten ontwikkelingen volgt dat het budget structureel te laag is voor de taakuitoefening in 2018, dan kan een extra bijstelling plaatsvinden. Dit kan alleen in het geval dat de extra uitgaven onontkoombaar zijn bij substantiële aanpassingen zijn deze toegelicht in de perspectiefmemo of begroting;
- Voor het berekenen van de salarislaster 2018 is ten opzichte van de begroting 2017 een toename van 3,8% aangehouden;
- In de begroting worden de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen opgenomen. Als basis voor de berekening van de kapitaallasten van deze investeringen geldt dat vervanging plaats vindt in het jaar nadat de investering volledig is afgeschreven. Per individuele vervanging wordt gekeken of en wanneer vervanging noodzakelijk is voor de handhaving van het bestaande voorzieningenniveau;
- Jaarlijks is er conform de P&C cyclus een risico inventarisatie. Bij de uitkomsten van de begroting 2018 - 2021 wordt rekening gehouden met deze risico inventarisatie in relatie tot het weerstandsvermogen. De kaders (ratio's) zijn bepaald in de Nota R&W;
- De rentecomponent in de kapitaallasten, de rentetoerekening aan grondexploitaties, reserves en voorzieningen wordt bepaald door de samenstelling van de leningenportefeuille. Deze staat onder invloed de ontwikkelingen van de rente op de kapitaalmarkt en de aflossingsmomenten. Voor de begroting 2018 en verder is deze rente bepaald op 3,23% voor de grondexploitaties en 3,5% voor overige onderdelen.
- Voor de afvalstoffenheffing, rioolrechten, de marktgelden, de grafrechten en de leges geldt een kostendekking (inclusief btw) van maximaal 100%;
- De meerjarenbegroting is in constante prijzen. Dat wil zeggen dat voor de jaren na 2018 het prijspeil van 2018 is aangehouden;
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt berekend aan de hand van de gegevens uit de meicirculaire uit het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar, eveneens op basis van constante prijzen;
- Voor de volumestijging ten aanzien van inwoner- en woningaantallen wordt de reeks bij de berekening van de meerjarenontwikkeling van de algemene uitkering aangehouden (rekenmodules bij de meicirculaire 2017). Voor de periode 2018 tot en met 2021 bedragen deze:

	2018	2019	2020	2021
Inwoneraantallen	26.264	26.385	26.494	26.591
Woningaantallen	11.674	11.776	11.880	11.956

Verschillenanalyse

Op grond van artikel 19 BBV dient een toelichting te worden gegeven op aanmerkelijke verschillen tussen de primaire begroting 2018 en de realisatie 2016 en tussen de primaire begroting 2018 en de begroting van het daaraan voorafgaande jaar. Onderstaand is deze toelichting op hoofdlijnen gegeven (N = nadelig effect; V = voordelig effect). Hierbij is van het totaaloverzicht per programma dat op de volgende bladzijde volgt eerst nog een samenvattende tabel opgenomen:

Samenvatting in totalen uit de hierna gegeven specificatie per programma

Programma	bedragen in €			Verschillen	
	Rekening 2016	Begroting 2017 (na wijz.)	Begroting 2018	Begr. 2018 vs begr. 2017	Begr. 2018 vs rek. 2016
Totaal lasten	67.553.433 N	54.760.579 N	54.959.962 N	199.383 N	-12.593.471 V
Totaal baten	-67.505.914 V	-51.746.913 V	-55.468.711 V	-3.721.798 V	12.037.203 N
Totaal saldo baten en lasten	47.519 N	3.013.666 N	-508.749 V	-3.522.415 V	-556.268 V
Storting in reserves	1.954.878 N	1.998.142 N	240.637 N	-1.757.505 V	-1.714.241 V
Onttrekkingen aan reserves	-7.142.644 V	-5.936.154 V	-1.522.350 V	4.413.804 N	5.620.294 N
Resultaat na bestemming	-5.140.247 V	-924.346 V	-1.790.462 V	-866.116 V	3.349.785 N

Verschil tussen begroting 2018 en begroting 2017 na wijziging

Eenmalige beschikking over de algemene reserve in 2017	170.000 N
Verlagen budget IBOR	-746.900 V
Verhogen budget IBOR met kapitaallasten	41.200 N
Mutatie algemene uitkering	-704.825 V
Vervangingsinvesteringen / vrijval	222.371 N
Implementatie Omgevingswet	-239.027 V
Verkoop grond woonschepen (incidenteel in 2017)	-105.320 V
Mutatie DIN	46.794 N
Algemene en lokale ontwikkelingen P-nota	79.004 N
Kapitaallasten ontsluiting tuinderijen P-nota	31.063 N
Rekenkamer P-nota	20.000 N
Amendementen P-nota	33.000 N
Verlaging rene langlopende leningen	-72.689 V
Verhoging contributie VNG	29.000 N
Verhoging kwijtschelding belastingen	38.500 N
Verhoging rioolrecht	-32.080 V
Verhoging bijdrage Cyclus	138.384 N
Frictiekosten ODWH	100.000 N
Beheer en onderhoud vaarwegen	90.000 N
Overige verschillen	-4.591 V
	-866.116 V

Verschil tussen begroting 2018 en rekening 2016

Mutaties opgenomen in de begroting 2018 niet begrepen in de rekening	-866.116 V
Jaarresultaat 2016 incidenteel dus niet doorwerkend in de begroting 2018	5.140.247 N
Bij de begroting 2017 ontstane bufferruimte doorwerkend in de begroting 2018	-924.346 V
	3.349.785 N

Programma	bedragen in €			Verschillen	
	Rekening 2016	Begroting 2017 (na wijz.)	Begroting 2018	Begr. 2018 vs begr. 2017	Begr. 2018 vs rek. 2016
1 - Bestuur, regio en middelen					
Lasten van het programma	3.812.055 N	3.608.563 N	4.300.798 N	692.235 N	488.743 N
Baten van het programma	-1.326.202 V	-430.404 V	-357.066 V	73.338 N	969.136 N
Programmasaldo baten en lasten	2.485.853 N	3.178.159 N	3.943.732 N	765.573 N	1.457.879 N
Stortingen in reserves	73.504 N	306.107 N	0 V	-306.107 V	-73.504 V
Onttrekkingen aan reserves	-368.865 V	-368.865 V	-368.865 V	0 V	0 V
Programmaresultaat	2.190.492 N	3.115.401 N	3.574.867 N	459.466 N	1.384.375 N
2 - Sociaal Domein					
Lasten van het programma	21.271.037 N	21.985.290 N	22.435.413 N	450.123 N	1.164.376 N
Baten van het programma	-5.143.712 V	-4.745.603 V	-3.985.122 V	760.481 N	1.158.590 N
Programmasaldo baten en lasten	16.127.325 N	17.239.687 N	18.450.291 N	1.210.604 N	2.322.966 N
Stortingen in reserves	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Onttrekkingen aan reserves	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Programmaresultaat	16.127.325 N	17.239.687 N	18.450.291 N	1.210.604 N	2.322.966 N
3 - Ruimte en leefomgeving					
Lasten van het programma	15.971.071 N	16.390.527 N	19.452.972 N	3.062.445 N	3.481.901 N
Baten van het programma	-11.432.482 V	-11.676.922 V	-11.708.143 V	-31.221 V	-275.661 V
Programmasaldo baten en lasten	4.538.589 N	4.713.605 N	7.744.829 N	3.031.224 N	3.206.240 N
Stortingen in reserves	1.699.531 N	1.692.035 N	240.637 N	-1.451.398 V	-1.458.894 V
Onttrekkingen aan reserves	-2.796.107 V	-1.753.326 V	-352.110 V	1.401.216 N	2.443.997 N
Programmaresultaat	3.442.013 N	4.652.314 N	7.633.356 N	2.981.042 N	4.191.343 N
Algemene dekkingsmiddelen					
Lasten van het programma	26.499.270 N	12.776.199 N	8.675.636 N	-4.100.563 V	-17.823.634 V
Baten van het programma	-49.603.518 V	-34.893.984 V	-39.323.237 V	-4.429.253 V	10.280.281 N
Programmasaldo baten en lasten	-23.104.248 V	-22.117.785 V	-30.647.601 V	-8.529.816 V	-7.543.353 V
Stortingen in reserves	181.843 N	0 V	0 V	0 V	-181.843 V
Onttrekkingen aan reserves	-3.977.672 V	-3.813.963 V	-801.375 V	3.012.588 N	3.176.297 N
Programmaresultaat	-26.900.077 V	-25.931.748 V	-31.448.976 V	-5.517.228 V	-4.548.899 V
Budgettaire ruimte	-5.140.247 V	-924.346 V	-1.790.462 V	-866.116 V	3.349.786 N

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bij dit onderdeel is een overzicht gegeven van de baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt met een incidenteel karakter. Met deze posten is al rekening gehouden in het meerjarenperspectief, waardoor deze niet meer van invloed zijn op de begrotingsresultaten.

bedrag * € 1.000

Programma 1 - Bestuur, regio en middelen			2018	2019	2020	2021
Product	Omschrijving					
Lasten	Txxxxx	Vervanging website	35 N	35 N		
	Txxxxx	Meting klanttevredenheid	15 N		15 N	
	Txxxxx	Handhaving permanente bewoning en woonfraude	40 N	40 N		
	Txxxxx	Extra inzet voor juridische afhandeling reguliere handhavingszaken	60 N	60 N		
	Txxxxx	Web app voor begroting en jaarrekening	9 N			
			159 N	135 N	15 N	0
<u>storting in reserves:</u>						
nvt						
incidentele lasten na mutatie reserves			159 N	135 N	15 N	0
Baten	nvt					
			0	0	0	0
<u>onttrekking aan reserves:</u>						
nvt						
incidentele baten na mutatie reserves			0	0	0	0

Programma 2 - Sociaal domein			2018	2019	2020	2021
Product	Omschrijving					
Lasten	Txxxxx	Afw aarding opstellen ivm IKC Leimuiden	358 N			
	Txxxxx	Inhuur voor inkoop en implementatie jeugdhulp en preventief jeugdbeleid	63 N			
<u>storting in reserves:</u>						
nvt						
incidentele lasten na mutatie reserves			0	0	0	0
Baten	nvt					
			0	0	0	0
<u>onttrekking aan reserves:</u>						
nvt						
incidentele baten na mutatie reserves			0	0	0	0

Programma 3 - Ruimte en leefomgeving		2018	2019	2020	2021
Product	Omschrijving				
Lasten	Txxxxx Verkiezingen	25 N	25 N		25 N
	Txxxxx Implementatie omgevingswet	431 N			
	Txxxxx Bijdrage aan provincie omleidingsw eg N207 (tlv algemene reserve)	443 N			
	Txxxxx Bijdrage aan provincie omleidingsw eg N207 (tlv reserve grondexploitatie)	300 N			
	Txxxxx Friciekosten ODWH	100 N			
	Txxxxx Afsluiten Centrumplan Leimuiden in 2019		246 N		
	Txxxxx Afsluiten Connexion Leimuiden in 2019		301 N		
		1.299 N	572 N	0	25 N

storting in reserves:

nvt

incidentele lasten na mutatie reserves	1.299 N	572 N	0	25 N
---	----------------	--------------	----------	-------------

Baten nvt

0	0	0	0
----------	----------	----------	----------

onttrekking aan reserves:

T10300 Bijdrage aan provincie ivm passage Leimuiden N207

-300

T10300 afsluiting Centrumplan Leimuiden in 2018

-246 V

T10300 afsluiting Connexion Leimuiden in 2018

0

-301 V

incidentele baten na mutatie reserves	-300 V	-547 V	0	0
--	---------------	---------------	----------	----------

Algemene dekkingsmiddelen

Product	Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Lasten	nvt	0	0	0	0

storting in reserves:

nvt

incidentele lasten na mutatie reserves	0	0	0	0
---	----------	----------	----------	----------

Baten nvt

0	0	0	0
----------	----------	----------	----------

onttrekking aan reserves:

T10400 Dekking bijdrage aan provincie omleidingsw eg N207 (naar 2018)

-443 V

T10400 Dekking afw aarden opstellen ivm IKC Leimuiden

-358 V

incidentele baten na mutatie reserves	-801 V	0	0	0
--	---------------	----------	----------	----------

Overzicht structurele mutaties reserves

		bedrag * € 1.000			
Product	Omschrijving	2018	2019	2020	2021
<u>storting in reserves:</u>					
T10300	jaarlijkse dotatie IMNOR	200 N	200 N	200 N	200 N
T10300	jaarlijkse dotatie op basis van actualisatie GRP 2016	40 N	74 N	30 N	38 N
		240 N	274 N	230 N	238 N
<u>onttrekking aan reserves:</u>					
T10300	jaarlijkse onttrekking IMNOR	-52 V	-112 V	-150 V	-178 V
T10300	jaarlijkse onttrekking aan reserve Holland Rijnland	-369 V	-369 V	-369 V	-369 V
		-421 V	-481 V	-519 V	-547 V

Meerjarig overzicht van de vermogenspositie

Overzicht van de reservepositie en de getroffen voorzieningen

Bij dit onderdeel wordt een meerjarig beeld gegeven van het verwachte verloop van de gevormde reserves en de getroffen voorzieningen.

Stand en het verloop van de reserves (bedragen x € 1.000)

Omschrijving		Algemene reserve	Reserve grond exploitatie	Reserve wegen	Reserve Holland Rijnland	Reserve Riolering	Reserve IMNOR	Saldo / mutaties
Saldo 1-1-2018		10.848	2.242	205	2.582	4.987	190	21.055
Toevoegingen 2018	Rente 0%	0	0	0	0	0	0	0
	Jaarlijkse dotatie IMNOR	0	0	0	0	0	200	200
	Exploitatiesaldo	0	0	0	0	40	0	40
Beschikkingen 2018	Bijdrage aan provincie N207	-443	0	0	0	0	0	-443
	Afwaarderen opstallen ivm IKC Leimuiden	-358	0	0	0	0	0	-358
	Bijdrage aan provincie ivm passage N207	0	-300	0	0	0	0	-300
	Bijdrage aan exploitatie	0	0	0	-369	0	-52	-421
Saldo 1-1-2019		10.047	1.942	205	2.213	5.027	339	19.773
Toevoegingen 2019	Rente 0%	0	0	0	0	0	0	0
	Exploitatiesaldo	0	0	0	0	74	0	74
	Jaarlijkse dotatie IMNOR	0	0	0	0	0	200	200
Beschikkingen 2019	Afsluiten Centrumplan Leimuiden in 2019	0	-246	0	0	0	0	-246
	Afsluiten Connexxion Leimuiden in 2019	0	-301	0	0	0	0	-301
	Bijdrage aan exploitatie	0	0	0	-369	0	-112	-481
Saldo 1-1-2020		10.047	1.395	205	1.844	5.101	427	19.020
Toevoegingen 2020	Rente 0%	0	0	0	0	0	0	0
	Exploitatiesaldo	0	0	0	0	30	0	30
	Jaarlijkse dotatie IMNOR	0	0	0	0	0	200	200
Beschikkingen 2020	Bijdrage aan exploitatie	0	0	0	-369	0	-150	-519
Saldo 1-1-2021		10.047	1.395	205	1.475	5.132	477	18.732
Toevoegingen 2021	Rente 0%	0	0	0	0	0	0	0
	Exploitatiesaldo	0	0	0	0	38	0	38
	Jaarlijkse dotatie IMNOR	0	0	0	0	0	200	200
Beschikkingen 2021	Bijdrage aan exploitatie	0	0	0	-369	0	-178	-547
Saldo 1-1-2022		10.047	1.395	205	1.107	5.170	499	18.424

Stand en het verloop van de voorzieningen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Voorziening onderhoud gebouwen	Voorziening wethouders pensioenen	Voorziening nadelige grexten	Voorziening Ghoybos	Voorziening riolering	Saldo / mutaties
Saldo 1-1-2018	357	2.750	9.089	217	270	12.684
Toevoegingen 2018						
Rente	0	69	182	4	0	255
Bijdrage van exploitatie	232	0	0	0	0	232
Beschikkingen 2018						
Verminderings	-103	-85	0	-19	0	-207
Bijdrage aan Tweesprong	-90	0	0	0	0	-90
Saldo 1-1-2019	396	2.734	9.271	202	270	12.873
Toevoegingen 2019						
Rente	0	68	185	4	0	258
Bijdrage van exploitatie	232	0	0	0	0	232
Beschikkingen 2019						
Verminderings	-206	-87	0	-19	0	-311
Bijdrage aan Tweesprong	-90	0	0	0	0	-90
Afsluiten Centrumplan Leimuiden	0	0	-2.439	0	0	-2.439
Afsluiten Connexxion Leimuiden	0	0	-130	0	0	-130
Saldo 1-1-2020	332	2.716	6.887	187	270	10.392
Toevoegingen 2020						
Rente	0	68	138	4	0	209
Bijdrage van exploitatie	232	0	0	0	0	232
Beschikkingen 2020						
Verminderings	-277	-88	0	-19	0	-384
Bijdrage aan Tweesprong	-90	0	0	0	0	-90
Saldo 1-1-2021	197	2.696	7.025	172	270	10.359
Toevoegingen 2021						
Rente	0	67	140	3	0	211
Bijdrage van exploitatie	232	0	0	0	0	232
Beschikkingen 2021						
Verminderings	-112	-90	0	-19	0	-221
Bijdrage aan Tweesprong	-90	0	0	0	0	-90
Saldo 1-1-2022	227	2.673	7.165	156	270	10.491

Voorgeschreven (BBV) verplicht op te nemen informatie/verklaringen

Geprognosticeerde balans per begin en eind 2018 en 2019-2021

BALANS (per ultimo jaar)													
activa	2016	2017	2018	2019	2020	2021	passiva	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0	Algemene reserves	9.317	10.848	12.473	14.453	16.566	18.767
Materiële vaste activa	54.907	60.233	64.012	69.268	71.870	73.624	Bestemmingsreserves	10.735	10.206	9.726	8.973	8.685	8.377
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	4.770	5.670	5.670	5.670	5.670	5.670	Resultaat na bestemming	5.140	2.426	1.980	2.112	2.202	2.798
Overige langlopende leningen	5.275	4.907	4.769	4.630	4.484	4.335	Voorzieningen	4.035	3.594	3.603	3.505	3.334	3.326
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	0	0	0	0	0	0	Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	57.756	55.780	54.065	56.518	55.174	53.821
Voorraden - IEGG (en NNIEGG)	7.085	7.528	6.493	6.694	6.145	3.631	Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar	5.752	3.000	3.000	3.514	5.019	3.000
Voorraden - (grond en) gereed produkt	6	6	6	6	6	6							
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	18.905	7.067	3.485	2.400	2.400	2.419	Overlopende passiva	4.915	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Liquide middelen	3	445	412	408	405	403							
Overlopende activa	6.700	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000							
	97.651	90.856	89.847	94.076	95.980	95.088		97.651	90.856	89.847	94.076	95.980	95.088

Emu-saldo

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (kabinet, VNG en IPO) is afgesproken dat het EMU-saldo over het begrotingsjaar, het daaraan voorafgaande jaar en het daarop volgende jaar in de begroting zichtbaar wordt gemaakt. In onderstaande tabel is deze verplichting vertaald.

Omschrijving (bedrag x € 1.000)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	1.296	-509	-1.269	-1.823	-2.399
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.842	2.258	2.147	2.163	2.296
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie?	475	487	489	441	443
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	1.664	6.036	7.403	4.765	4.050
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	0	0	0	0	0
	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voorzover niet op exploitatie verantwoord					
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw -, woonrijp maken e.d.	267	2.707	1.583	581	606
8	Baten bouw grondexploitatie:	2.423	4.119	2.557	1.418	3.360
	Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord					
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	450	277	382	455	292
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0	0	0
11	Verkoop van effecten:					
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
b	Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		3.656	-2.666	-5.444	-3.602	-1.248

Jaarlijks terugkerende arbeidgerelateerde verplichtingen

Als gevolg van het BBV dient in dit onderdeel tevens afzonderlijk aandacht te worden besteed aan jaarlijks terugkerende arbeidgerelateerde verplichtingen. Hierbij moet worden gedacht aan arbeidskosten van niet meer actieve werknemers, zoals wachtgelden, wethouderspensioenen en afdracht ziektekostenpremie. In de regelgeving is bepaald dat voor deze verplichtingen geen balansvoorzieningen mogen worden opgenomen, indien het jaarlijks gelijkblijvende bedragen betreft (van vergelijkbaar volume). Wel mag er een reserve gevormd worden voor arbeidgerelateerde verplichtingen waarvan de omvang niet jaarlijks gelijk is. Bij Kaag en Braassem is een voorziening gevormd voor de verplichtingen voortvloeiende uit wethouderspensioenen. Bij de gemeente zijn geen functionarissen in dienst met een bezoldiging boven de Balkenende-norm.

Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld

Taakveld	Begroting 2018		Saldo
	Lasten	Baten	
0 - Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	1.834.325	-17.017	1.817.308
0.2 Burgerzaken	651.626	-471.997	179.629
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	238.703	-372.517	-133.814
0.4 Overhead	6.279.323	-65.424	6.213.899
0.5 Treasury	2.937.277	-3.414.139	-476.862
0.61 OZB woningen	361.195	-3.621.297	-3.260.102
0.62 OZB niet-woningen	0	-1.283.562	-1.283.562
0.64 Belastingen overig	0	-2.703.927	-2.703.927
0.7 Algemene uitkering	0	-28.213.777	-28.213.777
0.8 Overige baten en lasten	-238.814	0	-238.814
0.9 Vennootschapsbelasting	5.000	0	5.000
0.10 Mutaties reserves	240.637	-1.522.350	-1.281.713
0.11 Resultaat rekening van baten en lasten	0	0	
	12.309.272	-41.686.007	-29.376.735
1 - Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.798.128	-55.161	1.742.967
1.2 Openbare orde en veiligheid	49.734	0	49.734
	1.847.862	-55.161	1.792.701
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1 Verkeer en vervoer	4.114.783	-48.298	4.066.485
2.5 Openbaar vervoer	139.791	-3.367	136.424
	4.254.574	-51.665	4.202.909
3 - Economie			
3.1 Economische ontwikkeling	228.747	0	228.747
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13.980	-11.000	2.980
3.4 Economische promotie	359.153	-305.999	53.154
	601.880	-316.999	284.881
4 - Onderwijs			
4.2 Onderwijshuisvesting	1.447.020	-32.695	1.414.325
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.469.560	-351.801	1.117.759
	2.916.580	-384.496	2.532.084

Taakveld	Begroting 2018		Saldo
	Lasten	Baten	
5 - Sport, cultuur en recreatie			
5.1 Sportbeleid en activering	260.790	0	260.790
5.2 Sportaccommodaties	1.602.705	-579.850	1.022.855
5.3 Cultuur	51.974	0	51.974
5.5 Cultureel erfgoed	56.958	0	56.958
5.6 Media	255.870	-31.544	224.326
5.7 Openbaar groen en recreatie	1.906.664	-77.996	1.828.668
	4.134.961	-689.390	3.445.571
6 - Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.564.680	-3.307	1.561.373
6.2 Wijkteams	1.238.793	0	1.238.793
6.3 Inkomensregelingen	5.005.269	-2.730.577	2.274.692
6.4 Begeleide participatie	3.952.587	0	3.952.587
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	449.580	0	449.580
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.686.350	-250.000	1.436.350
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.042.676	0	2.042.676
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	75.000	0	75.000
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	352.311	0	352.311
	16.367.246	-2.983.884	13.383.362
7 - Volksgezondheid en milieu			
7.1 Volksgezondheid	969.096	-5.348	963.748
7.2 Riolering	2.666.601	-3.308.343	-641.742
7.3 Afval	2.386.542	-2.992.789	-606.247
7.4 Milieubeheer	897.347	0	897.347
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	88.647	-78.938	9.709
	7.008.233	-6.385.418	622.815
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
8.1 Ruimtelijke ordening	1.579.714	0	1.579.714
8.2 Grondexploitatie	3.398.050	-3.354.050	44.000
8.3 Wonen en bouwen	687.084	-988.848	-301.764
	5.664.848	-4.342.898	1.321.950
Totaal baten en lasten	55.105.456	-56.895.918	-1.790.462

In het hiernavolgende onderdeel wordt inzicht gegeven in het te verwachten meerjarenperspectief voor de jaren 2019 tot en met 2021, waarbij de conceptbegroting voor 2018 als uitgangspunt is genomen. Voor de kaderstellende functie van de gemeenteraad is het van belang tevens de ontwikkelingen op de langere termijn te kennen. Met de meerjarenramingen wordt hierin, met het huidige inzicht in de cijfers voor latere jaren, zo goed als mogelijk voorzien. De meerjarenramingen dienen evenals de begroting voor het komende begrotingsjaar in beginsel structureel sluitend te zijn. Indien er risico's zijn voorzien met structurele gevolgen moet de meerjarenbegroting zelfs sluiten met een positief resultaat dat voldoende van omvang is om te voldoen aan de door de raad vastgestelde weerstandsratio. In de meerjarenbegroting worden de consequenties van het beleid over een termijn tot drie jaren na het begrotingsjaar doorgerekend. Het gaat hierbij om beleid dat al is vastgesteld (bestaand beleid) en het beleid dat met het vaststellen van de begroting 2018 als nieuw beleid wordt aanvaard. De consequenties van het nieuwe beleid worden afzonderlijk in de (meerjaren-)begroting zichtbaar gemaakt, teneinde de financiële afwegingen bij keuzevraagstukken helder te krijgen.

In het recapitulatieoverzicht, wordt een overzicht gegeven van de totale financiële positie voor 2018 tot en met 2021. In dit overzicht zijn de gegevens verzameld uit drie overzichten die op de hierna volgende bladzijden zijn opgenomen en achtereenvolgens de volgende informatie bevatten;

Overzicht I - Basisbegroting en de mutaties daarop in het meerjarenbeeld voor latere jaren

Hierin wordt een overzicht gegeven van alle baten en lasten van het bestaande beleid, voor 2018 doorgerekend met de in de begroting vermelde kaders voor 2018. Tevens is gekeken naar (wettelijk) onontkoombare ontwikkelingen met financiële consequenties zoals vermeld in de Perspectiefnota. In het meerjarenbeeld is voor latere jaren voorts rekening gehouden met incidentele ramingen welke zijn opgenomen in de begroting voor 2018, deze zijn er voor latere jaren uitgefilterd of juist in latere jaren opgenomen indien deze niet van toepassing zijn op het begrotingsjaar 2018.

Overzicht II - Verplichte/noodzakelijke (vervangings)investeringen/uitgaven

Hierin worden de lasten van de verplichte (vervangings)investeringen vermeld, welke noodzakelijk zijn ter handhaving van het huidige voorzieningenniveau (bestaand beleid). Alle investeringen welke in de periode van het huidige meerjarenperspectief volledig zijn afgeschreven, worden beoordeeld op de noodzaak en tijdstip van vervanging en waar relevant voor de geraamde vervangingskosten opgenomen in dit overzicht.

Overzicht III – Door het college/raad voorgestelde maatregelen

In dit overzicht zijn de door het college voorgestelde maatregelen genoemd, welke al zijn opgenomen in de door de raad vastgestelde Perspectiefnota 2018.

Recapitulatie overzicht meerjarenperspectief

bedragen in €

Verzamelstaat financiële positie meerjarenbeeld en inspanningen DIN	Begroting		Meerjarenbegroting					
	2018		2019		2020		2021	
I Saldo basisbegroting 2018 met mutaties voor niet structurele posten	-1.790.462	V	-2.071.226	V	-2.139.165	V	-2.668.451	V
II Vervangingsinvesteringen/vrijval (kapitaallasten)	reeds verwerkt in basisbegr. 2018		-14.730	V	41.013	N	144.492	N
Begrotingsbeeld (incl. vervangingsinvesteringen)	-1.790.462	V	-2.085.956	V	-2.098.152	V	-2.523.959	V
III Inspanningen vanuit het DIN	835.394	N	898.894	N	821.794	N	651.794	N
Reeds verwerkt in basisbegroting 2018	-835.394	V	-835.394	V	-835.394	V	-835.394	V
Begrotingsbeeld (incl. inspanningen DIN)	-1.790.462	V	-2.022.456	V	-2.111.752	V	-2.707.559	V

Basisbegroting en de mutaties daarop voor niet structurele posten

Overzicht I

Totale baten en lasten bestaand beleid (bedragen in €)		2018	2019	2020	2021
Programma 1 Bestuur regio en middelen					
Lasten	4.300.798	N			
Baten	-725.931	V			
Saldo basisbegroting 2018	3.574.867	N	3.574.867	N	3.574.867
Mutaties in meerjarenbeeld op de begroting 2018:					
AED's			3.400	N	-7.000
Bijdrage Veiligheidsregio (brandweer)			245.439	N	245.439
Meerjarenbeeld programma 1	3.574.867	N	3.823.706	N	3.813.306
Programma 2 Sociaal domein					
Lasten	22.435.413	N			
Baten	-3.985.122	V			
Saldo basisbegroting 2018	18.450.291	N	18.450.291	N	18.450.291
Mutaties in meerjarenbeeld op de begroting 2018:					
Meerjarenbeeld programma 2	18.450.291	N	18.450.291	N	18.450.291
Programma 3 Ruimte en leefomgeving					
Lasten	19.693.609	N			
Baten	-12.060.253	V			
Saldo basisbegroting 2018	7.633.356	N	7.633.356	N	7.633.356
Mutaties in meerjarenbeeld op de begroting 2018:					
Verkiezingen GR in 2018, PS in 2019 en 2e K in 2021				-25.000	V
Afsluiten Centrumplan Leimuiden in 2019			245.650	N	
Afsluiten Connexxion Leimuiden in 2019			301.283	N	
Eenmalige frictiekosten ODWH in 2018			-100.000	V	-100.000
Eenmalige bijdrage aan provincie N207			-443.000	V	-443.000
Eenmalige bijdrage aan provincie N207 in 2018			-300.000	V	-300.000
Wijziging expl.budget IBOR, niet activeren groot onderhoud			371.640	N	824.440
Implementatie wijziging Omgevingswet (in 2019-2021 in risicoparagraaf)			-430.650	V	-430.650
Afsluiten 2 complexen in 2019			-546.933	V	
Mutatie bijdrage exploitatie IMNOR in 2019			-59.821	V	-98.018
Mutatie saldo riolering (naar reserve) in 2019			34.064	N	-9.901
Eenmalige bijdrage aan provincie N207 in 2018(tlv res. grondexploitatie)			300.000	N	300.000
Meerjarenbeeld programma 3	7.633.356	N	7.005.589	N	7.351.227
Algemene dekkingsmiddelen					
Lasten	8.675.636	N			
Baten	-40.124.612	V			
Saldo basisbegroting 2018	-31.448.976	V	-31.448.976	V	-31.448.976
Mutaties in meerjarenbeeld op de begroting 2018 :					
Mutatie algemene uitkering (excl. deelfonds sociaal domein)			-238.346	V	-430.318
Mutatie algemene uitkering deelfonds sociaal domein			139.600	N	139.649
Verlagen rentelast ivm aflossen 25 mln in 2019			-481.220	V	-676.446
Restsaldo treasury			-123.245	V	-139.273
Eenmalige bijdrage aan provincie N207 in 2018 (tlv algemene reserve)			443.000	N	443.000
Eenmalige beschikking in 2018 over de algemene reserve (IKC Leimuiden)			358.375	N	358.375
Meerjarenbeeld algemene dekkingsmiddelen	-31.448.976	V	-31.350.812	V	-31.753.989
Meerjarenbeeld totaal resultaat programma's	-1.790.462	V	-2.071.226	V	-2.139.165
					-2.668.451

Verplichte/noodzakelijke (vervangings)investeringen/uitgaven

Overzicht II

Onderwerp	(bedragen in €)	totaal invest.	jaar verv.	afschr. termijn	kapitaallasten	2018	2019	2020	2021
Programma 1 Bestuur, regio en middelen									
I-pads raadsleden	6.340	2020	1				6.450 N		
Meubilair raadszaal	40.247	2020	15				704 N		3.494 N
Kapitaallasten programma 1							7.154 N		3.494 N
Programma 2 Sociaal Domein									
Nieuwbouw de Wegwijzer (tbv IKC R.a.veen)	409.125	2019	40			7.160 N	19.158 N	19.158 N	
1e inrichting de Roelevaer (tbv IKC R.a.veen)	12.311	2019	40			215 N	1.480 N	1.480 N	
Nieuwbouw de Schakel (tbv IKC R.a.veen)	404.003	2020	40				7.070 N	18.918 N	
Nieuwbouw de Elckerlyc (tbv IKC R.a.veen)	307.813	2021	40					5.387 N	
Meerjarenonderhoudsplan de Schakel (tbv IKC R.a.veen)	28.926	2021	40					506 N	
Kapitaallasten programma 2					0 N	7.375 N	27.708 N	45.449 N	
Programma 3 Ruimte en leefomgeving									
Uitvoering speelruimtebeleidsplan	66.395	2018	10		1.162 N	7.983 N	7.983 N	7.983 N	
Uitvoering speelruimtebeleidsplan	66.395	2019	10			1.162 N	7.983 N	7.983 N	
Uitvoering speelruimtebeleidsplan	66.395	2020	10				1.162 N	7.983 N	
Uitvoering speelruimtebeleidsplan	66.395	2021	10					1.162 N	
Een nieuwe speelplek + ondergrond 2 jaarlijks	38.500	2019	10			674 N	4.629 N	4.629 N	
Een nieuwe speelplek + ondergrond 2 jaarlijks	38.500	2021	10					674 N	
Uitvoering GRP 2014 - 2018	1.655.595	2018	div.			kap. lasten gedekt binnen grp			
Kapitaallasten programma 3					1.162 N	9.819 N	21.757 N	30.414 N	
Kostenplaatsen									
Huisvesting:	Vervanging vloerbedekking	103.890	2020	10			1.818 N	12.492 N	
Automatisering:	Meerjaren ICT-plan C	124.532	2018	3	2.179 N	44.450 N	44.450 N	44.450 N	
	Digitalisering WMO	10.554	2018	3	185 N	3.767 N	3.767 N	3.767 N	
	BSN	9.634	2018	3	169 N	3.439 N	3.439 N	3.439 N	
	Plotter	10.791	2018	3	189 N	3.852 N	3.852 N	3.852 N	
	Internet en intranet	9.054	2018	3	158 N	3.232 N	3.232 N	3.232 N	
	ICT omgev. implem.+diensten	160.975	2020	3			2.817 N	57.457 N	
	Plotter kleur	7.311	2020	1			7.439 N		
	ICT aanschaf telefonie	37.500	2020	10			656 N	4.509 N	
	Basisregistratie kadaster	11.467	2021	3				201 N	
	Vervangen werkplekken	55.418	2021	5				970 N	
	Software Klic/wion	23.083	2021	3				404 N	
	ICT omgeving servers	142.334	2021	3				2.491 N	
	Meerjaren ICT-plan A	75.000	2021	3				1.313 N	
	Beheersysteem kapitaalgoed.	19.850	2021	3				347 N	
	Smartphones	9.758	2021	3				171 N	
Voertuigen/gereedschappen	Voertuigen/gereedschappen	506.216	2018	div.	16.359 N	59.966 N	59.966 N	59.966 N	
	Voertuigen/gereedschappen	362.650	2019	div.		6.346 N	43.606 N	43.606 N	
	Voertuigen/gereedschappen	148.500	2020	div.			33.599 N	14.128 N	
	Voertuigen/gereedschappen	201.729	2021	div.				12.030 N	
Kapitaallasten kostenplaatsen					19.239 N	125.052 N	208.641 N	268.825 N	
Totaal kapitaallasten vervangingsinvesteringen					20.401 N	142.246 N	265.260 N	348.182 N	
Ramingen dekking door vrijval van kapitaallasten						-136.575 N	-203.846 N	-183.289 N	
Op te nemen in de meerjarenbegroting					20.401 N	5.671 N	61.414 N	164.893 N	

Overzicht nieuw beleid

Overzicht III

Inspanningen vanuit het DIN waarvoor extra budget benodigd is

bedragen in €

Nr.	Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Programma 1 Bestuur, regio en middelen					
1	Vervanging website investering (€ 100.000)	35.000 N	35.000 N		
2	Kapitaallasten nieuw raadsinformatiesysteem (aanschaf 2016)	24.600 N	24.600 N		
3	Zaakgericht werken (o.a. digitaliseren archieffunctie € 50.000)	17.500 N	17.500 N		
4	Meting klanttevredenheid	15.000 N		15.000 N	
5	Handhaving permanente bewoning en woonfraude	40.000 N	40.000 N		
6	Extra inzet voor juridische afhandeling reguliere handhavingsszaken	60.000 N	60.000 N		
7	Web applicatie voor begroting en jaarrekening (€ 25.000)	9.000 N			
totaal programma 1		201.100 N	177.100 N	15.000 N	0 N
Programma 2 Sociaal domein					
8	Inzet voor controleren en handhaven alcohol- en drugsgebruik	35.000 N	35.000 N	35.000 N	
9	Inhuur voor inkoop en implementatie jeugdhulp en preventief jeugdbeleid	62.500 N			
10	Vanuit de werkgroep dementie-vriendelijk 3 initiatieven uitvoeren	35.000 N	35.000 N	35.000 N	
De overige inspanningen uit het DIN in programma 2 zijn overgeheveld naar reguliere begroting of naar programma 3 in het DIN					
totaal programma 2		132.500 N	70.000 N	70.000 N	0 N
Programma 3 Ruimte en leefomgeving					
11	Uitwerken duurzaamheidsagenda 2016-2020	25.000 N	25.000 N	25.000 N	
12	Bijdrage aan Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025	26.794 N	26.794 N	26.794 N	26.794 N
13	Ambtelijke inzet voor Energie-akkoord HR, open landschap en bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit.	40.000 N	40.000 N	40.000 N	40.000 N
14	Uitvoering geven aan vervolgfases IBOR	200.000 N	350.000 N	550.000 N	550.000 N
15	Inzet extra middelen IBOR voor realisatie extra wensen (parels)	25.000 N	25.000 N	25.000 N	25.000 N
16	Ophogen cofinancieringsbudget Groen en Natuur	50.000 N	50.000 N	50.000 N	
17	Activeren en innoveren recreatieprojecten	50.000 N	50.000 N		
18	Uitvoeringskosten recreatieve projecten	35.000 N	35.000 N		
19	Doorontwikkelen werkgeversservicepunt	30.000 N	30.000 N		
20	Uitvoering initiatieven nav Kern en hun Kracht	10.000 N	10.000 N	10.000 N	
21	Uitvoering onderzoek naar impact ontwikkelingen rondom Schiphol	10.000 N	10.000 N	10.000 N	10.000 N
totaal programma 3		501.794 N	651.794 N	736.794 N	651.794 N
Per saldo voorgestelde maatregelen		835.394 N	898.894 N	821.794 N	651.794 N
Reeds beschikbaar gesteld DIN 2016-2019 in begroting 2016 en 2017		713.400	1.064.700	1.176.000	1.176.000
Totaal extra benodigd voor DIN 2018-2021		121.994 N	-165.806 V	-354.206 V	-524.206 V

Gemeente Kaag en Braassem

Nota reserves en voorzieningen

Begroting 2018

INHOUDSOPGAVE

Algemene reserve

- Algemene reserve 3-4

Bestemmingsreserves

- Reserve bouwgrondexploitatie 5-6
- Reserve wegen 7-8
- Reserve Holland Rijnland 9-10
- Reserve onderhoud riolering 11-12
- Reserve duurzaamheid 13-14
- Reserve IMNOR 15-16

Voorzieningen

- Voorziening onderhoud gebouwen 17-18
- Voorziening verplichting wethouderspensioenen 19-20
- Voorziening verwachte tekorten grondexploitaties 21-22
- Voorziening Ghoybos 23-24
- Voorziening riolering 25-26

RS0000 Algemene reserve

Soort: Algemene reserve

Beschikkingsbevoegdheid: Gemeenteraad

Bestemming/doelstelling:

1. Het voorzien in voldoende weerstandsvermogen voor gekwantificeerde risico's die incidenteel van aard zijn.
2. Het fungeren als dekkingsmiddel voor incidentele onvoorziene uitgaven of tegenvallende resultaten.

Volume van de reserve: De algemene reserve moet minimaal een saldo hebben dat samen met weerstand in andere onderdelen, voldoende is om te voldoen aan de ratioklasse 1 voor het afdekken van gesignaleerde risico's.

minimaal: De algemene reserve kent geen maximum saldo, het meerdere boven het bodembedrag (minimaal saldo) is vrij beschikbaar voor incidentele zaken.

	x € 1.000
Beschikbaar in de reserve per 1-1-2018	10.848
Bodem weerstandsvermogen (Begroting 2018-2021)	4.902
Resterend saldo boven weerstandsvermogen (bij ratio 1)	5.946

Budgetverantwoordelijke: Manager Bedrijfsvoering

Looptijd: Onbepaald

Risico: Indien het saldo door het bodembedrag zakt, zal er onvoldoende weerstandsvermogen aanwezig zijn voor het opvangen van risico's met incidentele gevolgen.

Voeding: De algemene reserve wordt gevoed met positieve jaarrekeningresultaten.

RS0000 Algemene reserve

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	9.317.015	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	* resultaat jaarrekening 2016	5.140.247	
	* vrijval duurzaamheidsreserve naar algemene reserve RS1006>>RS0000	150.000	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* ophoging kades termijn 4 van 4; RS0000>>RS1003		625.000
	* bijdrage aan exploitatie tbv gunstig meerjarenbeeld		170.000
	* voorbereidingsbudget invoering Diftar 2016/2017		90.000
	* dekking onderhoud Woudeweg (wegen) RS0000>>RS1003		100.000
	* dekking onderhoud Woudeweg (openbare verlichting)		5.817
	* dekking Parels (wegen) RS0000>>RS1003		15.000
	* dekking eenmalige toevoeging op diverse reserves ivm rentenotitie 2017		1.064.520
	* dekking onderhoud Woudeweg (groen)		22.500
	* dekking onderhoud Wilgenlaan (groen)		3.000
	* dekking onderhoud Gruttohof (groen)		5.000
	* bijdrage modernisering GBA_restsaldo jrr 2016		44.763
	* dekking aansluiting bij streekarchief_restsaldo jrr 2016		31.319
	* extra budget duurzaamheid op P92204_restsaldo jrr 2016		50.000
	* extra budget omgevingsvisie Rijnstreek_restsaldo jrr 2016		16.358
	* recreatie en toerisme		60.000
	* project Huishoudelijke Hulp Toelage		72.000
	* frictie- en transitiekosten Holland Rijnland		20.400
	* asielinstroom		120.186
	* inhuur derden		300.000
	* voorbereidingsbudget Diftar 2016/2017_restsaldo jrr 2016		5.100
	* Dekking invoering diftar		138.000
	* Implementatie I&A Alphen		800.000
		5.290.247	3.758.963
1-1-2018	saldo	10.848.299	
	rente 0%	0	
	dekking bijdrage aan provincie omleidingsweg N207 (2016 > 2018)		443.000
	dekking afwaarderen opstallen ivm IKC Leimuiden		358.375
		0	801.375
1-1-2019	saldo	10.046.924	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2020	saldo	10.046.924	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2021	saldo	10.046.924	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2022	saldo	10.046.924	

RS1001 Reserve bouwgrondexploitatie

Soort:	Bestemmingsreserve																					
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad																					
Bestemming/doelstelling:	Deze reserve heeft de volgende functies: 1. Buffer voor geanalyseerde risico's bij verliesgevende plannen. 2. Compensatiefunctie (ook met externe partijen) om planoverschrijdend budgettair te kunnen voldoen aan de gewenste woningdifferentiatie, sociaal, middelduur en duur segment.																					
Volume van de reserve:	Voor verliesgevende grondexploitaties dient een verliesvoorziening te worden getroffen, ter grootte van het te verwachten verlies. Daarnaast is een buffer gewenst om het risico op te kunnen vangen indien het resultaat negatiever is dan werd verwacht. Deze buffer betreft de reserve bouwgrondexploitatie.																					
minimaal en maximaal:	De reserve bouwgrondexploitatie heeft minimaal de omvang van het jaarlijks bij de actualisatie van de grondexploitaties geïnventariseerde en gekwantificeerde risico indien een negatieve bouwgrondexploitatie negatiever uitvalt dan in de actualisatieberekeningen vanuit was gegaaan. Bovendien bevat de reserve minimaal het bedrag dat is toegevoegd voor de compensatiefunctie om planoverschrijdend budgettair te kunnen voldoen aan de gewenste woningdifferentiatie, sociaal, middelduur en duur segment.																					
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling																					
Looptijd:	Onbepaald																					
Risico:	Indien deze reserve onvoldoende saldo bevat, zal voor de dekking van het negatieve grondexploitieresultaat een beroep moeten worden gedaan op de algemene reserve. Dit heeft gevolgen voor het incidenteel weerstandsvermogen.																					
Voeding:	De reserve bouwgrondexploitatie wordt jaarlijks geactualiseerd naar aanleiding van de geanalyseerde risico's bij verliesgevende plannen (bufferfunctie). Ook wordt de reserve gevoed door exploitatiebijdragen van externe ontwikkelaars uit exploitatieplannen. (conform de Wro en nota grondbeleid)																					
Opmerking	De gekwantificeerde risico's berekend voor de verliesgevende grondexploitaties zijn per 1 januari 2018 ingeschat op € 2,2 miljoen, zoals onderstaand gespecificeerd: <table><tr><td>Centrumplan Leimuiden</td><td>€</td><td>245.650</td></tr><tr><td>Connexxion Leimuiden</td><td>€</td><td>301.283</td></tr><tr><td>Braassemerland deelneming GEM</td><td>€</td><td>1.125.000</td></tr><tr><td>Vereveningsfonds</td><td>€</td><td>37.960</td></tr><tr><td>reservering bijdrage passage Leimuiden N207</td><td>€</td><td>300.000</td></tr><tr><td>eenmalige toevoeging ivm notitie rente 2017</td><td>€</td><td>232.160</td></tr><tr><td>saldo per 1-1-2018</td><td>€</td><td>2.242.053</td></tr></table>	Centrumplan Leimuiden	€	245.650	Connexxion Leimuiden	€	301.283	Braassemerland deelneming GEM	€	1.125.000	Vereveningsfonds	€	37.960	reservering bijdrage passage Leimuiden N207	€	300.000	eenmalige toevoeging ivm notitie rente 2017	€	232.160	saldo per 1-1-2018	€	2.242.053
Centrumplan Leimuiden	€	245.650																				
Connexxion Leimuiden	€	301.283																				
Braassemerland deelneming GEM	€	1.125.000																				
Vereveningsfonds	€	37.960																				
reservering bijdrage passage Leimuiden N207	€	300.000																				
eenmalige toevoeging ivm notitie rente 2017	€	232.160																				
saldo per 1-1-2018	€	2.242.053																				

RS1001 Reserve bouwgrondexploitatie

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	2.009.893	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	eenmalige toevoeging ivm notitie rente 2017	232.160	
		232.160	0
1-1-2018	saldo	2.242.053	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking bijdrage aan provincie ivm passage Leimuiden N207		300.000
		0	300.000
1-1-2019	saldo	1.942.053	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* afsluiting Centrumplan Leimuiden in 2019		245.650
	* afsluiting Connexxion Leimuiden in 2019		301.283
		0	546.933
1-1-2020	saldo	1.395.120	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2021	saldo	1.395.120	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2022	saldo	1.395.120	

RS1003 Reserve wegen

Soort:	Bestemmingsreserve
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	De reserve is bedoeld ter egalisatie van schommelingen in het jaarlijkse uitgavenpatroon van groot onderhoud aan wegen.
Volume van de reserve:	
minimaal:	Nihil (niet negatief).
maximaal:	Niet van toepassing.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling
Looptijd:	Onbepaald
Risico:	Niet van toepassing
Voeding:	Deze reserve wordt jaarlijks gemuteerd met de over- of onderbesteding van het jaarbudget wegen.
Opmerking:	Niet van toepassing.

RS1003 Reserve wegen

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	1.417.806	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	* ophoging kades termijn 4 van 4; RS0000>>RS1003	625.000	
	eenmalige toevoeging ivm notitie rente 2017	45.897	
	dekking onderhoud Woudeweg (wegen) RS0000>>RS1003	100.000	
	dekking Parels (wegen) RS0000>>RS1003	15.000	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* dekking bijdrage aan waterschap inzake kades; termijn 4		625.000
	doorschuiven bijdrage aan waterschap inzake kades (naar 2017)		125.000
	dekking onderhoud Woudeweg (wegen) _berap 2016		100.000
	dekking Parels (wegen)_berap 2016		15.000
	dekking onderhoud Woudeweg (wegen) - jrr 2016		11.750
	dekking voorbereiding van infraprojecten.		55.000
	dekking bijdrage aan waterschap inzake kades_restsaldo jrr2016		1.066.500
		785.897	1.998.250
1-1-2018	saldo	205.454	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2019	saldo	205.454	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2020	saldo	205.454	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2021	saldo	205.454	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2022	saldo	205.454	

RS1004 Reserve Holland Rijnland

Soort:	Bestemmingsreserve
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	De aangesloten gemeenten bij Holland Rijnland zijn een investeringsstrategie overeengekomen. Voor de kosten hiervan moeten de deelnemende gemeenten jaarlijks een bedrag aan Holland Rijnland betalen. Voor de gemeente Kaag en Braassem betreft dit € 368.865 per jaar. Teneinde de reguliere gemeentebegroting hiermee niet jaarlijks te hoeven belasten, is hiervoor deze bestemmingsreserve gevormd. De reserve is per saldo toereikend om hieruit voor de gehele periode de bijdrage te kunnen betalen.
Volume van de reserve:	
minimaal:	De minimale omvang van deze reserve is afgestemd op het 17 jaar lang kunnen betalen van de bijdrage.
maximaal:	Het maximale bedrag is gelijk aan het minimale bedrag.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling
Looptijd:	Gelijk aan de looptijd van de bijdragen aan de investeringsstrategie Holland Rijnland (2008 tot en met 2024)
Risico:	Niet van toepassing.
Voeding:	Niet van toepassing.
Opmerking:	Niet van toepassing.

RS 1004 Reserve Holland Rijnland

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	2.644.813	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	eenmalige toevoeging ivm notitie rente 2017	306.107	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage aan Holland Rijnland		368.865
		306.107	368.865
1-1-2018	saldo	2.582.055	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage aan Holland Rijnland		368.865
		0	368.865
1-1-2019	saldo	2.213.190	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage aan Holland Rijnland		368.865
		0	368.865
1-1-2020	saldo	1.844.325	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	bijdrage aan Holland Rijnland		368.865
		0	368.865
1-1-2021	saldo	1.475.460	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage aan Holland Rijnland		368.865
		0	368.865
1-1-2022	saldo	1.106.595	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage aan Holland Rijnland		368.865
		0	368.865
1-1-2023	saldo	737.730	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage aan Holland Rijnland		368.865
		0	368.865
1-1-2024	saldo	368.865	
	rente 0%	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage aan Holland Rijnland		368.865
		0	368.865
1-1-2025	saldo	0	

RS1005 Reserve onderhoud riolering

Soort:	Bestemmingsreserve
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	Het egaliseren van schommelingen in de jaarlijkse exploitatie van riolering.
Volume van de reserve:	
minimaal:	De reserve dient minimaal het saldo te bevatten om in de periode van het meerjarenonderhoudsbeeld (zoals vastgesteld in het GRP) een 100% kostendekking te kunnen handhaven.
maximaal:	Het maximum is gelijk aan het minimum. Indien het saldo van deze reserve boven deze grens uitkomt, dan is er sprake van een dekking van meer dan 100%, hetgeen zou moeten leiden tot een neerwaartse bijstelling van het te heffen rioolrecht.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling
Looptijd:	Gelijk aan de onderhoudsperiode in het laatst vastgestelde GRP.
Risico:	Niet van toepassing.
Voeding:	Deze reserve wordt gevoed met het niet bestede deel in een jaar van het budget riolering.
Opmerking:	Voor het (groot) onderhoud van de riolering worden de kosten inclusief b.t.w. voor 100% afgedekt door de te heffen rioolrechten. Op termijn zal het saldo van deze reserve binnen de kostenopstelling van het GRP benodigd zijn voor het afdekken van de uitgaven. De opgenomen stortingen kunnen fluctueren doordat de inkomsten rioolheffing of werkelijke uitgaven afwijken van de begrote bedragen in het GRP. De schommeling in de kapitaallasten (=begroot versus realisatie) wordt conform BBV verwerkt via de voorziening riolering.

RS1005 Reserve onderhoud riolering

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	4.512.851	
	rente 0 %	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	eenmalige toevoeging ivm notitie rente 2017	480.356	
	* op basis van actualisatie GRP 2014-2018	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	dekking saldo taakveld riolering		6.653
		480.356	6.653
1-1-2018	saldo	4.986.554	
	rente 0 %	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	* op basis van actualisatie GRP 2014-2018	40.362	
		40.362	0
1-1-2019	saldo	5.026.916	
	rente 0 %	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	* op basis van actualisatie GRP 2014-2018	74.426	
		74.426	0
1-1-2020	saldo	5.101.342	
	rente 0 %	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* op basis van actualisatie GRP 2014-2018	30.461	
		30.461	0
1-1-2021	saldo	5.131.803	
	rente 0 %	0	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* op basis van actualisatie GRP 2014-2018	38.158	
		38.158	0
1-1-2022	saldo	5.169.961	

RS1006 Reserve duurzaamheid

Soort: Bestemmingsreserve

Beschikkingsbevoegdheid: Gemeenteraad

Opmerking: In de begroting 2016 heeft de raad besloten om ten laste van de algemene reserve een reserve duurzaamheid te vormen ad € 150.000 ter dekking voor het verstrekken van duurzaamheidsleningen aan particuliere woningeigenaren. Deze dekking vanuit de reserve is echter niet noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het beschikbaar stellen van duurzaamheidsleningen. Deze leningen worden namelijk verstrekt via de SVn, middels een revolverend fonds. Daarom wordt bij de bestuursrapportage 2017 voorgesteld om de reserve duurzaamheid te laten vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. De duurzaamheidsleningen zullen vervolgens gefinancierd worden uit de rekening-courant die de gemeente heeft bij de SVn, waar voldoende saldo op staat om deze duurzaamheidsleningen te kunnen financieren.

RS1006 Reserve duurzaamheid			
Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	150.000	
	rente 0%	0	
	vrijval duurzaamheidsreserve naar algemene reserve RS1006>>RS0000		150.000
		0	150.000
1-1-2018	saldo	0	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2019	saldo	0	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2020	saldo	0	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2021	saldo	0	
	rente 0%	0	
		0	0
1-1-2022	saldo	0	

RS1007 Reserve IMNOR

Soort:	Bestemmingsreserve
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	Het vormen van een bestemmingsreserve IMNOR ter dekking van kapitaallasten voor investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte met een jaarlijkse dotatie van € 200.275
Volume van de reserve: minimaal en maximaal	Jaarlijks bij de begroting wordt met een scope van 10 jaar bekeken wat de te verwachten investeringen en de daarbij te verwachten kapitaallasten zijn. De hoogte van de reserve moet dan in 10 jaar gelijk zijn aan de te verwachten kapitaallasten in die 10 jaar.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling
Looptijd:	Minimaal 10 jaar
Risico:	Niet van toepassing, hoogte dotatie wordt jaarlijks geactualiseerd.
Voeding:	Jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting
Opmerking:	Geen

RS1007 Reserve IMNOR

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	0	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2017		9.901
		200.275	9.901
1-1-2018	saldo	190.374	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2018		52.110
		200.275	52.110
1-1-2019	saldo	338.539	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2019		111.931
		200.275	111.931
1-1-2020	saldo	426.883	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2020		150.128
		200.275	150.128
1-1-2021	saldo	477.030	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2021		177.834
		200.275	177.834
1-1-2022	saldo	499.471	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2022		218.613
		200.275	218.613
1-1-2023	saldo	481.133	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2023		259.391
		200.275	259.391
1-1-2024	saldo	422.017	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2024		300.170
		200.275	300.170
1-1-2025	saldo	322.122	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2025		340.948
		200.275	340.948
1-1-2026	saldo	181.449	
	rente 0%	0	
	<u>Toevoegingen</u>		
	jaarlijkse dotatie	200.275	
	<u>Beschikkingen</u>		
	onttrekking 2026		381.727
		200.275	381.727
1-1-2027	saldo	-2	

VZ5002 Voorziening onderhoud gebouwen

Soort:	Voorziening
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	Voor het onderhoud aan alle gemeentelijke gebouwen is een meerjaren-onderhoudsplan opgesteld. Dit plan wordt periodiek geactualiseerd. Hierdoor blijft er duidelijkheid over het benodigde budget voor het onderhoud voor de periode van het meerjarenplan. Om de begroting gelijkmatig te belasten wordt jaarlijks een gelijk bedrag ten laste van de exploitatie gebracht en toegevoegd aan deze voorziening. Het bedrag is zodanig groot dat uit de voorziening binnen de termijn van de meerjarenonderhoudsplaning in het onderhoud aan de gebouwen kan worden voorzien.
Volume van de reserve:	Doordat de uitgaven niet altijd gelijkmatig over de jaren verspreid zijn, kan het saldo van deze voorziening schommelen. Het saldo mag hierbij minimaal nihil zijn, doch ingevolge de voorschriften nooit negatief.
minimaal:	
maximaal:	Afgestemd op het meest recente onderhoudsplan moet de voorziening voldoende middelen bevatten voor het onderhoud in de uit dit plan blijkende onderhoudsperiode.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling
Looptijd:	Gelijk aan de onderhoudsperiode van het meest recent vastgestelde onderhoudsplan voor de gebouwen.
Bestemming rentebaten:	Niet van toepassing.
Renteniveau:	Volgens de BBV zijn rentetoevoegingen aan voorzieningen niet toegestaan.
Risico:	Niet van toepassing.
Voeding:	Deze voorziening wordt gevoed met de jaarlijkse dotatie ten laste van de exploitatierekening.
Opmerking:	Niet van toepassing.

VZ5002 Voorziening onderhoud gebouwen

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	771.873	
	rente 0%		
	<u>Toevoegingen</u>		
	* dotatie volgend uit onderhoudsplan	141.621	
	* dotatie Tweesprong t.l.v. T52000	90.000	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage onderhoud Tweesprong		90.000
	* groot onderhoud gebouwen (losse/vaste voorraad)		556.486
		231.621	646.486
1-1-2018	saldo	357.008	
	rente 0%		
	<u>Toevoegingen</u>		
	* dotatie volgend uit onderhoudsplan	141.621	
	* dotatie Tweesprong t.l.v. T52000	90.000	
	<u>Beschikkingen</u>		
	bijdrage onderhoud Tweesprong		90.000
	* groot onderhoud gebouwen (losse/vaste voorraad)		102.503
		231.621	192.503
1-1-2019	saldo	396.125	
	rente 0%		
	<u>Toevoegingen</u>		
	* dotatie volgend uit onderhoudsplan	141.621	
	* dotatie Tweesprong t.l.v. T52000	90.000	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* bijdrage onderhoud Tweesprong		90.000
	* groot onderhoud gebouwen (losse/vaste voorraad)		205.687
		231.621	295.687
1-1-2020	saldo	332.059	
	rente 0%		
	<u>Toevoegingen</u>		
	dotatie volgend uit onderhoudsplan	141.621	
	dotatie Tweesprong t.l.v. T52000	90.000	
	<u>Beschikkingen</u>		
	Bijdrage onderhoud Tweesprong		90.000
	groot onderhoud gebouwen (losse/vaste voorraad)		276.568
		231.621	366.568
1-1-2021	saldo	197.112	
	rente 0%		
	<u>Toevoegingen</u>		
	dotatie volgend uit onderhoudsplan	141.621	
	dotatie Tweesprong t.l.v. T52000	90.000	
	<u>Beschikkingen</u>		
	Bijdrage onderhoud Tweesprong		90.000
	groot onderhoud gebouwen (losse/vaste voorraad)		111.685
		231.621	201.685
1-1-2022	saldo	227.047	

VZ5003 Voorziening verplichting wethouderspensioenen

Soort:	Voorziening
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	De pensioenverplichting voor ambtenaren is ondergebracht bij het ABP. Voor wethouders is dit niet het geval. Deze verplichting rust bij de gemeente zelf. Om in de toekomst aan deze verplichting te kunnen voldoen, wordt een voorziening gevormd.
Volume van de reserve: minimaal:	De minimale omvang van deze voorziening is gelijk aan het totaal van de meest recente en jaarlijks op te stellen actuariële berekening van de pensioenverplichtingen van wethouders en ex-wethouders van de gemeente Kaag en Braassem en de voormalige gemeenten Alkemade en Jacobswoude. Voor de niet actieve wethouders, die nog geen pensioenuitkering ontvangen omdat zij nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, wordt de actuariële berekening eens in de 5 jaar opgesteld. De benodigde voorziening wordt voor deze groep niet actieve wethouders tussentijds zo goed mogelijk geraamd.
maximaal:	Het maximale bedrag is gelijk aan het minimale bedrag.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Bedrijfsvoering
Looptijd:	Loopt parallel aan de looptijd van de pensioenopbouw tot aan het uitkeringsmoment.
Bestemming rentebaten:	De rente wordt toegevoegd aan deze voorziening die tegen contante waarde is.
Renteniveau:	De voorziening is inclusief de rentebijbeschrijving toereikend voor het ingestelde doel. Wijziging van het rentepercentage gaat gepaard met een mutatie op het saldo van deze voorziening.
Risico:	Niet van toepassing.
Voeding:	Jaarlijks wordt aan de hand van de actuariële berekening bekeken of de voorziening nog toereikend is. Indien noodzakelijk zal deze voorziening ten laste van de exploitatie worden aangevuld.
Opmerking:	Niet van toepassing.

VZ5003 Voorziening verplichting wethouderspensioenen

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	2.764.307	
	rente 2,5%	69.108	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* geraamde pensioenuitkeringen 2017		82.958
		69.108	82.958
1-1-2018	saldo	2.750.457	
	rente 2,5%	68.761	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* geraamde pensioenuitkeringen 2018		84.924
		68.761	84.924
1-1-2019	saldo	2.734.294	
	rente 2,5%	68.357	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* geraamde pensioenuitkeringen 2019		86.623
		68.357	86.623
1-1-2020	saldo	2.716.029	
	rente 2,5%	67.901	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* geraamde pensioenuitkeringen 2020		88.355
		67.901	88.355
1-1-2021	saldo	2.695.575	
	rente 2,5%	67.389	
	<u>Beschikkingen</u>		
	* geraamde pensioenuitkeringen 2021		90.122
		67.389	90.122
1-1-2022	saldo	2.672.842	

VZ5999 Voorziening verwachte tekorten grondexploitaties

Soort:	Voorziening
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	Ingevolge de voorschriften (Besluit begroting en verantwoording) dient er een voorziening te worden gevormd voor bouwgrondexploitatieplannen waarbij een nadelig exploitatieresultaat wordt verwacht. Ingevolge de voorschriften is dit geen voorziening zoals voorzieningen die worden aangetroffen onder de passiefzijde van de balans, maar een voorziening die moet worden gecorrigeerd op de waarde van het actief aan de actiefzijde van de balans.
Volume van de reserve:	
minimaal:	De minimale omvang van deze voorziening is gelijk aan de te verwachten verliezen bij de bouwgrondexploitatie tegen contante waarde berekening.
maximaal:	Het maximale bedrag is gelijk aan het minimale bedrag.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling
Looptijd:	Loopt parallel aan de looptijd van de betreffende bouwgrondexploitatieplannen.
Bestemming rentebaten:	De rente wordt toegevoegd aan deze voorziening die tegen contante waarde is.
Renteniveau:	De rente berekend over de verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de ECB voor de inflatie binnen de Eurozone; zijnde 2%. Wanneer het toekomstperspectief van de ECB wordt bijgesteld, kan het percentage opnieuw worden gezien door de Commissie BBV.
Risico:	Niet van toepassing.
Voeding:	De omvang van de voorziening wordt jaarlijks gemuteerd op basis van de verwachte verliezen van verliesgevende grondexploitaties.
Opmerking:	Niet van toepassing.

VZ 5999 Voorziening verwachte tekorten grondexploitaties

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	8.910.867	
	rente 2%	178.217	
		178.217	0
1-1-2018	saldo	9.089.084	
	rente 2%	181.782	
	<u>Beschikkingen</u>		
		181.782	0
1-1-2019	saldo	9.270.866	
	rente 2%	185.417	
	<u>Beschikkingen</u>		
	afsluiten Centrumplan Leimuiden in 2019		2.439.059
	afsluiten Connexxion Leimuiden in 2019		130.201
		185.417	2.569.260
1-1-2020	saldo	6.887.023	
	rente 2%	137.740	
		137.740	0
1-1-2021	saldo	7.024.763	
	rente 2%	140.495	
	<u>Beschikkingen</u>		
		140.495	0
1-1-2022	saldo	7.165.259	

VZ5005 Voorziening Ghoybos

Soort:	Voorziening
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	In 2015 is de gemeente eigenaar geworden van het Ghoybos. Bij de overdracht heeft de gemeente een beheervergoeding ontvangen van de provincie Zuid-Holland van netto € 245.400 voor het beheer van groen, wegen en kunstwerken voor een periode van 15 jaar. Volgens de BBV-voorschriften is hiervoor een voorziening gevormd. Van 2016 t/m 2030 zal jaarlijks een bedrag worden onttrokken uit deze voorziening ter dekking van de beheerkosten Ghoybos, waarna voorziening per ultimo 2030 nihil zal zijn en kan worden opgeheven.
Volume van de voorziening:	
minimaal:	De omvang van de voorziening is de ontvangen afkoopsom (gebaseerd op de contante waarde van 15 jaar onderhoudslasten), ter dekking van de beheerkosten Ghoybos.
maximaal:	Het maximale bedrag is gelijk aan het minimale bedrag.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling
Looptijd:	Gelijk aan de beheerperiode van groen, wegen en kunstwerken van 15 jaar.
Bestemming rentebaten:	De rente wordt toegevoegd aan deze voorziening die tegen contante waarde is.
Renteniveau:	De voorziening is inclusief de rentebijschrijving toereikend voor het ingestelde doel.
Risico:	Niet van toepassing.
Voeding:	Niet van toepassing.
Opmerking:	Niet van toepassing.

VZ5005 Voorziening Ghoybos

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	229.040	
	rente 2%	4.581	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		16.360
		4.581	16.360
1-1-2018	saldo	217.261	
	rente 2%	4.345	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		4.345	19.145
1-1-2019	saldo	202.461	
	rente 2%	4.049	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		4.049	19.145
1-1-2020	saldo	187.366	
	rente 2%	3.747	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		3.747	19.145
1-1-2021	saldo	171.969	
	rente 2%	3.439	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		3.439	19.145
1-1-2022	saldo	156.263	
	rente 2%	3.125	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		3.125	19.145
1-1-2023	saldo	140.244	
	rente 2%	2.805	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		2.805	19.145
1-1-2024	saldo	123.904	
	rente 2%	2.478	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		2.478	19.145
1-1-2025	saldo	107.238	
	rente 2%	2.145	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		2.145	19.145
1-1-2026	saldo	90.238	
	rente 2%	1.805	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		1.805	19.145
1-1-2027	saldo	72.898	
	rente 2%	1.458	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		1.458	19.145
1-1-2028	saldo	55.211	
	rente 2%	1.104	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		1.104	19.145
1-1-2029	saldo	37.171	
	rente 2%	743	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		743	19.145
1-1-2030	saldo	18.769	
	rente 2%	375	
	Onttrekking		
	dekking beheerkosten Ghoybos		19.145
		375	19.145
1-1-2031	saldo	0	

VZ5006 Voorziening riolering

Soort:	Voorziening
Beschikkingsbevoegdheid:	Gemeenteraad
Bestemming/doelstelling:	De voorziening is bedoeld om de kapitaallasten van investeringen in rioleringen te egaliseren.
Volume van de voorziening:	
minimaal:	Nihil (niet negatief).
maximaal:	Het niet bestede deel van de begrote kapitaallasten.
Budgetverantwoordelijke:	Manager Ontwikkeling
Looptijd:	Gelijk aan de onderhoudsperiode in het laatst vastgestelde GRP
Bestemming rentebaten:	Niet van toepassing.
Renteniveau:	Volgens de BBV zijn rentetoevoegingen aan voorzieningen niet toegestaan.
Risico:	Niet van toepassing.
Voeding:	Deze voorziening wordt gevoed met de jaarlijkse dotatie ten laste van de exploitatierekening.
Opmerking:	Niet van toepassing.

VZ5006 Voorziening riolering

Datum	Omschrijving	Baten	Lasten
1-1-2017	saldo	269.718	
		0	0
1-1-2018	saldo	269.718	
		0	0
1-1-2019	saldo	269.718	
		0	0
1-1-2020	saldo	269.718	
		0	0
1-1-2021	saldo	269.718	
		0	0
1-1-2022	saldo	269.718	

MEMO

datum	26 september 2017	☒ ter informatie	☐ ter circulatie
aan	Gemeenteraad	☐ ter kennisneming	☐ volgens afspraak
cc		☒ ter behandeling	☐ voor commentaar
opsteller	J.M.A. van Beek		
afzender	B&W		
onderwerp	Memo met effecten septembercirculaire		

Uitkeringsjaar 2016

De uitkering voor het jaar 2016 wordt bijgesteld met € 59.000 negatief. Reden hiervoor is een onjuiste interpretatie van de definitie voor bijstandsontvangers in de meicirculaire 2017. Het aantal is naar boven bijgesteld. Om dit te kunnen bekostigen heeft het rijk de uitkeringsfactor naar beneden bijgesteld.

Uitkeringsjaar 2017

Ook voor het jaar 2017 wordt de uitkering (inclusief Wmo oud) negatief bijgesteld, nu met een bedrag van € 114.000. Dit is het resultaat van onderstaande aanpassingen:

- Negatief accres / plafond BTW-compensatiefonds
Vanwege lagere rijksuitgaven (als gevolg van onder andere uitvoeringsmeevallers op de SZW-begroting) wordt in het kader van 'samen de trap op, samen de trap af' de omvang van het gemeentefonds verlaagd.
Naar inschatting van het ministerie van Financiën declareren gemeenten in 2017 meer BTW dan was voorzien in de meicirculaire 2017. Dit leidt tot een uitname uit het gemeentefonds.
De totale verlaging van het gemeentefonds komt hiermee neer op 11 uitkeringspunten. Het bedrag onderworpen aan de uitkeringsfactor bedraagt dit jaar ongeveer € 14,9 miljoen, waardoor de bijstelling neerkomt op € 165.000 nadelig.
- Verhoogde asielinstroom
Op basis van het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom ontvangen gemeenten voor 2016 en 2017 een bedrag per een in die gemeente geplaatste vergunninghouder. De septembercirculaire bevat de bedragen die zijn toegekend over de periode mei tot en met augustus 2017, dit komt neer op € 35.000 voordelig.
- Wmo oud
De integratie-uitkering Wmo geeft een bijstelling van € 16.000 voordelig. Dit wordt veroorzaakt door het gebruik van actuelere maatstafaantallen.

Uitkeringsjaar 2018

In 2018 kunnen we rekening houden met een bijstelling van € 174.000 voordelig. Dit is het resultaat van onderstaande ontwikkelingen:

- Positief accres
De Miljoenennota 2018 vermeldt dat het kabinet besloten heeft om extra geld uit te trekken voor de Belastingdienst, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, onderwijs en veiligheid. Dit betekent een positief accres. Samen met het negatieve accres van 2017 is er sprake van een bijstelling van de uitkeringsfactor met 5 uitkeringspunten. Voor Kaag en Braassem komt dit neer op € 75.000 voordelig.
- Hogere OZB-waarden
Een toename van de OZB-waarden geeft een grotere korting op de algemene uitkering. Dit komt neer op een bijstelling van € 77.000 negatief.
- Toename aantal inwoners
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal inwoners verwerkt. Het betekent een bijstelling van € 93.000 voordelig ten opzichte van de meicirculaire. In de begroting hebben we echter al rekening gehouden met een bijstelling van € 44.000. Ten opzichte van de begroting betekent dit dus een extra voordeel van € 49.000.
- Toename aantal huishoudens
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal huishoudens verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 24.000 voordelig.
- Toename aantal minderheden
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal minderheden verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 56.000 voordelig.
- Toename aantal bedrijfsvestigingen
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal bedrijfsvestigingen verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 17.000 voordelig.
- Wmo oud
De integratie-uitkering Wmo geeft een bijstelling van € 16.000 voordelig. Dit wordt veroorzaakt door het gebruik van actuelere maatstafaantallen.
- Overige bijstellingen € 14.000 voordelig.

Uitkeringsjaar 2019

In 2019 kunnen we rekening houden met een bijstelling van € 111.000 voordelig. Dit is het resultaat van onderstaande ontwikkelingen:

- Accres / uitkeringsfactor
De accressen uit 2017 en 2018 worden doorgetrokken naar 2019. Voor het jaar 2019 zelf worden de rijksuitgaven een stuk lager geraamd, wat een negatief accres voor dit jaar betekent. Het totaal accres valt per saldo negatief uit. De reden voor de lagere raming in 2019 wordt niet genoemd in de circulaire. Een mutatie in de uitkeringsbasis valt echter positief uit voor de uitkeringsfactor, waardoor er per saldo toch een kleine positieve

bijstelling van de uitkeringsfactor ontstaat met 1 punt. Dit komt neer op een bedrag van € 15.000 voordelig.

- Hogere OZB-waarden
Een toename van de OZB-waarden geeft een grotere korting op de algemene uitkering. Dit komt neer op een bijstelling van € 78.000 negatief.
- Toename aantal inwoners
De verhoging ten opzichte van de meicirculaire komt neer op een bijstelling van € 94.000 voordelig. In de begroting hebben we echter al rekening gehouden met een bijstelling van € 44.000. Ten opzichte van de begroting betekent dit dus een extra voordeel van € 50.000.
- Toename aantal huishoudens
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal huishoudens verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 24.000 voordelig.
- Toename aantal minderheden
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal minderheden verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 57.000 voordelig.
- Toename aantal bedrijfsvestigingen
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal bedrijfsvestigingen verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 17.000 voordelig.
- Wmo oud
De integratie-uitkering Wmo geeft een bijstelling van € 16.000 voordelig. Dit wordt veroorzaakt door het gebruik van actuelere maatstafaantallen.
- Overige bijstellingen € 10.000 voordelig.

Uitkeringsjaar 2020

In 2020 kunnen we rekening houden met een bijstelling van € 68.000 voordelig. Dit is het resultaat van onderstaande ontwikkelingen:

- Accres / uitkeringsfactor
De accresen uit 2017 tot en met 2019 worden doorgetrokken naar 2020. Met het accres over 2020 erbij valt het totaal accres positief uit.
Het ministerie verwacht echter in 2020 een hogere uitkeringsbasis (mede door toename van de OZB-waarden) hetgeen de uitkeringsfactor negatief beïnvloedt.
Per saldo ontstaat er een negatieve bijstelling van de uitkeringsfactor met 3 punten. Dit komt neer op een bedrag van € 45.000 nadelig.
- Hogere OZB-waarden
Een toename van de OZB-waarden geeft een grotere korting op de algemene uitkering. Dit komt neer op een bijstelling van € 79.000 nadelig.
- Toename aantal inwoners
De verhoging ten opzichte van de meicirculaire komt neer op een bijstelling van

€ 94.000 voordelig. In de begroting hebben we echter al rekening gehouden met een bijstelling van € 44.000. Ten opzichte van de begroting betekent dit dus een extra voordeel van € 50.000.

- Toename aantal huishoudens
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal huishoudens verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 24.000 voordelig.
- Toename aantal minderheden
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal minderheden verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 58.000 voordelig.
- Toename aantal bedrijfsvestigingen
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal bedrijfsvestigingen verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 17.000 voordelig.
- Wmo oud
De integratie-uitkering Wmo geeft een bijstelling van € 16.000 voordelig. Dit wordt veroorzaakt door het gebruik van actuelere maatstafaantallen.
- Overige bijstellingen € 27.000 voordelig.

Uitkeringsjaar 2021

In 2021 kunnen we rekening houden met een bijstelling van € 33.000 voordelig. Dit is het resultaat van onderstaande ontwikkelingen:

- Accres / uitkeringsfactor
De accresen uit 2017 tot en met 2020 worden doorgetrokken naar 2021. Met het accres over 2021 erbij valt het totaal accres positief uit.
Het ministerie verwacht echter in 2021 een hogere uitkeringsbasis (mede door toename van de OZB waarden) hetgeen de uitkeringsfactor negatief beïnvloed.
Per saldo ontstaat er een negatieve bijstelling van de uitkeringsfactor met 6 punten. Dit komt neer op een bedrag van € 91.000 nadelig.
- Hogere OZB-waarden
Een toename van de OZB-waarden geeft een grotere korting op de algemene uitkering. Dit komt neer op een bijstelling van € 79.000 nadelig.
- Toename aantal inwoners
De verhoging ten opzichte van de meicirculaire komt neer op een bijstelling van € 94.000 voordelig. In de begroting hebben we echter al rekening gehouden met een bijstelling van € 44.000. Ten opzichte van de begroting betekent dit dus een extra voordeel van € 50.000.
- Toename aantal huishoudens
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal huishoudens verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 24.000 voordelig.
- Toename aantal minderheden
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal minderheden verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 58.000 voordelig.

- Toename aantal bedrijfsvestigingen
Het ministerie heeft de meest actuele stand van het aantal bedrijfsvestigingen verwerkt. Dit geeft een bijstelling van € 17.000 voordelig.
- Toename klantenpotentieel
Het ministerie heeft de meest actuele verwachting verwerkt. Dit komt neer op een bijstelling van € 15.000 voordelig.
- Wmo oud
De integratie-uitkering Wmo geeft een bijstelling van € 16.000 voordelig. Dit wordt veroorzaakt door het gebruik van actuelere maatstafaantallen.
- Overige bijstellingen € 23.000 voordelig.

3D-taken

In 2017 valt de uitkering Deelfonds Sociaal Domein € 7.000 lager uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een kleine wijziging op het onderdeel Wmo.

In 2018 valt de uitkering Deelfonds Sociaal Domein € 59.000 lager uit. Dit wordt deels veroorzaakt door het wegvallen van taken met betrekking tot de kindertelefoon, vertrouwenswerk jeugd, anonieme hulplijn en de doventolkvoorziening. Deze voorzieningen gaan gefinancierd worden vanuit het ministerie van VWS. Verder heeft de SVB te maken met hogere uitvoeringskosten door een stijging van het aantal zorgovereenkomsten van het gemeentelijk domein en door reorganisatiekosten. Hiervoor wordt een bedrag uit de uitkering gehaald.

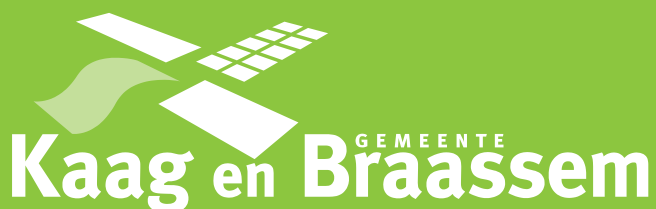
In 2019 valt de uitkering Deelfonds Sociaal Domein € 55.000 lager uit. Dit wordt veroorzaakt door het wegvallen van taken met betrekking tot de kindertelefoon, vertrouwenswerk jeugd, anonieme hulplijn en de doventolkvoorziening.

In 2020 valt de uitkering Deelfonds Sociaal Domein € 68.000 lager uit. Dit wordt deels veroorzaakt door het wegvallen van taken met betrekking tot de kindertelefoon, vertrouwenswerk jeugd, anonieme hulplijn en de doventolkvoorziening. Verder is er sprake van een verlaging van de uitkering om het transformatiefonds (een nieuw fonds, dat onder het ministerie van VWS komt te vallen) te bekostigen. Met dit fonds wordt de zelfredzaamheid van cliënten verhoogd.

In 2021 valt de uitkering Deelfonds Sociaal Domein € 71.000 lager uit. Dit wordt deels veroorzaakt door het wegvallen van taken met betrekking tot de kindertelefoon, vertrouwenswerk jeugd, anonieme hulplijn en de doventolkvoorziening. Verder is voor de gemeentelijke doelgroep banenafspraken en voor beschut werk de verantwoordelijkheid voor de no-riskpolis overgegaan van de gemeenten naar het rijk. De hiermee gepaard gaande extra kosten worden deels in mindering gebracht op de uitkering Sociaal Domein. En als laatste wordt dit jaar het Wsw-budget naar boven bijgesteld.

Monitor Verbonden Partijen en DVO's Kaag en Braassem

4 oktober 2017

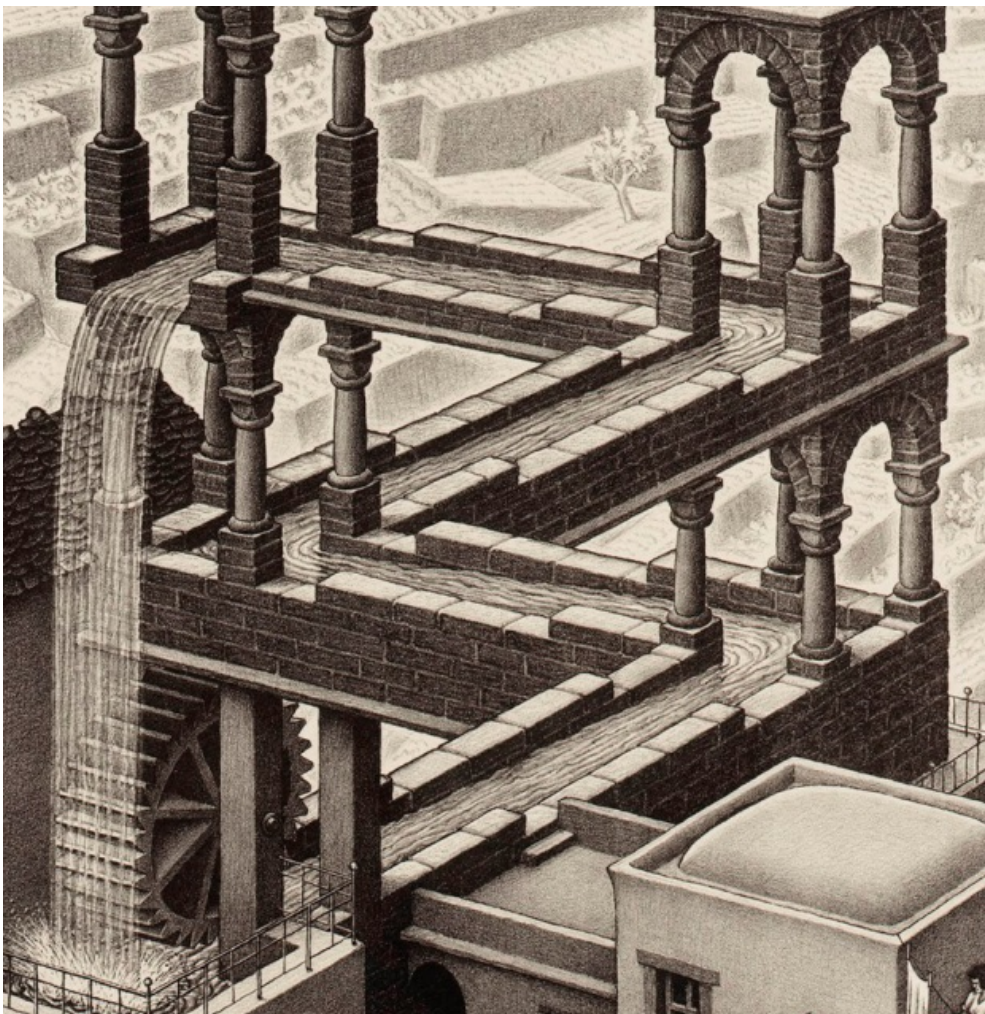
Bildderdam - Hoogmade - Kaag - Leimuiden - Nieuwe Wetering - Oud Ade - Oude Wetering - Rijnsaterwoude - Rijpwetering - Roelofarendsveen - Woubrugge

Doel van deze Monitor

Actueel inzicht geven over de Verbonden partijen, Dienstverleningsovereenkomsten en subsidierelaties van gemeente Kaag en Braassem.

Opsteller: A. Wester- van Vliet
Afdeling Ontwikkeling.

Wijzigingen en actualiteiten ten opzichte van de vorige versie (juni 2017)
zijn *cursief* en in *donkerblauw* aangegeven.

Inhoudsopgave

Doel van deze Monitor	2
Inleiding	4
Verbonden Partijen Kaag en Braassem	5
Holland Rijnland	6
Omgevingsdienst West Holland (ODWH)	13
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	16
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG HM)	19
Sociale werkvoorziening Alphen aan den Rijn (SWA)	23
De Tweesprong B.V.	25
Dienstverleningsovereenkomsten en subsidierelaties	28
Dvo's Behandeling bezwaarschriften	31
Dvo Uitvoering Bezwaaraftandeling Wmo	32
Dvo Uitvoering Bezwaaraftandeling Jeugd gemeente Kaag en Braassem 2015	33
Dvo Jeugdhulp 2017 - 2018	34
Dvo Uitvoering taken Werk en Inkomen	36
Dvo Huishoudelijk afval Cyclus	38
Dvo Bewegwijzering	39
Dvo Erfgoed Leiden en omstreken	40
MAG subsidieovereenkomst 2017-2018 De Driemaster	41
Overige verbonden partijen	42
Cyclus N.V.	42
Alliander N.V.	43
Oasen N.V.	44
Oasen N.V. is een structuurve	44
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	45
Braassemerland VOF	46
Bijlagen	47
Stemverhoudingen en bijdrage Verbonden Partijen	47
Kwadrant	48
Conclusie	50
Wat aan het onderzoek vooraf ging	51
Grip krijgen en houden	52
Begrippen	53

Inleiding

De gemeente Kaag en Braassem heeft ervoor gekozen een aantal taken onder te brengen in een samenwerking in diverse rechtsvormen, zowel publiek als privaat¹. Wanneer de gemeente zowel een *bestuurlijk* als een *financieel belang* heeft in een andere partij, is dat voor de gemeente een verbonden partij.

Deelname aan een verbonden partij brengt met zich mee dat er dilemma's ontstaan met als kernvraag "hoe houd ik grip" als gemeente, raad en college. In combinatie met een forse financiële verplichting richting de verbonden partij ontstaat de urgentie om inzicht te krijgen over de partijen waar u daadwerkelijk uw invloed kunt aanwenden. In deze verbonden partijen is ook een aanmerkelijk deel van het jaarlijkse budget uit de begroting ondergebracht. Om goede instrumenten te ontwikkelen en effectieve sturing op verbonden partijen is het belangrijk eerst inzicht te krijgen in de feiten.

Deze monitor richt zich op de intergemeentelijke samenwerkingen in gemeenschappelijke regelingen, de Dienstverleningsovereenkomsten (Dvo's) en subsidierelaties. Naast deze vorm van samenwerking zijn er de deelnemingen in privaatrechtelijke deelnemingen, zoals Naamloze Vennootschappen in het overzicht opgenomen.

Een DVO is gebaseerd op een overeenkomst of contract en heeft daarmee al een ander karakter dan een gemeenschappelijke regeling. Immers daar komt het eigenaarschap van de gemeente aan de orde. In een gemeenschappelijke regeling ben je altijd met anderen eigenaar van de regeling. De discussie rond grip gaat dan over de invulling van die eigenaarsrol.

Anders dan in de Wet gemeenschappelijke regelingen geregeld bepaal je als 'private' partijen samen wat je vastlegt in een overeenkomst. Aanleiding, looptijd, wijze van uitvoering, evaluatie en verantwoording etc zijn maatwerk. Bij een Dvo gaat het eerder om contractmanagement en contractbeheer en minder om een samenwerking op basis van gelijkwaardigheid. Bij een Dvo is er ook sprake van een klantrelatie. Er is immers sprake van een dienstverlenende organisatie en een organisatie die de diensten ontvangt.

Op verzoek van de raads werkgroep is dit document samen met de Perspectiefnota 2018 aan de raad aangeboden op 19 juni 2017 en vastgesteld.

Op 4 juli 2016 is het onderzoek uit de voormalige *Notitie Verbonden partijen* aan de raads werkgroep regiozaken aangeboden. De insteek van deze notitie was om inzicht te krijgen in de financiële bijdrage aan onze Verbonden partijen (wat het kost) in verhouding tot het bestuurlijk belang (hoeveel invloed kunnen we uitoefenen op de samenwerking?). Omdat dit overzicht interessant is en actueel blijft is deze informatie in de bijlage opgenomen.

¹ Wettekst uit het Besluit begroting en verantwoording artikel 1: Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In de bijlage bij de achtergrondinformatie vindt u uitgebreide informatie over de juridische vormen en begrippen.

Verbonden Partijen Kaag en Braassem

Kaag en Braassem neemt deel aan de volgende verbonden partijen en vennootschappen.

- Holland Rijnland
- Omgevingsdienst West Holland
- Veiligheidsregio Hollands Midden
- Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG HM)
- Sociale werkvoorziening Alphen aan den Rijn (SWA)
- De Tweesprong B.V.
- Cyclus N.V.
- Alliander N.V.
- Oasen N.V.
- Bank Nederlandse Gemeenten N.V.
- Gemeente Kaag en Braassem Grondexploitatie Braassemerland VOF

Per verbonden partij wordt de volgende informatie uiteengezet:

- Algemeen doel van de verbonden partij
- Doel Kaag en Braassem
- Bestuurlijk
- Gemeentelijke bijdrage
- Risico's
 - o Onder risico's worden verstaan alle voorzienbare risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd, of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.
- Weerstandsvermogen
 - o Dit is het vermogen van de verbonden partij om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
- Zijn er onderdelen waarop we meer invloed op uit kunnen oefenen
- Extra informatie

Omgevingsdienst
West-Holland

Holland Rijnland

Holland Rijnland is het samenwerkingsverband van en voor veertien gemeenten met gezamenlijk een uitstekende woonregio en een aantal sterke topsectoren (Greenports, Biobased, Space en Life Science & Health).

Algemeen doel Holland Rijnland

De deelnemende gemeenten streven er met elkaar naar de goede woon- en leefomgeving te versterken en in te zetten op het verbeteren van de arbeids- en recreatiemogelijkheden in het gebied Holland Rijnland. In de domeinen maatschappij, economie en leefomgeving faciliteert Holland Rijnland regionale samenwerking en de gemeenschappelijke, regionale belangen te behartigen bij het rijk, de provincie en andere invloedrijke overlegstructuren. Daarnaast voert zij taken uit die aan het samenwerkingsorgaan zijn overgedragen: de Regiotaxi, de Urgentiecommissie Woonruimte en het Regionaal Bureau Leerplicht.

Doel Kaag en Braassem

Kaag en Braassem profiteert van het schaalvoordeel en slagkracht van deze strategische samenwerking.

Bestuurlijk

De burgemeester en wethouder Hoek hebben zitting in het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat (inclusief voorzitter) uit zeven leden. Het AB bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente; 28 in totaal met gezamenlijk 186 stemmen (waarvan Kaag en Braassem 9).

Gemeentelijke bijdrage *(NB is gebaseerd op de begroting 2018 vastgesteld in het AB op 21 juni 2017)*

Bijdrage aan Holland Rijnland in 2018	Kaag en Braassem
Speerpunten Maatschappij	14.497
Lopende zaken Maatschappij	7.881
Domein Maatschappij	22.378
Speerpunten Economie	16.439
Lopende zaken Economie	1.380
Domein Economie	17.819
Speerpunten Leefomgeving	12.489
Lopende zaken Leefomgeving	3.019
Domein Leefomgeving	15.508
Speerpunten Netwerkmanagement	9.211
Lopende zaken Netwerkmanagement	9.668
Domein Netwerkmanagement	18.879
Programma Inhoudelijke Agenda	74.583
Programma Regionaal Bureau Leerplicht	49.868
Programma Uitv. Taken Woonruimte verdeling Verkeer en Vervoer	35.614
Programma cofinanciering	12.831
Programma Overhead	68.767

Programma Overhead RBL	35.126
Programma Overhead totaal	103.893
Totaal Reguliere Bijdragen (Excl. TWO & Frictie)	276.789
Programma Frictie	12.185
Programma TWO Jeugdhulp	68.376
Totaal Gemeentelijke Bijdrage (incl. TWO Jeugdhulp & Frictie)	357.351
Waarvan: Regionale commissie Beroep en Bezwaar	10.460
Regionaal Investeringsfonds 2017 (looptijd tot en met 2024)	368.865

Risico's

Elke organisatie kent risico's uit reguliere bedrijfsvoering. Zo ook Holland Rijnland. Oorzaken hiervan kunnen gelegen zijn in onder meer debiteurenbeheer, subsidiestromen van derden, personeelskosten, ziektekosten en automatisering. Er zijn processen ingericht om deze risico's zoveel als mogelijk te beperken. De maximale omvang van eventueel optreden risico's worden geraamd op € 100.000 (1% van de lasten, afgerond).

Bij de 25% bezuinigingsslag van #Kracht 15 is er besloten een groot aantal taken niet meer te doen (besluit AB 5 maart 2014). In de loop van de tijd is gebleken dat er taken zijn waar toch behoefte aan is. Voorbeeld daarvan is het beheer van de Regionale verkeers- en milieukaart Holland Rijnland, Behoefteterming bedrijfsterreinen, Regionale woonagenda en plan van aanpak OV visie. Het is mogelijk dat er in de toekomst behoefte ontstaat om een actualiteit regionaal op te pakken waarbij de colleges zich moeten realiseren dat agenderen bij Holland Rijnland kan betekenen dat er capaciteit en/of een bijdrage gevraagd kan worden als deze taak niet tot het vastgestelde pakket behoort.

Weerstandsvermogen

Het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland beschikt niet over vrije reserves. De deelnemende gemeenten zijn op grond van de gemeenschappelijke regeling gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële situatie bij het samenwerkingsorgaan en voor mogelijke tekorten of financiële tegenvallers.

De deelnemende gemeenten worden driemaal per jaar geïnformeerd over het verloop van de begroting van Holland Rijnland door middel van de begroting, de tussenrapportage (turap) en de jaarrekening. Eventuele risico's worden daarin aangegeven. De gemeenten worden in staat geacht op basis van deze informatie voldoende voorzieningen in de eigen begroting te treffen. Deze eventuele risico's kunnen betrokken worden in het geheel van de door de gemeente gelopen risico's. Uit dit oogpunt is er geen afzonderlijke risicoreserve bij de gemeenschappelijke regeling aangehouden.

Zijn er onderdelen waar we meer invloed op kunnen uitoefenen?

In december 2015 is de 'Inhoudelijke agenda 2016-2020' vastgesteld waarbij de verschuiving plaatsvindt van 'regionale organisatie' naar 'regionaal organiseren'. In het 'nieuwe' Holland Rijnland zal de nadruk vooral komen te liggen op de platformfunctie

en de belangenbehartiging. Het ontwikkelen van beleid wordt opgepakt door gemeenten en clusters van gemeenten. Holland Rijnland kan initiëren in kansrijke nieuwe sectoren maar dit zal dan vooral vanuit de platformfunctie (gemeenten/clusters) verder afgestemd en ontwikkeld moeten worden.

Het is zaak voor Kaag en Braassem om haar kernkwaliteiten op het gebied van groen, recreatie en toerisme, (glas)tuinbouw, wonen, handel, en logistiek te vertalen naar de in de Inhoudelijke agenda genoemde speerpunten om in haar rol als 'opdrachtgever' focus op deze onderwerpen te houden en uitvoering te verzekeren. Na het bepalen van zijn focus in september 2016 heeft het college op 20 september 2016 ingestemd met een notitie over de stand van zaken van de uitwerking van de Inhoudelijke agenda en een overzicht van de door Kaag en Braassem geleverde inzet en gewenste resultaten.

De raads werkgroep regiozaken heeft de notitie op 7 december 2016 besproken en geconcludeerd dat de opgaven van Holland Rijnland ambitieus zijn. Er werd ingestemd met de wijze van uitvoering van de Inhoudelijke Agenda 2016 -2020. Inmiddels is er een inventarisatie gaande naar de wijze waarop de deelnemende gemeenten actief uitvoering geven aan de speerpunten. Aan de hand van de concept- Regionale agenda van Kaag en Braassem (*op 21 juni 2017 vastgesteld in de raad*) is er overleg met Holland Rijnland over de samenhang tussen deze agenda's en de uitwerking daarvan.

Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap Jeugdhulp (TWO)

TWO is bij Holland Rijnland ondergebracht. De gemeenten in Holland Rijnland (met uitzondering van Voorschoten) hebben afgesproken om in 2015 en 2016 in gezamenlijkheid het opdrachtgeverschap voor Jeugdhulp uit te voeren (door middel van een Dvo). Daarbij is onderscheid tussen inhoudelijk en technisch opdrachtgeverschap. Het inhoudelijk opdrachtgeverschap is vanwege de verbinding aan de platformfunctie Sociale agenda/jeugd belegd bij Holland Rijnland. Het technisch opdrachtgeverschap is vanuit bedrijfseconomische overwegingen (efficiency, massa/kwetsbaarheid, deskundigheid) belegd bij Servicepunt71. De Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap Jeugdhulp is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taken.

In het regionaal inkoopplan Jeugd is opgenomen om voor 2017 en 2018 een nieuwe Dvo af te sluiten met een optie tot verlenging van twee jaar voor het gezamenlijk opdrachtgeverschap voor de jeugdhulp. Deze Dvo is eind 2016 afgesloten. Aangezien Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem een deel van de inkoop voor de jeugdhulp lokaal invullen, ziet de Dvo er voor deze gemeenten anders uit dan voor de overige elf deelnemers. Voor deze gemeenten ziet de Dvo alleen toe op dat deel van de jeugdhulp dat regionaal is ingekocht.

Lokale inkoop jeugdhulp

Sinds 1 januari 2015 kopen wij samen met de andere gemeenten binnen Holland Rijnland jeugdhulp in. Wij hebben voor 2017 ervoor gekozen om - samen met gemeente Alphen aan den Rijn - een deel van de jeugdhulp zelf in te kopen. Het gaat hierbij om alle jeugdhulp, zoals in de Jeugdwet beschreven. In regionaal verband blijven we de gesloten jeugdhulp, de jeugdbescherming, jeugdreclassering, de integrale crisisdienst en Veilig thuis inkopen.

Voor het jaar 2017 hebben we tijdelijke overbruggingsovereenkomsten afgesloten met circa 50 jeugdhulpaanbieders die in 2016 ook in onze gemeente actief waren. Dit omdat we bij de eerdere aanbesteding jeugdhulp niet tot definitieve gunning hebben kunnen overgaan als gevolg van een uitspraak in hoger beroep. Het jaar 2017 wordt voor een nieuwe aanbesteding jeugdhulp gebruikt met als doel per 1 januari 2018 een overeenkomst af te sluiten met een nieuwe jeugdhulpaanbieder.

Regionaal Investeringsfonds (RIF)

De infraprojecten uit het RIF zijn gerealiseerd of vragen minder aandacht omdat ze in uitvoering gaan. Het gaat hierbij om de projecten Rijnland Route, HOV-net Zuid-Holland Noord, Programma ontsluiting Greenport, Herstructurering Greenport Duin- en Bollenstreek en Regionaal Groenprogramma.

Kaag en Braassem heeft nu toe € 953.884,73 uit het RIF ontvangen voor diverse groenprojecten in de gemeente (als max. 25% cofinanciering). De RIF-bijdragen zijn in Kaag en Braassem besteed aan o.a. de realisatie van de Meerbrug (Nieuwe Wetering - Haarlemmermeer) en de Natuurbelevingstuin De Bult Nieuwe Wetering die als landmark in Leidse Ommelanden is aangewezen. Voor de groen-recreatieve inrichting van het Ghoybos zijn RIF-gelden toegekend. Het Boeren-Leidse Kaasmuseum op Kaag en de recreatieboerderij Buitenverwachting Hoogmade hebben in 2016 een bijdrage ontvangen voor een kwaliteitsimpuls.

Op dit moment worden twee aanvragen voor cofinanciering uit het RIF voorbereid. De tweede fase voor Natuurbelevingstuin De Bult Nieuwe Wetering betreft het maken van een verbinding met de Ringvaart, toevoegen van belevingselementen op een knooppunt voor fietsen, wandelen en varen. De andere aanvraag betreft een gebiedsconcept Tulpen Vertellen; een programma over de tulpenhistorie en de tulpentoeekomst in het tuindersgebied Roelofarendsveen dat aanvullend is binnen de zgn. Tulpendriehoek Bollenstreek – Leiden – Roelofarendsveen.

#Kracht 15

Dit proces is afgerond.

Het transitietraject #Kracht 15 heeft de beoogde besparing van 25% behaald. De focus is gewijzigd van 'regionale organisatie' naar 'regionaal organiseren'. De nieuwe netwerkorganisatie Holland Rijnland stimuleert en faciliteert samenwerking tussen gemeenten onderling, bedrijfsleven, onderwijs en kennisinstellingen. Zij ondersteunt de gemeenten bij de duurzame en integrale ontwikkeling van de regio. Deze opgave heeft de organisatie Holland Rijnland vertaald in de volgende doelstelling: 'Holland Rijnland draagt binnen de regio zorg voor een optimale verbinding, ontmoeting en samenwerking op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied waarbij de ambities zijn bepaald in de hieronder genoemde Inhoudelijke Agenda 2016- 2020'.

Inhoudelijke Agenda 2016 - 2020

In december 2015 is de Inhoudelijke Agenda 2016- 2020 van de 14 samenwerkende gemeenten in het algemeen bestuur is vastgesteld. Deze Inhoudelijke Agenda geeft de regionale ambitie weer op de domeinen Maatschappij, Economie en Leefomgeving en de ondersteunende rol die dit vereist van Holland Rijnland. De Inhoudelijk Agenda bestaat uit vier ambities met dertien speerpunten:

Ambitie I. De regio Holland Rijnland heeft een optimaal niveau van sociale voorzieningen, lokaal en regionaal, waarbij de eigen kracht van de burger centraal staat.

1. De regio Holland Rijnland organiseert de jeugdhulp efficiënt en effectief.
2. De regio zorgt voor opvang en huisvesting van bijzondere doelgroepen.

Ambitie II. De regio Holland Rijnland is koploper in het toepassen van economische en technologische innovaties.

3. De regio is nationaal centrum voor aardobservatie en navigatietoepassingen.
4. De regio is koploper op het gebied van planteninhoudstoffen.
5. De regio is koploper in innovatieve aanpak van landbouwtransitie en bodemdaling in de veenweidegebieden als voorbeeld van circulaire economie.
6. Holland Rijnland sluit met de provincie Zuid-Holland een gebiedsdeal over de regionale bijdrage aan verduurzaming en vermindering van energiegebruik.

7. De regio steunt de uitbouw van de internationale economische kracht van de Greenports Duin- en Bollenstreek, Aalsmeer en regio Boskoop.
- Ambitie III. De regio Holland Rijnland is een aantrekkelijke en vitale woon- en leefomgeving.
8. De regio is proeftuin voor de aanpak van leegstand en hergebruik van kantoren en winkelruimte.
 9. De regio Holland Rijnland is een aantrekkelijke groene bestemming voor inwoners en recreanten.
 10. Beter benutten mobiliteitsnetwerk.
- Ambitie IV. De organisatie Holland Rijnland versterkt het strategisch vermogen van de samenwerkende gemeenten.
11. De organisatie Holland Rijnland ondersteunt de gemeenten bij het verwerven van subsidies voor regionale projecten
 12. De organisatie Holland Rijnland voorziet onze gemeenten van strategische verkenningen
 13. De organisatie Holland Rijnland deelt uitbundig kennis met de gemeenten.

Taken die Holland Rijnland uitvoert voor Kaag en Braassem:

- Regionale urgentiecommissie wonen. In 2016 zijn in totaal 11 urgentieaanvragen van inwoners uit Kaag en Braassem behandeld door de regionale urgentiecommissie wonen waarbij er 5 zijn toegewezen. Het totaal aantal aanvragen in de regio was 327 waarvan 146 toegewezen zijn.
- Regionale bezwarencommissie woonruimteverdeling. Het gaat hierbij om bezwaren tegen inschrijftijd, tegen afwijzing huisvestingsvergunning, tegen uitschrijving als woningzoekende en klachten tegen de regelgeving.
- Regionale huisvestingsverordening. De op 1 juli 2015 in werking getreden Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2015 is in maart 2016 gewijzigd. Het gaat hierbij om passendheidseisen en rechten van studerende vergunninghouders.
- Regionaal Groenprogramma: zie Regionaal Investeringsfonds
- Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en RMC/Jongerenloket
Het Verzuim 18+ is structureel belegd bij Holland Rijnland vanaf 1 augustus 2013. Hieronder is een vergelijking gemaakt van Kaag en Braassem met de regio op het gebied van leerlingen met verzuimmelding, langdurig verzuim, risico-leerlingen, absoluut verzuim en het aantal vrijstellingen over het schooljaar 2016 - 2017.

	Aantal	%	Regionaal aantal	Regionaal %
Leerlingen met melding relatief verzuim	107	2,66%	1476	2,40%
Langdurig verzuim	2	0,05%	19	0,03%
Risico-leerling	16	0,40%	131	0,21%
Absoluut verzuim	5	0,12%	113	0,18%
Vrijstellingen	15	0,37%	369	0,60%

Kaag en Braassem telt een totaal aantal verzuimers van 129 in het schooljaar 2016-2017. Dit betekent dat 2,7% van de leer- en kwalificatieplichtige jongeren uit Kaag en Braassem afgelopen jaar één of meerdere verzuimmeldingen had. In de regio Holland Rijnland ligt dit percentage op 2,4%.

Van de 129 meldingen zijn 72 meldingen geconstateerd. Drie kwart van de meldingen is afgehandeld met een waarschuwing of zijn afspraken gemaakt. Als deze maatregelen niet tot het gewenste resultaat leiden kan een leerplichtambtenaar een Halt-straf of proces-verbaal inzetten. Bij twee leerlingen is langdurig verzuim geconstateerd in het schooljaar 2016-2017. Dit houdt in dat een jongere ongeoorloofd langer dan vier weken verzuimt. Deze twee leerlingen zijn inmiddels weer naar school

- Regionale urgentiecommissie wonen. In 2016 zijn in totaal 11 urgentieaanvragen van inwoners uit Kaag en Braassem behandeld door de regionale urgentiecommissie wonen waarbij er 5 zijn toegewezen. Het totaal aantal aanvragen in de regio was 327 waarvan 146 toegewezen zijn.
- Regionale bezwarencommissie woonruimteverdeling. Het gaat hierbij om bezwaren tegen inschrijftijd, tegen afwijzing huisvestingsvergunning, tegen uitschrijving als woningzoekende en klachten tegen de regelgeving.
- Regionale huisvestingsverordening. De op 1 juli 2015 in werking getreden Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2015 is in maart 2016 gewijzigd. Het gaat hierbij om passendheidseisen en rechten van studerende vergunninghouders.
- Regionaal Groenprogramma: zie Regionaal Investeringsfonds
- Verkeersveiligheid: Kaag en Braassem doet mee aan de volgende projecten van Holland Rijnland uit het Actieprogramma Verkeersveiligheid:
 - Verkeerseducatie 0 – 4-jarigen op kinderdagverblijven en peuterspeelzalen
 - Verkeerseducatie 4 – 12-jarigen op basisscholen
 - Verkeerseducatie 12 – 16-jarigen op middelbare scholen
 - Campagnes zoals “De scholen zijn weer begonnen” en “Fietsverlichting”
 - Het wisselen van campagneposters op de campagneborden langs de wegen.Andere projecten van Holland Rijnland zoals “praktijkdagen Jonge Autorijders” en “rijvaardigheidsritten voor ouderen” vinden niet zozeer in Kaag en Braassem plaats, maar trekken wel deelnemers uit deze gemeente, het zijn regionale projecten. Kaag en Braassem doet zelf ook diverse projecten, met name op basisscholen, zoals Verkeersproef, Verkeersexamens, Streetwise en Verkeerslokaal. Voor het project “School op Seef/Verkeersleerkracht” (educatie 4-12-jarigen) doen 4 scholen uit Roelofarendsveen mee, 2 uit Leimuiden, 2 uit Woubrugge, 1 Hoogmade en 1 school uit Rijsaterwoude. Verder verzorgt Holland Rijnland ook verkeerseducatieprojecten op het voortgezet onderwijs zoals op het Bonaventura College in Roelofarendsveen.
- BDU-subsidies faciliteren. Kaag en Braassem heeft BDU-subsidie ontvangen voor o.a. de campagne ‘De scholen zijn weer begonnen’, verkeersexamens, gedragsbeïnvloeding verkeer, snelheidsdisplays, educatieproject groene voetstappen, aanleg schoolzones en Streetwise. In 2016 hebben we voor het eerst meegedaan aan het project de ‘jonge automobilistendagen’. Alle inwoners uit Kaag en Braassem tussen de 18 en 24 jaar met een rijbewijs hebben een uitnodiging gehad om hieraan deel te nemen en de opkomst was zeer goed. *Dit jaar hebben we opnieuw meegedaan met dit project en de reacties zijn zo goed dit we hier de komende jaren ook actief op blijven inzetten.*
- De gedragsbeïnvloedingprojecten worden door de provincie gesubsidieerd. Deze subsidie bedraagt 50 -75% afhankelijk van het type project.

Verder:

- *Faciliteren landschapsontwikkelingsplan Rijn- en Veenstreek.*

- *HOV-corridor Alphen aan den Rijn – Schiphol via Leimuiden.*
- *Lobby en belangenbehartiging m.b.t. OV in landelijk gebied, afstemming t.a.v. de OV concessie.*
- *Lobby provinciale bijdrage aanpassingen N207; noordelijk deel, onder meer verbreding N207 bij Leimuiden en parallelstructuur Leimuiderbrug.*
- *Bodemdaling is opgenomen in de Inhoudelijke Agenda en wordt de komende tijd een thema dat op regionaal niveau aandacht krijgt. Daarin wordt samengewerkt met de regio Midden Holland.*
- *SMASH / Schiphol: Holland Rijnland verzorgt kennisdeling en belangenbehartiging.*

Algemeen doel Omgevingsdienst

De Omgevingsdienst wil een kwalitatief hoogstaande uitvoeringsdeskundige zijn in het integraal aanpakken van omgevingsvraagstukken en staat voor het verbeteren en bewaken van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving in de regio Holland Rijnland. Dit doet de dienst door het bundelen van gespecialiseerde kennis, een efficiënte, kwalitatief goede en prijsbewuste uitvoering van de taken, te werken vanuit een sterke betrokkenheid bij de opdrachtgever en het gezamenlijk en uniform ontwikkelen van een uitvoeringsbeleid met oog voor maatwerk.

Doel Kaag en Braassem

Om een goede en efficiënte uitvoering te geven aan de wettelijke milieutaken heeft Kaag en Braassem al deze taken bij de Omgevingsdienst ondergebracht.

Bestuurlijk

Het AB bestaat uit 24 leden (inclusief de voorzitter). Twee collegeleden hebben zitting in het AB; wethouder Peters (voorzitter) en wethouder Haarman.

Wethouder Peters is tevens voorzitter van het DB. Kaag en Braassem heeft 22 van de 312 stemmen.

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage in 2018 is € 761.138.

Risico's

De risico's zijn opgenomen in de begroting 2017. De belangrijkste zijn:

- Het Financieel Kader gemeenschappelijke regelingen gemeenten Hollands Midden wijkt af van de spelregels voor indexering zoals vastgelegd in de Nota Planning en Control 2014-2017; Om die reden is het voorstel om de huidige Nota P&C van de ODWH als volgt aan te passen: 'De indexering te baseren op het advies van de commissie Du Chatinier, tenzij het AB anders besluit'.
- Friciekosten zijn een risico voor ODWH omdat er personeel (overhead) af moet vloeien, dit kan zich uiten in kosten voor loopbaanbegeleiding en UWV-kosten. Er is een meerjarige aanpak opgesteld voor de periode 2016-2020 die bestaat uit een reorganisatie waarin de overhead wordt verlaagd met 8,4 fte. Voor deze aanpak is een budget nodig van de deelnemers voor flankerend beleid van maximaal € 1,7 mln. Voor Kaag en Braassem gaat het om een bedrag van maximaal € 141.158. Dit bedrag is opgenomen in de risicoparagraaf van de begroting van Kaag en Braassem. *De reorganisatie is inmiddels afgerond.*

•

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de kwaliteit van de vermogenspositie van ODWH op de lange termijn weer. Het gaat om het vermogen om financiële tegenvallers op de lange termijn op te vangen zonder dat de voortzetting van de taken in het gedrang komt. De verwachte omvang van de algemene reserve per 1 januari 2018 is € 66.160. De risico-impact conform inventarisatie (= minimale omvang weerstandsvermogen) is € 312.609.

Zijn er onderdelen waar we meer invloed op kunnen uitoefenen?

Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen de rol die Kaag en Braassem speelt als eigenaar en opdrachtgever en invloed op bestuurlijk en ambtelijk niveau. Als eigenaar hebben wij voldoende invloed in het DB door onze vertegenwoordiging en we zijn ambtelijk ook goed aangesloten. De ODWH is voornamelijk een uitvoeringsorganisatie en een deel van de werkzaamheden van de ODWH is vraaggestuurd en hangt af van initiatieven van bedrijven (vergunningverlening, RO-advisering). Door ambtelijke afstemming is er invloed op het werkplan dat de ODWH

voor ons uitvoert. De gemeente geeft prioriteiten aan binnen haar wettelijke en vastgestelde beleidskaders.

Financieel toekomstperspectief

Uit de begroting en de meerjarenraming 2018-2020 blijkt dat de dienst financieel onder druk staat. Eind 2016 heeft het AB besloten tot een maatregelenpakket om de financiële robuustheid te herstellen. Dit komt neer op het bezuinigen van 8,4 fte, waarbij de overhead in balans wordt gebracht.

Om de Omgevingsdienst weer financieel robuust te maken is Programma ODWH 17-20 (P1720) opgezet. Dit is gericht op herstel van de financiële robuustheid en het sluiten van de begroting 2017 en meerjarenraming 2018 – 2020, met ingang van 1 januari 2017. In het programma P1720 zijn maatregelen ingezet op vier clusters: Personeel, ICT, Huisvesting en Overige materiële kosten, waaronder een bezuiniging op salarislasten. Als gevolg hiervan is een reorganisatie nodig, waarvoor inmiddels een Organisatie en Formatierapport is opgesteld. *Deze reorganisatie is uitgevoerd.*

Werkzaamheden die de ODWH voor de gemeente verricht

De ODWH werkt volgens een Producten- en Dienstencatalogus (PDC). Deze catalogus beschrijft alle standaardproducten en -diensten die door de ODWH voor de opdrachtgevers² kunnen worden uitgevoerd. De PDC is opgesteld in samenwerking met de vijf omgevingsdiensten uit de provincie Zuid-Holland. Hierdoor zorgt de PDC voor een vergaande harmonisatie en standaardisatie van (producten en diensten tussen) de vijf omgevingsdiensten in Zuid-Holland.

De ODWH maakt net zoals de andere gemeenschappelijke regelingen jaarlijks een begroting en een jaarverslag. Deze worden beide jaarlijks aan de raad aangeboden en de raad heeft de gelegenheid een zienswijze in te dienen.

De begroting wordt jaarlijks, in overleg met de gemeente, nader ingevuld in een werkplan. In dit werkplan staan taken, aantallen en urenbesteding. De verantwoording hiervoor vindt plaats in het jaarverslag dat voor de gemeenten wordt opgesteld.

De ODWH hanteert voor de werkzaamheden in vier programma's: Programma Advies, Programma Reguleren, Programma Toezicht & Handhaving en Programma Organisatie & Ontwikkeling.

Programma Advies

Binnen het programma Advies adviseert de Omgevingsdienst haar opdrachtgevers over omgevingsvraagstukken. In de advisering streeft de Omgevingsdienst naar een optimale milieukwaliteit en duurzaamheid van de fysieke leefomgeving. Ook ondersteunt ze opdrachtgevers bij het opstellen van milieubeleid en voert projecten uit. De Omgevingsdienst adviseert over ruimtelijke plannen van de gemeente. Het gaat hierbij om schetsplannen, omgevingsvergunningen, maar ook bestemmingsplannen. De Omgevingsdienst heeft expertise in huis over bodem, lucht, milieu-effectenrapportage, geur, geluid, externe veiligheid, ecologie en duurzaamheid.

Programma Reguleren

Het doel voor het programma Reguleren is dat alle activiteiten in het werkgebied van de Omgevingsdienst waar volgens de milieuwetgeving een vergunning of een melding voor is vereist, over een actuele vergunning beschikken of gemeld zijn. Initiatieven in de bodem zijn getoetst aan de Wet Bodembescherming en het Besluit Bodemkwaliteit.

Programma Toezicht & Handhaving

² Opdrachtgevers zijn gemeenten Hillegom, Katwijk, Kaag en Braassem, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude en de provincie Zuid-Holland. Daarnaast voert de ODWH de regionale milieutaken uit voor de regio Holland Rijnland.

Het doel van het programma Toezicht & Handhaving is dat inrichtingen in het werkgebied van de Omgevingsdienst de geldende regels naleven. Het uitgangspunt is uniform toezicht dat effectief en efficiënt is en oog heeft voor bestuurlijke handhavingsprioriteiten en overwegingen.

Het programma Toezicht & Handhaving draagt bij aan het vergroten van de leefbaarheid en de veiligheid door een hoog naleefgedrag van de bedrijven. De Omgevingsdienst streeft daarbij naar een naleving van 80%. Het aspect veiligheid is het belangrijkste onderdeel van de controle; daar streven wij naar een naleefgedrag van 100%.

Programma Organisatie & Ontwikkeling

Het programma Organisatie & Ontwikkeling heeft als doel bij te dragen aan de realisatie van kwalitatief goede producten, het gewenste dienstverleningsniveau en de positionering van de Omgevingsdienst in de externe omgeving.

Het programma bestaat voornamelijk uit algemene uren, die via een verdeelsleutel aan Kaag en Braassem doorberekend worden. Deze verdeelsleutel is op basis van inwoneraantal gemaakt. Voorbeelden van werkzaamheden zijn:

- Algemeen juridische advisering;
- Bestuurlijk overleg;
- Voorlichting;
- Relatiebeheer;
- Deelname crisisorganisatie.

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)

Algemeen doel

Het vergroten van de veiligheid en veiligheidsgevoel van iedereen die in Hollands Midden woont, werkt en verblijft door taken op het gebied van brandweertzorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding efficiënt, effectief en professioneel te organiseren. Dit gebeurt door gezamenlijk beleid en plannen op te stellen; afspraken te maken met partners, zoals de waterschappen, drinkwaterbedrijven, defensie en reddingsbrigades. Gezamenlijke opleidingen, trainingen en oefeningen te organiseren voor functionarissen, zodat zij voorbereid zijn op hun taak. Binnen de veiligheidsregio werken politie, brandweer, geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR) in de regio en alle 19 gemeenten intensief samen om dit te realiseren. Op basis van de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) is het samenwerken in een Veiligheidsregio een wettelijke verplichting. In deze wet zijn de taken en verantwoordelijkheden van de Veiligheidsregio omschreven.

Taken van de Veiligheidsregio

Taken zijn o.a. het adviseren van het bevoegd gezag en het adviseren van het college van burgemeester en wethouders op het terrein van brandweertzorg; het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; het voorbereiden op de bestrijding van branden en zware ongevallen en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; het instellen en in stand houden van een brandweer; een GHOR; het voorzien in de meldkamerfunctie; het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio.

De voordelen van het organiseren van deze taken binnen de veiligheidsregio zijn:

- mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering van de crisisbeheersing en rampenbestrijding door schaalvergroting;
- multidisciplinaire samenwerking en samenhangend veiligheidsbeleid;
- versterking professionalisering van organisaties door het bundelen van capaciteit, kennis, ervaring en financiën.

De Wet veiligheidsregio's (Wvr) kent drie belangrijke regionale plannen die nauw met elkaar verbonden zijn: het Crisisplan, het Beleidsplan en het Risicoprofiel.

- Regionaal Crisisplan; dit plan bestaat uit twee delen. Deel 1 van het crisisplan bevat de generieke aanpak van de crisisorganisatie van rampen en crises waarbij de verantwoordelijkheden, de taken en bevoegdheden in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing zijn omschreven. In deel 2 worden de processen van brandweertzorg, geneeskundige zorg, politiezorg en bevolkingszorg beschreven.
- Regionaal beleidsplan; in het regionaal beleidsplan worden beleidsdoelen beschreven die als grondslag dienen voor de samenwerking door de hulpdiensten, de gemeenten en de crisispartners aan het versterken van multidisciplinaire crisisbeheersing.
- Regionaal risicoprofiel; hierin zijn de specifieke risico's (overstromingen, ziektegolf, etc.) binnen onze veiligheidsregio inzichtelijk gemaakt. Op basis hiervan kan het veiligheidsbestuur strategisch beleid voeren om de aanwezige risico's te voorkomen en te beperken en om de crisisorganisatie op specifieke risico's voor te bereiden.

Doel Kaag en Braassem

Kaag en Braassem maakt, samen met alle gemeenten, deel uit van een Veiligheidsregio. Het gezamenlijke doel is gelijk aan het doel van onze gemeente, het vergroten van de veiligheid en veiligheidsgevoel van iedereen die in de gemeente Kaag en Braassem woont, werkt en verblijft.

Bestuurlijk

De 19 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Burgemeester Lenferink van gemeente Leiden is de voorzitter van het Algemeen Bestuur.

Het Dagelijks Bestuur (DB) is samengesteld uit zeven burgemeesters (portefeuillehouders) en een voorzitter. Onze burgemeester maakt deel uit van het DB en is portefeuillehouder van Sociale veiligheid en GHOR en Oranje Kolom. Hiermee is Kaag en Braassem ook hier direct betrokken bij alle besluiten binnen de regeling. Kaag en Braassem heeft 2 van 50 stemmen.

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage in 2018 is € 1.313.000.

Bij het besluit tot regionaliseren van de brandweer in Hollands Midden is afgesproken om in de periode 2009- 2018 geleidelijk toe te groeien naar het absolute niveau van het objectieve budget in het Gemeentefonds voor brandweezorg en rampenbestrijding (de oude Cebeonnorm genoemd). In 2014-2015 heeft er groot onderhoud plaatsgevonden aan het Gemeentefonds en dit heeft als effect dat de gemeenten in de VRHM een hoger objectief budget in het Gemeentefonds ontvangen voor brandweezorg en rampenbestrijding. Het algemeen bestuur van de VRHM heeft besloten dat alle gemeenten in 2019 per direct voldoen aan dit nieuwe objectieve budget in het Gemeentefonds (€1.563.000), de nieuwe Cebeonnorm.

Naast de gemeentelijke bijdragen ontvangen de regio's ook een bijdrage van het Rijk, de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR).

Risico's

Om een goed beeld te vormen over de mate waarin VRHM de risico's op het gebied van de interne beheersing van de organisatie onder controle heeft, heeft de VRHM in april 2016 besloten tot het uitvoeren van een risico inventarisatie- en analyse. In deze risico inventarisatie- en analyse worden risico's geïdentificeerd, gewaardeerd, geprioriteerd en voorstellen gedaan voor beheersingsmaatregelen. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen van de programmabegroting VRHM 2018.

De risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit zijn:

- Onvoldoende gekwalificeerde mensen op functies op middellange termijn. Als gevolg van de herziening van het organisatieplan met als eis dat minimale kwaliteiten aanwezig moeten zijn en het feit dat het bestuur de ambitie heeft om de organisatie door te ontwikkelen naar een netwerkorganisatie, is het risico aanwezig dat niet op alle formatieplaatsen voldoende gekwalificeerd personeel aanwezig is. Personeel moet dan worden ingehuurd, c.q. personeel dat niet voldoet aan de minimale kwaliteitseisen wordt bovenformatief geplaatst.
- Aflopen huidige CAO vanaf 1 mei 2017 verschil indexering en stijging CAO. Risico is dat de door het bestuur toegekende indexpercentages voor 2017 (0,75%) en 2018 (1,3%) onvoldoende zijn om het eventuele effect van een CAO-stijging te kunnen dekken. Financiële gevolgen incidenten: om onverwachte en substantiële uitgaven op te vangen, bijvoorbeeld verliezen die voortvloeien uit incidenten en rampen van beperkte kans 10,00% en aanzienlijke aard.
- Toetreding marktpartijen. Als gevolg van veranderende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld privatisering van de bouwplantoetsing) treden marktpartijen toe op het gebied van werkzaamheden die eerder (wettelijk) door de brandweer werden verricht. Indien er geen mogelijkheid is dat 'de mens het werk volgt' bestaat het risico van boventalligheid c.q. bovenformativiteit.
- Verwerving van niet-functionele bedrijfsmiddelen. Het functioneren van specifieke bedrijfsmiddelen in de praktijk is in de inkoopfase soms moeilijk in te schatten, waardoor eerder op bedrijfsmiddelen moet worden afgeschreven

- Geen of dubbel onderhoud aan installaties. De aard van de specialistische werkzaamheden en de inzet van materiaal en materieel in extreme situaties en omstandigheden kan leiden tot aanpassing van onderhoudsconcepten die extra kosten met zich meebrengen.

Weerstandsvermogen

De aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten staan er garant voor dat de VRHM te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen (artikel 51 gemeenschappelijke regeling VRHM). Daarmee is het weerstandsvermogen in principe altijd 100%. Maar de VRHM heeft hierin ook een eigen verantwoordelijkheid en acht het vanuit de normale bedrijfsvoering onwenselijk om telkens als zich een onverwachte tegenvaller voordoet, de deelnemende gemeenten aan te moeten spreken om financieel bij te springen. Daarom kiest zij ervoor, zelf een zekere weerstandscapaciteit op te bouwen die afdoende dient te zijn om (de belangrijkste) onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. *In de Nota reserves 2012-2015* is voor de Algemene reserve een ondergrens bepaald van € 0,6 miljoen en een bovengrens van € 1,5 miljoen.

Het benodigd weerstandsvermogen is nog niet gebaseerd op de financieel gekwantificeerde risico's maar is input voor de actualisatie van de Nota Reserves voor de periode 2017-2018. Financiële consequenties van de actualisatie van de Nota Reserves voor de periode 2017-2018 voor het benodigd niveau van de Algemene Reserve en Bestemmingsreserves zullen met een begrotingswijziging 2017 in het najaar van 2017 ter vaststelling worden aangeboden

Zijn er onderdelen waar we meer invloed op kunnen uitoefenen?

Een veiligheidsregio is een vorm van verlengd lokaal bestuur. Hierdoor blijft de gemeente betrokken bij brandweezorg en rampenbestrijding. Elke veiligheidsregio heeft een gemeenschappelijke regeling als juridische grondslag. In de Wet Veiligheidsregio's is vastgelegd dat elke gemeente verplicht is om deze gemeenschappelijke regeling aan te gaan. Via deze gemeenschappelijke regeling is elke gemeente deelnemer en daardoor medeverantwoordelijk voor de bestuurlijke en organisatorische aansturing van de veiligheidsregio. Ook onze burgemeester vertegenwoordigt haar gemeente in het bestuur van de veiligheidsregio en legt daarover verantwoording af in haar eigen gemeenteraad.

Algemeen doel

De RDOG Hollands Midden is een gemeenschappelijke regeling van 19 gemeenten in de regio Hollands Midden en heeft als doel: het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners in Hollands Midden, in het bijzonder die van de meest kwetsbaren. Hierbij wordt actief samengewerkt met andere partijen in het sociaal domein, veiligheidsdomein, gezondheidszorg en openbaar bestuur.

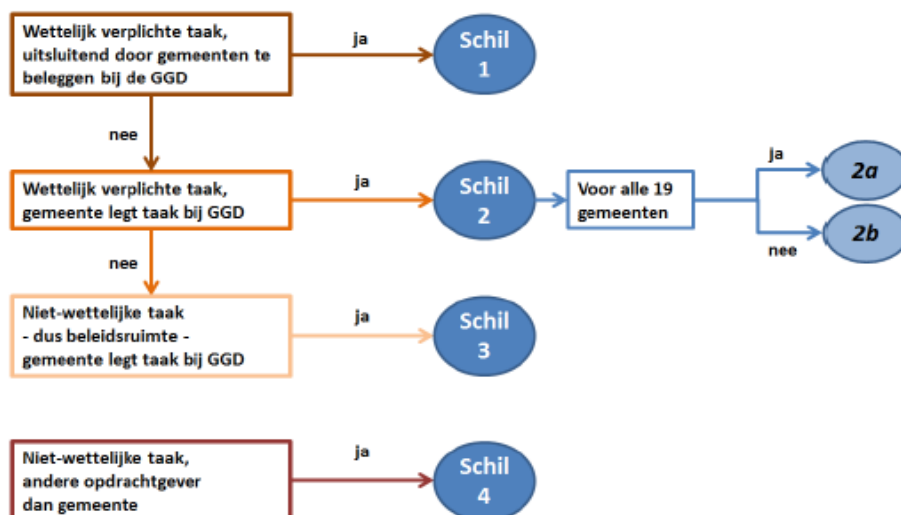
Taken

De afgelopen twee jaar hebben ambtenaren en bestuurders van gemeenten en RDOG Hollands Midden hard gewerkt aan het traject Agenda2020. Het resultaat hiervan is vastgelegd in het eindrapport 'Gezond Geregeld'. Dit document levert een belangrijke bijdrage aan de gewenste verbeteringen op het gebied van financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling van GGD-producten en governance. Daarmee is vorm en inhoud gegeven aan de opdracht uit het Algemeen Bestuur medio 2014.

Het huidige takenpakket van de RDOG Hollands Midden is divers en bestaat uit wettelijke GGD- taken, wettelijke gemeentetaken en niet-wettelijke taken. Om helder onderscheid te maken tussen de verschillende taken, wordt 'het schillenmodel' gebruikt. Het 'schillenmodel van de GGD' ordent het takenpakket van de GGD naar de basis: is deze wettelijk opgelegd of hebben gemeenten beleidsruimte? De schillen zijn als volgt ingedeeld:

- Schil 1 bevat de taken die de gemeenten wettelijk bij een GGD moeten onderbrengen (o.a. infectieziektebestrijding, opvang asielzoekers/statushouders, GGD-dossier)
- Schil 2 bevat wettelijke gemeentetaken, die gemeenten ook bij andere organisaties dan een GGD kunnen onderbrengen, maar waarbij de gemeenten in de regio Hollands Midden besloten hebben die bij de GGD onder te brengen, hetzij als collectief van alle 19 gemeenten (schil 2a), hetzij als deelcollectief (schil 2b) (o.a. jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar rijksvaccinatieprogramma (RVP), maatschappelijke zorg en veilig thuis, Toezicht Wmo)
- Schil 3 bevat niet-wettelijke taken die gemeenten hebben ondergebracht bij de GGD (o.a. aanvullende dienstverlening CJG)
- Schil 4 bevat taken die andere organisaties dan gemeenten bij de RDOG Hollands Midden hebben ondergebracht (o.a. arrestantenzorg politie).

*Stroomschema
indeling van taken
binnen de GGD*

Opdrachtgeversrol via een portefeuillehoudersoverleg

Het traject Agenda2020 heeft ook geresulteerd in het inrichten van het nieuwe Portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid Hollands Midden (PPG HM). Het Portefeuillehoudersoverleg voorziet in helder opdrachtgeverschap voor taken die de gemeenten in Hollands Midden gezamenlijk hebben opgedragen aan de RDOG Hollands Midden. Het ontlast zowel het Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein in Midden Holland als het Portefeuillehoudersoverleg Maatschappij Holland Rijnland en heft het risico op dat beide gremia verschillende of zelfs tegenstrijdige conclusies trekken.

Doel Kaag en Braassem

Naast het feit dat de deelname aan de RDOG een wettelijke verplichting volgens de Wet publieke gezondheid (artikel 14), sluit de hierboven beschreven werkwijze naadloos aan op onze gemeentelijke werkwijze waarbij het volgende van belang is:

- Het sturen op outcome door te werken met benoemde effecten en indicatoren (in plaats van producten) sluit aan op de huidige werkwijze met de Maatschappelijke agenda (MAG).
- De benoemde effecten en indicatoren op het gebied van de jeugdgezondheidszorg en huiselijk geweld komen overeen met de ambities uit de MAG die de gemeenteraad heeft vastgesteld.
- Er is oog voor het feit dat de GGD één van de ketenpartners is in het bereiken van een maatschappelijk effect.
- Het sturen op maatschappelijke effecten moet gebeuren in de traditie van 'tellen en vertellen', waarbij dus niet alleen wordt gesproken over de indicatoren maar juist ook over de achterliggende oorzaken en de mogelijkheden voor gemeenten om de hele keten (waar de GGD maar één van de schakels van is) bij te sturen.
- Het uitgangspunt bij het meten is dat er geen extra registraties door de GGD nodig zijn.

Bestuurlijk

Alle taken die de gemeenten van Hollands Midden aan de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Midden (GGD) hebben opgedragen zijn taken waarvoor de colleges van burgemeester en wethouders verantwoordelijk zijn. Om deze reden bestaat het Algemeen Bestuur van de RDOG uit de portefeuillehouders Volksgezondheid van de 19 gemeenten in de regio Hollands Midden. Voor onze gemeente is dat wethouder Schoonderwoerd. Kaag en Braassem heeft geen lid in het dagelijks bestuur dat uit zeven leden bestaat. In totaal heeft Kaag en Braassem 2 van de 50 stemmen.

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage in 2018 bedraagt € 922.000.

Financiële transparantie maakt onderdeel uit van 'Gezond Geregeld'. Om de financiën van het RDOG HM per 2018 te vereenvoudigen door taken in het basispakket te bekostigen door de bijdrage per inwoner (BPI) en de bijdrage per kind (BPK). Het gaat om taken in schil 1 en schil 2a, die collectief aan de RDOG Hollands Midden zijn opgedragen.

Vanaf 2018 worden de CJG-taken (CJG, CJG telefonie en JeugdMatch) gefinancierd via de BPI. De wijzigingen zijn voor de gemeenten financieel neutraal. De indexering volgt de stijging van het gemeentefonds en de overheveling van het RVP gaat niet gepaard met kortingen. De consequentie is dat de subsidieaanvraag 2018 van de RDOG HM voor deze taken vervalt en de middelen zijn toegevoegd aan de gemeentebijdrage in de Programmabegroting 2018.

De financiering van de andere taken (zoals: Veilig Thuis, Jeugdpreventieteam (JPT), crisisinterventieteam (CIT), Meldpunt Zorg en Overlast en inzet Meldpunt in het Veiligheidshuis) vindt in 2018 plaats met subsidies, net zoals voorgaande jaren. Naar verwachting vindt vanaf 2019 financiering plaats via de BPI of BPK.

Risico's

In de begroting is een aantal risico's benoemd. Deze zijn:

- Digitaal dossier Jeugdgezondheidszorg (DD-JGZ). Kans is dat het dossier niet op 1 januari 2018 gereed is. Vertraging leidt tot fors hogere kosten voor inhuur externen en leveranciers. Samen met vier GGD'en is in de zomer van 2016 besloten tot het uitwerken van het nieuwe traject naar een DD-JGZ. Het beoogde resultaat is ingebruikname van het nieuwe DD-JGZ per 1 januari 2018. Op 11 januari 2017 hebben de directies van de RDOG HM en GGD Hollands Noorden gesproken over de voortgang en het verloop van het programma. De conclusie uit het gesprek is dat de RDOG HM anders in het proces staat dan de andere drie GGD'en. Gezamenlijk is ervoor gekozen dat de GGD HM uit het programma stapt.
- De koers m.b.t. het dossier is hiermee drastisch gewijzigd. De RDOG gaat alleen verder en kiest voor een ander traject. Er wordt een eigen projectteam gevormd dat op korte termijn stappen zal zetten om het huidige DD-JGZ te vervangen door een moderner, bestaand DD-JGZ. Met de inspanningen die geleverd zijn voor het gezamenlijke programma kan met relatief geringe inspanning een alternatief projectplan voor de GGD HM worden uitgewerkt. De verwachting is dat, nu het project volledig in eigen beheer komt, het alternatieve traject minder risico's op vertraging en kostenoverschrijding zal kennen. Het doel is in het 4^e kwartaal 2017 een werkend nieuw DD-JGZ te hebben, dat op 1 januari 2018 in gebruik wordt genomen.
- Onderzoek door Q-consult. Dit onderzoek wijst uit dat er een disbalans is tussen meldingen bij VT en de bijbehorende taken en het aantal beschikbare medewerkers. Risico op foutieve inschattingen risico's of noodzaak om meer personeel in te zetten dan wordt bekostigd. In 2016 is, net zoals in 2017 gebleken dat de beschikbare capaciteit van Veilig Thuis is niet toereikend om de toegenomen instroom bij te houden.
- ERP/MIS systeem. De implementatie en ontwikkeling is nog niet gereed. De verdere ontwikkeling van de geautomatiseerde informatie systemen vraagt om heldere beslissingen en een transparante indeling. Risico is afhankelijkheid van veel externe inzet om het goed ingericht te krijgen.

Het wegvallen markttaak, onrechtmatige aanbesteding en de taken van MZVT worden in de begroting 2018 ook als risico benoemd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de RDOG HM wordt bepaald door de omvang van de reserves. Hierdoor kunnen niet begrote uitgaven worden opgevangen. De deelnemende gemeenten zijn op grond van artikel 27, lid 7 van de gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden verplicht ervoor te zorgen dat de RDOG HM beschikt over voldoende middelen om aan al zijn verplichtingen te kunnen voldoen. De uitgangspunten voor de reserves zijn opgenomen in de Herzene Nota Reserves en Voorzieningen 2014-2017 RDOG HM, die door het Algemeen Bestuur op 14 oktober 2015 is vastgesteld. De algemene reserve op 31 december 2018 is volgens de begroting 2018 € 4.458.00

Extra informatie

Positieve gezondheid

Positieve gezondheid is het vermogen van mensen om zich aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Positieve gezondheid laat zien dat gezond zijn gaat om het positief functioneren op alle levensgebieden. Hierbij wordt uitgegaan van zes dimensies: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, sociaal-maatschappelijk participeren en dagelijks functioneren. Het concept van positieve gezondheid sluit naadloos aan bij actuele veranderingen in de zorg en het sociaal domein waarbij men steeds meer uitgaat van de eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners. Als inwoners het niet op eigen kracht redden, is de overheid er voor hen. De gemeenten en de RDOG Hollands Midden omarmen deze visie daarom als startpunt voor hun gezamenlijke agenda. Het concept positieve gezondheid sluit aan op ambities uit de Maatschappelijke agenda 2017-2020 van de gemeente Kaag en Braassem.

RDOG 2020

De afgelopen twee jaar hebben ambtenaren en bestuurders van gemeenten en RDOG HM hard gewerkt aan het traject Agenda2020. Het resultaat hiervan is vastgelegd in het eindrapport 'Gezond Geregeld'. Dit document levert een belangrijke bijdrage aan de gewenste verbeteringen op het gebied van financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling van GGD-producten en governance. Het vormt de basis voor de nieuwe samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten en het RDOG HM.

Veilig Thuis (VT)

De inspecties Jeugdzorg en Gezondheidszorg hebben op 23 februari 2017 VT Hollands Midden onderzocht. De inspectie heeft laten weten dat zij VT met een onvoldoende beoordeelt. Om deze reden heeft VT een verbeterplan opgesteld, waarin aangegeven is welke verbeterpunten VT doorvoert om binnen een half jaar tijd aan de eisen van de inspecties te voldoen.

In maart 2017 heeft het DB RDOG aan VT gevraagd om naast het verbeterplan ook een plan van aanpak op te stellen om te komen tot een toekomstbestendige VT-organisatie. Een VT dat voldoet aan de eisen van de inspectie, invulling geeft aan de bestuurlijke opdracht RDOG 2020 – Gezond Geregeld en adequaat kan inspelen op toekomstige ontwikkelingen. Het uitvoeren van de verbeterpunten uit het verbeterplan en het plan van aanpak resulteren in meerkosten voor VT, namelijk 1,3 miljoen (in 2017) en in 1.4 miljoen (in 2018).

Sociale werkvoorziening Alphen aan den Rijn (SWA)

Algemeen doel

SWA is een leer- en werkbedrijf waar mensen worden begeleid in hun ontwikkeling naar meer zelfstandigheid.

De SWA biedt passend werk, dicht bij de maximale capaciteit van ieder individu om het werken naar vermogen te kunnen realiseren, aan inwoners die behoren tot de doelgroep van de Wet Sociale Werkvoorzieningen

Per 1 januari 2018 zullen de bestaande activiteiten van Serviceplein (re-integratie), werkgeversservicepunt Rijnstreek en SWA zijn geïntegreerd in één werkbedrijf, waarbij alle activiteiten gericht op de arbeidsmarkt georganiseerd zijn in één organisatie.

De focus ligt op het zoveel mogelijk leiden naar regulier werk van de brede doelgroep van de Participatiewet, dat zijn mensen met WSW-dienstverbanden, met leerwerktrajecten en mensen met tijdelijke dienstverbanden in het kader van nieuw beschut werken, in totaal ruim 3.000 inwoners in de Rijnstreek. Het werkbedrijf van de gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem gaat, met een nieuwe aanpak en met nieuwe initiatieven, inwoners met een uitkering zoveel mogelijk helpen aan betaald werk, bij voorkeur bij een reguliere werkgever.

Voor werknemers van wie hun beperking dusdanig is dat zij niet kunnen werken bij een reguliere werkgever biedt het werkbedrijf 'nieuw beschut werk'.

Met het oprichten van het werkbedrijf zal de gemeenschappelijke regeling (GR) SWA worden opgeheven.

Doel Kaag en Braassem

Doel van Kaag en Braassem is passend werk en begeleiding aanbieden aan kwetsbare inwoners. SWA kent voor de drie deelnemende gemeenten in principe twee kernactiviteiten. Enerzijds werken inwoners met een SW-indicatie aan de werksoorten fysiek binnen het gebouw Swaenendrift aan metaal of elektro en anderzijds buiten het pand op locatie of in detachering. Daarnaast worden ook re-integratieactiviteiten verricht die zowel binnen als buiten het pand plaatsvinden.

Bestuurlijk

De SWA is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem. Het algemeen bestuur bestaat sinds 2017 uit twee leden per deelnemende gemeente. Vanuit Kaag en Braassem is dat wethouder Schoonderwoerd en Hoek. Burgemeester Van der Velde-Menting is plaatsvervanger. Daarnaast maakt wethouder Schoonderwoerd deel uit van het dagelijks bestuur.

De stemverhouding binnen het bestuur is afhankelijk van het aantal in de betreffende gemeente woonachtige medewerkers werkzaam op grond van de WSW. Kaag en Braassem heeft een aandeel van 8%, Nieuwkoop 11% en Alphen aan den Rijn 81%. Daarmee heeft Kaag en Braassem slechts voor 8% invloed op de bedrijfsvoering van SWA.

Aanvullend geldt de voorwaarde dat tenminste twee gemeenten een besluit moeten ondersteunen. De operationele aansturing is in handen van de tweehoofdige directie van SWA, bestaande uit een algemeen directeur en de controller.

Na het opheffen van de GR SWA wordt het werkbedrijf een verzelfstandigde afdeling van de gemeente Alphen aan den Rijn, die daarmee 100% verantwoordelijk wordt.

Kaag en Braassem krijgt door de centrumregeling de mogelijkheid om via een dienstverleningsovereenkomst een opdrachtgeverrol aan te nemen. Kaag en Braassem blijft wel verantwoordelijk voor de WSW-geïndiceerde inwoners

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage voor 2017 is vastgesteld aan de hand van de ingediende conceptbegroting SWA. Voor Kaag en Braassem bedraagt de bijdrage € 152.000.

Risico's

De gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven. Daartoe wordt een liquidatieplan opgericht. Het onderzoek voor het liquidatieplan heeft opgeleverd dat er geen juridische of personele risico's zijn voorzien.

De Tweesprong B.V.

Algemeen doel en daarmee het doel van Kaag en Braassem

De Tweesprong B.V. beheert, exploiteert en onderhoudt verschillende sport-, recreatie- en welzijnsaccommodaties (Sport en recreatiecentrum De Tweesprong, Sportzaal Kaskade, Sportzaal De Meerkant en Gemeenschapscentrum Het Spant) in de gemeente Kaag en Braassem.

Naast het faciliteren van sport en bewegen verzorgt De Tweesprong ook sport- en bewegingsstimulering en welzijnsactiviteiten zoals zwemmen voor mensen met dementie. Hiermee levert De Tweesprong een bijdrage aan de doelstellingen uit de MAG.

Bestuurlijk

De gemeente is 100% aandeelhouder van De Tweesprong B.V. en eigenaar van alle - op Kaskade (eigendom woningbouw) – panden na.. Binnen de gemeente is de verantwoording met betrekking tot het bestuur van De Tweesprong B.V. verdeeld in opdrachtgeverschap en aandeelhouderschap. Deze twee taken zijn verdeeld over verschillende bestuursleden (het aandeelhouderschap ligt bij de burgemeester en het opdrachtgeverschap bij de wethouder).

De Algemene Vergadering bepaalt de structuur en statutaire inrichting van De Tweesprong. Aan de Algemene Vergadering komen tenminste de navolgende wettelijke of statutaire bevoegdheden toe:

- benoeming, schorsing en ontslag van de leden van de Raad van Bestuur en van de Raad van Commissarissen;
- de besluitvorming over statutenwijziging, ontbinding, omzetting, fusie en splitsing van De Tweesprong;
- de vaststelling van de jaarrekening en de winstbestemming;
- de besluitvorming over kapitaalverhoging en kapitaalvermindering;
- alle overige bevoegdheden die door de wet en de statuten niet aan de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen of anderen zijn toegekend.

De Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen zijn overeenkomstig hun wettelijke en statutaire taakverdeling verantwoordelijk voor de governancestructuur van De Tweesprong als maatschappelijke onderneming en voor de naleving van de governancecode. Verder is de huidige juridische constructie van De Tweesprong beperkt; er kunnen bijvoorbeeld geen eigen leningen afgesloten worden.

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage voor de exploitatie in 2017 is € 152.484.

Risico's

Vanaf 1 januari 2016 is een nieuwe overeenkomst tussen de gemeente en De Tweesprong in werking getreden. In deze overeenkomst zijn alle afspraken tussen de gemeente en De Tweesprong vastgelegd. De overeenkomst heeft betrekking op de exploitatie, beheer en onderhoud van gemeentelijke sportaccommodaties door De Tweesprong.

De gemeente is enig aandeelhouder van De Tweesprong en draagt daarmee in feite het volledige financiële risico. Zo komen onvoorziene³ liquiditeitstekorten van De Tweesprong, voor zover De Tweesprong deze zelf niet kan dragen, voor rekening van de gemeente.

³ Onder onvoorziene factoren wordt verstaan factoren van buitenaf waar De Tweesprong geen invloed op kan uitoefenen.

De Tweesprong is zich steeds meer aan het ontwikkelen van een “exploitatie beheer bv” tot een belangrijke partner in het sociale domein. Zo pakt de Tweesprong steeds meer haar rol in actuele maatschappelijke vraagstukken die op de gemeenschap afkomen. Denk hierbij aan het worden van het eerste dementievriendelijke zwembad van Nederland. Een samenwerking met Tom in de buurt met als resultaat onder andere:

- *zwemles voor statushouders,*
- *plaatsing van twee statushouders in een vrijwilligers/ stagefunctie*
- *dagopvang in 't Spant in Leimuider*
- *wekelijks gratis advies aan sporters van een fysiotherapeut (in samenwerking met Fysiotherapie Alkemade)*

De mogelijkheden die de Tweesprong binnen het sociaal domein kan bieden zijn echter groter. De gemeente en de Tweesprong spreken daarom over de doorontwikkeling van het contract. Dit proces wordt verbonden aan het vastgoedproces. Dit zorgt ervoor dat de nieuwe overeenkomst aansluit bij het nieuwe vastgoedbeleid. Tevens wordt in dit proces gezocht naar een evenwichtige balans tussen de wederzijdse rechten en verplichtingen. Dit mede gezien de wens van de gemeente om De Tweesprong in de (nabije) toekomst meer risicodragend te laten opereren zodat de risico's beter verdeeld zijn tussen beide partijen. Hierbij kan worden gedacht aan een verschuiving van de risico's van een exploitatietekort die op dit moment bij de gemeente liggen, naar De Tweesprong.

De Tweesprong is verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van diverse accommodaties. Omdat de gemeente eigenaar is van de accommodaties (op sporthal Kaskade na), en volledig aandeelhouder is van de B.V. ligt een groot deel van de verantwoordelijkheden bij de gemeente. In de doorontwikkeling van de overeenkomst wordt naar een vorm gezocht waarbij de B.V. de ruimte heeft om te ondernemen, waarbij de risico's en de prikkels van positieve resultaten (daar waar mogelijk/ realistisch), bij de Tweesprong komen te liggen. Daarentegen moet de gemeente, als aandeelhouder en verhuurder, inzicht houden in het beheer de exploitatie zodat o.a. onvoorziene tekorten in een zo vroeg mogelijk stadium worden gesignaleerd en kunnen worden voorkomen.

Groot onderhoud De Tweesprong

De Tweesprong is een relatief oude accommodatie, bestaande uit verschillende sportfaciliteiten (zwembad, sporthal, tennishal etc.). In afwachting van een toekomstvisie voor de Tweesprong en de ontwikkelingen rondom het IKC Oude Wetering, is het onderhoud aan de accommodatie de afgelopen jaren beperkt gebleven tot het allerhoogst noodzakelijke.

We verwachten begin 2018 de visie op de Tweesprong aan de raad te presenteren. Hierbij wordt onder andere gekeken naar het (tot de nieuwe situatie) uit te voeren onderhoud, en de hierbij behorende kosten. Door deze processen (uit te voeren groot onderhoud en ontwikkeling van een IKC) op elkaar aan te laten sluiten kunnen de keuzes met betrekking tot het groot onderhoud zo duurzaam als mogelijk worden gemaakt.

Een toezichthouder van de gemeente brengt j twee maal per jaar een bezoek aan De Tweesprong om op de hoogte te blijven van de recente ontwikkelingen op het gebied van groot onderhoud, de financiële risico's voor de gemeente en de wettelijke taak van de gemeente als toezichthouder. Daarnaast zijn de gemeente en de Tweesprong in gesprek over de toekomst van de Tweesprong. Het uit te voeren onderhoud, de benodigde functies in de Tweesprong en de ontwikkeling van het IKC op de locatie van de Tweesprong zijn hier onderdeel van.

Jaarrekening 2016

De Tweesprong B.V. biedt jaarlijks de jaarrekening en het jaarverslag aan. Doel is decharge verlenen aan de bestuurders van De Tweesprong B.V. voor het gevoerde beleid. (Aan de Raad van Commissarissen decharge verlenen voor het door de raad gehouden toezicht daarop.) De niet gebruikte exploitatiebijdrage (winst) wordt terugbetaald aan de gemeente.

De jaarstukken van 2016 zijn op 26 juni 2017 gecontroleerd door de accountant van Sportfondsen Nederland. De Raad van Commissarissen heeft de jaarstukken besproken en goedgekeurd. Tijdens de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering wordt de jaarrekening vastgesteld. De burgemeester tekent het vaststellingsbesluit jaarrekening 2016 en de dechargeverlening. Vervolgens moeten de jaarstukken door De Tweesprong B.V. binnen acht dagen bij de KvK gedeponeerd worden. De winst staat ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering.

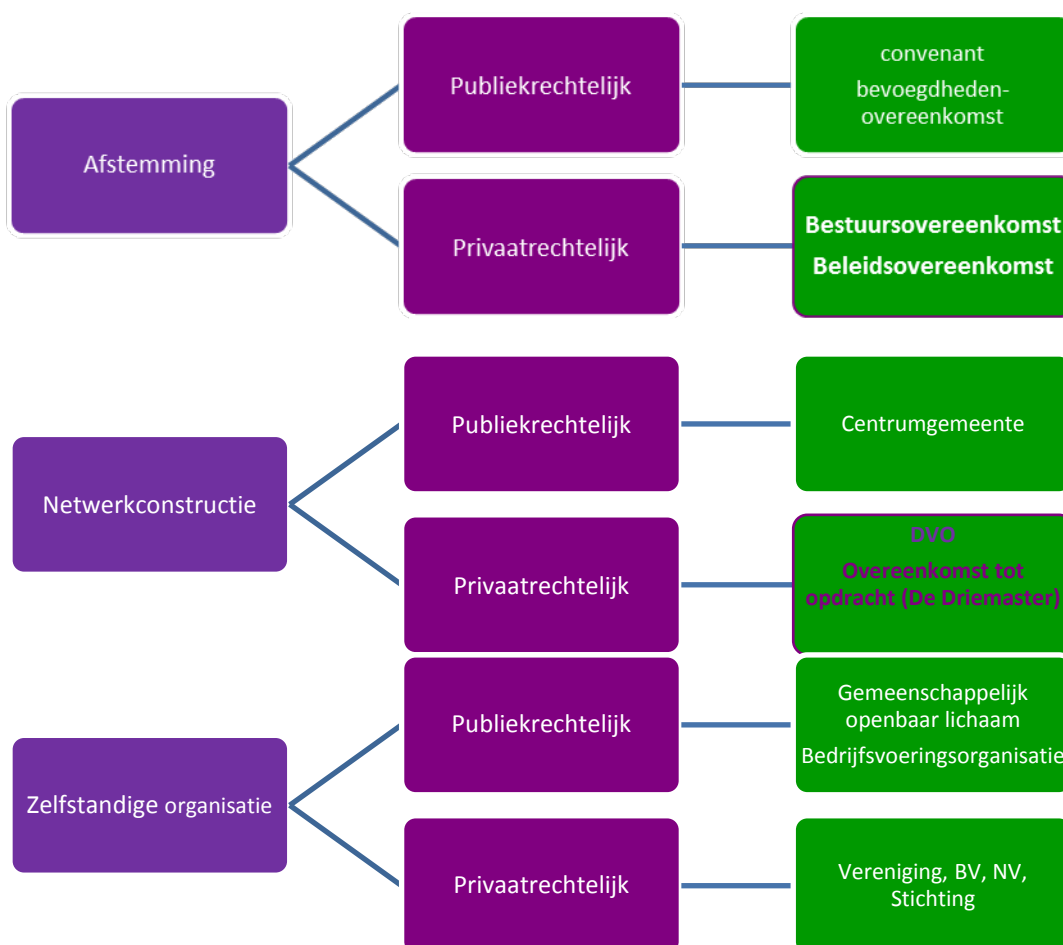
In 2016 haalde De Tweesprong B.V. een positief resultaat van € 61.664. Dit positieve resultaat komt voornamelijk door de toename van de omzet uit het zwembad, sporthallen/ gymzalen en andere verhuren.

Dienstverleningsovereenkomsten en subsidierelaties

Naast samenwerken in 'publiekrechtelijke vorm' zoals in gemeenschappelijke regelingen maakt Kaag en Braassem ook gebruik van een aantal *privaatrechtelijke* samenwerkingen zoals dienstverleningsovereenkomsten, deelname aan een vereniging, NV, BV of stichting. Deze samenwerkingen vinden hun basis in het Burgerlijk Wetboek in plaats van in de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Schematisch zien de verschillende rechtsvormen er als volgt uit waarbij we hierna dieper ingaan op de dienstverleningsovereenkomst en de overeenkomst tot opdracht aan onze subsidierelatie met De Driemaster.

De figuur geeft weer dat er samengewerkt kan worden waarbij alleen sprake is van 'afstemming' (over het handelen/ uitvoering), in een zgn netwerkconstructie of een vorm waarbij er een nieuw, zelfstandig orgaan opgericht wordt. Een organisatie met een eigen bestuursvorm.

Het uitvoeren van gemeentelijke taken in een privaatrechtelijke rechtsvorm wordt gekozen omdat deze vorm voor de hand ligt zoals bij uitbesteding van afvalinzameling (N.V. Cyclus). Voordeel van deze privaatrechtelijke variant is de flexibiliteit; de partijen spreken samen af wat vastgelegd wordt. De democratische waarborgen en vooral de rechtswaarborgen zijn een nadeel.

De juiste samenwerkingsvorm kiezen

Op grond van artikel 160 lid 2 van de Gemeentewet heeft een publiekrechtelijke samenwerkingsvorm de voorkeur tenzij er een bijzondere reden is een privaatrechtelijke deelname op te richten: *“Het college besluit slechts tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen,*

coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang."

De reden hiervoor is dat zoals hierboven genoemd er meer waarborgen in de publiekrechtelijke regelingen zit. Denk hierbij aan democratische legitimiteit en verantwoordelijkheid. De gemeente kan vrij gebruik maken van privaatrechtelijke overeenkomsten, tenzij er een publiekrechtelijke regeling voor het desbetreffende vakgebied van toepassing is of dit expliciet door de wet wordt uitgesloten (de tweewegen- leer).

Kaag en Braassem neemt heeft de volgende Dienstverleningsovereenkomsten (Dvo's) afgesloten:

Dvo Behandeling bezwaarschriften

Dvo Uitvoering Bezwaarafhandeling Jeugd gemeente Kaag en Braassem 2015

Dvo Jeugdhulp 2017 en 2018

DVO Uitvoering bezwaarafhandeling Wmo

Dvo Huishoudelijk afval Cyclus

Dvo Uitvoering taken Werk en Inkomen

Dvo Bewegwijzering

Dvo Erfgoed Leiden en omstreken

Subsidierelatie:

De Driemaster

Dvo Leveranciersmanagement WMO regio Leiden

Deze Dvo voor contractbeheer voor hulpmiddelen is eind 2016 beëindigd en is verder niet opgenomen in deze monitor. Vanaf 2017 heeft de gemeente samen met de gemeenten Alphen en Nieuwkoop nieuwe (individuele) contracten afgesloten voor de levering van Wmo hulpmiddelen.

De leveranciers hiervoor zijn Meyra en Welzorg. Het contractbeheer en contractmanagement wordt vanaf 2017 door de individuele gemeenten zelf gedaan.

Per DVO komt de volgende informatie aan bod:

- Opdrachtnemer en opdrachtgever
- Doel Kaag en Braassem
- Overleg
- Financiën en verantwoording
- Extra informatie

Dvo's Behandeling bezwaarschriften

De DVO Behandeling bezwaarschriften met de gemeente Nieuwkoop is ingegaan op 1 januari 2013 waarbij de externe bezwaarschriftencommissie van de gemeente Nieuwkoop ook hoort en adviseert over bezwaarschriften die zijn ingediend tegen besluiten van bestuursorganen van de gemeente Kaag en Braassem.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: gemeente Kaag en Braassem

Opdrachtnemer: gemeente Nieuwkoop

Doel Kaag en Braassem

Op een efficiënte wijze bezwaarschriften behandelen waarbij de externe commissie van gemeente Nieuwkoop alleen ingezet wordt voor het horen en uitbrengen van advies bij bezwaarschriften op het gebied van de bouwregelgeving.

Op 19 juli 2016 heeft het college ingestemd met het wijzigen van de verordening commissie bezwaarschriften. De wijziging houdt in dat het horen en adviseren is uitgebreid met bezwaren die betrekking hebben op besluiten van de raad en besluiten op rechtspositioneel gebied. Vervolgens heeft de raad de gewijzigde verordening commissie bezwaarschriften op 26 september 2016 vastgesteld.

Overleg

N.v.t

Financiën en verantwoording

Opdrachtnemer declareert jaarlijks de diensten tegen een vastgesteld tarief met een jaarlijkse evaluatie over de urenregistratie. Uitgegaan wordt in de DVO van de jaarlijkse behandeling door Nieuwkoop van ongeveer 20 bezwaarschriften afkomstig uit de gemeente Kaag en Braassem. Hiervoor is het uitgangspunt dat Nieuwkoop jaarlijks 400 uur besteedt aan het behandelen van de ongeveer 20 bezwaarschriften die Kaag en Braassem doorstuurt aan Nieuwkoop. In de drie verstreken jaren sinds de start in 2013 is dit ook de praktijk geweest en is afgerekend op basis van deze besteding van 400 uur.

De geschatte werkelijke kosten voor 2017 zijn € 24.500.

Dit is conform de afspraken in de DVO met Nieuwkoop op basis van de behandeling van 20 bezwaarschriften per jaar door Nieuwkoop.

Opdrachtnemer stelt jaarlijks een jaarverslag van de commissie bezwaarschriften op. In het jaarverslag van de commissie wordt onderscheid gemaakt tussen de behandelde bezwaarschriften van opdrachtgever en opdrachtnemer, inclusief de daarbij behorende aanbevelingen van de commissie. Het jaarverslag wordt na vaststelling door de commissie aangeboden aan opdrachtgever.

In 2016 zijn er 19 bezwaarschriften van Kaag en Braassem naar de externe bezwaarschriftencommissie in Nieuwkoop ter behandeling doorgestuurd. De procedure van ambtelijk horen was in 2016 van toepassing op 13 bezwaarschriften.

Dvo Uitvoering Bezwaarafhandeling Wmo

Met ingang van 1 januari 2017 zijn de WMO-taken overgedragen aan Participe. De behandeling van bezwaarschriften op dit gebied (horen en adviseren) komt hierdoor bij Alphen aan den Rijn te liggen. Hiervoor is met Alphen aan den Rijn t begin 2017 een DVO gesloten. De overeenkomst is ingegaan op 1 juli 2017 en loopt tot 1 januari 2018 en wordt daarna stilzwijgend verlengd voor een periode van telkens vijf jaar.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: gemeente Kaag en Braassem

Opdrachtnemer: gemeente Alphen aan den Rijn

Doel Kaag en Braassem

Op een efficiënte wijze bezwaarschriften WMO behandelen waarbij invulling gegeven wordt aan de doelstellingen;

- adequate dienstverlening aan burgers;*
- het waarborgen van de continuïteit van de bedrijfsvoering;*
- behoud van gemeentelijke autonomie ten aanzien van beleid;*
- het streven naar efficiencyverbetering.*

Overleg

Er is periodiek overleg tussen opdrachtgever en opdrachtnemer om de kwantiteit en kwaliteit van de geleverde diensten te evalueren en waar nodig bij te sturen (contractmanagement).

Financiën en verantwoording

De opdrachtnemer stelt jaarlijks een jaarverslag van de externe adviseurs op. Na vaststelling wordt deze aangeboden aan de opdrachtgever. De vergoeding wordt berekend aan de hand van de geleverde uren vermeerderd met 35% overhead.

Er wordt per bezwaarschrift afgerekend met gemeente Alphen aan den Rijn

Het horen en adviseren vindt plaats door een extern adviseur. Na ontvangst van dit advies neemt het college een beslissing op bezwaar.

Specifiek op het gebied van WMO waren er in 2016 drie bezwaarschriften.

Dvo Uitvoering Bezwaarafhandeling Jeugd gemeente Kaag en Braassem 2015

Dvo om invulling te geven aan de uitvoering van werkzaamheden welke voorvloeien uit de behandeling van bezwaarschriften op het domein Jeugd. De overeenkomst is ingegaan op 1 april 2015 en loopt tot 1 april 2017 en wordt daarna stilzwijgend verlengd voor een periode van telkens vijf jaar.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: gemeente Kaag en Braassem

Opdrachtnemer: gemeente Alphen aan den Rijn

Doel Kaag en Braassem

Bezwaarschriften op het gebied van Jeugdzorg op een efficiënte manier beleggen, met adequate dienstverlening aan burgers waarbij de gemeentelijke autonomie over het beleid behouden blijft.

Overleg

Opdrachtnemer voert periodiek overleg met opdrachtgever om de kwantiteit en kwaliteit van de geleverde diensten te evalueren en waar nodig bij te sturen (contractmanagement).

Financiën en verantwoording

Er wordt per bezwaarschrift afgerekend met gemeente Alphen aan den Rijn. De vergoeding wordt berekend aan de hand van het daadwerkelijk aantal, ten behoeve van opdrachtgever, bestede uren op de diensten vermenigvuldigd met de hierop van toepassing zijnde vergoeding per uur + 35% overhead. Daarnaast presentiegeld voor zittingen van de commissie bezwaarschriften. De complete vergoeding is vastgelegd in bijlage 1, deel uitmakend van de Dvo.

Aangezien er tot nu toe nog geen bezwaren ingediend zijn zijn er tot op heden geen kosten aan verbonden.

De gemeente Alphen aan den Rijn voorziet de gemeente Kaag en Braassem periodiek van voldoende informatie om de uitvoering van haar beleid te kunnen monitoren. De informatie bestaat uit een jaarverslag en incidentele informatie. Daarnaast vindt er uitwisseling van deze gegevens en analyses plaats tussen Kaag en Braassem en Alphen aan den Rijn. Veelal zullen trends vergelijkbaar zijn waardoor de input vanuit de gemeente Alphen aan den Rijn ook in de gemeente Kaag en Braassem bruikbaar kan zijn.

Extra informatie

In het jaar 2016 is er één bezwaarschrift op het gebied van de Jeugdwet ontvangen. Dit bezwaarschrift is na overleg met de bezwaarmaker ingetrokken.

Dvo Jeugdhulp 2017 - 2018

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van goede en toegankelijke jeugdhulp. Om deze verantwoordelijkheid aan te kunnen zijn landelijk 42 jeugdzorgregio's geformeerd, waaronder de regio Holland Rijnland. Dertien gemeenten uit Holland Rijnland hebben gekozen om de jeugdhulp gezamenlijk* aan te pakken.

Na het beëindigen van de Dvo Jeugdhulp 2014-2016 per 31 december 2016 is afgesproken het gezamenlijk opdrachtgeverschap voort te zetten voor de kalenderjaren 2017 en 2018 met de mogelijkheid om te verlengen tot 31 december 2020. Voor onze gemeente betreft dit opdrachtgeverschap alleen dat deel van de jeugdhulp dat wij regionaal hebben ingekocht (gesloten jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering).

*Inkoop jeugdhulp gedeeltelijk met Alphen aan den Rijn

Wij hebben voor 2017 en verder ervoor gekozen om - samen met gemeente Alphen aan den Rijn - een deel van de jeugdhulp zelf in te kopen. Op 20 januari 2016 heeft het portefeuillehouderoverleg Maatschappij ons hier de ruimte voor geboden. Hiervoor is binnen het regionale inkoopplan een lokale paragraaf opgenomen. Het gaat hierbij om alle jeugdhulp, zoals in de Jeugdwet beschreven, exclusief de gesloten jeugdhulp, de jeugdbescherming, jeugdreclassering, de integrale crisisdienst en Veilig thuis. Dit blijven we regionaal inkopen.

De overige 11 gemeenten hebben in gezamenlijkheid het inkoopproces vormgegeven. Het betreft de gemeenten Hillegom, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen en Zoeterwoude.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: gemeente Kaag en Braassem (naast de andere 11 deelnemende HR gemeenten en gemeente Alphen aan den Rijn)

Opdrachtnemer: Holland Rijnland

Doel Kaag en Braassem

Per 1 januari 2015 is Kaag en Braassem zowel inhoudelijk als financieel verantwoordelijk voor het jeugdhulp-stelsel. Dertien gemeenten in Holland Rijnland hebben toen de handen ineen geslagen om de nieuwe taken anders én beter uit te voeren. De sturingsfilosofie is om vanuit inhoud en visie een aanbod van integrale hulp mogelijk te maken, waarbij de jeugdigen en ouders de regie hebben over hun hulpplan. Centraal in de visie staat het gegeven dat iedereen een rol heeft in het opgroeien van onze jeugd, en als centraal doel is geformuleerd dat de jeugd in Holland Rijnland gezond en veilig opgroeit. Voor het regionaal ingekochte deel blijft dit van kracht en willen we aanvullend dat het regionale deel en het lokaal ingekochte deel in verbinding met elkaar staan en goed op elkaar aansluiten.

Overleg

Besluitvorming is aan Kaag en Braassem (en de overige deelnemende gemeenten voor zich) na tussenkomst van het PHO Maatschappij. Het PHO Maatschappij adviseert over alle af te sluiten contracten en kan daarover instructies geven aan Opdrachtnemer. Een advies en/of instructie komt tot stand op basis van consensus. Is dit echter niet mogelijk, dan geeft een tweederde meerderheid van de stemmen de doorslag. De stemmen van de portefeuillehouders wegen naar rato van het jeugdhulpbudget per gemeente.

Financiën en verantwoording

Kaag en Braassem is aan Holland Rijnland een bijdrage verschuldigd voor de op basis van deze overeenkomst geleverde en te leveren diensten zoals opgenomen in de vastgestelde begroting voor het betreffende jaar.

Naast de bestaande overlegvormen (ambtelijk en bestuurlijk) waarin continu terugkoppeling en gezamenlijke ontwikkeling plaatsvindt, voeren deelnemers met Holland Rijnland periodiek overleg over de ontwikkelingen in het gebruik van de jeugdhulp in de betreffende gemeente (elk half jaar), de uitvoering van deze overeenkomst en het beleid van Kaag en Braassem.

Daarnaast zullen wij samen met Alphen en het TWO jaarlijks de werking van de lokale inkoop in relatie tot de regionale inkoop evalueren. De opdrachtnemer geeft een jaarverantwoording bij de jaarrekening maar buiten de begroting Holland Rijnland inzicht in de besteding van de middelen jeugdhulp.

Dvo Uitvoering taken Werk en Inkomen

Deze dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente Kaag en Braassem en de gemeente Alphen aan den Rijn betreft de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van Werk en Inkomen. Het gaat hierbij om werkzaamheden voor de reguliere verstrekking van een uitkering op grond van de Participatiewet, waaronder re-integratie, schuldhulpverlening, bijzondere bijstand (inclusief de collectieve zorgverzekering), handhaving, sancties en behandeling van bezwaar en beroep. Dit gebeurt op het Serviceplein in Alphen aan den Rijn.

Deze Dvo is in werking sinds 1 april 2012 en heeft een looptijd van vijf jaar, met stilzwijgende verlenging van steeds vijf jaar. De huidige Dvo voldoet niet langer meer door de komst van de Participatiewet in 2015. Daarom werken we nu aan een nieuwe Dvo, tegelijkertijd met de implementatie van het nieuwe Werkbedrijf. De huidige Dvo Uitvoering taken Werk en Inkomen wordt daarmee in 2017 beëindigd.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: gemeente Kaag en Braassem

Opdrachtnemer: gemeente Alphen aan den Rijn

Doel Kaag en Braassem

Het doel is om gezamenlijk met de opdrachtnemer invulling geven aan de uitvoering van de Participatiewet. De 'bedoeling' van de Participatiewet is zoveel mogelijk mensen aan het werk te hebben en te laten meedoen in de samenleving. Het Serviceplein bedient inwoners die een beroep doen op een inkomensvoorziening op grond van de Participatiewet en implementeert momenteel het Koersplan, de opvolger van beleidsplan "Rijnstreek Werkt".

We willen bereiken dat alle inwoners een fatsoenlijk bestaansniveau hebben en financieel zelfredzaam zijn, doordat zij werken naar vermogen, bij voorkeur in een regulier betaalde baan. Inwoners met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt krijgen lokaal kansen om hun mogelijkheden en talenten te benutten. Ingezet wordt op:

- het bieden van ondersteuning bij toeleiding naar de arbeidsmarkt en het functioneren op deze arbeidsmarkt;
- het stimuleren van een betere doorstroom van onbetaald naar betaald werk; het ontzorgen van werkgevers bij het aannemen en begeleiden van werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Overleg

Om de DVO te kunnen monitoren zijn de volgende vaste overlegvormen afgesproken;

1. Jaarlijks Bestuurlijk overleg tussen wethouders van de gemeente Kaag en Braassem en de gemeente Alphen aan den Rijn die werk en inkomen in hun portefeuille hebben over de ontwikkelingen binnen het werkveld en de afstemming van toekomstig beleid.
2. Elk kwartaal een DVO- overleg tussen de coördinerende team-/unitleiders;
3. Maandelijks een bilateraal overleg tussen de beide contactpersonen zoals voornoemd;
4. Deelname aan beleidsoverleggen in de gemeente Alphen aan den Rijn door de gemeente Kaag en Braassem;
5. Elke maand overleg financiële aansluiting;
6. Incidenteel overleg over casussen.

Financiën en verantwoording

Om tot een heldere doorbelasting van de dienstverlening voor uitvoering van de Participatiewet te komen heeft het college in maart 2016 besloten om vanaf het kalenderjaar 2016 flexibele financiële afspraken van kracht te laten zijn voor het

verrekenen van de gemaakte personele kosten door Alphen aan den Rijn. Per cliënt betalen we een vast bedrag voor de uitvoeringskosten. Aanpassing van de afspraken was nodig door de stijging van het aantal cliënten en een uitbreiding van taken door veranderende wetgeving.

In 2016 hadden we voor de DVO € 755.145 begroot. De werkelijke kosten over 2016 bedroegen € 883.057. Via de decembercirculaire 2016 heeft het Rijk extra geld ter beschikking gesteld voor de statushouders, o.a. voor de uitvoeringskosten Werk en Inkomen. Deze bijstelling is niet verwerkt in de begroting 2016 omdat dat technisch gezien niet mogelijk was. In de begroting 2017 hebben we voor de DVO € 861.535 begroot. De ontwikkeling van het cliëntenbestand bepaalt of we bij de vier- en achtmaandsrapportage de begroting moeten bijstellen.

De gemeente Alphen aan den Rijn voorziet de gemeente Kaag en Braassem periodiek van informatie om de uitvoering van haar beleid te kunnen monitoren. De informatie die de gemeente Alphen aan den Rijn levert bestaat uit realisatiecijfers. Er zijn afspraken vastgelegd over de per maand, per kwartaal en voor de jaarafsluiting aan te leveren gegevens.

Dvo Huishoudelijk afval Cyclus

NB het gaat hier over de Dvo Cyclus. Op blz 39 staat de N.V. Cyclus beschreven.

Sinds 1 januari 2011 verzorgt Cyclus de inzameling van huishoudelijk afval voor gemeente Kaag en Braassem.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: gemeente Kaag en Braassem

Opdrachtnemer: N.V. Cyclus

Doel Kaag en Braassem

Kaag en Braassem heeft een wettelijke taak om zorg te dragen voor de (gescheiden) inzameling van huishoudelijke afvalstoffen binnen het grondgebied van de gemeente (ogv art. 10.2a van de Wet Milieubeheer)

Daarnaast wil Kaag en Braasem een goede uitvoering geven aan deze taken op milieuhygiënische wijze tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

Overleg

Overleg vindt plaats op directie- management- en operationeel niveau waarbij de gemeente en Cyclus zich aan elkaar verplicht hebben gesteld om elkaar tijdig en volledig te informeren over voorvallen en ontwikkelingen die van belang zijn voor de correcte uitvoering van de werkzaamheden.

Financiën en verantwoording

In de Dvo staan de tarieven per productgroep gespecificeerd. Er wordt per maand betaald. Jaarlijks is er een eindafrekening op basis van de feitelijke uitgevoerde activiteiten.

Cyclus rapporteert maandelijks over het totaal tonnage ingezameld afval per productgroep en over de aard en het aantal van meldingen.

Extra informatie

Kaag en Braassem is aandeelhouder van Cyclus N.V. en hoeft vanuit deze hoedanigheid niet Europees aan te besteden voor de diensten en producten die Cyclus aan de gemeente levert.

Alle afspraken en werkzaamheden van deze Dvo sluiten aan bij de samenwerkingsovereenkomst regionaal afvalbeleid en -verwerking tussen Cyclus en 8 gemeenten in de regio Midden-Holland en Rijnstreek om zo te komen tot een integrale aanpak van het totale werkpakket.

In 2016 is een start gemaakt met een herziening van de organisatie- en financiële structuur van Cyclus. Dit zal in 2018 leiden tot een nieuwe Dvo met nieuwe tarieven. In deze nieuwe Dvo wordt naast de inzameling ook de afvalverwerking vastgelegd. Met deze nieuwe Dvo zullen de looptijden voor alle gemeenten gelijk worden getrokken.

In oktober 2015 is de Dvo Huishoudelijk afval Cyclus uitgebreid. Aan de Dvo is een bijlage toegevoegd die de inzameling van kunststof verpakkingen en drankenkartons door plastic zakken met een frequentie van 1x per 2 weken mogelijk maakt. De overeenkomst is aangegaan voor een periode van drie jaar vanaf 1 januari 2016 en eindigt op 31 december 2018.

Dvo Bewegwijzering

Op basis van een Bestuursovereenkomst tussen Rijk, IPO, VNG en UvW is de Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd) met ingang van 2 april 2013 van start gegaan. De NBd heeft namens de minister van Infrastructuur en Milieu de volgende taken en bevoegdheden:

- Opstellen en vaststellen van bewegwijzeringsplannen voor alle wegbeheerders;
- Afstemming en coördinatie tussen de verschillende wegbeheerders;
- Opstellen en beheren van de database voor bewegwijzering in ons land.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: Gemeente Kaag en Braassem (wegbeheerder)

Opdrachtnemer: Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd) namens de Staat der Nederlanden

Doel Kaag en Braassem

Kaag en Braassem heeft als wegbeheerder (mede voor uitvoering van wettelijke taken) behoefte aan realisatie, beheer en onderhoud van bewegwijzering op wegvakken in zijn beheersgebied.

Overleg

n.v.t.

Financiën en verantwoording

De door de stuurgroep NBd vastgestelde tarieven zijn als besluit gecommuniceerd met de wegbeheerders.

Geraamde kosten in 2018 van NBd ± € 8.000.

Extra informatie

De overeenkomst is ingegaan op 1 januari 2015 voor onbepaalde tijd.

Dvo Erfgoed Leiden en omstreken

Met ingang van 1 januari 2017 is de gemeente Kaag en Braassem een dienstverleningsovereenkomst aangegaan met Erfgoed Leiden en Omstreken, onderdeel van de gemeente Leiden om uitvoering te geven aan het beheer van de archieven van gemeente Kaag en Braassem voor onbepaalde tijd.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: gemeente Kaag en Braassem

Opdrachtnemer: gemeente Leiden

Doel Kaag en Braassem

Overheidsorganisaties moeten voldoen aan een aantal wettelijke verplichtingen ten aanzien van hun archiefvorming en -beheer. Kaag en Braassem voldoet aan deze verplichting door de taken ondergebracht te hebben bij Erfgoed Leiden en omstreken.

Overleg

Naar aanleiding van het jaarverslag zal minimaal eenmaal per jaar overleg plaatsvinden over de voortgang.

Financiën en verantwoording

Jaarlijks is gemeente Kaag en Braassem een vergoeding verschuldigd. Deze worden na 2017 jaarlijks geïndexeerd en in twee termijnen voldaan. Voor 2017 is de structurele last excl. Btw bepaald op € 72.450.

Jaarlijks zal voor 1 april een verslag door de gemeentearchivaris van Leiden uitgebracht worden aan het college van Kaag en Braassem.

Het KPI verslag in het kader van het interbestuurlijk toezicht als bedoeld in de Archiefwet 1995, wordt jaarlijks opgesteld naar afspraak met de afnemende gemeente.

Extra informatie

Gemeente Leiden verbindt zich ten behoeve van gemeente Kaag en Braassem tot het verrichten van de volgende diensten:

- het beheer van het naar de gemeentelijke archiefbewaarpplaats overgebrachte archief, inclusief het ter beschikking stellen ter raadpleging;
- het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarpplaats;
- de ontsluiting van de archiefbescheiden voor zover deze openbaar toegankelijk zijn;
- de dienstverlenende gemeente verbindt zich ten behoeve van de afnemende gemeente aan de werkafspraken uit het addendum van deze overeenkomst.

Ook met gemeente Nieuwkoop wordt een Dvo afgesloten voor het beheer van de archieven van gemeente Nieuwkoop.

MAG subsidieovereenkomst 2017-2018 De Driemaster

De Driemaster voert sinds 2013 het welzijnsdeel van de Maatschappelijke Agenda uit. Zij verbindt, ondersteunt vrijwilligers en verenigingen en zet inwoners in hun kracht. De Driemaster biedt professionele en vrijwillige voorzieningen aan op het gebied van welzijn, hulpverlening en zorg, zoals de begeleiding van statushouders, Welzijn op Recept en de Papierwinkel. Zij doen dit samen met partners en vrijwilligersorganisaties. De gemeente zet de samenwerking met De Driemaster voort in de periode 2017-2018.

Opdrachtnemer en opdrachtgever

Opdrachtgever: Gemeente Kaag en Braassem

Opdrachtnemer: Participe als penvoerder van "de Driemaster" (een coalitie van Participe, Kwadraad en Wijdezorg)

Doel Kaag en Braassem

De gemeente wil sturen op maatschappelijke effecten en resultaatgericht uitvoering geven aan de Maatschappelijke Agenda 2017-2020. Door een subsidieovereenkomst met De Driemaster aan te gaan voor 2017-2018 bouwen we voort op wat er in de periode 2013-2016 is opgebouwd. De Driemaster voert het MAG beleid gericht op preventief welzijn uit. Met de focus op preventie en het aan de voorkant investeren in welzijn wil de gemeente financiële besparingen in het vervolgtraject realiseren.

Overleg

Overleg op bestuurlijk, management en uitvoerend niveau vindt met regelmaat plaats waarbij per overleg een verslag gemaakt wordt. Dit verslag wordt door de deelnemers vastgesteld.

Financiën en verantwoording

De gemeente verstrekt een subsidie voor twee jaar (2017 en 2018) van in totaal € 3.425.223 aan de penvoerder van de Driemaster. Voor 2017 gaat dat om € 1.754.585.

Binnen drie maanden na elk kalenderjaar dient De Driemaster een financiële verantwoording in. Twee keer per jaar wordt inhoudelijk gerapporteerd. Ook wordt de gemeente twee keer per jaar geïnformeerd over ontwikkelingen.

Extra informatie

Sinds 1 januari 2017 loopt een pilot waarbij de inzet van maatschappelijk werk in opdracht van De Driemaster is ondergebracht in het Kernteam. Doel is een betere aansluiting tussen De Driemaster, Tom in de buurt en het Kernteam o.a. voor wat betreft preventie. De pilot loopt tot 1 januari 2018 en wordt geëvalueerd.

Met De Driemaster zijn voor 2017-2018 gezamenlijk (resultaat)afspraken gemaakt en nieuwe indicatoren opgesteld. Ook is een andere manier van sturen en verantwoorden ingericht. Ervaringen uit voorgaande jaren waren hiervoor de basis. Enerzijds om beter aan te sluiten op de visie van de gemeente, anderzijds om de administratieve lasten te verlagen. Er is meer balans aangebracht tussen wat de gemeente moet weten om het resultaat te kunnen beoordelen en het verkrijgen van informatie die De Driemaster helpt bij het (beter) doen van haar werk.

Overige verbonden partijen

Cyclus N.V.

Doel

Kaag en Braassem heeft een wettelijke taak om zorg te dragen voor de (gescheiden) inzameling van huishoudelijke afvalstoffen binnen het grondgebied van de gemeente (ogv art. 10.2a van de Wet Milieubeheer). *Deze taak wordt uitgevoerd door Cyclus NV.*

Overleg

Er zijn drie formele bestuursorganen:

- Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) bestaande uit de aandeelhoudende gemeenten. De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de aandeelhoudersvergaderingen.
- Raad van Commissarissen (RvC): 5 commissarissen, benoemd door de AVA
- Bestuur Cyclus: directeur Cyclus

Informeel is er een Adviesorgaan Regionaal Afvalbeleid (ARA). Deze bestaat uit een ambtelijk (ARA-A) en bestuurlijk (ARA-B) adviesorgaan, beide bestaande uit vertegenwoordigers van de aandeelhoudende gemeenten in de regio's Midden-Holland en Rijnstreek. Voor ARA-B neemt wethouder Peters deel in dit overleg.

Verder is er nog een financiële commissie.

Aandelenverhouding

De aandelen van Cyclus zijn in handen van de volgende acht gemeenten:

Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Nieuwkoop, Waddinxveen, Zuidplas en Kaag en Braassem.

Kaag en Braassem is in het bezit van 2,3% van de aandelen, het gaat hierbij in totaal om 10.651 aandelen van € 7 nominaal

Dividend 2016: € 8000

Het diensten- en productenpakket van Cyclus is divers. Niet alle gemeenten nemen alle diensten van Cyclus af, hier zit een brede variatie in. De diensten en producten worden inhoudelijk besproken in diverse gremia, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Afgesproken is dat een gemeente die een bepaalde dienst of product niet afneemt en ook niet wil gaan afnemen, in alle gremia met grote terughoudendheid spreekt over de diensten en producten die wel door andere deelnemende gemeenten bij Cyclus worden afgenomen.

Financiën en verantwoording

	1-1-2016	31-12-2016
<i>Omvang eigen vermogen</i>	€ 7.798.000	€ 10.905.000
<i>Omvang vreemd vermogen</i>	€ 12.444.000	€ 12.886.000
<i>Financieel resultaat 2016:</i>	€ 3.107.000	

Extra informatie

Voor de omvorming van Cyclus tot een 'lean en mean' afvalbedrijf is een Plan van Aanpak opgesteld. Er is gesproken over een nieuwe toekomststrategie, een nieuw organisatiemodel en de ontwikkeling van een nieuw kostentoerekeningsmodel. Hier zijn in 2016 besluiten over genomen, die verder worden uitgewerkt en in 2017 zijn beslag krijgen. Op basis hiervan wordt in 2017 een nieuwe DVO opgesteld. In 2016 zijn ook afspraken gemaakt over de afbouw van de taken op het gebied van de openbare ruimte voor de gemeente Gouda.

Alliander N.V.

Alliander N.V. is een nutsbedrijf dat voortgekomen is uit Nuon. Alliander bestaat uit de onderdelen Liander en Liandon. Het bedrijf verzorgt de distributie van energie in een derde van Nederland. Alliander had in 2016 ongeveer 7000 werknemers en 5,7 miljoen klantenaansluitingen. Het beheert ongeveer 88.000 kilometer elektriciteitskabel en 43.000 km gasleiding.

Overleg

Alliander is een structuurvennootschap met een Raad van Bestuur en een Raad van Commissarissen. De vennootschap wordt bestuurd door de Raad van Bestuur. Toezicht vindt plaats door de Raad van Commissarissen. Beide organen handelen onafhankelijk van elkaar en leggen over de uitoefening van hun taken verantwoording af aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Aandelenverhouding

Alle aandelen van Alliander zijn direct of indirect in handen van Nederlandse provincies en gemeenten. In totaal zijn er 56 publieke aandeelhouders. De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland (45%), Friesland (13%), Noord-Holland (9%) en de gemeente Amsterdam (9%). Verder zijn er bijna 50 gemeenten klein- aandeelhouder, waaronder gemeente Kaag en Braassem. Deze 50 gemeenten hebben minder dan 3% van de aandelen in bezit.

Financiën en verantwoording

Het dividendbeleid van Alliander voorziet in een uitkering van maximaal 45% van de winst na belastingen, gecorrigeerd voor bijzondere posten.

Begroot dividend in 2017 € 437.000

	<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
Omvang eigen vermogen	€ 3,687 miljard	€ 3,864 miljard
Omvang vreemd vermogen	€ 4,039 miljard	€ 3,871 miljard
Financieel resultaat 2016:	€ 282 miljoen	

Oasen N.V.

Oasen produceert drinkwater voor ongeveer 750.000 mensen en 7.500 bedrijven in het oostelijk deel van provincie Zuid-Holland en beheert daar ook het waterleidingnet.

Deelnemende gemeenten: Alblasserdam, Alphen aan den Rijn, Krimpenerwaard, Bodegraven-Reeuwijk, Giessenlanden, Gorinchem, Gouda, Graafstroom, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Kaag en Braassem, Krimpen aan den IJssel, Leerdam, Leiderdorp, Liesveld, Nieuwkoop, Nieuw-Lekkerland, Papendrecht, Ridderkerk, Sliedrecht, Vianen, Waddinxveen, Zederik, Zoeterwoude, Zuidplas (kern Moordrecht), Zwijndrecht.

Overleg

Oasen N.V. is een structuurvennootschap. Er zijn 748 aandelen geplaatst (gemeente Kaag en Braassem 26). De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Aandelenverhouding

Kaag en Braassem is in het bezit van 26 aandelen.

Dat is 3,47% van de in totaal 748 aandelen die bij gemeenten geplaatst zijn. Dit komt neer op 1 aandeel per 1000 inwoners.

Financiën en verantwoording

	<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
Omvang eigen vermogen	€ 94,042 miljoen	€ 97,085 miljoen
Omvang vreemd vermogen	€ 143,661 miljoen	€ 152,765 miljoen
Financieel resultaat 2016: € 3,043 miljoen Oasen keert geen dividend uit.		

Extra informatie

Oasen is als maatschappelijk bedrijf in publieke handen. De aandeelhouders van Oasen zijn 24 gemeenten in het oosten van Zuid-Holland waar drinkwater aan de inwoners geleverd wordt. Oasen levert jaarlijks 48 miljard liter drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven. Hiervoor worden zeven zuiveringsstations, negen pompstations en een watertoren gebruikt. Het hoofdkantoor staat in Gouda. De zuiveringsstations, pompstations en winvelden liggen verspreid door het voorzieningsgebied. Het voorzieningsgebied heeft een oppervlakte van 1115 km². Per jaar levert het bedrijf ongeveer 45 miljoen m³ water.

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.

De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen ten behoeve van het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Overleg

BNG Bank kent vier vennootschapsorganen.

- De Algemene Vergadering van Aandeelhouders is het orgaan waarin de aandeelhouders hun zeggenschapsrechten ten aanzien van BNG Bank uitoefenen. De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de aandeelhoudersvergaderingen.
- De Raad van Commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken bij BNG Bank. Hij staat de Raad van Bestuur met raad terzijde.
- De Raad van Bestuur is belast met het besturen van de vennootschap.
- De Ondernemingsraad treedt op als overlegpartner van de Raad van Bestuur, als sparringpartner van de Raad van Bestuur bij besluitvorming en als vertegenwoordiger van de werknemers.

Aandelenverhouding

De aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Het maatschappelijk aandelenkapitaal bestaat uit 100 miljoen aandelen van EUR 2,50 nominaal, waarvan 55.690.720 aandelen zijn geplaatst en volgestort.

Kaag en Braassem is in het bezit van 121.719 aandelen (€ 2,50 nominaal)

Uit te keren dividend 2016: € 199.619

Financiën en verantwoording

	<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
Omvang eigen vermogen	€ 4,163 miljard	€ 4,486 miljard
Omvang vreemd vermogen	€ 145,348 miljard	€ 149,514 miljard
Financieel resultaat 2016: € 369 miljoen voordelig		

Extra informatie

BNG Bank is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Braassemerland VOF

Algemeen doel Braassemerland VOF

De VOF heeft ten doel het voor haar rekening en risico (doen) uitvoeren van de Grondexploitatie met betrekking tot het Exploitatiegebied zoals aangeduid in de Samenwerkingsovereenkomst (inclusief bijlagen), gelegen binnen het Plangebied Braassemerland en overigens al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.

Doel gemeente Kaag en Braassem

De gemeente heeft als doel haar gronden in het exploitatiegebied tot ontwikkeling te brengen.

Bestuurlijk

De gemeente neemt deel in de Vereniging van vennoten van de VOF. De vertegenwoordiger van de gemeente is de vakwethouder mevr. Y. Peters-Adrian. De vakwethouder wordt in deze rol geadviseerd door dhr. W. Weide, directeur van 3consults te Amersfoort.

De gemeente wordt in het dagelijks bestuur van de VOF vertegenwoordigd door de afdelingsmanager Ontwikkeling van Kaag en Braassem, de heer J.J. Démoed en de heer A.C.W. van den Wildenberg, adviseur van Fakton B.V. te Rotterdam.

Gemeentelijke bijdrage

Gemeente Kaag en Braassem heeft de volgende financiële belangen:

- inbreng van eigen vermogen in de VOF Braassemerland;
Storting in het Eigen vermogen van de VOF (via GBBV) in 2016 € 1.050.000
Totaal gestort Eigen Vermogen per 30-12-2016: € 3.825.000
- ontvangen van de rente op het ingebrachte Eigen Vermogen van de VOF;
- betalen van een deel van de kosten van de externe bestuurder en procuratiehouder.

Risico's

Voor geheel Braassemerland blijft de woningmarkt nog steeds een risico.

Weerstandsvermogen

Het financieel belang van de gemeente Kaag en Braassem in de VOF is georganiseerd via de gemeente. De vennoten van VOF zijn de Gemeente Kaag en Braassem en de Ontwikkelaar project BV.

<u>Financieel</u>	<u>1-1-2016</u>	<u>31-12-2016</u>
Omvang eigen vermogen	€ 5.526.268	€ 7.627.481
Omvang vreemd vermogen	€ 2.440.233	€ 2.782.122
Financieel resultaat 2016: € 10.750 nadelig		

Extra informatie

N.v.t.

Bijlagen

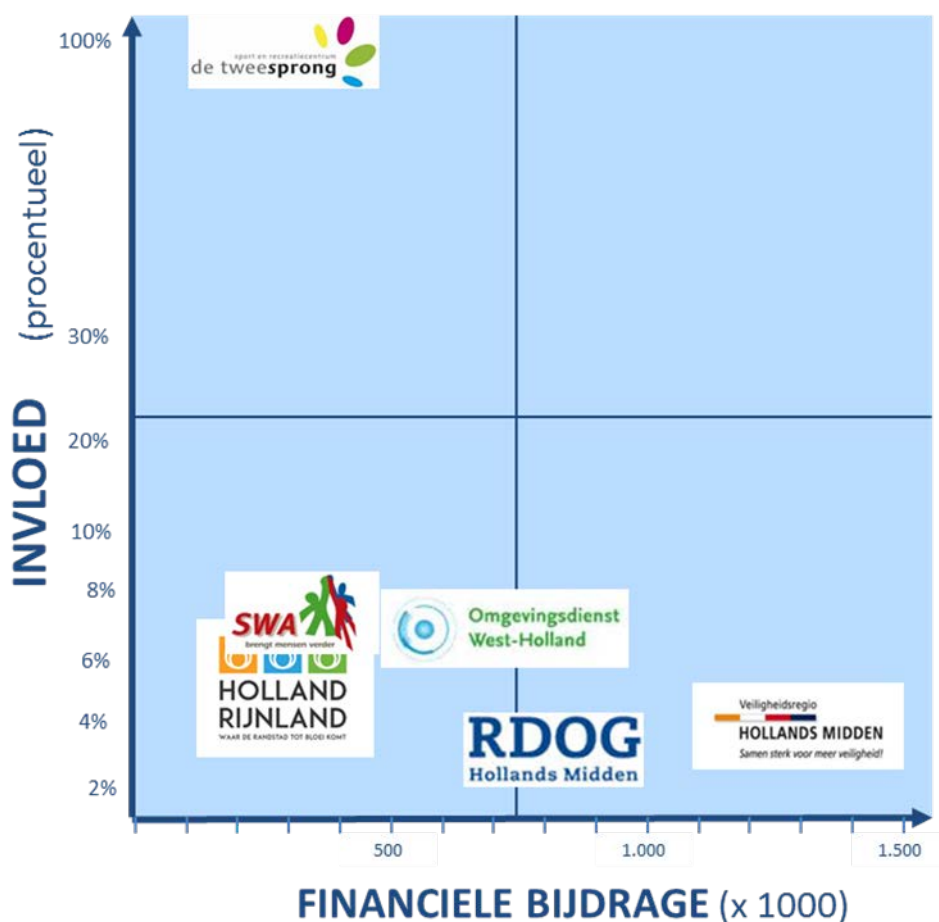
Stemverhoudingen en bijdrage Verbonden Partijen

Verbonden partij	%	Samenstelling stemverhouding NB: zie voor uitgebreide informatie vanaf pagina 6	€ x 1000	AB/DB leden
GR Holland Rijnland	4,8 %	9 van 186 stemmen (obv inwonertal)	360	2x AB
GR Omgevingsdienst West Holland (ODWH)	7%	22 van 312 stemmen (obv de begroting 2016)	735	1x AB, 1x DB/ AB
GR Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	4%	2 van 50 stemmen (obv inwonertal)	1.300	1x DB/AB
GR Sociale werkvoorziening Alphen aan den Rijn (SWA)*	7,4 %	3 deelnemers.	1.350	1x DB/ 2x AB
GR Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG HM)	4%	2 van 50 stemmen (obv inwonertal)	829	1x DB/AB
De Tweesprong B.V.	100 %	100% eigenaar	160	1 opdrachtgever 1 aandeelhouder

* In de GR is opgenomen dat Alphen aan den Rijn niet zonder een van de andere gemeenten een eigenstandig besluit kan nemen.

Kwadrant

Per 1 januari 2017

Wat concluderen we uit dit kwadrant?

Uit het kwadrant kunnen we opmaken dat we bij drie van de Verbonden partijen beperkte invloed hebben, althans waar het gaat om onze stemverhouding in het algemeen bestuur tussen de 4 en 7,4% is. Uiteraard ligt daar een veronderstelling aan ten grondslag dat besluiten tot stand komen op basis van deze gewogen verhouding. Dit is echter alleen aan de orde als er stemming is op basis van uiteenlopende opvattingen. Veelal wordt er natuurlijk ook in gemeenschappelijke regelingen besloten op basis van gelijkwaardigheid en consensus. Dan ligt de invloed uiteraard vooral in de kracht van de argumenten van de deelnemers van de gemeenten. Onze financiële bijdragen zijn verschillend, er springt bij de grote regionale Verbonden partijen geen samenwerking uit waar we zowel een hoge bijdrage betalen en waar veel bestuurlijke invloed mogelijk is, althans op basis van die stemverhouding. Dit geeft voor nu geen focus op één partij maar er zal bepaald moeten worden wat we met de Verbonden partijen willen en hoe dit bereikt moet worden. Is de financiële bijdrage of mate van invloed het doorslaggevende argument?

De kracht van beperkte invloed

Procentueel weinig invloed bij een verbonden partij hebben lijkt negatief maar is dat niet. Als kleine(re) speler werk je samen en maak je gebruik van de kracht van de massa, de expertise en kennis van elkaar. Uit onderzoek blijkt ook dat tussen 80-90% van de besluiten tot stand komt op basis van consensus en uitwisseling van argumenten. Dan gaat het dus niet om de feitelijke invloed op basis van percentages, maar om het agendasettend vermogen van de deelnemers. Bijkomend voordeel van het samenwerken in een groot verband is dat de risico's gedeeld en daardoor ook beperkt zijn; met het afnemen van de invloed neemt ook het risicopercentage af. De risico's worden, zoals de opbouw in stemverhouding, ook procentueel bepaald. (Bij onze Rijnstreek-GR's SWA en Streekarchief is de risicoverdeling op een andere wijze bepaald, zie de informatie per GR).

Verminderde kwetsbaarheid

Zoals hierboven aangegeven kan beperkte invloed een positief gevolg hebben; in de grote samenwerkingsverbanden hebben we dan wel een kleine stem, de risico's worden ook gedragen door de gehele massa. Daarbij gaat het goed met de grote samenwerkingsverbanden. Veel van de taken die jaren geleden door de gemeente zelf uitgevoerd werden, zijn nu belegd bij een groter verband zoals leerplicht bij Holland Rijnland en milieutaken bij de Omgevingsdienst. Hadden we vroeger te maken met kwetsbaarheid en gebrek aan kennis, nu profiteren we van de professionals en slagkracht bij de Verbonden Partijen. Dit draagt bij aan de zelfstandigheid van Kaag en Braassem. Taken zijn goed belegd en het risico is gespreid en relatief beperkt.

Slim invloed vergroten

Aangegeven is dat we formeel tussen de 4 en 7% van de stemmen hebben in de AB's van de grote regionale samenwerkingsverbanden. Toch moet de informele kant van onze regionale invloed niet uit het oog worden verloren. Door het verkrijgen van medestanders, het vormen van coalities en het slim en strategisch samenwerken wordt onze invloed in de regio vergroot. Het hebben van een vertegenwoordiger in het DB zorgt voor meer invloed, zoals bij de Veiligheidsregio, als de Omgevingsdienst en RDOG.

Door op bestuurlijk én ambtelijk niveau intensief en solidair samen te werken in de regio versterk je de onderlinge relatie, kennis en macht. Een goed onderbouwde advisering draagt bij aan een discussie die kan overtuigen in regionaal overleg. Vervolgens genereer je samen meer stemmen en invloed bij het reilen en zeilen van een Verbonden Partij.

Naast bestuurlijke invloed is de betrokkenheid van de ambtelijke accounthouder bij het proces aan de voorkant minstens zo belangrijk. Informeren van de portefeuillehouder onderbouwd met een gedegen advies is de basis. Gevoed door het actief bezoeken van regionale bijeenkomsten door de ambtenaar, rolneming in regionale projecten en het afstemmen van advisering met vakgenoten in de regio.

Weten en kennen geeft vertrouwen

Vervolgens is het van belang de gemeenteraad van Kaag en Braassem te betrekken bij het vergroten van 'grip' op het verlengd lokaal bestuur en instrumenten te optimaliseren. Het verhogen van het kennisniveau over de verbonden partijen geeft de raad als eigenaar en opdrachtgever vertrouwen zodat focus op de hoofdlijnen voldoende is.

Belangrijk is om helder te krijgen wat voor de raad 'nice to know' en 'need to know' is. Hoe vaak wil de raad geïnformeerd worden en welke informatie over Verbonden Partijen is essentieel? Op welke wijze wil de raad geïnformeerd worden; door middel van presentaties, nieuwsbrieven of informatiememo's? Hoe brengen we focus aan op prioriteiten om te voorkomen dat we alles willen volgen en daarmee feitelijk weinig tot niets realiseren?

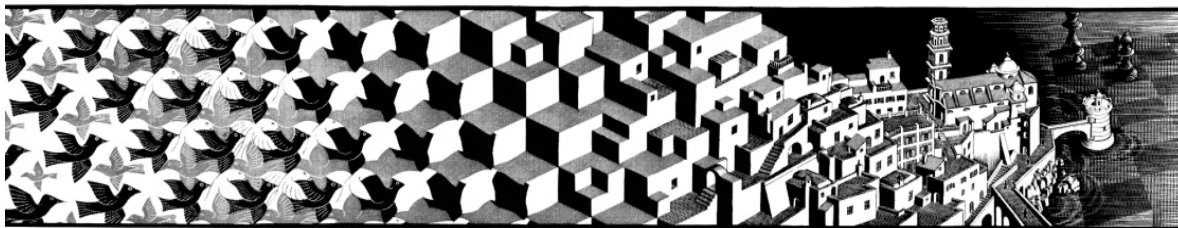
Tot slot moet de aandacht voor de eigen rol van de raad om grip te vergroten natuurlijk ook aanwezig zijn. De juiste instrumenten om grip te vergroten gebruiken; denk hierbij aan het indienen van amendementen, het doornemen van jaarstukken, het overleggen met de accounthouder en doornemen van advisering. Uiteraard is de eigen initiatiefrol van de gemeente ook van belang. In de regelingen kunnen college en raad ook eigen thema's op de regionale agenda zetten. Ook het bezoeken van AB vergaderingen en regionale bijeenkomsten draagt bij aan het vergroten van kennis, zelfvertrouwen en invloed.

Conclusie

Op basis van deze eerste verkenning naar de kosten en mate van invloed op verbonden partijen kan worden geconcludeerd dat de mate van invloed over het algemeen als 'laag' geclassificeerd kan worden als we daartoe het aantal stemmen in het algemeen bestuur als indicator nemen. Wel profiteren we van de slagkracht en expertise van de omvang van de samenwerking. De kosten zijn op een logische wijze verdeeld naar inwonertal of op basis van de begroting.

We merken dat ontwikkelingen in de regio ons niet 'overkomen' omdat we aan de voorkant aangesloten zijn. Kaag en Braassem manifesteert zich als een solidaire, actieve en flexibele speler in de regio. Daarmee worden wij als relatief kleinere speler serieus genomen en kunnen we – mede door de samenwerking in de Rijnstreek op bestuurlijk en ambtelijk niveau – een actieve rol spelen in regionale samenwerking.

Hiermee wordt duidelijk dat een kleine positie op basis van stemverhouding niet altijd één op één een relatie hoeft te hebben met de mate van invloed in regionaal perspectief. Die bepaal je in grote mate zelf door te kiezen voor regie en inzet. Om effectief te regisseren is het van belang om met elkaar te bepalen wat we belangrijk vinden en welke richting we willen geven. Deze monitor dient om een helder beeld te geven over onze positie in de verbonden partijen en is het uitgangspunt om te kunnen bespreken waar we op willen sturen en hoe we grip houden.

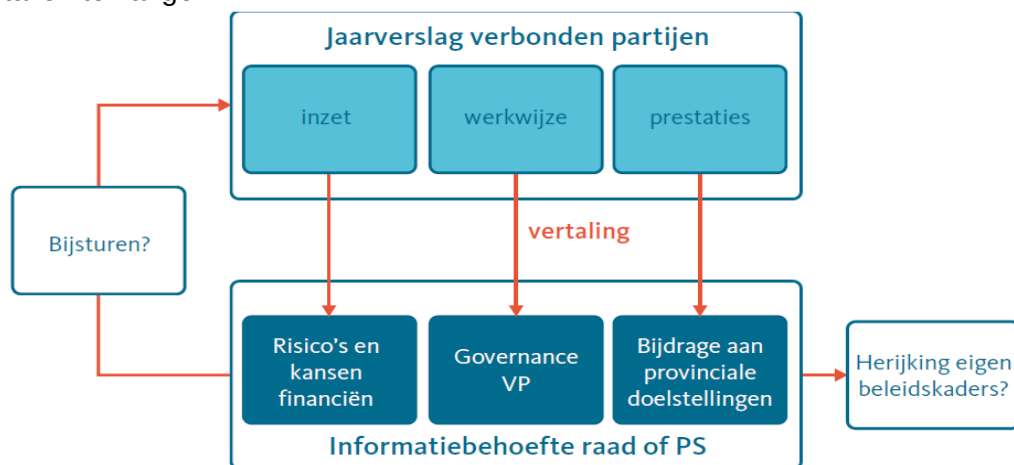
Wat aan het onderzoek vooraf ging

In de vergadering met de raads werkgroep regiozaken van 4 november 2015 is het verzoek door mevrouw Van Klink neergelegd om de samenwerkingsverbanden weer te geven in een matrix gebaseerd op een publicatie⁴ en zo discussie over de kosten en resultaten mogelijk te maken⁵. Dit verzoek sluit goed aan bij de in het raadsakkoord 'Anders denken, anders doen' opgenomen passage in hoofdstuk 3 over de regio dat we: *'Grip op de financiën van onze samenwerkingsverbanden en concrete resultaten in kaart brengen. De samenwerking staat ter discussie als deze te wensen overlaat ten aanzien van resultaten, nut en noodzaak.'*

Aanvullend is in de Perspectiefnota en begroting 2016 als taak voor het jaar 2016 opgenomen: *'Schema opstellen met derden (verbonden partijen, DVO's, subsidierelaties, etc.) en selectie maken welke partijen relevant zijn en in aanmerking komen voor onderzoek'* en doorlopend tot en met 2019: *'Jaarlijkse verslaglegging van geleverde input uit Kaag en Braassem en outcome in samenwerkingsorganen'*. Dit onderzoek vormt de eerste stap; inzicht krijgen in de kosten en mate van invloed van de publiekrechtelijke Verbonden Partijen. Na het zomerreces volgt een plan van aanpak die start met enkele workshops gevolgd door het bespreken van de verbonden partijen in breed perspectief. Dan betreft het de gemeenschappelijke regelingen, DVO's en contractmanagement en de subsidierelatie van de gemeente en andere deelnemingen.

Waarom niet gekozen voor een tabel van kosten en resultaten?

Tabelsgewijs weergeven van kosten en resultaten zou een discussie over nut en noodzaak van deelname aan een Verbonden Partij mogelijk moeten maken. Maar zo eenvoudig is het niet. Resultaten van onze Verbonden Partijen zijn vaak niet smart te maken. Effecten, lobbywerkzaamheden of bijvoorbeeld vertegenwoordiging zijn niet in getallen te vangen.

Hoe becijfer je *beter* zorg voor de jeugd, een regiotaxi die *meer* op tijd rijdt of de strategische lobby met andere overheden?

Vervolgens kan een Verbonden Partij niet zo maar op tegenvallende resultaten of effecten afgerekend worden. Natuurlijk kan er gestuurd worden op de begroting door een zienswijze maar Verbonden Partijen lopen in feite zelf geen financiële risico's. Het risico wordt gedragen door de deelnemende gemeenten; een verbonden partij kan immers niet failliet gaan.

⁴ De publicatie 'Democratische controle van regionale samenwerkingsverbanden moet en kan beter' van BNG bank is gepubliceerd in sept/okt 2014 en is een hoofdstuk uit het boek "Kredietwaardigheid verzilverd. BNG Bank 1914 - 2014"

⁵ Voor uitwerking zie 'Waarom niet gekozen voor een tabel van kosten en resultaten' in de bijlage.

Een gemeente geeft in de begroting weer wat de kosten van de Verbonden Partij zijn. Zoals hierboven aangegeven kunnen we geen analyse maken van de harde effecten van de Verbonden Partij, omdat de 'outcome' vaak een effect is, niet meetbaar in geld. Dit heeft tot gevolg dat het eerste verzoek van de Raadswerkgroep regiozaken om de Verbonden Partijen in de matrix weer te geven niet uit te werken is en er is voor gekozen om de mate van invloed weer te geven.

Grip krijgen en houden

Als de raad besluit om een Verbonden Partij op te richten of bij een Verbonden Partij aan te sluiten, is dat na een grondige voorbereiding. Van tevoren worden beleidskaders opgesteld gebaseerd op de Nota verbonden partijen. In deze nota zijn uitgangspunten vastgelegd om wel of niet deel te nemen. Wat zijn de gewenste maatschappelijke effecten, wat mag het kosten en eventueel wordt ook vastgelegd hoe lang de taken bij een Verbonden Partijen ondergebracht worden. 'Grip' op een verbonden partij begint met deze beleidskaders. Hiermee kan periodiek geëvalueerd worden en zo nodig bijgestuurd.

Als de reden om aan te sluiten niet heel specifiek bepaald is (op een wettelijke verplichting na) maar het gevolg is van bijvoorbeeld een fusie dan kunnen problemen ontstaan. Het ontbreken van kaders ontnemt de raad de mogelijkheid om een heldere analyse uit te voeren als het (eind) resultaat of gewenste effect niet van tevoren bepaald is. Hoe bepaal je dan of het resultaat voldoet? Dit speelt bij een aantal Verbonden Partijen waar Kaag en Braassem aan deelneemt; er zijn bij het aansluiten geen specifieke kaders bepaald.

Niet elke verbonden partij leent zich voor nader onderzoek

Soms is het uitbesteden van taken geen eigen keuze van de raad, maar is dat door de wetgever bepaald. De basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is een vrijwillige samenwerking van provincies, gemeenten en/of waterschappen. Ondanks dat zijn er enkele wettelijke bepalingen die deelneming opleggen.

Op basis van de Wet veiligheidsregio's, artikel 9, is het samenwerken in een Veiligheidsregio een wettelijke verplichting, net zo als de Wet publieke gezondheid in artikel 14 bepaalt dat wij deelnemen aan regionale gezondheidszorg: RDOG HM. Daarnaast wordt een milieubasistakenpakket wettelijk ondergebracht bij een omgevingsdienst⁶. Het staat gemeenten wel vrij waar men overige milieutaken onderbrengt. Kaag en Braassem heeft deze taken ook ondergebracht bij de Omgevingsdienst West- Holland; met name deze 'plus'-taken zijn geschikt voor analyse.

⁶ De wettelijke basis voor de Omgevingsdiensten ligt vast in een wijziging van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving). Dit wordt ook wel de Wet VTH genoemd. De wet VTH legt aan het bevoegd gezag de verplichting op om de daartoe bij algemene maatregel van bestuur aangewezen taken uit te laten voeren in het verband van een omgevingsdienst. De omgevingsdienst moet in elk geval het zogenoemde basistakenpakket uitvoeren voor de deelnemende gemeente- en provinciebesturen. Gemeenten kunnen andere taken laten uitvoeren door de Omgevingsdienst (bijvoorbeeld andere milieutaken en taken op het gebied van bouwen en ruimtelijke ordening). De gemeente Kaag en Braassem heeft dit ook gedaan. De ODWH voert de taken in mandaat uit.

Begrippen

Wettekst uit het Besluit begroting en verantwoording, artikel 1: *Een **verbonden partij** is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente – een bestuurlijk en een financieel belang heeft.*

- Privaatrechtelijk = obv het Burgerlijke Wetboek bijv NV of BV
- Publiekrechtelijk = obv de Gemeentewet of Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) zoals Holland Rijnland

Financieel belang: Een financieel belang houdt in dat de gemeente geld ter beschikking stelt aan de Verbonden Partij. De gemeente verliest deze financiële bijdrage bij faillissement van de organisatie of de gemeente wordt aansprakelijk gesteld als de Verbonden Partij haar verplichtingen niet nakomt.

(Een stichting of vereniging die jaarlijks een subsidie krijgt is geen verbonden partij. Deze partijen worden eventueel wel in de paragraaf Weerstandsvermogen opgenomen als de gemeente een financieel risico loopt doordat de gemeente een (wettelijke) taak aan een dergelijke partij heeft uitbesteed; bijvoorbeeld bij openbaar onderwijs).

Bestuurlijk belang: de gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur van de verbonden partij of heeft stemrecht. De gemeenteraad benoemt bestuursleden vanuit de raad of het college om de gemeente in het bestuur van een verbonden partij te vertegenwoordigen.

Gemeenschappelijke regeling: het verschil tussen een verbonden partij en een gemeenschappelijke regeling is dat de Verbonden Partij het 'containerbegrip' is waarvan een gemeenschappelijke regeling als publiekrechtelijke rechtspersoon een vorm is die is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Democratische legitimatie; de wijze waarop de gemeente is aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling. De gemeenteraad heeft geen directe zeggenschap. Er is sprake van zgn 'verlengd bestuur'; de raad heeft vertegenwoordigers uit het college of de raad aangewezen die zitting hebben in het Dagelijks en/of Algemeen bestuur. Deze vertegenwoordigers hebben stemrecht waardoor de raad alleen indirect kan sturen. Dit

heeft tot gevolg dat de betrokkenheid en tevredenheid van raden over de gemeenschappelijke regelingen vaak niet erg groot is. Het gevoel van 'grip' ontbreekt.

Kaders Uitgangspunten voor verbonden partijen kan de raad vast laten leggen in een "Nota verbonden partijen" [Nota verbonden partijen KenB dec 2014.pdf](#) (Corsa 12.21546). *Deze wordt in 2017 geactualiseerd na het vaststellen van de Regionale agenda Kaag en Braassem.*

Naast de Nota verbonden partijen heeft Kaag en Braassem een 'Register Gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en overig'; een wettelijk overzicht van de verbonden partijen. [2017 Gemeenschappelijke Regelingen en stichtingen KenB](#)

Paragraaf 6 van de begroting gaat over verbonden partijen. Als je deze paragraaf naast het register legt zie je een verschil: in de paragraaf worden naast de gemeenschappelijke regelingen ook de publiekrechtelijke partijen genoemd (NV's) wegens het financiële belang/risico. In het register staan ook de stichtingen en overige genoemd. Omdat we daarin alleen een bestuurlijk belang hebben zijn deze niet opgenomen in paragraaf 6 van de begroting.